

IZVJEŠTAJ

O RADU I STANJU U UPRAVNIM OBLASTIMA IZ NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA RADA I SOCIJALNOG STARANJA ZA 2016. GODINU

Podgorica, mart 2017.godine

REZIME

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima iz nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja za 2016. godinu pripremljen je u skladu sa članom 62 Zakona o državnoj upravi („Sl.list RCG“, broj 38/03 i „Sl.list CG“, br. 22/08 i 42/11), Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl. list CG“, br. br. 005/12, 025/12, 044/12, 061/12, 020/13, 017/14, 006/15 i 080/15) kao i Programom rada Vlade Crne Gore za 2017. godinu.

Izvještaj sadrži prikaz izvršavanja zakona i drugih propisa, realizacije programa i zaključaka Vlade, mjera koje su preduzete i njihovih rezultata.

U izvještajnom periodu Ministarstvo rada i socijalnog staranja je preduzelo aktivnosti unapređenja socijalne sigurnosti građana Crne Gore, stvaranju uslova za lakši pristup tržištu rada, jačanju socijalne inkluzije i stvaranju održivog sistema penzijskog i invalidskog osiguranja, što je rezultiralo otvaranjem pregovaračkog poglavlja **19 Socijalna politika i zapošljavanje**.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je radi usklađivanja sa novim Zakonom o upravnom postupku izradilo sljedeće zakone: **Zakon o izmjenama Zakona o Fondu rada, Zakon o izmjeni Zakona o reprezentativnosti sindikata, Zakon o izmjenama Zakona o zabrani zlostavljanja na radu i Zakon o izmjenama Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, Zakona o izmjenama Zakona o boračkoj i invalidskoj zaštiti, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti**.

Direktorata za rad je radi usklađivanja propisa iz oblasti radnog zakonodavstva sa propisima Evropske unije uradila tekstove sljedećih zakona: **Predlog Zakona o Fondu rada, Predlog Zakona o Socijalnom savjetu i Predlog Zakona o reprezentativnosti sindikata**.

Takođe, radi usklađivanja sa konvencijama Međunarodne organizacije rada, pripremljen je **Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije Međunarodne organizacije rada o noćnom radu broj 171, Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije Međunarodne organizacije rada o identifikacionim dokumentima pomoraca (revidirana) broj 185 i Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije Međunarodne organizacije rada o zdravlju na radu lučkih radnika broj 152**.

Oblast zaštite i zdravlja na radu, u normativnom smislu, značajno je unaprijeđena u odnosu na prethodni izvještajni period.

Pokrenute su aktivnosti za donošenje Predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu; Vlada Crne Gore usvojila je Strategiju za unaprijeđenje zaštite i zdravlja na radu za period 2016. - 2020. godine sa Akcionim planom implementacije, doneseni su: Pravilnik o mjerama zaštite i zdravlja na radu pri korišćenju opreme sa ekranom, Pravilnik o mjerama zaštite i zdravlja na radu od rizika izloženosti vibracijama, Pravilnik o mjerama zaštite i zdravlja na radu od rizika izloženosti buci, Pravilnik o radnim mjestima sa posebnim uslovima rada i uslovima koje trebaju da ispunjavaju zaposleni za obavljanje tih poslova, Pravilnik o zaštiti i zdravlju na radu od rizika izloženosti hemijskim materijama i Pravilnik o zaštiti i zdravlju na radu od rizika izloženosti kancerogenim i mutagenim materijama.

Direktorat za tržište rada i zapošljavanja je realizovao aktivnosti oko donešenja Odluke o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2017. godinu. Takođe, usvojen je Izvještaj o sprovođenju Akcionog plana zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2015. godinu i usvojen je Akcioni plana zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2017. godinu.

U saradnji sa UNDP-om, a u pogledu aktivnosti usmjerenih ka suzbijanju neformalne ekonomije, Vlada Crne Gore, u maju 2016. godine, usvojila je Izvještaj o razvoju po mjeri čovjeka – »**Neformalni rad – od izazova do rješenja**«.

Direktorat za PIO i boračku i invalidsku zaštitu svoje aktivnosti je realizovao kroz usvajanje sljedećih zakona: **Zakona o izmjenama i dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, Zakona o potvrđivanju Sporazuma između Crne Gore i Republike Bugarske o socijalnom osiguranju i Zakona o potvrđivanju Sporazuma između Crne Gore i Slovačke Republike o socijalnom osiguranju.**

Takođe, donijeta je Uredba o izmjeni i dopuni Uredbe o utvrđivanju radnih mjesta, odnosno poslova u organima državne uprave na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem kao i Pravilnik o izmjeni Pravilnika o bližem određivanju radnih mjesta, odnosno poslova u organima državne uprave na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem. Donijeta je i Odluka o usklađivanju mjesečnih novčanih primanja korisnika prava iz boračke i invalidske zaštite.

Realizovane su značajne aktivnosti na bilateralnom pregovaranju u oblasti socijalnog osiguranja.

Direktorat za socijalno staranje i dječju zaštitu je svoje aktivnosti usmjerio ka unapređenju zaštite ranjivih kategorija stanovništva, uvođenju sistema kvaliteta u socijalnu i dječju zaštitu, razvoju usluga koje podržavaju život u zajednici. Ovaj Direktorat je posebnu zaštitu posvetio djeci bez roditeljskog staranja i trudnicama bez porodične podrške.

Zakonodavne aktivnosti ovaj Direktorat je realizovao usvajanjem **Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti**. Nakon usvajanja navedenog zakona

neophodno je bilo usvojiti i sledeće Pravilnike: Pravilnik o izmjeni Pravilnika o organizaciji, normativima, standardima i načinu rada centra za socijalni rad, Pravilnik o izmjeni Pravilnika o bližim uslovima za pružanje i korišćenje usluga, normativima i minimalnim standardima usluga za smještaj djece i mladih u ustanovu i malu grupnu zajednicu, Pravilnik o izmjeni Pravilnika o bližim uslovima za pružanje i korišćenje usluga porodičnog smještaja-hraniteljstva i porodičnog smještaja, Pravilnik o izmjeni Pravilnika o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluge smještaja odraslih i starih lica, Pravilnik o izmjeni Pravilnika o bližim uslovima za ostvarivanje osnovnih materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite, Pravilnik o izmjeni Pravilnika o sadržaju baze podataka i sadržaju i načinu vođenja evidencija u socijalnoj i dječjoj zaštiti.

Prava iz socijalne i dječje zaštite su se manifestovali kroz: Pravo na materijalno obezbjeđenje, Pravo na ličnu invalidninu, Pravo na dodatak za njegu i pomoć Pravo na zdravstvenu zaštitu, Pravo na troškove sahrane , Naknadu roditelju ili staratelju – njegovatelju lica koje je korisnik lične invalidnine, Naknadu za novorođeno dijete, Dodatak za djecu, Troškove ishrane, Pomoć za vaspitanje i obrazovanje, Naknadu po osnovu rođenja djeteta, Naknada po osnovu rođenja troje ili više djece i Pravo na odmor i rekreaciju.

Direktorat za informatiku i analitičko-statističke poslove je svoje aktivnosti u najvećoj mjeri vezao za administraciju informacionog sistema ISSS – „Socijalni karton“, kao i paralelne aktivnosti na starom informacionom sistemu „SODIS“ vezane za materijalna davanja koja se još uvijek ne obrađuju preko novog sistema. Takođe, vršeni su i poslovi koji se odnose na izradu izvještaja i statistika o korišćenju sredstava iz oblasti socijalne, dječje i boračko-invalidske zaštite, poslovi iz oblasti analitike i planiranja, priprema analize, informacije i izvještaje u vezi sa finansijskim tokovima koji služe kao osnova u izradi projekcije potrebnih sredstava za finansiranje godišnjih potreba i obaveza iz pomenutih oblasti.

U protekloj godini prioritet je bila implementacija posebnog dijela za izvještavanje SWIS-KPI, koji omogućava praćenje aktivnosti, trenda kretanja broja korisnika, praćenje strukture korisnika i njihovih demografskih karakteristika.

Realizacijom niza aktivnosti **Direktorata za evropske integracije, programiranje i implementaciju EU fondova** je doprinijelo **otvaranju pregovora za poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje**.

U toku 2016. neke od najznačajnijih aktivnosti su bile: Usvajanje polugodišnjeg i godišnjeg Izvještaja o realizaciji obaveza iz Akcionog plana za postepeno usklađivanje pravne tekovine EU i izgradnju neophodnih kapaciteta za implementaciju i sprovođenje pravne tekovine EU; Ažuriranje Pregovaračke pozicije; Pripremanje priloga za

Pododbor za inovacije, ljudske resurse, informaciono društvo i socijalnu politiku; Polugodišnje i godišnje izvještavanje o realizaciji mjera iz Akcionog plana za P23; Revizija i ažuriranje podataka iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2017-2018 (PPCG).

Takođe, Direkcija za programiranje i implementaciju EU fondova je u kontinuitetu sprovodila aktivnosti za koje je zadužena kao IPA tijelo (jedinica) u Ministarstvu rada i socijalnog staranja (MRSS) odgovorna za upravljanje i sprovođenje programa i projekata koji se finansiraju iz sredstava Evropske unije (Instrument za pretpristupnu pomoć-IPA) iz oblasti zapošljavanja, obrazovanja i socijalne inkluzije/politike.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je tokom 2016. godine realizovalo 16 obaveza od 19 iz Programa rada Vlade Crne Gore za 2016.godinu, što čini 80.20% realizacije obaveza.

Iz Programa rada Ministarstva rada i socijalnog staranja za 2016.godinu. realizovano je 24 aktivnosti od 32 aktivnosti, što čini 75.00% realizacije aktivnosti.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za 2016. godinu za Poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje i Poglavlje 2 – Sloboda kretanja radnika imalo 20 planiranih aktivnosti od kojih je realizovalo 15, što čini 75.00% realizacije

SADRŽAJ

1. <u>Uvod</u>	7
2. <u>Nadležnost i organizacija rada</u>	7
3. <u>Realizovane aktivnosti po oblastima Ministarstva rada socijalnog staranj</u>	9
 <u>Ocjena stanja s predlogom mjera</u>	59
 <i>Izveštaj o radu Uprave za zbrinjavanje izbjeglica za 2016. godinu</i>	65
<i>Izveštaj o radu Zavoda sa socijalnu i dječiju zaštitu za 2016. godinu</i>	71
<i>Izveštaj o radu Zavoda za zapošljavanje za 2016. godinu</i>	79
<i>Izveštaj o radu Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja za 2016. godinu</i>	185
<i>Izveštaj o radu Fonda rada za 2016. godinu</i>	235
<i>Izveštaj o radu Agencije za mirno rješavanje radnih sporova za 2016. godinu</i>	273

1. UVOD

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima iz nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja pripremljen je u skladu sa obavezom utvrđenom Zakonom o državnoj upravi („Službeni list RCG", br. 38/03 i „Službeni list CG", br. 22/08 i 42/11), kao i obavezom utvrđenom Programom rada Vlade za 2017. godinu.

Ovaj izvještaj predstavlja pregled realizovanih aktivnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja, odnosno organa koji su u nadležnosti ovog ministarstva i sadrži osnovne rezultate koji su postignuti u ovoj oblasti.

Osim izvještaja Ministarstva rada i socijalnog staranja koji sadrži i pregled aktivnosti ustanova socijalne i dječje zaštite, ovaj izvještaj sadrži i izvještaje Uprave za zbrinjavanje izbjeglica organa u sastavu Ministarstva, Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu, Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore, Fonda rada i Agencije za mirno rješavanje radnih sporova.

2. NADLEŽNOSTI I ORGANIZACIJA RADA

Djelokrug rada Ministarstva rada i socijalnog staranja utvrđen je članom 26 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Sl. list Crne Gore", br. 05/12, 25/12, 44/12, 61/12, 20/13, 17/14, 06/15, 80/15, 35/16, 41/16, 73/16 i 003/17).

Organ uprave u sastavu Ministarstva rada i socijalnog staranja u skladu s pomenutom uredbom je Uprava za zbrinjavanje izbjeglica.

Organizacionu strukturu Ministarstva prema važećem Pravilniku čini 23 organizacione jedinice, od čega: 6 direktorata, 13 direkcija, 1 odjeljenja, kabinet i 2 službe. Izvan organizacionih jedinica obavljaju se poslovi sekretara Ministarstva i savjetnika ministra.

1 Direktorat za rad

1.1. Direkcija za radne odnose

1.2. Direkcija za poslove zaštite na radu

2 Direktorat za tržište rada i zapošljavanje

2.1. Direkcija za tržište rada i zapošljavanje

2.2. Direkcija za stručno obrazovanje odraslih

3 Direktorat za penzijsko i invalidsko osiguranje i boračku i invalidsku zaštitu

3.1. Direkcija za penzijsko i invalidsko osiguranje i boračku i invalidsku zaštitu

3.2. Direkcija za drugostepeni upravni postupak

4 Direktorat za socijalno staranje i dječju zaštitu

- 4.1. Direkcija za socijalnu i dječju zaštitu i nadzor
- 4.2. Direkcija za zaštitu rizičnih grupa
- 4.3. Direkcija za razvoj usluga

5 Direktorat za informatiku i analitičko-statističke poslove

- 5.1. Direkcija za informatiku
- 5.2. Direkcija za analitičko statističke poslove

6 Direktorat za evropske integracije, programiranje i implementaciju EU fondova

- 6.1. Direkcija za evropske integracije
- 6.2. Direkcija za programiranje i implementaciju EU fondova

7 Odjeljenje za unutrašnju reviziju

8 Kabinet ministra

9 Služba za pravne, kadrovske i kancelarijske poslove

10 Služba za finansije

3. REALIZOVANE AKTIVNOSTI PO POJEDINIM OBLASTIMA

DIREKTORAT ZA RAD

U okviru **Direktorata za rad**, kao jednoj od organizacionih jedinica Ministarstva rada i socijalnog staranja, formirane su dvije Direkcije i to:

1. Direkcija za radne odnose i

2. Direkcija za poslove zaštite na radu

U izvještajnom periodu **Direkcija za radne odnose** je u normativnoj djelatnosti uradila tekstove sljedećih zakona:

1. **Predlog Zakona o izmjenama Zakona o Fondu rada ("Službeni list CG", broj 52/16)**, usvojen u Skupštini Crne Gore 22. jula 2016. godine;
2. **Predlog Zakona o izmjeni Zakona o reprezentativnosti sindikata ("Službeni list CG", broj 55/16)**, usvojen u Skupštini Crne Gore 22. jula 2016. godine;
3. **Predlog Zakona o izmjenama Zakona o zabrani zlostavljanja na radu ("Službeni list CG", broj 54/16)**, usvojen u Skupštini Crne Gore 22. jula 2016. godine;
4. **Predlog zakona o izmjenama Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova ("Službeni list CG", broj 55/16)**, usvojen u Skupštini Crne Gore 22. jula 2016. godine;
5. **Predlog Zakona o Fondu rada**, čiji tekst je poslat Evropskoj komisiji na davanje komentara i sugestija;
6. **Predlog Zakona o Socijalnom savjetu;**
7. **Predlog Zakona o reprezentativnosti sindikata.**

Aktivan rad na usklađivanju propisa sa pravnom tekovinom EU i redovno izvještavanje Evropske komisije o preduzetim i realizovanim aktivnostima predviđenom u poglavlju **19 Socijalna politika i zapošljavanje**, doprinjelo je **otvaranju** navedenog poglavlja u 2016. godini.

Takođe su, u dijelu koji se odnosi na poslove Direkcije za radne odnose pripremljeni i **Izvještaji o napretku za poglavlje 19 Socijalna politika i zapošljavanje i 23 Pravosuđe i temeljna prava.**

Međunarodna saradnja

U Direkciji za radne odnose se obavlja veoma aktivna **međunarodna saradnja** sa međunarodnim organizacijama, a naročito sa Evropskom komisijom, Međunarodnom organizacijom rada (MOR) i Savjetom Evrope.

Aktivnosti vezane za izvršavanje međunarodnih obaveza

- Koordinacija i rad na godišnjem izvještaju o primjeni ratifikovanih konvencija Međunarodne organizacije rada za 2016. godinu.
- Izvještaj o primjeni neratifikovanih konvencija i preporuka MOR-a. U skladu sa obavezama iz članstva u Međunarodnoj organizaciji rada (MOR) a shodno članu 19 Ustava MOR i po odluci Upravljačkog odbora MOR, izrađen je izvještaj za neratifikovane konvencije i preporuke za 2016. godinu. Predmet izvještaja bile su: Konvencija o zaštiti i zdravlju na radu u rudnicima, 1995 (br.176) i prateća Preporuka o zaštiti i zdravlju na radu u rudnicima, 1995(br.183), kao i Konvencija o zaštiti i zdravlju na radu u poljoprivredi, 2001 (br. 184) i prateća Preporuka o zaštiti i zdravlju na radu u poljoprivredi, 2001 (br.192).
- Informacija o trening mapama za 2016. godinu za AP 23 i 24 sa predlogom aktivnosti.
- Koordinacija sa nacionalnim MOR koordinatorom u vezi zaključivanja novog ugovora o zakupu službenog prostora sa MOR kancelarijom u Budimpešti.
- Izrađeni odgovori na upitnik za 105 Međunarodnu konferenciju rada i to: Upitnik o implementaciji Deklaracije o socijalnoj pravdi u cilju pravedne globalizacije i Upitnik o Preporuci o zapošljavanju i pristojnom radu kojom bi se revidirala i zamijenila Preporuka o prelasku iz rata u mir iz 1944. godine, br. 71 i dostavljeni Međunarodnoj organizaciji rada.
- Obavještenje MOR o izvršenoj obavezi dostavljanja Preporuke o prelazu iz neformalne u formalnu ekonomiju, koja je usvojena na 104.Međunarodnoj konferenciji rada svim reprezentativnim socijalnim partnerima (SSCG, USSCG, UPCG) u skladu sa Ustavom MOR-a.
- Organizacija učešća nacionalne tripartitne delegacije Crne Gore kao i neposredan rad i učešće na godišnjem zasijedanju Međunarodne organizacije rada, kao specijalizovane organizacije UN-a, čiji je član i Crna Gora. Zasijedanje se održava svake godine u junu mjesecu u Ženevi, a 2016. godine je održana 105. sjednica i nacionalna delegacija Crne Gore je učestvovala u obaveznom tripartitnom sastavu.
- Izrada izvještaja za Vladu CG o učešću nacionalne tripartitne delegacije u radu 105. Sjednice MOR.
- Učešće u radu 133. sastanka Vladinog komiteta Savjeta Evrope za Evropsku socijalnu povelju i Evropski zakonik o socijalnoj sigurnosti.Vladin komitet je svoj 133. sastanak održao u terminu 09.-13.maj 2016.godine u Strazburu.
- Izvještaj za MVPEI koji je sačinjen u propisanom obrascu, o učešću u radu 133.Vladinog komiteta SE za Evropsku socijalnu povelju i Evropski zakonik o socijalnoj sigurnosti.
- Izrada i dostava MVPEI na dalju nadležnost dopisa o imenovanju kontakt osobe u postupcima po prigovorima u skladu sa članom A 5.1.5. MLC, 2006 (imenovan službenik iz MSP).
- Informacija o aktivnostima i saradnji sa MOR povodom spoljnopolitičkih aktivnosti crnogorskih državnih zvaničnika.
- Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije Međunarodne organizacije rada o noćnom radu broj 171.

- Podnošenje instrumenta usvojenih na 104. Međunarodnoj konferenciji rada, (Preporuke o prelasku iz neformalne u formalnu ekonomiju broj 204) reprezentativnim socijalnim partnerima, Inspekciji rada, Socijalnom savjetu Crne Gore, Ministarstvu ekonomije kao i Parlamentu Crne Gore.
- Informacija Direktoratu za socijalno staranje i dječiju zaštitu u vezi „Zaključaka 2015“ SE na članove 13/4, 16 i 17/1.
- Učešće u radu 134. sastanka Vladinog komiteta za Evropsku socijalnu povelju i Evropski zakonik o socijalnoj sigurnosti Savjeta Evrope. Vladin komitet je svoj 132. sastanak održao u terminu 26.-30. septembar 2016.godine u Strazburu.
- Izvještaj za MVPEI koji je sačinjen u propisanom obrascu, o učešću u radu 134.Vladinog komiteta SE za Evropsku socijalnu povelju i Evropski zakonik o socijalnoj sigurnosti.
- Izrada Šestog nacionalnog izvještaja o primjeni Izmijenjene Evropske socijalne povelje koji se odnosi na pitanja i komentare Evropskog komiteta za socijalna prava Savjeta Evrope iz dokumenta „Zaključci 2013“.
- Odgovori na upitnik u vezi Godišnjeg izvještaja SAD o najgorim oblicima radnog angažovanja djece za 2016. godinu.
- Informacija MOR o uplati doprinosa za Budžet MOR za 2017. godinu.
- Izrada odgovora na pitanja iz Upitnika specijalnog izvjestioca o pravu na mirno okupljanje i udruživanje i prevod na engleski jezik.
- Kontinuirano informisanje MOR, USSCG o statusu „Predmeta 3140“ koji se vodi pred MOR Komitetom za slobodu udruživanja.
- Komentar na dokument „Analiza usklađenosti zakonodavstva u Crnoj Gori sa Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom sa preporukama za harmonizaciju“.
- Dostava MSP poziva za prihvatanje amandmanima iz 2014 na MLC i informacije o amandmanima iz 2016 na KOD MLC.
- Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije Međunarodne organizacije rada o identifikacionim dokumentima pomoraca (revidirana) broj 185.
- Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije Međunarodne organizacije rada o zdravlju na radu lučkih radnika broj 152.
- Pismo podrške kandidaturi Slovenije (prof.dg. Barbara Kreesal) za člana Evropskog komiteta za socijalna prava Savjeta Evrope.
- Kontinuirano informisanje reprezentativnih socijalnih partnera o aktivnostima MOR i dostavljanje relevantnih dokumenata i propisa
- Informacija za Ministarstvo vanjskih poslova o saradnji Crne Gore sa MOR.

Ostalo

- Urađen je odgovor na **1** inicijativu za ocjenu ustavnosti;
- Urađen je odgovor na **1** zahtjev poslanika za dostavljanje informacije ;
- Održana je **1** sjednica Odbora za utvrđivanje reprezentativnosti sindikata na granskom nivou i nivou Crne Gore na kojem je obrađen **1** zahtjev;
- Održane su **4** sjednice Odbora za praćenje, primjenu i tumačenje Opšteg kolektivnog ugovora na kojima je obrađeno **18** zahtjeva za mišljenje;

- Urađeno je **193** zvaničnih stručnih mišljenja iz oblasti radnog zakonodavstva, s tim što se često daju i stručni odgovori i mišljenja preko meila i telefonom i obavljaju brojni tekući poslovi koji proizilaze neposredno iz nadležnosti međusektorske saradnje ovog ministarstva;
- Urađeno je **207** dopisa o upućivanju stranaka na nadležnost u skladu sa Zakonom o opštem upravnom postupku.

Poslovi upravnog postupka

- U registar sindikalnih organizacija upisano je **58** sindikalnih organizacija i izdato je **160** potvrda o upisu i o nastalim promjenama kod već upisanih sindikalnih organizacija i poslato je **156** obavještenja o dopuni dokumentacije;
- U registar reprezentativnih sindikata za izvještajni period je upisano **14** reprezentativnih sindikalnih organizacija;
- U Registar kolektivnih ugovora registrovano je **9** kolektivnih ugovora na granskom nivou;
- U izvještajnom periodu registrovano je **4** Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih, za **3** Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih je obnovljena dozvola za rad zbog promjene adrese poslovanja i izdato je **15** potvrda o upisu u Registar Agencija za privremeno ustupanje zaposlenih;
- Donijeto je **1** rješenje o upisu i **1** rješenje o upisu promjene u Registar Socijalnih savjeta;
- Donijeto je **2** rješenja po presudi Upravnog suda Crne Gore, urađeno je **2** odgovora na tužbu i **1** zaključak o obustavi postupka.

U drugostepenom upravnom postupku, postupa se po žalbama koje su izjavljene na rješenja Fonda rada i rješenja inspektora rada Uprave za inspekcijske poslove (inspektora rada i inspektora zaštite na radu), kao i po tužbama podnijetim Upravnom sudu Crne Gore, davanjem odgovora na tužbu.

U drugostepenom postupku pokrenuto je **329** postupaka po žalbi, od kojih je **1** žalba odbačena, **235** odbijenih žalbi i **91** usvojena žalba. Broj pokrenutih upravnih sporova je **84** i **31** poništena odluka u upravnom sporu.

Rad se nastavlja po dinamici prispjeća predmeta kod Ministarstva kao drugostepenog organa.

Vlada Crne Gore je u julu 2016. godine usvojila **Strategiju za unaprijeđenje zaštite i zdravlja na radu za period 2016. - 2020. godine sa Akcionim planom implementacije.**

U IV kvartalu 2015. godine u normativnoj djelatnosti, u okviru **Direkcije za poslove zaštite na radu**, pokrenute su aktivnosti za donošenje Predloga Zakona o izmjenama i

dopunama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu koji tekst je preveden i poslat na mišljenje Evropskoj komisiji, a nakon dobijanja mišljenja Evropske komisije poslat je Sekretarijatu za zakonodavstvo. Trenutno se Predlog Zakona usaglašava sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma. Donošenje ovog zakona je planirano za III kvartal 2017. godine.

U izvještajnom periodu u **Direkciji za poslove zaštite na radu** je u **normativnoj djelatnosti** doneseno šest pravilnika:

- **Pravilnik o mjerama zaštite i zdravlja na radu pri korišćenju opreme sa ekranom*** (implementirana Direktiva Savjeta 0/270/EEZ o minimalnim zahtjevima za zaštitu i zdravlje na radu pri korišćenju opreme sa ekranima);
- **Pravilnik o mjerama zaštite i zdravlja na radu od rizika izloženosti vibracijama*** (implementirana Direktiva Evropskog parlamenta i Savjeta 2002/40/EZ o minimalnim zahtjevima za zaštitu i zdravlje radnika od rizika izlaganja fizičkim agensima (vibracijama));
- **Pravilnik o mjerama zaštite i zdravlja na radu od rizika izloženosti buci*** (implementirana Direktiva Evropskog parlamenta i Savjeta 2003/10/EZ o minimalnim zahtjevima za zaštitu i zdravlje radnika od rizika izlaganja fizičkim agensima (buka)), objavljen u „Sl. list CG“, broj 37/2016;
- **Pravilnik o radnim mjestima sa posebnim uslovima rada i uslovima koje trebaju da ispunjavaju zaposleni za obavljanje tih poslova;**
- **Pravilnik o zaštiti i zdravlju na radu od rizika izloženosti hemijskim materijama*** (implementirane: Direktiva Evropskog Savjeta 18/24/EZ za zaštitu i zdravlje radnika od rizika izloženosti hemijskim materijama na radu; Direktiva Komisije 1/322/EEZ o ustanovljavanju indikativnih graničnih vrijednosti u vezi primjene Direktive Savjeta 80/1107/EEZ u vezi sa zaštitom radnika od rizika izloženosti hemijskim, fizičkim i biološkim štetnostima na radu; Direktiva Komisije 2000/3/EZ o ustanovljavanju prve liste indikativnih graničnih vrijednosti u vezi primjene Direktive Savjeta 8/24/EZ za zaštitu i zdravlje radnika od rizika izloženosti hemijskim štetnostima na radu; Direktiva Komisije 2006/15/EZ o ustanovljavanju druge liste indikativnih graničnih vrijednosti u vezi primjene Direktive Savjeta 8/24/EZ i kojom se izmjenjuju Direktive 1/322/EEZ i 2000/3/EZ i Direktiva Komisije 200/161/EZ o ustanovljavanju treće liste indikativnih graničnih vrijednosti u vezi primjene Direktive Savjeta 8/24/EZ i kojom se izmjenjuje 2000/3/EZ);
- **Pravilnik o zaštiti i zdravlju na radu od rizika izloženosti kancerogenim i mutagenim materijama*** (implementirana Direktiva Evropskog parlamenta i Savjeta 2004/37/EZ o minimalnim zahtjevima za zaštitu i zdravlje na radu radnika pri izlaganju karcinogenim ili mutagenim materijama).

Upravni postupak

Shodno članu 41 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu („Sl. list CG“, broj 34/14) i Pravilniku o uslovima koje mora da ispunjava pravno ili fizičko lice za obavljanje stručnih poslova iz zaštite na radu i o postupku za utvrđivanje ispunjenosti tih poslova („Sl. list RCG“, br.

67/05), doneseno je **19 rješenja o formiranju komisije** sa zadatkom da se ispita ispunjenost uslova u pogledu kadrova, organizacije, tehničkih i drugih uslova za dobijanje ovlašćenja za obavljanje stručnih poslova iz zaštite na radu, izrađeno je **19 propratnih akata** za dostavljanje rješenja, **19 izvještaja** o radu komisije i donijeto je **19 rješenja/ovlašćenja**.

Shodno članu 3 stav 5 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu i Pravilniku o polaganju stručnog ispita za lica koja se bave poslovima zaštite na radu („Sl. list RCG“, broj 67/05) sprovedeno je pet ispitnih rokova za polaganje stručnog ispita za lica koja se bave poslovima zaštite na radu, odnosno doneseno je **5 rješenja o utvrđivanju ispitnog roka**, i to u: martu, aprilu, junu, oktobru i decembru. Doneseno je **91 rješenje o odobravanju polaganja stručnog ispita**, izrađen je **91 propratni akt za dostavu rješenja**, **166 obavještenja o polaganju stručnog ispita**, **85 zapisnika o rezultatima ispita** i izdata su **63 uvjerenja o položenom stručnom ispitu** (ispit su ukupno položila 63 kandidata).

Izrađeno je **18 dopisa institucijama** za imenovanje njihovih predstavnika za članove radnih grupa za izradu prethodno navedenih pravilnika i doneseno je **6 rješenja o formiranju radnih grupa** za izradu navedenih pravilnika.

U navedenom periodu Direkcija je, u okviru svojih nadležnosti, davala mišljenja u vezi sa primjenom Zakona o zaštiti i zdravlju na radu i podzakonskih propisa - **20 mišljenja**.

Pored prethodno navedenog, u izvještajnom periodu, u Direkciji za zaštitu na radu u upravnom postupku izrađena su i :

- **3 rješenja o brisanju iz registra ovlašćenih organizacija,**
- **4 dopisa za upućivanje na nadležnost i postupanje drugim institucijama,**
- **16 zaključaka,**
- **6 rješenja o odbijanju, i**
- **27 službenih zabilješki.**

Ostalo

Shodno članu 52 Zakona ostvarena je saradnja sa Fondom za zdravstveno osiguranje Crne Gore u vezi sa dostavljanjem podataka o povredama na radu, profesionalnim bolestima, bolestima u vezi sa radom i invalidima rada, o čemu se na osnovu podataka koji se dostavljaju Direkciji, vodi evidencija u elektronskoj formi (720 prijavljenih povreda).

Predstavnici Ministarstva rada i socijalnog staranja i Uprave za inspekcijske poslove su u julu 2016. godine, bili u radnoj posjeti Evropskoj komisiji u Luksemburgu, u cilju usaglašavanja predloženih zakonskih rješenja, odnosno usaglašavanja Predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu sa pravnom tekovinom Evropske unije.

Predstavnici Direkcije za poslove zaštite na radu su u septembru 2016. godine, učestvovali na okruglom stolu "Podizanje kapaciteta i jačanje uloge regionalnih građanskih organizacija u unapređenju uslova rada preko dijaloga sa javnim institucijama", koji je organizovalo Udruženje zaštite na radu, takođe su učestvovali u izradi Studije za unapređenje zaštite na radu koju je radilo Udruženje zaštite na radu. Predstavnici Direkcije za poslove zaštite na radu su u julu 2016. godine, prisustvovali sastanku Pododbora za inovacije, ljudske resurse, informatičko društvo i socijalnu politiku, takođe su prisustvovali sastanku koji je organizovan povodom studijske posjete predstavnika Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja Republike Srbije u Ministarstvu vanjskih poslova i evropskih integracija, u vezi sa Poglavljem 19.

Direkcija za poslove zaštite na radu je dala mišljenje na Predlog Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata. Takođe, iz domena crnogorske legislative, putem elektronske komunikacije, dati su komentari na Tampere Deklaraciju za 12. Svjetsku konferenciju o prevenciji povreda i promociji bezbjednosti „Safety 2016“.

DIREKTORAT ZA TRŽIŠTE RADA I ZAPOSŁJAVANJE

U okviru Direktorata za tržište rada i zapošljavanje, kao jednoj od organizacionih jedinica Ministarstva rada i socijalnog staranja, formirane su dvije Direkcije i to:

1. Direkcija za tržište rada i zapošljavanje i

2. Direkcija za stručno obrazovanje odraslih

U skladu sa Programom rada Vlade za 2016. godinu i Programom rada Ministarstva, Direktorat za tržište rada i zapošljavanja je realizovao sljedeće aktivnosti:

Redovne aktivnosti

a. Normativni dio

- U II kvartalu 2016. godine donesen je **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti**. Cilj donošenja ovog zakona bio je usklađivanje sa odgovarajućim odredbama Zakon o upravanom postupku.

Zakon je objavljen u »Sl.listu CG« br. 52/16.

- U II kvartalu 2016. godine donesen je **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom**. Cilj donošenja ovog zakona bio je usklađivanje sa odgovarajućim odredbama Zakon o upravnom postupku.

Zakon je objavljen u »Sl.listu CG« br. 55/16.

- U IV kvartalu 2016. godine, donesena je **Odluka o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2017. godinu**, kojom se, u skladu sa Zakonom o strancima, utvrđuje broj radnih dozvola za strance u skladu sa migracionom politikom, stanjem i kretanjem na tržištu rada . Odluka je objavljena u »Sl.listu CG« br. 83/16.

U I kvartalu 2016. godine donešen je Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o postupku i metodologiji za finansiranje grant šema. Cilj donošenja izmjena Pravilnika je bio unapređenje pojedinih odredbi koje se odnose na kriterijume za odabir projekata i rada komisije za ocjenjivanje prijedloga projekata. Pravilnik objavljen u »Sl.listu CG« br. 16/16.

b. Tematski dio

- U II kvartalu 2016. godine usvojen je Izvještaj o sprovođenju Akcionog plana zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2015. godinu
- U IV kvartalu 2016. godine, usvojen je Akcioni plana zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2017. godinu

c. Ostalo

- U skladu sa Zakonom o nacionalnim i stručnim kvalifikacijama donošeno je 58 rješenja o priznavanju inostranih sertifikata do visokog i u oblasti visokog obrazovanja i izdat 91 sertifikat o stečenoj nacionalnoj stručnoj kvalifikaciji.
- Shodno Zakonu o stručnom obrazovanju donose se rješenja o standardima zanimanja. Tokom 2016. godine donijeto je 21 rješenje o standardima zanimanja.
- U skladu sa Zakonom o obrazovanju odraslih donose se rješenja o donijetim javno važećim programima obrazovanja za osposobljavanje za zanimanja. U toku 2016. godine donijeto je 14 rješenja o javno važećim programima za osposobljavanje za određena zanimanja.

Projektne aktivnosti

1. U okviru Projekta "Aktivne mjere na tržištu rada za zapošljivost" koji se sprovodi kao aktivnost Operativnog programa razvoja ljudskih resursa 2012-2013, u toku 2016. godine službenici Direktorata za tržište rada i zapošljavanje učestvovali su u realizaciji ovog projekta. Učestvovali su u radu radnih grupa, obukama kao i u evaluaciji pojedinih

projektnih aktivnosti vezanih za sprovođenje grant šeme u okviru pomenutog Operativnog programa

2. U dijelu saradnje sa UNDP-om a u pogledu aktivnosti usmjerenih ka suzbijanju neformalne ekonomije, Vlada Crne Gore, u maju 2016. godine, usvojila je **Izvještaj o razvoju po mjeri čovjeka – »Neformalni rad – od izazova do rješenja«**. Izvještaj o razvoju po mjeri čovjeka bavi se temom neformalnog rada – aktuelnom temom koja utiče ne samo na ekonomiju, već na sve segmente društva.

3. U okviru sprovođenja Programa dostojanstvenog rada za Crnu Goru za period 2015-2017 izrađen je dokument **“Preporuke za unapređenje zapošljavanja mladih u Crnoj Gori: Bijela knjiga”**, koji predstavlja nastavak saradnje Ministarstva rada i socijalnog staranja i Međunarodne organizacije rada u oblasti unapređenja politika za mlade. Bijela knjiga za cilj ima davanje smjernica u pogledu unapređenja politike zapošljavanja mladih, a izrađena je u bliskoj saradnji sa predstavnicima državnih institucija i socijalnim partnerima. Takođe, dokument je usklađen sa prioritetima Programa dostojanstvenog rada za Crnu Goru za period 2015-2017, kao i nacionalnim strateškim dokumentima u oblasti zapošljavanja i socijalne politike.

Proces evropskih integracija

U skladu sa procesom evropskih integracija, Direktorat je iz svoje nadležnosti imao posebne aktivnosti, koje su bile vezane za poglavlja 2 - Slobodno kretanje radnika i poglavlje 19 - Socijalna politika i zapošljavanje, kao i za pojedina poglavlja za koja su službenici delegirani.

Pripremane su informacije za izvještaj Evropske komisije za Crnu Goru za 2016. godinu.

Upravni postupak

Prvostepeni upravni postupak

Donošenje rješenja kojima se izdaju dozvole za rad agencijama za zapošljavanje za obavljanje poslova zapošljavanja, u skladu sa Zakonom o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti („Sl. list CG“, br. 14/10, 45/12, 61/13 i 20/15) U 2016. godini donešena su 2 rješenja kojima su izdate dozvole za rad agencijama za zapošljavanje.

Donošenje rješenja o priznavanju inostranih sertifikata, u skladu sa Zakonom o nacionalnim stručnim kvalifikacijama („Sl. list CG“, br. 80/08, 14/09 i 40/16). U 2016. godini je donešeno 58 rješenja, i to: 36 rješenja o usvajanju zahtjeva za priznavanje inostranog sertifikata, 22 rješenja o odbijanju zahtjeva, kao i 1 zaključak o obustavi postupka za priznavanje inostranog sertifikata.

Drugostepeni upravni postupak

Rješavanje u postupcima po žalbama izjavljenim na rješenja Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, u skladu sa Zakonom o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti („Sl. list CG“, br. 14/10, 45/12, 61/13 i 20/15), Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom (49/08, 73/10 i 39/11) i Zakonom o zapošljavanju i radu stranaca („Sl. list CG“, br. 22/08 i 32/11). U 2016. godini donešena su 33 rješenja po žalbama, i to: 2 rješenja kojima su usvojene žalbe zbog nepostupanja-ćutanja administracije i kojim je naloženo prvostepenom organu da u zakonskom roku odluči po zahtjevima stranaka, 16 rješenja o poništavanju prvostepenog rješenja i vraćanje predmeta prvostepenom organu na ponovni postupak i odluku, 15 rješenja o odbijanju žalbe, kao i 2 zaključka o odbacivanju žalbe.

Upravni spor

U 2016. godini Upravni sud Crne Gore donio je 4 presude, i to: 1 presudu kojom se tužba odbija i 3 presude kojima se tužbe usvajaju i poništavaju rješenja Ministarstva rada i socijalnog staranja, kao i 1 rješenje kojim se tužba odbacuje.

Karakteristike tržišta rada u 2016. godini

Crnu Goru i tokom 2016. godine karakteriše niska stopa aktivnosti radne snage i relativno visoka stopa nezaposlenosti, što urokuje i dugoročnu nezaposlenost. Dodatan izazov na tržištu rada predstavlja i visok nivo neformalne zaposlenosti .

Prema podacima MONSTAT-a iz Ankete o radnoj snazi, u IV kvartalu 2016. godine **stopa aktivnosti za populaciju 15+ bila je 54,0%, stopa zaposlenosti je 44,5% i stopa nezaposlenosti je 17,5%.**

Stopa aktivnosti za **populaciju starosti 15-64** iznosila je 62,4%, stopa zaposlenosti 51,2% a stopa nezaposlenosti je bila 17,9%. U odnosu na IV kvartal 2015. godine, stope aktivnosti i zaposlenosti zabilježile rast (62,4%, **51,2%**, 51,1%, 18,0%, 17,9%), dok je sa druge strane.

Stopa aktivnosti mladih i stopa zaposlenosti mladih uzrasta 15-24 godine, povećana je sa 27,7% na 31,9%, odnosno sa 16,1% na 20,2%, dok je **stopa nezaposlenosti** smanjena sa 41,9% na 36,7%.

Za populaciju žena (15-64) stopa aktivnosti je iznosila 55,0% i niža je u odnosu na IV kvartal predhodne godine kada je iznosila 56,7%. Stopa zaposlenosti je zabilježila rast sa 47,3% na 45,2%, dok se stopa nezaposlenosti smanjila sa 16,7% na 17,8%.

Kada je u pitanju **starija populacija 50-64** indikatori se indikatori ukazuju na blagi oporavak kod ove populacije.

Prema administrativnim podacima MONSTATATA ukupan broj zaposlenih tokom 2016. godine iznosio je 177.908 i veći je za 1,3 % u odnosu na ukupan broj zaposlenih tokom 2015. godine. Najveći broj zaposlenih zabilježe je u julu 2016. godine kada je iznosio 185.659 što je za 1,76% % više u odnosu na jul prethodne godine kada je broj zaposlnih iznosio 182.444.

Prema administrativnim podacima Zavoda za zapošljavanje Crne Gore na kraju 2016. godine na evidenciji nezaposlenih se nalazilo 49.487 lica, što je u odnosu na isti period prethode godine više za oko 23,7% (39.991 nezaposleno lice). Učešće žena u ukupnoj nezaposlenosti iznosilo je 52,21% (25.842), dok je u istom periodu prethodne godine učešće žena u ukupnoj nezaposlenosti iznosilo 51,88% (20.749).

Prema podacima Izvještaja po mjeri čovjeka, koji je rezultat rada i saradnje UNDP-a i MOR-a, u Crnoj Gori je u 2014. godini petina (22,3%) ukupnog broja zaposlenih bilo neformalno zaposleno, dok se za jednu šestinu (10,3%) formalno zaposlenih plaćao samo dio pripadajućih poreza i doprinosa (dio zarade se „isplaćuje na ruke“). To znači da je ukupno učešće onih koji su potpuno ili djelimično neformalno radno angažovani (potpuno ili djelimično uključeni u neformalnu ekonomiju) na nivou od oko jedne trećine (32,7%) ukupnog broja zaposlenih.

DIREKTORAT ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE I BORAČKU I INVALIDSKU ZAŠTITU

U okviru **Direktorata za penzijsko i invalidsko osiguranje i boračku i invalidsku zaštitu**, kao jednoj od organizacionih jedinica Ministarstva rada i socijalnog staranja, formirane su dvije Direkcije i to:

- 1. Direkcija za penzijsko i invalidsko osiguranje i boračku i invalidsku zaštitu**
- 2. Direkcija za drugostepeni upravni postupak**

Prioritet penzijskog sistema je i u proteklom periodu stavljen na redovnoj isplati penzija i održavanju likvidnosti Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja, koji iz ovog sistema isplaćuje 123.492 korisnika prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, a za čiju isplatu na mjesečnom nivou treba obezbijediti oko 33 miliona eura.

U oblasti boračke i invalidske zaštite akcenat je, takođe, stavljen na redovnoj isplati prava iz ove oblasti za šta se na mjesečnom nivou opredjeljuje oko 570 hiljada eura za 3.476 korisnika.

Normativne aktivnosti

Usvojen je **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju (“Službeni list CG”, br.42/16)**, kojim je u cilju zaštite materijalnog položaja korisnika prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, izvršeno vanredno usklađivanje

penzija, vrijednosti penzije za jedan lični bod i drugih prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja za 3% od 1. jula 2016. godine, dok je nominalni iznos najniže penzije vanredno usklađen za 20%.

U cilju usaglašavanja sa Zakonom o upravnom postupku („Službeni list CG”, br. 56/14 i 20/15), na sjednici Skupštine od 22. jula 2016. godine usvojen je **Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju** („Službeni list CG”, br.55/16).

Na sjednici Skupštine od 22. jula 2016. godine usvojen je **Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Crne Gore i Republike Bugarske o socijalnom osiguranju** („Službeni list Crne Gore-Međunarodni ugovori ”, br.6/16), koji je stupio na sugu 1. oktobra 2016. godine, dok je **Zakona o potvrđivanju Sporazuma između Crne Gore i Slovačke Republike o socijalnom osiguranju** usvojen na sjednici Skupštine Crne Gore od 28. decembra 2016. godine.

Vlada Crne Gore je na sjednici od 21. januara 2016. godine donijela je Odluku o objavljivanju **Administrativnog sporazuma o sprovođenju Sporazuma između Crne Gore i Republike Turske o socijalnom osiguranju** („Službeni list CG”, broj 3/16), dok je Vlada Crne Gore je na sjednici od 15. septembra 2016. godine donijela Odluku o objavljivanju **Administrativnog sporazuma o sprovođenju Sporazuma između Crne Gore i Republike Bugarske o socijalnom osiguranju** („Službeni list CG”, broj 8/16).

Donijeta je **Uredba o izmjeni i dopuni Uredbe o utvrđivanju radnih mjesta, odnosno poslova u organima državne uprave na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem**(„Službeni list Crne Gore“, broj 32/16);

Donijet je **Pravilnik o izmjeni Pravilnika o bližem određivanju radnih mjesta, odnosno poslova u organima državne uprave na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem** („Službeni list Crne Gore“, broj 45/16);

U januaru i julu 2016. godine, donijeta su odluke o usklađivanju mjesečnih novčanih primanja korisnika prava iz boračke i invalidske zaštite u skladu sa zakonom, a usklađivanje je izvršeno na osnovu zvaničnih statističkih podataka i to u procentu koji čini polovinu procenta rasta, odnosno, pada zarada i polovinu procenta rasta, odnosno, pada troškova života. Usklađivanje izvršeno od 1. januara iznosilo je 0,2%, a od 1. jula 0,9%. (**Odluka o usklađivanju mjesečnih novčanih primanja korisnika prava iz boračke i invalidske zaštite** - „Sl.list CG“, br. 9/16 i 51/16).

U cilju usaglašavanja sa Zakonom o upravnom postupku („Službeni list CG”, br. 56/14 i 20/15), na sjednici Skupštine Crne Gore od 22. jula 2016. godine usvojen je **Zakon o izmjenama Zakona o boračkoj i invalidskoj zaštiti** („Sl.list CG“, br. 52/16).

Informacije, analize i izvještaji

Pripremljen je Izvještaj o sistemu socijalne sigurnosti za bazu podataka MISSCEO Savjeta Evrope, kojim se pružaju koncizne, ažurirane godišnje informacije o različitim granama socijalne sigurnosti.

Realizovane su značajne aktivnosti na bilateralnom pregovaranju u oblasti socijalnog osiguranja:

- U Podgorici je, u periodu 23. - 25. februara 2016. godine, održan treći krug pregovora između delegacija Crne Gore i Slovačke Republike u vezi sa zaključivanjem Sporazuma između Crne Gore i Slovačke Republike o socijalnom osiguranju i Administrativnog sporazuma za sprovođenje Sporazuma između Crne Gore i Slovačke Republike o socijalnom osiguranju;
- U Bukureštu je, u periodu od 13. do 15. septembra 2016. godine održan treći krug pregovora između delegacija Crne Gore i Rumunije u vezi sa zaključivanjem Sporazuma između Crne Gore i Rumunije o socijalnom osiguranju;
- U periodu od 16. do 18. februara 2016. godine, u Beču su, u Glavnom savezu austrijskih nosilaca socijalnog osiguranja, održani razgovori organa za vezu Crne Gore i Austrije, u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja.
- U Ljubljani su 21. i 22. septembra 2016. godine održani razgovori između delegacija Crne Gore i Republike Slovenije, na nivou organa za vezu, o pitanjima koja se odnose na sprovođenje Sporazuma o socijalnom osiguranju između Crne Gore i Republike Slovenije, u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja.

U okviru direktorata pripremani su i prilozi za redovno izvještavanje Evropske komisije o napretku u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja i koordinacije socijalnog osiguranja. Takođe, službenici sektora redovno učestvuju u radu i izvještavanju komiteta u okviru Savjeta Evrope.

U izvještajnom periodu pripremani su odgovori i stručna mišljenja u vezi stanja i primjene propisa iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja i boračke i invalidske zaštite, kao i bilateralnih sporazuma o socijalnom osiguranju Vladi, Ustavnom sudu, Vrhovnom sudu, Ombudsmanu, Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja i drugim institucijama i pojedincima, kao i odgovori na poslanička pitanja poslanika u Skupštini Crne Gore, saopštenja za javnost, i sl.

Obavljan je dnevni prijem i komunikacija sa strankama, Fondom PIO i njegovim područnim jedinicama, kao i nadležnim nosiocima i nadležnim organima država sa kojima Crna Gora ima potpisane sporazume o socijalnom osiguranju.

Ostale aktivnosti

Službenici Sektora prisustvovali obukama, seminarima i treninzima koji su se odnosili na evropske integracije, usaglašavanje propisa, koordinaciju socijalne sigurnosti i unapredjenje rada u državnoj upravi.

Upravni postupak

Direkcija za penzijsko i invalidsko osiguranje i boračku i invalidsku zaštitu

U oblasti boračke i invalidske zaštite, u postupku revizije u radu je bio ukupno 81 predmet. U izvršenoj reviziji data je saglasnost na 75 rješenja dok je šest rješenja izmijenjeno.

U postupku po žalbi u radu je bilo 23 predmeta, od čega je u 21 predmetu žalba odbijena dok je u dva predmeta žalba usvojena i priznato pravo na povećanje procenta invaliditeta.

Za izvještajni period od Upravnog suda dostavljeno je devet presuda, od čega je u tri predmeta tužba odbijena, a u šest predmeta tužba usvojena. Za isti period kod Upravnog suda podnijete su četiri tužbe, koje su u postupku. Podnijeta su i dva zahtjeva za vanredno preispitivanje sudskih presuda koja su odbijena.

Za izvještajni period na Prvostepenoj ljebarskoj komisiji obrađeno je 62 predmeta.

Drugostepena ljebarska komisija, koja ujedno vrši i reviziju nalaza i mišljenja Prvostepene ljebarske komisije i postupa po žalbama vojnih invalida, obradila je 42 upravna predmeta.

Za izvještajni period za 3.476 korisnika ovih prava iz budžeta države ukupno je isplaćeno 7.162.669,19 eura i to za redovna primanja, povlašćenu vožnju i pogrebne troškove.

U cilju zaštite materijalnog i socijalnog položaja korisnika boračke i invalidske zaštite za korisnike materijalnog obezbjeđenja boraca obezbijeđeno je subvencioniranje za utrošenu električnu energiju 40% od utrošene električne energije domaćinstva. Pravo na subvencioniranje koristi 285 korisnika materijalnog obezbjeđenja boraca.

Direkcija za drugostepeni upravni postupak

U izvještajnom periodu u upravnom postupku bilo je za rješavanje ukupno 3.665 predmeta iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja (postupak po žalbama i u vršenju revizije prvostepenih rješenja)

U postupku revizije bilo je 1994 predmeta. U izvršenoj reviziji data je saglasnost na 1.903 rješenja, 16 rješenja je poništeno i 13 rješenja je izmijenjeno. Na Drugostepenoj invalidskoj komisiji se u radu nalaze 62 djelimična rješenja, koja takođe čekaju reviziju.

U postupku po žalbi u radu je bio 1.671 predmet od čega je riješeno 1.511 predmeta. Žalba je usvojena u 578 predmeta, u 933 predmeta je odbijena. Broj neriješenih žalbi u 2016. godini je 160.

Za izvještajni period od Upravnog suda dostavljena je 257 presuda, od čega je u 188 predmeta tužba odbijena, u 10 predmeta postupak obustavljen, u 58 predmet tužba usvojena a u 1 predmeta tužba je odbačena. Za isti period kod Upravnog suda podnijeto je 374 tužbi. Za isti period Vrhovni sud je donio 66 presuda kojima je odbio zahtjev za vanredno preispitivanje presude Upravnog suda i jednu presudu kojom je usvojio zahtjev za vanredno preispitivanje presude Upravnog suda.

Drugostepena invalidska komisija je u izvještajnom periodu za vještačenje imala ukupno 1.416 predmeta.

U postupku po žalbi vještačeno je 152 predmeta, od kojih je nalaz Prvostepene invalidske komisije potvrđen u 146 predmeta, dok je u 6 predmeta nalaz izmijenjen. Osam predmeta je ostalo za vještačenje u 2017. godini.

U postupku medicinske revizije vještačeno je 1.256 predmeta, od kojih je nalaz Prvostepene invalidske komisije izmijenjen u 15 predmeta.

DIREKTORAT ZA SOCIJALNO STARANJE I DJEČJU ZAŠTITU

U okviru **Direktorata zasocijalno staranja i dječju zaštitu**, kao jednoj od organizacionih jedinica Ministarstva rada i socijalnog staranja, formirane su tri Direkcije i to:

- 1. Direkcija za socijalnu i dječju zaštitu i nadzor**
- 2. Direkcija za zaštitu rizičnih grupa**
- 3. Direkcija za razvoj usluga**

Socijalna i dječja zaštita je djelatnost od javnog interesa i zasniva se na principima uvažavanja integriteta i dostojanstva korisnika socijalne i dječje zaštite, zabrane diskriminacije, informisanja korisnika, individualnog pristupa, aktivnog učestvovanja korisnika u kreiranju, izboru i korišćenju prava iz socijalne i dječje zaštite, uvažavanja najboljeg interesa korisnika, prevencije institucionalizacije i dostupnosti usluga u najmanje restriktivnom okruženju, pluralizma usluga i pružalaca usluga, partnerstva i udruživanja različitih nosilaca djelatnosti i programa, posebno na lokalnom nivou, kao i transparentnosti.

U ostvarivanju ciljeva socijalne i dječje zaštite, posebno se štite dijete (bez roditeljskog staranja, čiji roditelj nije u stanju da se o njemu stara, sa smetnjama i teškoćama u razvoju, u sukobu sa zakonom, koje zloupotrebljava alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, koje je žrtva zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili

kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva, žrtva trgovine ljudima; kojem roditelji nijesu saglasni oko načina vršenja roditeljskog prava, koje se zatekne van mjesta prebivališta bez nadzora roditelja, usvojioca ili staratelja, trudnica bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život) odraslo i staro lice (sa invaliditetom, koje zloupotrebljava alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, koje je žrtva zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i nasilja u porodici ili kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva, žrtva trgovine ljudima, koje je beskućnik), kao i trudnica bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, kao i lice kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite.

Oblast socijalne i dječje zaštitu uređena je Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti sa odgovarajućim podzakonskim aktima, Porodičnim zakonom, Zakonom o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku, Zakonom o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama, Zakonom o radu, Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, Zakonom o zdravstvenom osiguranju, Zakona o povlastici na putovanje lica sa invaliditetom, Zakonom o kretanju lica sa invaliditetom uz pomoć psa pomagača i dr.

O pravima iz socijalne i dječje zaštite odlučuju centri za socijalni rad koji obavljaju i druge poslove u skladu sa zakonom. U Crnoj Gori organizovano je 13 centara za socijalni rad koji obavljaju djelatnost u svim opštinama: JU CSR za Glavni grad Podgorica i gradske opštine Golubovci i Tuzi; JU CSR za opštinu Danilovgrad; JU CSR za opštine Nikšić, Plužine i Šavnik; JU CSR za opštine Pljevlja i Žabljak; JU CSR za opštine Bijelo Polje; JU CSR za opštine Mojkovac i Kolašin; JU CSR za opštine Berane, Andrijevica i Petnjica; JU CSR za opštinu Rožaje; JU CSR za opštinu Plav i Gusinje; JU CSR za opštine Bar i Ulcinj; JU CSR za opštine Kotor, Tivat i Budva; JU CSR za opštinu Herceg Novi i JU CSR za Prijestonicu Cetinje.

Takođe, organizovano je 6 ustanova za smještaj korisnika: JU Dom starih "Grabovac" u Risnu; JU Dom starih „Bijelo Polje" u Bijelom Polju; JU Dječji dom "Mladost" u Bijeloj; JU Zavod "Komanski most " u Podgorici; JU "Lovćen – Bečići" u Cetinju i JU Centar "Ljubović " Podgorica.

Prava iz socijalne i dječje zaštite

Prava iz socijalne i dječje zaštite su: osnovna materijalna davanja i usluge socijalne i dječje zaštite.

Osnovna materijalna davanja u socijalnoj zaštiti su: materijalno obezbjeđenje, lična invalidnina, dodatak za njegu i pomoć, naknada roditelju ili staratelju – njegovatelju lica koje je korisnik lične invalidnine, zdravstvena zaštita, troškovi sahrane i jednokratna novčana pomoć. Osnovna materijalna davanja iz dječje zaštite su: naknada za

novorođeno dijete, dodatak za djecu, naknada po osnovu rođenja troje ili više djece, troškovi ishrane u predškolskim ustanovama, pomoć za vaspitanje i obrazovanje djece i mladih sa posebnim obrazovnim potrebama, refundacija naknade zarade i naknada zarade za porodijsko, odnosno roditeljsko odsustvo, naknada po osnovu rođenja djeteta, refundacija naknade zarade i naknada zarade za rad sa polovinom punog radnog vremena.

Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti utvrđeno je da se visina osnova za navedena prava usklađuje polugodišnje (01. januara i 01. jula tekuće godine) sa kretanjem troškova života i prosječne zarade zaposlenih na teritoriji Crne Gore na osnovu statističkih podataka za predhodno polugodište u procentu koji predstavlja zbir polovine procenta rasta, odnosno pada troškova života i polovine procenta rasta, odnosno pada zarada. Isplata prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite vršena je redovno u 2016.godine i iz budžeta Crne Gore za te namjene je izdvojeno 106.864.467,70 eura. sa jednokratnim socijalnim pomoćima i transferima opštinama.

Usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite su: procjena i planiranje, podrška za život u zajednici, savjetodavno-terapijska i socijalno-edukativna usluga, smještaj, neodložne intervencije i druge usluge.

Pravo na materijalno obezbjeđenje, je osnovno materijalno davanje iz socijalne zaštite koje ostvaruje porodica, odnosno pojedinac ako je nesposoban za rad ili sposoban za rad pod uslovima propisanim Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti.

Visina materijalnog obezbjeđenja za porodicu koja nema prihoda u 2016.godini iznosila je mjesečno od 64.98 eura za pojedinca do 123,53 eura za porodicu sa pet i više članova. Broj porodica korisnika prava kretao se od 10.864 porodica sa 34.167 korisnika u januaru 2016.godine do 8.026 porodica sa 24.213 članova u decembru 2016.godine.

Pravo na ličnu invalidninu ima lice sa teškim invaliditetom. Visina lične invalidnine iznosila je 111,34 eura mjesečno. Broj korisnika prava kretao se od 2.154 u januaru 2016.godine do 2.279 korisnika u decembru 2016.godine.

Pravo na dodatak za njegu i pomoć ima: lice kome je zbog tjelesnih, mentalnih, intelektualnih ili senzornih oštećenja ili promjena u zdravstvenom stanju neophodna njega i pomoć da bi imalo obezbijeđen pristup zadovoljavanju potreba i korisnik lične invalidnine.

Pravo na dodatak za njegu i pomoć može ostvariti lice pod uslovom da ovo pravo nije ostvarilo po drugom osnovu. Visina dodatka za njegu i pomoć iznosi 64,84 eura mjesečno. Broj korisnika prava kretao se od 14.023 u januaru 2016.godine do 15.183 korisnika u decembru 2016.godine.

Pravo na zdravstvenu zaštitu ima korisnik prava na materijalno obezbjeđenje, dodatka za njegu i pomoć i usluge smještaja ukoliko to pravo nisu ostvarili po drugom osnovu.

Broj korisnika prava kretao se od 1.874 u januaru 2017.godine do 7.207 korisnika u decembru 2017.godine.

Pravo na troškove sahrane za korisnike materijalnog obezbjeđenja, dodatka za njegu i pomoć i smještaj, ostvarivalo je lice koje je preuzelo plaćanje troškova sahrane, ukoliko to pravo nije ostvarilo po drugom osnovu. U 2016. godini ovo pravo ostvarilo je 532 lica u visini naknade od 322,47 eura.

Naknada roditelju ili staratelju – njegovatelju lica koje je korisnik lične invalidnine 1.januara 2016. godine počela je primjena člana 39a Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti kojim je propisano da jedan od roditelja ili staratelja – njegovatelja koji njeguje i brine o licu koje je korisnik lične invalidnine u smislu ovog zakona, nezavisno od radnog i penzijskog statusa, ima pravo na novčanu naknadu. Visina naknade roditelju ili staratelju – njegovatelju lica koje je korisnik lične invalidnine iznosi 193.00 eura mjesečno. Propisano je da roditelju ili staratelju – njegovatelju koji njeguje i brine o dvoje ili više djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju od kojih je najmanje jedno lice korisnik lične invalidnine ili tuđe njege i pomoći drugog lica, nezavisno od radnog i penzijskog statusa roditelja ili staratelja - njegovatelja, pripada naknada za svako lice pojedinačno. Pravo na naknadu roditelju ili staratelju – njegovatelju prestaje trajnim smještajem lica – korisnika lične invalidnine u javnu ustanovu. Broj korisnika prava kretao se od 1.307 u januaru 2016.godine do 1.792 korisnika u decembru 2016.godine.

Naknadu za novorođeno dijete može ostvariti jedan od roditelja, usvojlac, staralac, hranitelj, odnosno lice kome je dijete povjereno na njegu, vaspitanje i obrazovanje. Naknada se isplaćuje jednokratno u iznosu od 107,62 eura. Naknada se može ostvariti do navršene jedne godine života djeteta. U 2016. godini ovo pravo ostvarilo je 6.895 lica.

Dodatak za djecu može ostvariti dijete: korisnik materijalnog obezbjeđenja; korisnik dodatka za njegu i pomoć; korisnik lične invalidnine; bez roditeljskog staranja; čiji je roditelj, usvojlac, staralac, hranitelj, odnosno lice kome je dijete povjereno na njegu, vaspitanje i obrazovanje kao korisnik materijalnog obezbjeđenja zasnovao radni odnos na osnovu sporazuma o aktivnom prevazilaženju nepovoljne socijalne situacije. Iznos naknade se kreće od 19.48 eura do 32.19 eura. Broj korisnika prava kretao se od 8.092 porodice sa 15.845 djece u januaru 2016.godine do 6.179 porodice sa 11.640 djece u decembru 2016.godine.

Troškove ishrane u javnoj predškolskoj ustanovi ostvaruju djeca u skladu sa zakonom kojim se uređuje predškolsko vaspitanje i obrazovanje. u 2016.godini broj korisnika se kretao od najmanje 59 mjesečno do najviše 945 mjesečno.

Pomoć za vaspitanje i obrazovanje djece i mladih sa posebnim obrazovnim potrebama obuhvata troškove smještaja u ustanovu i troškove prevoza. Troškovi smještaja u ustanovu obezbjeđuju se za 67 djece.

Poslodavac ima pravo na refundaciju sredstava po osnovu isplate naknade zarade zaposlenom za porodijsko, odnosno roditeljsko odsustvo. Lice koje se bavi preduzetničkom djelatnošću kao jedini zaposleni, naknadu zarade za porodijsko, odnosno roditeljsko odsustvo ostvaruje kod centra za socijalni rad.

Poslodavac ima pravo na refundaciju sredstava po osnovu isplate naknade zarade zaposlenom za rad sa polovinom punog radnog vremena, u iznosu od 50% zarade zaposlenog. Lice koje se bavi preduzetničkom djelatnošću kao jedini zaposleni naknadu zarade za rad sa polovinom punog radnog vremena ostvaruje kod centra za socijalni rad.

Broj korisnika refundacija naknada po osnovu porodijskog odsustva i rada sa polovinom punog radnog vremena za 2016.godinu kretao se od najmanje 1.214 mjesečno do najviše 2.046 mjesečno.

Naknadu po osnovu rođenja djeteta može ostvariti jedan od roditelja koji je na evidenciji Zavoda za zapošljavanje i student do navršene jedne godine života djeteta. Lice ne može ostvariti pravo na naknadu po osnovu rođenja djeteta ukoliko podnese zahtjev po isteku vremena za koje bi mu pripadalo pravo na naknadu. Visina naknade iznosi 64,27 eura mjesečno. Broj korisnika se kretao od 3.891 u januaru 2016.godine do 3.786 u decembru 2016.godine.

Naknada po osnovu rođenja troje ili više djece 1.januara 2016. godine počela je primjena člana 54a Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti koji propisuje da žena koja rodi troje ili više djece ima pravo, ukoliko to želi, na doživotnu mjesečnu naknadu u visini 70% prosječne neto zarade u Crnoj Gori, ostvarene u godini koja prethodi godini ostvarivanja tog prava. Propisano je da pravo stiče žena koja rodi troje djece i ostvari najmanje 25 godina radnog staža, odnosno žena koja rodi četvoro ili više djece i ostvari najmanje 15 godina radnog staža, da se pravo ne može se koristiti za vrijeme trajanja radnog odnosa i isključuje mogućnost istovremenog korišćenja prava na penziju, kao i da za vrijeme korišćenja naknade korisnici prava pripada pravo na zdravstveno osiguranje. Članom 54b navedenog zakona propisano je da žena koja rodi troje i više djece ima pravo, ukoliko to želi, na doživotnu mjesečnu naknadu u visini od 40% prosječne neto zarade u Crnoj Gori, ostvarene u godini koja prethodi godini ostvarivanja tog prava, kao i da pravo stiče žena koja rodi troje ili više djece, a koja se nalazi na evidenciji Zavoda za zapošljavanje najmanje 15 godina. Broj korisnika se kretao od 7.102 u januaru 2016.godine do 21.742 u decembru 2016.godine.

Pravo na odmor i rekreaciju koristila su djeca korisnika materijalnog obezbjeđenja i djeca koja su smještena u ustanovama ili na porodičnom smještaju, radi sportsko-rekreativnih, kulturno-zabavnih i vaspitno-obrazovnih aktivnosti. U toku 2016. godine ovo pravo je koristilo 3100 djece, u smjenama u trajanju od po 7 pansionerskih dana. Takođe, za zimsku sezonu obezbijeđen je odmor i rekreacija za 600 djece. Cjena jednodnevnog pansiona za djecu, prema ugovorima iznosi 15 eura, što za 7 dana trajanja smjene iznosi 105 eura za jedno dijete.

Djeci bez roditeljskog staranja i djeci čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, obezbjeđuje se smještaj u Dječjem domu » Mladost « u Bijeloj ili usluga porodičnog smještaja-hraniteljstva. Krajem decembra 2016. godini, u Dječjem domu » Mladost « u Bijeloj, u boravilo je 91 dijete, a na porodičnom smještaju - hraniteljstvu je smješteno 362 djece.

Djeci sa smetnjama i teškoćama u razvoju obezbjeđuje se smještaj u ustanovu socijalne i dječje zaštite ili porodični smještaj-hraniteljstvo, pravo na dodatak za djecu i pravo na pomoć u vaspitanju i obrazovanju. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti u 2016 godini ("Službeni list CG", br. 27/13 i 01/15) uvedena je naknada roditelju ili staratelju-njegovatelju lica koje je korisnik lične invalidnine.

U 2016. godini nastavilo se sa širenjem mreže dnevnih centara u Crnoj Gori. Do sada je osnovano 11 dnevnih centara i to u: Bijelom Polju, Nikšiću, Pljevljima, Herceg Novom, Plavu, Ulcinju, Cetinju, Beranama, Mojkovcu, Rožajama i Podgorici. U 2016. godini vodile su se aktivnosti na otvaranju dnevnih centara u: Danilovgradu i Kotoru. U skladu sa planovima lokalnim samoupravama otvaraće se dnevni centri u ostalim opštinama. U 2016. godini u 11 dnevnih centara prosječno je mjesečno boravilo 155 djece i mladih sa smetnjama i teškoćama u razvoju.

U cilju adekvatnije zaštite djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju koja su bez roditeljskog staranja, njihove socijalizacije i integracije u zajednicu na principima jednakih mogućnosti, a u skladu sa njihovim sposobnostima, uspostavljena je usluga Mala grupna zajednica u Bijelom Polju. Mala grupna zajednica funkcioniše kao posebna organizaciona jedinica u okviru JU "Dnevni centar Tisa". U maloj grupnoj zajednici smješteno je troje djece sa smetnjama u razvoju. Planirano je da se u budućnosti radi na širenju servisa usluge ovakvog tipa.

Lica sa invaliditetom (tjelesnom, mentalnom i senzornom ometenošću) i stara lica ostvarivali su pravo na smještaj u odgovarajuću ustanovu socijalne i dječje zaštite, kao i na uslugu porodičnog smještaja ukoliko im se ne može obezbijediti ili nije u njegovom najboljem interesu ostanak u porodici. Pravo na smještaj u ustanovu obezbjeđuje se u JU Dom za stara lica »Grabovac« u Risnu, JU Dom za stara lica »Bijelo Polje« u Bijelom Polju i u JU Zavod »Komanski most« u Podgorici. Licu kojim se nije mogao obezbijediti smještaj u odgovarajuću ustanovu u Crnoj Gori obezbjeđivao se smještaj van Crne Gore. Najčešće su to ustanove na teritoriji Republike Srbije ili Federacije Bosne i Hercegovine. Broj korisnika smještenih u ustanove van Crne Gore kretao se u 2016. godini mjesečno od 65 do 71 korisnika.

Pregled broja korisnika smještaja u ustanovama po mjesecima u 2016. godini

Re d.	Ustanove	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1	JU Dječji dom" Mladost" -Bijela	91	94	94	97	96	95	94	94	91	90	91	91
2	JU Dom za penzionere i druga stara lica "Grabovac" -Risan	234	233	235	233	232	233	235	235	233	231	228	235
3	JU Zavod" Komanski most"-Podgorica	112	113	112	112	113	113	112	111	111	112	112	112
4	JU centar za djecu i mlade " Ljubović"-Podgorica	10	11	10	11	12	18	18	15	14	11	14	16
5	Ju Resursni centar za sluh i govor "Dr Peruta Ivanović"-Kotor	24	41	34	35	35	31	23	0	22	22	30	35
6	JU Centar za obrazovanje i osposobljavanje" 1 Jun"	28	29	28	30	29	24	24	0	23	23	23	23
7	Ju resursni centar za djecu mlade Podgorica	10	10	10	9	9	9	6	0	8	9	9	9
8	JU Dom starih Bijelo Polje	137	139	137	133	132	136	137	135	132	138	147	147
9	JU dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju TISA	22	22	22	22	22	21	21	21	21	21	21	21
10	JU dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju Nikšić	30	30	30	30	29	29	29	28	28	28	28	28
11	Ju dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju - H.Novi	14	13	12	12	11	10	10	0	0	3	3	3
12	JU Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju Pljevlja	19	19	19	18	18	18	19	19	18	18	19	19
13	Ju Dnevni centar za djecu i mlade sa teškoćama u razvoju "Lipa"-Plav	11	11	11	11	10	10	10	10	10	10	10	10
14	Ju Dnevni centar za djecu i mlade sa teškoćama u razvoju Sirena"-Ulcinj	17	18	18	18	17	17	17	14	15	15	16	19
15	JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju u prijestonici Cetinje	8	8	10	10	10	10	10	10	13	13	13	13
16	JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju u prijestonici Berane	19	22	22	22	23	24	24	24	26	28	29	29
17	JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju "Mojkovac"	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
18	JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju "Podgorica"			0	0	5	6	6	6	7	7	10	10
	UKUPNO:	789	816	807	806	806	807	798	725	775	782	806	823

Nasilje nad djecom

U toku 2016.godine u centrima za socijalni rad u Crnoj Gori je evidentirano 228 slučajeva nasilja nad djecom i to 121 djevojčica i 107 dječaka. U Centrima je prijavljeno i 12 slučajeva seksualnog nasilja nad djecom.

	DJECA	Porodično nasilje	Vanporodično nasilje	Zanemarivanje	
CRNA GORA	UKUPNO	228	46	122	396
	MUŠKO	107	24	57	188
	ŽENSKO	121	22	59	202

Zlostavljanje i zanemarivanje

U skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici formirani su multidisciplinarni operativni timovi u svim centrima za socijalni rad. U 2016. godini u centrima za socijalni rad evidentirane su 586 žrtve nasilja, i to 453 žena i 133 muškaraca. Centri za socijalni rad reagovali su savjetodavno; pružena je psihološka podrška, urađena je procjena rizika, izrađeni su individualni planovi za žrtvu, pružena je pravna pomoć žrtvama, kao i određivanje povjerljivog lica iz centra za socijalni rad.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je u skladu sa preuzetim obavezama iz Akcionog plana za pregovaračkog poglavlja 23 sprovedo aktivnosti na uspostavljanju jedinstvene i besplatne SOS linije za žrtve nasilja u porodici a u partnerstvu sa kancelarijom UNDP u Crnoj Gori i NVO SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja u porodici iz Nikšića. Jedinstvena nacionalna, besplatna SOS linija počela je sa radom 09. septembra 2015. godine. Za potrebe organizovanja rada nacionalne linije SOS telefon Nikšić je tokom avgusta 2016.godine obezbijedio potrebne infrastrukturne i tehničke preduslove. Za direktan rad na liniji za pomoć zadužen je tim od sedam ljudi, koji čine koordinatorka, tri operaterke - konsultantkinje, dvije volonterke i stručna saradnica - psihološkinja. Usluga „Nacionalna SOS telefonska linija za žrtve nasilja u porodici“ uspješno je implementirana u periodu april-decembar 2016.godine. Uspješno je realizovana usluga „Porodični saradnik“ u periodu od 01.januara-30. juna 2016.godine.

Djeca u sukobu sa zakonom

JU Centar „Ljubović“ je ustanova u kojoj se realizuje vaspitna mjera upućivanja u ustanovu nezavodskog tipa u trajanju od 6 mjeseci do 2 godine. Pored ove vaspitne mjere, u Centru se kroz djelatnost Prihvatne stanice, kao posebne organizacione jedinice, realizuje prijem i kratkotrajni smještaj djece zatečene u stanju socijalne potrebe, kao i djece zatečene u izvršenju krivičnih djela, djece zatečene u pokušaju ilegalnog prelaska državne granice, smještaj maloljetnih migranata bez pratnje i dr. U okviru djelatnosti Centra, izvršava se i mjera - pojačani nadzor organa starateljstva uz dnevni boravak u vaspitnoj ustanovi, kao i mjera privremenog smještaja, do okončanja pripremnog postupka po odluci nadležnog suda. Centar obezbjeđuje prihvata, zaštitu, podršku, vaspitno-terapeutske tretman, obrazovanje, profesionalno osposobljavanje djece sa poremećajem u ponašanju. Tokom 2016. godine, Centar je pružao usluge za 16 korisnika na stalnom, odnosno, institucionalnom tretmanu, od kojih je tokom godine bilo 8 novoprimljenih korisnika, dok je za 8 korisnika obnovljena vaspitna mjera. Od ukupnog broja korisnika tokom 2016. godine, donešena je odluka o prekidu mjere za 5 korisnika. Kroz Prihvatnu stanicu prošlo je 34 djece, koja su pojavila kao izvršioci krivičnih djela, u skitnji i maloljetni migranti bez pratnje, koji su zatečeni pri ilegalnom prelasku državne granice, kao i jedan maloljetnik koji je smješten Rješenjem Višeg suda do okončanja pripremnog postupka. Četvoro djece javljaju kao recidivisti (u više navrata privođeni od strane policije zbog skitnje, prosjačenja, bjekstva od kuće i dr.). Usluge

Centra „Ljubović“ koristilo ukupno 50 korisnika. Od ukupnog broja bilo je sedamnaest stranih državljana, odnosno, maloljetnih migranata bez pratnje i 17-oro djece iz Crne Gore. Korisnici su bili uključeni u proces nastave u redovnim školama. Dat je i prijedlog opštinskoj Komisiji za usmjeravanje djece u posebne obrazovne programe za petoro korisnika.

Institucionalni tretman		
Struktura prema polu	Korisnice	Korisnici
Broj	6	10
UKUPNO	16	

Prihvatna stanica		
Struktura prema polu	Korisnice	Korisnici
Broj	9	25
UKUPNO	34	

Subvencije za račune za električnu energiju

Program subvencioniranja potrošača električne energije je nastavljen je i u 2016. godini. Korisnici su imali popust od 40% i to za iznos računa od 60 eura, a ukoliko je račun bio veći, tada se isti umanjivao za iznos od 24 eura. Ovaj program koristili su: korisnici materijalnog obezbjeđenja; korisnici dodatka za njegu i pomoć; korisnici prava na ličnu invalidninu; smještaja na porodični smještaj-hraniteljstvo i porodični smještaj; korisnici prava na materijalno obezbjeđenje boraca; nezaposleno lice kojem je utvrđen status invalida rada II i III kategorije u smislu propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju ukoliko prihod njegovog domaćinstva ne prelazi 158.70 eura; nezaposleno lice ometeno u razvoju koje je razvrstano u određenu kategoriju i stepen ometenosti u skladu sa posebnim zakonom, a završilo je obrazovanje u specijalnoj školi; nezaposleno lice ometeno u razvoju koje je razvrstano u određenu kategoriju i stepen ometenosti u skladu sa posebnim zakonom, a završilo je redovno obrazovanje i nezaposleno lice koje je završilo obrazovanje uz prilagođeno izvođenje obrazovnog programa i pružanje dodatne stručne pomoći ili posebnom obrazovnom odnosno vaspitnom programu u skladu sa posebnim zakonom.

Program subvencioniranja u 2016. godini u skladu sa navedenim kategorijama korisnika koristilo je prosječno mjesečno oko 20.000 potrošača za koje potrebe je u 2016.godini opredijeljeno 3.312.533.04 eura.

Strategije i projekti

Strategija razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period 2013-2017. godine donijeta je u cilju preduzimanja neophodnih aktivnosti na poboljšanju socijalno-ekonomskog položaja građana, posebno lica koja imaju potrebu za uslugama i podrškom u oblasti socijalne i dječje zaštite.

U skladu sa navedenom Strategijom sistem socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori razvijaće se kroz sledeće strateške pravce:

- 1) Definisanje razvojne politike socijalne i dječje zaštite povezane sa drugim sistemima i djelatnostima u društvu i harmonizovane sa međunarodnim propisima i standardima, usmjerene na prevenciju socijalnih problema;
- 2) Decentralizaciju sistema socijalne i dječje zaštite;
- 3) Učešće građana i korisnika u odlučivanju o sredstvima i načinima za zadovoljavanje potreba;
- 4) Efikasnija materijalna davanja u socijalnoj i dječjoj zaštiti;
- 5) Obezbeđivanje kvalitetnih usluga u socijalnoj i dječjoj zaštiti.

Tim za evaluaciju prati i ocjenjuje aktivnosti i rezultate ove strategije kao i akcionih planova i projekata razvijenih na bazi akcionih planova i izvještava periodično, jednom godišnje. Ovaj tim čine članovi koji su predstavnici Ministarstva rada i socijalnog staranja, lokalne samouprave, organizacija koje pričaju usluge socijalne i dječje zaštite i civilnog sektora. U martu 2016. Godine Vlada Crne Gore je usvojila Izvještaj za realizaciju Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite, za period 2013-2017. za 2015. godinu.

Strategija za integraciju lica sa invaliditetom u Crnoj Gori 2016-2020. godine

Vlada Crne Gore je u septembru 2016. godine, usvojila Strategiju za integraciju lica sa invaliditetom u Crnoj Gori 2016-2020 s Akcionim planom za sprovođenje strategije za 2016. i 2017. godine. Ovaj dokument obuhvata sve ključne oblasti koje se odnose na položaj lica sa invaliditetom u društvu, a koje u svim oblastima života doprinose povećanju inkluzije lica sa invaliditetom u zajednice iz kojih potiču. Strategija prati oblasti djelovanja i vremenski okvir Evropske strategije za osobe sa invaliditetom 2010.-2020. godine, sa posebnim osvrtom na rezultate prethodne strategije, postojeći pravni okvir i trenutni položaj lica sa invaliditetom u Crnoj Gori, utvrđujući na osnovu toga strateške ciljeve u svakoj od oblasti i konkretne mjere i aktivnosti za postizanje strateških ciljeva u svakoj od obrađenih oblasti.

U proteklom periodu kontinuirano se radilo na razvijanju nedostajućih servisa u lokalnim zajednicama. Otvorena su tri Dnevna centra za djecu sa smetnjama u razvoju. Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju u Rožajama zvanično je počeo sa radom 22. jula 2016. godine. Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju Podgorica, počeo je sa prijemom prvih korisnika početkom aprila 2016. godine. Trenutno u Dnevnom centru boravi desetero djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju. Dnevni centar u sklopu Dječjeg doma "Mladost" u Bijeloj je otvoren u septembru 2016. godine. Funkcionisanje ovog servisa je planirano za potrebe dnevnog boravka djece sa smetnjama u razvoju uzrasta od 6-18 godina. Završena je izgradnja i opremanje objekata Dnevnog centra u Danilovgradu i Kotoru, a u toku 2017. godine se očekuju i dodatne aktivnosti kako bi se centri i formalno stavili u funkciju. U toku 2016. godine, urađen je projekat i obezbjeđen je prostor za izgradnju Dnevnog

centra za odrasla lica sa smetnjama u razvoju u Nikšiću, dok se u 2017. godini očekuju ostale aktivnosti vezane za izgradnju i otvaranje istog.

Dana, 28. decembra 2016. godine obilježeno je 40 godina rada JU Zavod „Komanski most“ i otvoreno je odjeljenje za autizam. Trenutno se na smještaju u ovoj ustanovi nalazi 112 korisnika.

Kada je riječ o aktivnostima koje se odnose na obuku kadra, a u vezi socijalne inkluzije osoba sa invaliditetom i djece sa smetnjama u razvoju, pored redovnih obuka koje je Zavod za socijalnu i dječju zaštitu u prošloj godini kontinuirano sprovodio, jedan dio sadržaja obuka se odnosio i na rad sa osobama sa invaliditetom i djecom sa smetnjama u razvoju u cilju što efikasnijeg senzibilisanja stručnih radnika za rad sa ovom društveno osjetljivom kategorijom korisnika.

Predstavnica MRSS je od 5.-7. oktobra prisustvovala Petom sastanku Ad hoc Komiteta eksperata Savjeta Evrope za prava osoba sa invaliditetom u Strazburu.

Na web site-u Ministarstva rada i socijalnog staranja redovno se objavljuju sve informacije od značaja za osobe sa invaliditetom. Veliki broj usluga socijalne i dječje zaštite osobama sa invaliditetom i djeci sa smetnjama u razvoju, pružao je NVO sektor, koji je država finansirala kroz Javne radove ZZZ CG, Konkurs za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, preko donacija koje je obezbijedio Glavni grad Podgorica i sl.

U 2016. godini, održana je jedna sjednica Savjeta za brigu o licima sa invaliditetom. Ova sjednica je tematski bila posvećena prezentaciji Strategije za integraciju lica sa invaliditetom u Crnoj Gori za period 2016-2020. Zaključeno je da Strategija za integraciju lica sa invaliditetom u Crnoj Gori za period 2016-2020 sadrži veliki broj mjera i aktivnosti, koje bi njihovom realizacijom u velikoj mjeri doprinijele poboljšanju položaja lica sa invaliditetom.

Predstavnici 5 NVO, koji su članovi Savjeta za brigu o licima sa invaliditetom, tokom 2016. godine su učestvovali u radu ovog tijela, ali je to omogućeno i drugim predstavnicima NVO, koji se bave pravima lica sa invaliditetom, a koji su izrazili želju da prisustviju i uzmu učešće u diskusijama povodom određenih pitanja, koja su ih se posebno ticala.

Strategija razvoja socijalne zaštite starih lica 2012-2016. godine svoje utemeljenje nalazi u započetim kontinuiranim reformskim procesima u Crnoj Gori koji su vođeni opredjeljenjem države da se uključi u evropske integracione procese u cilju bržeg privrednog, ekonomskog i društvenog razvoja. U okviru ovih opredjeljenja započet je reformski proces socijalne politike koju treba da prati efikasan sistem socijalne zaštite. Sastavni dio Strategije razvoja socijalne zaštite starih lica je Akcioni plan za njenu implementaciju. Lokalne samouprave će svojim Akcionim planovima razraditi te aktivnosti za područje opština.

Ustanove socijalne zaštite u Crnoj Gori koje su uključene u direktno obezbjeđivanje socijalnih usluga za starije i stare korisnike su centri za socijalni rad i ustanove za smještaj korisnika. Posljednjih godina ubrzano se razvija još jedan vid zbrinjavanja starih, kroz razvoj domova za smještaj starih lica koji su u privatnom vlasništvu.

Smještaj starih lica i lica sa invaliditetom moguće je realizovati u 3 rezidencijalne ustanove: JU Dom starih "Grabovac" u Risnu, JU Dom starih "Bijelo Polje" u Bijelom Polju i JU Specijalni zavod "Komanski most". Postojeći kapaciteti nisu u mogućnosti da odgovore aktuelnim potrebama starih lica, a posebno ne mogu da obezbijede smještaj starih lica sa demencijom i duševnim problemima. Osnovni stručni postupci procjene potreba starih lica i individualnog planiranja u ustanovama nisu razvijeni u skladu sa savremenim zahtjevima stručnog socijalnog rada i standardima kvaliteta usluga.

U okviru Regionalnog stambenog programa Pod projekat MNE 3“ izgradnja Doma za stara lica u Pljevljima” je počela u februaru 2016. godine. Ukupna vrijednost iznosi 2 331 716, 00 €, od kojih su sredstva granta 1,918,572 €.

Na osnovu analize identifikovanih lokalnih socijalnih usluga sagledana je rasprostranjenost usluga za stare i obuhvat korisnika uslugama. Lokalne usluge realizuju se u 17 opština, na čijem obezbjeđivanju je zaposleno 109 lica. Od svih razvijenih usluga, najviše je usluga za stare: 28 usluga, što čini 21,9% svih identifikovanih usluga. Potom slijedi usluga dnevni centar/dnevni boravak u Nikšiću tri sa kapacitetom od sa po 20 korisnika u Danilovgradu dva i Mojkovcu jedan takođe kapaciteta po 20 korisnika.

Urađena je analiza "Nalazi i preporuke za razvoj socijalnih servisa u lokalnoj zajednici" koja, u dijelu koji se odnosi na usluge za starije korisnike navodi da su prepoznate prioritetne grupe korisnika stari samohrani, pogotovu u udaljenim planinskim selima i siromašni stari. Prema navodima pružaoca usluga, u posebno teškom položaju su i samohrani stari u užem gradskom jezgru. Pružaoci usluga prepoznaju da je posebno ugrožena ciljna grupa korisnika, grupa dementnih starih lica za koja ne postoje adekvatne usluge ni potrebni institucionalni kapaciteti za njihovo zbrinjavanje.

Kroz projekat “Nastavak reforme sistema socijalne i dječje zaštite” realizovan je projekat „Pomoć u kući za stare“ u 6 opština u periodu od 9 mjeseci (jul 2015 – mart 2016) za 236 korisnika. Podrška ovoj usluzi je novim konkursom proširena na 16 opština (sjeverni i centralni region) za 9 mjeseci (april-decembar 2016). Pružaoci usluge su Centri za socijalni rad i projektom je angažovano 109 geronto domaćica koje pružaju uslugu za oko 1000 korisnika.

Nacionalni plan akcije za djecu 2013–2017.godina je strateški je dokument Vlade Crne Gore u kome se definiše opšta politika zemlje prema djeci za period od 2013. do 2017. godine. U ovom dokumentu identifikuju se osnovni problemi u ostvarivanju, zaštiti i unapređivanju prava djeteta u našoj zemlji, kao i osnovni pravci njihovog rješavanja. Ovaj NPAD je nastavak strateškog pristupa pitanjima od značaja za djecu u Crnoj Gori, koji je otpočeo izradom i primjenom Nacionalnog plana akcije za djecu Crne Gore

2004–2010. Dokument je usklađen sa svim međunarodnim dokumentima relevantnim za prava i društveni položaj djece, kao i sa nacionalnim strateškim dokumentima i programima koji su usmjereni na djecu ili podržavaju kvalitet života djece i nacionalnim zakonodavnim okvirom od značaja za djecu. Struktura NPAD 2013–2017. godine usaglašena je sa strukturom Preporuka Crnoj Gori od strane Komiteta UN za prava djeteta (2010), tako da dokument ima sedam ključnih tematskih oblasti. U okviru svake od njih definisan je po jedan strateški i po nekoliko specifičnih ciljeva.

Izvještaj o primjeni NPAD 2013-2017 za 2015.godinu je usvojila Vlada Crne Gore u septembru 2016.godine. Izvještaj je uradila radna grupa koju čine predstavnici svih resora koji su zaduženi za realizaciju plana.

Strategija zaštite od nasilja u porodici 2016-2020. godina

Vlada Crne Gore je u decembru 2015.godine usvojila Strategiju zaštite od nasilja u porodici 2016-2020. Godine. Ovim dokumentom se definiše opšta politika zemlje u odnosu na zaštitu od nasilja u porodici za period od 2016. do 2020. godine. Dokument predstavlja nastavak strateškog pristupa pitanjima od značaja za zaštitu od nasilja u porodici, koji je otpočeo izradom i primjenom Strategije zaštite od nasilja u porodici 2011-2015. Strategijom su definisani ciljevi, kojima se želi postići sljedeće:

- Prvi cilj odnosi se na usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva sa Konvencijom Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici;
- U okviru drugog cilja, žele se postići poboljšani stručni kapaciteti i multidisciplinarni pristup u sprovođenju propisa iz oblasti zaštite od nasilja u porodici;
- Treći cilj je povećan nivo javne svijesti o nasilju nad ženama i nasilju u porodici,
- Kroz sedam mjera u okviru četvrtog cilja želi se uspostaviti poboljšan sistem institucionalne zaštite od nasilja u porodici. Mjere podrazumijevaju unaprijeđenje postojećih servisa opšte i specijalizovane podrške kako bi se uskladili sa standardima koje propisuju Konvencija Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici, kao i UN Konvencijom o pravima djeteta i UN Konvencijom o sprječavanju svih vidova diskriminacije žena;
- Sljedećim ciljem želi se postići unaprijeđen pristup pravdi i pravna zaštita od nasilja u porodici.

Sa ratifikovanjem Konvencije Savjeta Evrope o suzbijanju i sprječavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici - „Istanbulske konvencije“ i njenim stupanjem na snagu 1. avgusta 2014.godine, Crna Gora je preuzela niz novih obaveza koje se tiču zabrane diskriminacije i sprovođenja principa „nulte tolerancije“ prema nasilju nad ženama i nasilju u porodici kroz djelotvornu i koordiniranu saradnju svih nadležnih organa, institucija i organizacija.

Strategija razvoja hraniteljstva u Crnoj Gori sa akcionim planom za period 2012.-2016. godina.

Implementaciji Strategije razvoja hraniteljstva u Crnoj Gori značajan doprinos,

pored Ministarstva rada i socijalnog staranja, dali su: Centri za socijalni rad, domovi za djecu, međunarodne organizacije, ustanove drugih sistema, nevladine organizacije, dnevni centri za djecu sa smetnjama u razvoju, JU Centar za podršku djeci i porodici i mediji. Neizostavno, važan doprinos dale su i lokalne samouprave kroz sprovođenje socijalne politike i socijalne zaštite na lokalnom nivou u cilju razvoja usluge hraniteljstva. Vlada Crne Gore je usvojila izvještaj o implementaciji Strategije razvoja hraniteljstva u Crnoj Gori sa akcionim planom za period 2012.-2016. godine za 2015.godinu u junu 2016.godine

Strategija za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica sa posebnim osvrtom na oblast Konik 2011-2015. godine. Regionalni stambeni program kao najveći donatorski projekat pored Evropske komisije snažno podržava Vlada Sjedinjenih Američkih država kako u finasijskom tako i u političkom smislu. Samim tim imaveliki uticaj na odluke Skupštine donator po pitanju upravljanja projektom finansiranjem novih Pod- projekata.

Kroz Regionalni stambeni program za Crnu Goru, predviđeno je obezbjedjenje sredstava za rješavanje stambenog pitanja za 6.063 lica (1.177 domaćinstava) koja spadaju u najranjivije kategorije (lica smještena u neformalnim kolektivnim centrima i ugrožena lica u privatnom smještaju, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik).

- Ukupna vrijednost projekta: 27.696 miliona eura;
- Kontribucija države: 15%, tj. 4.154 miliona eura;
- Donatorska sredstva: 23. 542 miliona eura.

Ovim projektom predviđeno je da se realizuju sljedeći pod-projekti u Crnoj Gori:

1. MNE1I zgradnja 62 stambene jedinice u Nikšiću
2. MNE2I zgradnja 120 stambenih jedinica u Podgorici- Kamp Konik
3. MNE3I zgradnja Doma za stara lica u Pljevljima
- 4.MNE4I zgradnja 94 stambene jedinice u Beranama
- 5.MNE5 Rekonstrukcija postojećih vojnih objekata u Vojnom kompleksu Trebjesa za potrebe Doma za stara lica u Nikšiću.
- 6.MEN6 Izgradnja 51 stambene jedinice na Koniku
- 7.MNE7 Kupvina stanova u Herceg Novom
- 8.MNE8 Izgradnja 50 gotovih kuća
- 9.MNE9 Dodjela građevinskog materijala za 120 porodica

Status odobrenih Pod-projekata

Prvi „Pilot Projekat- Nikšić“MNE1 podrazumijeva izgradnju 62 stambene jedinice, čija ukupna vrijednost iznosi 2.780.000.00 €, sredstva granta 1.980.000.00 €, kontribucija države odnosno lokalne jedinice 600.000.00€. Projekat završen u planiranom roku bez dodatnih radova I bilo kakvih kašnjenja.

U julu 2013.godine, su kandidovana još dva Pod projekta, "izgradnja 120 stambenih jedinica na Kampu Konik",MNE2 čija vrijednost iznosi 6 906 750 00 €, od kojih su sredstva granta 6,226,622 00 €. U toku izgradnja 12 objekata sa po 10 stambenih jedinica. Potrebno izvršiti selekciju budućih korisnika.Projekat se realizuje u potpunosti planiranom dinamikom.

Pod projekat MNE 3"izgradnja Doma za stara lica u Pljevljima"čija vrijednost iznosi 2 331 716, 00 €, od kojih su sredstva granta 1,918,572 €. U toku su zanatski radova na objektu. Projekat se realizuje u potpunosti planiranom dinamikom.

Pod projekat MNE 4: "Izgradnja 94 stambene jedinice u opštini Berane"čija ukupna vrijednost projekta: 3.990.649 €, od čega su donatorska sredstva: 3.575.779 €. Radovi počeli u decembru 2016.godine.Projekat se realizuje u potpunosti planiranom dinamikom.

Na Pod projektu "izgradnja 120 stambenih jedinica na Kampu Konik",MNE 2 se iz razloga dobre prakse projektovanja došlo do uštede 1.950.977,11 €- pa je Skupština donator odobrila proširenje projekta stambenog zbrinjavanja na Koniku MNE5 "Izgradnja 51 stambene jedinice na Koniku"- Nastavak IPA Projekta. U toku je sprovođenje postupka javnih nabavki za najpovoljnijeg pouđača za izvođenje radova i nadzora nad izvedenim radovima. Očekuje se da u martu počnu radovi na objektima.

MNE 6"Rekonstrukcija postojećih Vojnih objekata – Vojni kompleks Trebjesa za potrebe izgradnje doma za stara i odrasla invalidna lica u opštini Nikšić" čija ukupna vrijednosti znosi 5.178.743,7 €, od čega su donatorska sredstva: 2.317.274,7 €. Projekat je pozitivno ocijenjen odstrane CEBa i Tehničkog komiteta i čeka se odluka Skupštine donatora. Ministarstvo rada i socijalnog staranja obezbijedilo glavni građevinski projekat sa revizijom.

Na poslednjoj Skupštini donator koja je održana 1.Decembra 2016.godine u Parizu su odobrena još dva projekta za Crnu Goru, i to: MNE 7 "Kupovina stanova u Herceg Novom za 36 socijalno ugroženih porodica"; i MNE 8 "Izgradnja 50 kućica širom Crne Gore za lica koja posjeduju zemljište i dozvole za gradnju".U narednom periodu slijedi potpisivanje Ugovora o Grantu sa CEB-om nakon čega će se pristupiti implementaciji.

Dobrovoljni povratak

U toku 2016 godine na Kosovo se vratilo ukupno 24 porodica sa ukupno 122 lica. U decembru na Kosovo su se vratile 12 porodica.

09.12.2016. god. 2 porodice

15.12.2016. god. 3 porodice

21.12.2016. god 6 porodica (2 su ranije otišle na Kosovo)

28.12.2016. god. 1 porodica

Povratničke porodice su podržane u transportu lica do mjesta povratka i sa povratničkim paketima u vidu nameštaja i hrane, higijene, kao i alata za samozapošljavanje. Projekat se sprovodi u saradnji sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja - Upravom za zbrinjavanje izbjeglica, UNHCR-om, Crvenim krstom Crne Gore i Danskim savjetom za izbjeglice, koji su u toku proteklog mjeseca sproveli terensko istraživanje, kako bi identifikovali sva zainteresovana lica za povratak na Kosovo.

Operativni program ljudskih resursa “2012-2013”

Direktorat za socijalno staranje i dječju zaštitu je dio Operative strukture za IPA IV komponentu, i ima ulogu Tijela odgovornog za prioritet/mjeru 3 iz OP RLJR 2012-2013 - Unaprijeđenje socijalne inkluzije/ Podrška većem pristupu tržištu rada licima sa invaliditetom i pripadnicima RE populacije.

Kad su u pitanju aktivnosti iz ove mjere, 31. decembra 2015. godine potpisan je ugovor o uslugama Saradnja između Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i Centara za socijalni rad“ (vrijednost: 413,000.00 €, trajanje: 18 mjeseci, odnosno do juna 2017. godine.)

Glavni cilj projekta je pružanje podrške kroz obučavanje zaposlenih u Zavodu za zapošljavanje Crne Gore i centrima za socijalni rad (uključujući njihove područne jedinice) za pružanje podrške teže zapošljivim licima, prvenstveno licima sa invaliditetom i pripadnicima RE populacije, kako bi se omogućio njihov lakši pristup tržištu rada. Nakon početne faze projekta, implementirane su sljedeće aktivnosti:

Komponenta 1 - Analiziranje postojeće situacije u sektoru socijalne inkluzije uglavnom u biroima rada ZZZCG i CSR uključujući i analizu biznis rješenja i kapaciteta za aktiviranje i podršku najugroženijim grupama na tržištu rada. Projektni tim je izvršio analizu postojećeg zakonodavnog okvira za podršku i integraciju na tržište rada osoba sa invaliditetom i RE populacije; analizu situacije usluga (postojećih i onih koje nedostaju) u lokalnim zajednicama za podršku i integraciju na tržište rada osoba sa invaliditetom i RE populacije kao i analizu institucionalne organizacije Zavoda za zapošljavanje i njegovih biroa rada te njihovu povezanost sa pružaocima profesionalne rehabilitacije, centrima za socijalni rad i drugim socijalnim partnerima koji mogu pomoći da se osobama sa invaliditetom, koje su registrovane u ZZZCG, olakša pristup na tržište rada.

Na temelju analize, projektni tim je pripremio Izvještaj o sadašnjem stanju u sektoru socijalne inkluzije u Crnoj Gori.

Osim istraživanja i analize sekundarnih izvora informacija (zakoni, podzakonski akti, strategije na nacionalnom i lokalnom nivou), formirane su 3 lokalne radne grupe (sjever, središnji dio i jug Crne Gore) i nacionalna fokus grupa. Članovi radnih grupa bili su predstavnici Centara za socijalni rad, ZZZCG, opština, kao i NVO sektora. Svrha sastanaka radnih i fokus grupe je razmjena mišljenja i rasprava o postojećem zakonodavnom okviru i uslugama za podršku i integraciju na tržište rada osoba sa invaliditetom i RE populacije u Crnoj Gori i mogućnosti njihovog poboljšanja. Prvi

sastanci pomenutih radnih grupa održani su 10, 11. i 12. maja 2016. godine u Bijelom Polju, Baru i Podgorici. Drugi sastanci radnih grupa održani su 31. maja, 1 i 2. juna 2016. godine gdje su bili predstavljeni primjeri dobrih praksi u oblasti socijalne inkluzije, zapošljavanja Osl i RE populacije, saradnja ZZZCG i Centara za socijalni rad.

Komponenta 2- Sprovođenje niza obuka i radionica za službenike CSR i ZZZCG kad je u pitanju politika socijalne inkluzije.

Kad je u pitanju ova komponenta, tokom 2016.godine je izrađena analiza potreba za osposobljavanjem službenika CSR i ZZZCG i to na osnovu e-upitnika, koji je prosljeđen zaposlenima u CSR i ZZZCG.

Projektni tim je na osnovu ispunjenih upitnika odradio analizu.

U 2017.godini će biti sprovedene ostale aktivnosti kad je u pitanju ova komponenta i to: izrada programa obuka na osnovu prethodno pomenute analize, 3 jednodnevne radionice za 40 zaposlenih u Centrima za socijalni rad i ZZZCG, kao i studijska posjeta za 8-10 službenika pomenutih institucija nekoj od država EU u cilju izučavanja dobrih praksi kad je u pitanju saradnja CSR i ZZZCG.

Komponenta 3 – Priprema i izrada detaljnog sporazuma između Zavoda za zapošljavanje CG i Centara za socijalni rad, s ciljem unapređenja kvaliteta i efikasnosti pružanja usluga Centara za socijalni rad i Područnih jedinica ZZZCG ciljnoj grupi Sporazuma - korisnicima materijalnog obezbjeđenja za koje se izrađuje individualni plan aktivacije.

U cilju izrade ovog Sporazuma bile su formirane 3 radne grupe (za sjeverni, južni i centralni region Crne Gore), u kojima su učestvovali predstavnici Centara za socijalni rad i ZZZCG, i to oni koji rade sa strankama koje su ciljna grupa ovog sporazuma. Svaka radna grupa je održala po 3 sastanka sa projektnim timom, i to u oktobru, novembru i decembru 2016. godine.

Rezultat ove komponente je izrađen Sporazum koji predviđa zajedničke operativne ciljeve Centara za socijalni rad i ZZZCG, i to:

- Uspostavljanje ujednačenog pristupa u odnosu na zajedničke korisnike;
- Osigurati pružanje kvalitetnih i efikasnih usluga na temelju individualnih potreba korisnika u svrhu njihovog zapošljavanja i socijalnog uključivanja;
- Poboljšati protok informacija i znanja.

Komponenta 4 – Podrška potencijalnim grant aplikantima i korisnicima grantova iz grant šeme „Implementacija treninga i projekata za zapošljavanje lica sa invaliditetom i pripadnika RE populacije“ će početi sa aktivnostima onda kada se ti ugovori i potpišu, što se očekuje početkom 2017.godine.

Grant šema: "Implementacija treninga i projekata za zapošljavanje lica sa invaliditetom i pripadnika RE populacije"

Grant šema ima za cilj pružanje podrške projektima stručnog osposobljavanja, programima socijalne inkluzije i projektima zapošljavanja lica sa invaliditetom i pripadnika RE populacije. Vrijednost poziva je skoro 800,000.00 EUR. Grantovi za koje se moglo aplicirati su vrijednosti od 60.000 do 100.000 EUR i mogu trajati od 6 do 14 mjeseci

Ovom grant šemom planirano je da se obuča najmanje 250 nezaposlenih lica sa invaliditetom i 120 pripadnika RE populacije, kao i da se zaposli 10% od ukupnog broja osoba koje su učestvovala u projektu, odnosno u obuci i stekla nova znanja i vještine.

Tokom oktobra i novembra mjeseca 2015. godine održana su 3 info dana i 3 radionice za podnosiocima prijedloga projekata u sjevernom, centralnom i južnom dijelu Crne Gore. Evaluacija pristiglih sažetaka projekata započeta je u decembru 2015. god, nastavljena u januaru 2016.godine. Usljed nedostatka administrativnih kapaciteta mijenjan je sastav Evaluacione komisije što je svakako uticalo na produženje procesa evaluacije. Na kraju, evaluacija je završena i Izvještaj je odobren od strane DEU 27. oktobra 2016.godine.

Očekuje se da ugovori sa grant korisnicima budu potpisani u februaru mjesecu 2017. godine. Zbog gore pomenutog kašnjenja, ovi grant ugovori će se završiti u 2018. godini iako se Operativni program „RLJR 2012-2013“ čiji sastavni dio su i ovi grantovi implementira do 31.decembra 2017. godine,

Projekat Reforma sistema socijalne i dječje zaštite - unapređenje socijalne inkluzije

Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo prosvjete, i kancelarije UNDP-a i UNICEF-a u Crnoj Gori od januara 2011.godine realizuju projekat "Reforma sistema socijalne i dječje zaštite: Unaprijeđenje socijalne inkluzije" , kroz sredstva Evropske unije (IPA fond 2010).

Treći sastanak Upravnog odbora projekta "Nastavak reforme sistema socijalne i dječje zaštite" održan je 29. marta 2016. godine. Sastanku su prisustvovali predstavnici Delegacije EU, UNDP-a, UNICEF-a, nadležnih ministarstava i Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu. Na sastanku su istaknute aktivnosti koje se odvijaju kroz projekat "Razvoj kapaciteta za pružanje usluga socijalne i dječje zaštite". Upravni odbor je podržao nastavak projekta „Razvoj kapaciteta za pružanje usluga socijalne zaštite u Crnoj Gori“ koju sprovodi UNDP i produžetak ugovora između Ministarstva rada i socijalnog staranja i UNDP-a do 31. decembra 2016. godine. Takođe, Upravni odbor je podržao nastavak komponente projekta „Nastavak reforme sistema socijalne i dječje zaštite“ koju sprovodi UNDP i produžetak ugovora između Ministarstva rada i socijalnog staranja i UNDP-a do 31. decembra 2016. godine.

Zakonodavna aktivnost

U 2016.godine donijet je Zakon o dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti (Sl.list CG,broj 66/16), na predlog grupe poslanika Skupštine Crne Gore. Navedenim zakonom propisano je da pravo na dodatak za djecu može ostvariti dijete koje pohađa osnovnu ili srednju školu, pod uslovom da mu roditelji ne primaju socijalna i materijalna davanja po bilo kom osnovu a nalaze se na evidenciji Zavoda za zapošljavanje kao nezaposlena lica (član 42 stav 1 tačka 6 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti). Propisan je početak primjene navedenog prava od 01.01.2017.godine.

Takođe, 29.decembra 2016.godine Skupština Crne Gore je donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti. Zakonom je propisano da se naknada po osnovu rođenja troje ili više djece, za ženu koja rodi troje djece i ostvari najmanje 25 godina radnog staža, odnosno žena koja rodi četvoro ili više djece i ostvari najmanje 15 godina radnog staža utvrđuje u visini 264 eura mjesečno, odnosno za ženu koja rodi troje ili više djece, a koja se nalazi na evidenciji Zavoda za zapošljavanje najmanje 15 godina u visini 144 eura mjesečno. Takođe, propisano je da se visina naknade po osnovu rođenja troje ili više djece iz čl. 54a i 54 b usklađuje polugodišnje (01. januara i 01. jula tekuće godine) sa kretanjem troškova života i prosječne zarade zaposlenih na teritoriji Crne Gore na osnovu statističkih podataka za predhodno polugodište u procentu koji predstavlja zbir polovine procenta rasta, odnosno pada troškova života i polovine procenta rasta, odnosno pada zarada. Navedenim zakonom propisano je da se odredba člana 42 stav 1 tačka 6 i člana 44 stav 1 tačka 6 primjenjuje od 1.jula 2017.godine, i da lica koja su ostvarila pravo iz čl. 54a i 54b ovog zakona, do dana stupanja na snagu ovog zakona, nastavljaju sa korišćenjem tog prava, odnosno naknade u iznosu utvrđenim ovim zakonom. Rješenja o naknadama donijeta na osnovu čl. 54a i 54b ovog zakona, centri za socijalni rad uskladiće sa ovim zakonom u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. Zakon je objavljan u "Sl.list CG", broj 1/17.

U skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti u 2016. godini donijeti su sljedeći pravilnici:

- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o organizaciji, normativima, standardima i načinu rada centra za socijalni rad;
- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o bližim uslovima za pružanje i korišćenje usluga, normativima i minimalnim standardima usluga za smještaj djece i mladih u ustanovu i malu grupnu zajednicu;
- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o bližim uslovima za pružanje i korišćenje usluga porodičnog smještaja-hraniteljstva i porodičnog smještaja;
- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluge smještaja odraslih i starih lica;
- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o bližim uslovima za ostvarivanje osnovnih materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite;

- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o sadržaju baze podataka i sadržaju i načinu vođenja evidencija u socijalnoj i dječjoj zaštiti.

Na osnovu Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti i Odluke o organizovanju javnih ustanova centara za socijalni rad u 2016. godini donijeti su statuti centara za socijalni rad na koje je Vlada Crne Gore dala saglasnost i to: Statut JU Centra za socijalni rad za opštinu Bijelo Polje; Statut JU Centra za socijalni rad za opštinu Danilovgrad; Statut JU Centra za socijalni rad za opštine Mojkovac i Kolašin; Statut JU Centra za socijalni rad za Glavni grad Podgorica i opštine u okviru Glavnog grada Golubovci i Tuzi.

Odluke

1. Odluka o usklađivanju visine osnova za ostvarivanje prava na materijalno obezbjeđenje i visine materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite ("Službeni list CG", broj 9/16);
2. Odluka o usklađivanju visine osnova za ostvarivanje prava na materijalno obezbjeđenje i visine materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite ("Službeni list CG", broj 50/16).
3. Odluka o izmjenama i dopuni Odluke o organizovanju javnih ustanova centara za socijalni rad ("Službeni list CG", broj 27/16).

U 2016.godini Direktorat je sačinio informacije i donio akcione planove vezane za aktivnosti utvrđene strateškim dokumentima:

- Informacija o sprovođenju strategije razvoja hraniteljstva u Crnoj Gori sa akcionim planom za 2015. godinu;
- Informacija o praćenju primjene Nacionalnog plana akcije za djecu (NPAD) za 2015.godinu;
- Informacija o sprovođenju Strategije razvoja socijalne zaštite starih lica u Crnoj Gori za period 2013-2014. godine za 2015.godinu.
- Informacija o sprovođenju Strategije razvoja socijalne socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori za 2015. godinu;
- Akcioni plan za implementaciju Strategije za trajna rješenja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori sa posebnim osvrtom na Kamp Konik za period 2014-2015.godine za 2015.godinu
- Informacija o sprovođenju akcionog plana za sprovođenje Strategije za integraciju osoba s invaliditetom u Crnoj Gori za 2015. godinu;

Učešće u ostalim aktivnostima

Predstavnici Direktorijata za socijalno staranje i dječju zaštitu su članovi radne grupe za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za poglavlje Poljoprivreda i ruralni razvoj i poglavlja 18 - Statistika. radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje.

Predstavници Direktorata za socijalno staranje i dječju zaštitu učestvovali u izradi dokumenta Vlade Crne Gore Program ekonomskih reformi (PER) 2017-2019, u dijelu koji se odnosi na socijalnu inkluziju i smanjenje siromaštva.

Upravni postupak

U izvještajnom periodu u drugostepenom upravnom postupku donijeto je:

- u oblasti porodičnih odnosa-12 rješenja,
- povlastice u saobraćaju 4 rješenja,
- za pravo na materijalno obezbjeđenje porodice - 334 rješenja,
- za pravo na ličnu invalidninu - 437 rješenja,
- za pravo na dodatak za njegu i pomoć - 2160 rješenja,
- za pravo na naknadu zarade za vrijeme porodijskog odsustva - 53 rješenja,
- za pravo na dodatak za djecu – 13 rješenja,
- za pravo po osnovu rođenja troje ili više djece -1439 rješenja;
- za naknada roditelju ili staratelju – njegovatelju lica koje je korisnik lične invalidnine-12 rješenja;
- na rješenje/zaključak Uprave za inspekcijske poslove, Odsjek za socijalnu i dječju zaštitu-2 rješenja.

U 2016.godini ukupno je donijeto 4.466 rješenja.

Prvostepena socijalno – ljeakarska komisija donijela je 18.000 nalaza, ocjena i mišljenja za pravo na: dodatak za njegu i pomoć drugog lica, ličnu invalidninu i za ocjenu radne sposobnosti u cilju utvrđivanja prava na materijalno obezbjeđenje.

Drugostepena socijalno – ljeakarska komisija donijela je 2.597 nalaza, ocjena i mišljenja za pravo na: njegu i pomoć drugog lica, ličnu invalidninu i za ocjenu radne sposobnosti u cilju utvrđivanja prava na materijalno obezbjeđenje porodice.

Edukacija stručnih radnika u oblasti socijalne i dječje zaštite

Obuka profesionalaca na temu unapređenja položaja populacije Roma i Egipćanina u Crnoj Gori – Obuku su realizovali Zavod za socijalnu i dječju zaštitu i UNICEF u januaru i februaru 2016. godine. Na obuci je ukupno učestvovalo 60 stručnih radnika iz centara za socijalni rad, policije kao i zaposleni u sekretarijatima za društvene djelatnosti u lokalnim samoupravama. Obuka je realizovana sa ciljem unapređenja položaja RE populacije, kao i sa ciljem senzibilisanja zaposlenih u sferi socijalne i dječje zaštite za rad sa ovom grupom korisnika. Obuka je realizovana u tri grada (regionalno): Bar, Podgorica i Bijelo Polje.

Obuka stručnih radnika za izradu individualnih planova za usluge u domovima za stara lica – U martu 2016. godine realizovana je obuka na temu „Izrada Individualnih planova rada sa korisnicima”. Obuci je prisustvovalo 10 stručnih radnika zaposlenih u domovima starih Risan i Bijelo Polje.

Obuka stručnih radnika i direktora za otvaranje i rad dnevnih boravaka za djecu sa smetnjama u razvoju – U martu 2016. godine je u organizaciji Zavoda održana

Osnovna obuka za zaposlene u dnevnim centrima za djecu sa smetnjama u razvoju. Obuci je prisustvovalo 20 stručnih radnika iz dnevnih centara.

Obuka za obavljanje usluge „Pomoć u kući za stara lica” – Tokom mjeseca aprila 2016. godine Zavod je realizovao pet jednodnevnih obuka za opštine: Nikšić (Plužine, Šavnik), Danilovgrad, Cetinje, Berane (Andrijevića, Petnjica), Rožaje, Bijelo Polje, Pljevlja (Žabljak), Mojkovac (Kolašin). Na obukama je učestvovalo 124 polaznika.

Obuka stručnih radnika za izradu individualnih planova u Dnevnim centrima – U maju 2016. godine održana je obuka za izradu individualnih planova za zaposlene u dnevnim centrima za djecu sa smetnjama u razvoju. Na obuci je ukupno učestvovalo 29 stručnih radnika. Obuci su prisustvovali predstavnici Ministarstva rada i socijalnog staranja i Zavoda.

Obuka Uloga centara za socijalni rad i inspeksijskih službi u borbi protiv trgovine ljudima – U oktobru 2016. godine održane su obuke koje su organizovane u tri termina. Obuku su realizovali Uprava za kadrove i Zavod za socijalnu i dječju zaštitu. Cilj obuka je sticanje znanja i vještina u procesu inspeksijskih poslova u borbi protiv trgovine ljudima. Polaznici obuka su stručni radnici/ce centara za socijalni rad i to njih 27.

Obuka „Zaštita prava djece kroz pozitivno roditeljstvo” – Obuka je održana u oktobru 2016. godine. Obuku su organizovali UNICEF, Udruženje roditelji i Zavod za socijalnu i dječju zaštitu. Cilj obuke je bio sticanje znanja i vještina koje se odnose na zaštitu prava djeteta i razvoj pretpostavki za pozitivno roditeljstvo. Obuci su prisustvovali stručni radnici centara za socijalni rad, Zavoda, Ministarstva rada i socijalnog staranja. Ukupno 30 učesnika/ca.

Obuka „Najbolji interes djeteta u skladu sa promjenama Porodičnog zakona” – U decembar 2016. godine Zavod za socijalnu i dječju zaštitu i UNICEF su organizovali obuku za zaposlene stručne radnike u centrima za socijalni rad, zaposlene u Zavodu, kao i za sudije i advokate. Cilj obuke je bio sticanje znanja i vještina koji se odnose na sagledavanje najboljim interesom djeteta u odnosu na zakonske promjene. Ukupno je na obuci učestvovalo 47 polaznika/ca.

„Supervizija u centrima za socijalni rad” – U decembru je Zavod organizovao trodnevnu obuku za supervizore iz centara za socijalni rad. Obuci je ukupno prisustvovalo 26 polaznika/ca.

U ovom direktoratu u toku 2016. godine, realizovane su planirane aktivnosti u smislu utvrđenih zadataka i nadležnosti ovog direktorata. U okviru Direktorata, poslovi se obavljaju preko dvije direkcije: Direkcije za informatiku i Direkcije za analitičko-statističke poslove.

Direkcija za informatiku

Aktivnosti u ovoj direkciji u 2016-oj godini su, pored ostalih redovnih, u najvećoj mjeri bile vezane za administraciju informacionog sistema ISSS – „Socijalni karton“, integraciju Ustanova socijalne i dječje zaštite (Dom starih „Grabovac“ Risan, Dom starih „Bijelo Polje“, Dječiji dom „Mladost“, JU Zavod „Komanski most“ i Centar „Ljubović“) u ISSS sistem, kao i paralelne aktivnosti na starom informacionom sistemu „SODIS“ vezane za materijalna davanja koja se još uvijek ne obrađuju preko novog sistema. Administracija novog sistema se odvija u dva pravca: softversko-aplikativni i mrežno-hardverski.

Softversko-aplikativna administracija je bazirana na konstantnoj komunikaciji i koordinaciji aktivnosti na relaciji između centara za socijalni rad i ustanova socijalne i dječje zaštite, sa jedne strane i telekomunikacionim provajderom i softverskom kompanijom koja je izradila sistem, sa druge strane. Privedena je kraju II faza ISSS „Socijalni karton“ pa je komunikacija u 2016. godini bila jako intezivna. Podrška centrima za socijalni rad i ustanovama socijalne i dječje zaštite se odvija preko Help desk tiketing alata, kojim se upravlja problemima od njihovog nastajanja do potpunog otklanjanja uz evidenciju svih preduzetih koraka u tom smislu. Osim Help deska, koordinacija i komunikacija se obavljaju e-mailom i telefonom, a sve sa ciljem što bržeg otklanjanja nastalih problema. Redovne aktivnosti u tom opsegu su i administriranje korisnika ISSS, dodjeljivanje prava za korišćenje sistema, otvaranje i ažuriranje novih naloga, itd... Ipak najznačajnije i najzahtjevnije aktivnosti vezane su za obračun materijalnih davanja, ciklično, nekoliko dana u mjesecu, gdje se sravnjavaju iznosi za isplate i u komunikaciji sa centrima za socijalni rad otklanjaju eventualne nepravilnosti, nakon čega se formira završni obračun. Preko ISSS se obračunava 11 prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite, a preko IS SODIS dva prava iz oblasti boračko invalidske zaštite. Nakon obračuna formiraju se odgovarajući fajlovi koji služe za štampu uputnica i isplatu primanja korisnicima. Ti podaci se elektronskim putem prosleđuju Pošti Crne Gore. Direkcija obavlja mjesečnu komunikaciju sa Hibridnom poštom gdje se vrši štampa uputnica. Istovremeno se kroz Informacioni sistem generišu izvještaji i rekapitulari za tekući obračun i dostavljaju Direkciji za analitičko-statističke poslove koja priprema naloge za isplatu.

Aktivnosti kod Mrežno-hardverske administracije ogledaju se kroz dva segmenta. Administracija sistema u zgradi Ministarstva u saradnji sa MID-om i održavanje ISSS na udaljenim lokacijama na teritorije cijele Crne Gore. Administracija u zgradi Ministarstva podrazumijeva hitno reagovanje na probleme koji se jave na samim računarima, reinstalacije sistema, ažuriranja antivirusnog i ostalih softvera neophodnih za rad korisnika, instaliranja novih uređaja i održavanje postojećih, koordinacija sa firmom za nabavku i servisiranje uređaja, komunikacija sa Ministarstvom za informaciono društvo u vezi sa domenskim i mail nalogima zaposlenih.

Kod održavanja ISSS sistema na udaljenim lokacijama, koristi se komunikacija preko Help deska, e-maila i telefonska komunikacija u cilju što efikasnijeg otklanjanja nastalih problema u radu, a kao posledice više faktora usled složenosti sistema (lokalna serverska infrastruktura, distribuirana serverska infrastruktura drugih institucija, kao i infrastruktura provajdera telekomunikacionih usluga). U visokom procentu rješavanje problema se obavlja iz daljine korišćenjem specijalizovanih softverskih alata. U slučaju fizičkog prekida veze usled problema na Telekomovoj infrastrukturi, rješavanje problema se obavlja na licu mjesta ili uz asistenciju osoblja Telekoma i Ministarstva za informaciono društvo.

Osim navedenih poslova Direkcija za informatiku ima mjesečnu komunikaciju sa Ministarstvom poljoprivrede i Poštom Crne Gore zbog preuzimanja podataka i njihovog importa u ISSS.

Direkcija za informatiku u saradnji sa kolegama iz Ministarstva za informaciono društvo i telekomunikacije, pruža stručnu pomoć zaposlenim za rad na Origami-eDMS sistemu.

Implementacija Faze II Socijalnog kartona počela je u novembru 2015. godine, kada je i Plan implementacije predstavljen zaposlenima iz Ustanova koje su uključene u fazu II – Dom starih „Grabovac“ Risan, Dom starih „Bijelo Polje“, Dječiji dom „Mladost“, JU Zavod „Komanski most“ i Centar „Ljubović“. Po dogovoru sa direktorima ustanova socijalne i dječije zaštite i članovima Operativnog tima projekta ispred MRSS, formiran je Radni tim za ustanove, sastavljen od predstavnika pomenutih pet ustanova i jednog predstavnika MRSS. Kako bi se implementirao socijalni karton u Ustanovama, bila je neophodna i dorada aplikacije u centrima za socijalni rad, u smislu kreiranja postupaka smještaja u pomenute ustanove.

Sa implementacijom socijalnog kartona u ustanovama počelo se u Domu starih „Grabovac“ Risan, 30.05.2016. godine. Tim softverske firme S&T boravio je u Ustanovi nekoliko dana, obučavao zaposlene i pružao konstantnu podršku zaposlenima prilikom rada u aplikaciji. Na isti način, ISSS (Integrisani informacioni sistem socijalnog staranja) implementiran je i u ostalim ustanovama: Dom starih „Bijelo Polje“, u junu 2016. godine; Dječiji dom „Mladost“, u septembru 2016. godine; JU „Komanski most“, u oktobru 2016. godine; Centar „Ljubovic“, u oktobru 2016. godine.

MRSS kontinuirano pruža podršku implementaciji socijalnog kartona uz praćenje unosa predmeta, rješavanja problema koji se javljaju, te dorade aplikacije prema specifičnim zahtjevima ustanova. Radi implementacije novih postupaka u informacionom sistemu, poboljšanja i dorada aplikacije, u toku 2016. godine organizovano je 13 radionica za zaposlene u centima i ustanovama, kako bi se oni upoznali sa doradama i obučili za rad u informacionom sistemu.

Uvođenje informacionog sistema u ustanovama socijalne i dječje zaštite uspješno je završeno u ugovorenom roku. Korištenje informacionog sistema u svakodnevnom radu, dobro je prihvaćeno od strane zaposlenih u ustanovama. Posebno treba istaći njihovu veliku posvećenost prilikom implementacije sistema.

Direkcija za analitičko-statističke poslove

Direkcija za analitičko-statističke poslove vrši poslove koji se odnose na izradu izvještaja i statistika o korišćenju sredstava iz oblasti socijalne, dječje i boračko-invalidske zaštite. Diekcija vrši poslove iz oblasti analitike i planiranja, priprema analize, informacije i izvještaje u vezi sa finansijskim tokovima koji služe kao osnova u izradi projekcije potrebnih sredstava za finansiranje godišnjih potreba i obaveza iz pomenutih oblasti.

Redovna aktivnost ove direkcije odvija se u saradnji sa centrima za socijalni rad i opštinskim sekretarijatima nadležnim za boračko-invalidsku zaštitu.

Dio zahtjeva za isplatu prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite Direkcija i dalje dobija neposredno od centara za socijalni rad, odnosno za oblast boračko invalidske zaštite iz nadležnih opštinskih sekretarijata i starog informacionog sistema SODISA. Njihovim objedinjavanjem formiranju se rješenja za prenos sredstava za sva prava iz oblasti socijalne, dječje i boračko-invalidske zaštite, a na osnovu kojih se Ministarstvu finansija, odnosno Direkciji za budžet, dostavlja mjesečni zahtjev za uplatu potrebnih novčanih sredstava po budžetskim pozicijama. Rješenja se obrađuju na način da se svakom centru za socijalni rad obračuna pripadajući iznos po budžetskoj poziciji, odnosno vrsti materijalnog davanja, te se ista dostavljaju odjeljenju za računuvodstvo i finansije na realizaciju.

Obrada rješenja za isplatu jednokratnih pomoći takođe se vrši u okviru ove direkcije. U toku 2016. godine evidentirano je 3.390 zahtjeva za isplatu jednokratnih pomoći. Rješeno je 1.558 zahtjeva, a nerješeno 1.832.

U Direkciji za analitičko-statističke poslove rade se statistike i rekapitulari koji obuhvataju sva prava, sa podacima po opštinama i centrima za socijalni rad. Pomenuti rekapitulari se koriste za potrebe izrada analiza i istraživanja u MRSS-u, kao i u drugim ministarstvima. Takođe se koriste kao osnova za odgovore nevladinim organizacijama, na poslanička pitanja, na mnogobrojna pitanja koja pristižu po osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacija.

Informacioni sistem socijalnog staranja u mnogome je unapredio rad direktorata, a samim tim i povećao broj zahtjeva za izvještajima, kako unutar Ministarstva tako i od strane nevladinih organizacija, političkih stranaka, nevladinih organizacija i istraživačkog novinarstva.

U protekloj godini prioritet je bila implementacija posebnog dijela za izvještavanje SWIS-KPI. Ovaj dio izvještavanja ciljno je osmišljen kako bi se korisnicima (centrima za socijalni rad i Zavodu za socijalnu i dječju zaštitu) omogućio lakši i kraći put do podataka koji se obično koriste u Godišnjem izvještaju o radu. Namjera direktorata i izvođača radova bila je da se dođe do takozvanog „tipskog“ izvještaja o radu, čime bi se znatno olakšao posao kolegama koje rade ove poslove u centrima za socijalni rad, a takođe bi to uticalo i na podizanje kvaliteta podataka čijom analizom se znatno može uticati na unapređenje socijalne politike.

KPI sadrži 16 cjelina koje omogućavaju praćenja aktivnosti, trenda kretanja broja korisnika, praćenje strukture korisnika i njihovih demografskih karakteristika.

Izvođač radova je po instrukcijama Direkcije implementirao i posebnu cjelinu: Analiza podataka za dječje dodatke, gdje je omogućeno analiziranje djece kao korisnika prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite, što smatramo velikom olakšicom u radu, imajući u vidu da smo do sada mogli analizirati samo nosioce prava, što znači da nijesmo raspolagali sa podacima o djeci.

Jedno od dobrih rješenja u dijelu detaljnijih analiza smatramo i dio koji se odnosi na takozvana „višestruka davanja“, gdje je moguće doći do podataka o korisnicima koji istovremeno koriste više prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite.

Upravo zahvaljujući ovom vidu izvještavanja mogli smo da izađemo u susret zahtjevu Ministarstva ekonomije koje je planiralo novi vid subvencija za električnu energiju, te su im u tu svrhu, radi projekcije potencijalnih korisnika bili potrebni spiskovi korisnika koji istovremeno koriste MO, DNJP i LI.

Potrebno je naglasiti da je izvođač radova zajedno sa UNDP-om, organizovao radionicu na kojoj je vršeno testiranje svake cjeline ponasob od strane zaposlenih u centrima za socijalni rad koji će se baviti izvještavanjem. Nedostaci koji su uočeni prilikom dobijanja izvještaja uglavnom se odnose na greške koje su nastale prilikom inicijalnog unosa, a da bi se one uklanjale osmišljen je posebni dio izvještaja koji se zove kontrolni izvještaj. Ideja je da se on automatski ažurira mjesečno i da se kao takav šalje centrima za socijalni rad koji bi postupno otklanjali greške nastale prilikom unosa.

Kako je u toku druga faza koja podrazumjeva umrežavanje ustanova socijalne i dječje zaštite, to znači da se paralelno radi i na implementaciji dijela za izvještavanja koji se tiče ustanova, odnosno usluga.

Implementiran je posebni dio SWIS – KPI- USTANOVE, koji će omogućiti analizu podataka iz oblasti socijalne i zdravstvene zaštite štićenika.

Uvođenjem dva nova prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite : Naknade po osnovu rođenja troje i više djece i Naknade roditelju ili staratelju –negovatelju lica koji je korisnik lične invalidnine, pristizao je jako veliki broj zahtjeva kako od strane novinara, nevladinih organizacija, tako i od strane kabineta, Ministarstva finansija za podacima o broju pristiglih, rešenih, odbijenih zahtjeva, utrošenih sredstava itd. U više navrata rađene su projekcije o nedostajućim sredstvima koja bi bila potrebna za postizanje redovnosti u isplati ovih davanja.

Veliki broj zahtjeva odnosio se i na strukturu žena koje su aplicirale za naknadu , tako da su sa sistema crpljeni podaci o ženama koje su pravo ostvarile po osnovu radnog staža kao i po osnovu evidencije zavoda za zapošljavanje.

Za potrebe Zavoda za zapošljavanje u nekoliko navrata generisani su spiskovi sa sistema o korisnicama koje su ovo pravo ostvarile po osnovu evidencije na ZZZ.

Direktorat za tržište rada i zapošljavanje, u nekoliko navrata zahtijevao je od našeg direktorata podatke o starostoj strukuti korisnika naknade da bi vršilo dalja istraživanja na ovu temu. CSR Nikšić se obratio zahtjevom za sličnim podacima povodom učešća u događaju koji organizuje Asocijacija poslovnih žena CG u partnerstvu sa IPCA Tehnopolis iz Nikšića.

U periodu do donošenja Zakona o dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, a koji se odnosi na proširivanje potencijalnih korisnika dodatka za djecu koja pohađaju osnovnu ili srednju školu, pod uslovom da mu roditelji ne primaju socijalna i materijalna davanja po bilo kom osnovu, a nalaze se na evidenciji Zavoda za zapošljavanje, zaposleni iz Direkcije aktivno su učestvovali u analizama i projekcijama potrebnih sredstava.

Kako je prethodna godina bila izborna, na zahtjev Agencije za antikorupciju bili smo u obavezi da mjesečno objavljujemo podatke o broju korisnika i utrošenim sredstvima u vidu mjesečnih rekapitulara, kao i analitičke kartice koje su sadržale sve podatke o pojedinim vrstama materijalnih davanja, i njihovim korisnicima, osim imena, prezimena i JMBG-a, koje smo brisali zbog Zakona o zaštiti ličnih podataka. Nastavljena je obaveza objavljivanja podataka koji se sublimiraju u Direktoratu, a objavljuju na sajtu Ministarstva rada i socijalnog staranja.

Shodno Zakonu o slobodnom pristupu informacija pristiglo je jako puno zahtjeva:

MANS: Mjesečno je dostavljao zahtjeve o broju korisnika i isplaćenim sredstvima za korisnike socijalne pomoći; zahtjev o isplati materijalnog obezbjeđenja u 2015 i 2016. godini; zahtjev o broju korisnika MO za Gradsku opštinu Tuzi u 2015 i 2016. godini; informaciju o ukupno isplaćenim sumama po osnovu porodijskog odsustva za godine 2005-2015 itd.

Centar za građansko obrazovanje obraćao se zahtjevom za dostavu podataka o broju korisnika MO, DD, DNJ, LI i porodičnog smještaja za godine 2015 i 2016;

Juventas: Zahtjev za dostavu podataka o utrošenim novčanim sredstvima za refundaciju porodijskog bolovanja za godine 2014 i 2015;

CDM: Zahtjev o broju korisnika i izdvojenim novčanim sredstvima za MO, DD, porodični smještaj i smještaj u ustanovu, kao i ukupno utrošena novčana sredstva za socijalnu i dječju zaštitu na godišnjem nivou za godine 2015 i 2016.

Sličnim zahtjevima obraćali su se: PINK M, DN VIJESTI, DNEVNE NOVINE...

Od političkih partija najčešće se obraćao Klub poslanika SNP: Zahtjev o broju korisnika i mjesečnoj potrošnji po osnovu korišćenja prava za naknadu po osnovu rođenja troje i više djece, koliko je na dan 29.03.2016. godine podneseno zahtjeva za ostvarivanje prava za naknadu roditelju ili staratelju - njegovatelju lica korisnika LI i naknadu po osnovu rođenja troje i više djece; posebno treba izdvojiti zahtjev koji se odnosio na dostavu podataka svih materijalnih davanja po mjesecima za opštine sjeverne regije.

U prethodnoj godini između ostalih urađeni su izvještaji po zahtjevima:

Ministarstva finansija – kvartalni izvještaji koji sadrže podatke o broju korisnika i isplaćenim sredstvima za prava iz oblasti socijalne, boračke i invalidske zaštite. Podaci za Proljećnu analizu Vlade koji se koriste za bilten Ekonomska politika, kao i podatke za Jesenju analizu makroekonomskih kretanja i strukturnih reformi - 2016.

Pored već postojeće obveze prema MONSTATU koja se odnosi na ažuriranje podataka za „Godišnje statističko istaživanje o korisnicima dodatka na djecu“, uvedena je nova obaveza prema direkciji za analitičko-statističke poslove. Za potrebe istaživanja „Statistike prihoda i uslova života (EU SILC), dostavljeni su podaci o iznosima i broju korisnika koji se odnose na socijalna izdvajanja po opštinama, za 2014 i 2015. godinu a za prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite.

Direkciji za socijalnu i dječju zaštitu i nadzor, uz dostavljanje redovnih statističkih prikaza, pružana je podrška u ažuriranju podataka za Strategiju zaštite lica sa invaliditetom za 2017. godinu.

Kao i svake godine direkcija je aktivno učestvovala u planiranju kapitalnog i tekućeg budžeta za 2017.godinu.

DIREKCIJA ZA EVROPSKE INTEGRACIJE, PROGRAMIRANJE I IMPLEMENTACIJU EU FONDOVA

U okviru **Direktorata za evropske integracije, programiranje i implementaciju EU fondova**, kao jednoj od organizacionih jedinica Ministarstva rada i socijalnog staranja, formirane su dvije Direkcije i to:

- 1. Direkcija za evropske integracije**
- 2. Direkcija za programiranje i implementaciju EU fondova**

U ovom direktoratu tokom 2016. godine, realizovane su planirane aktivnosti iz njegove nadležnosti.

Direkcija za evropske integracije

U prethodnoj godini Direkcija za evropske integracije je uspješnom koordinacijom i realizacijom niza aktivnosti doprinijela otvaranju pregovora za poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje. Pregovori za ovo poglavlje otvoreni su 13. decembra 2016. godine u Briselu.

Vlada Crne Gore je na sjednici od 3. marta 2016. godine donijela godišnji Izvještaj o realizaciji obaveza iz Akcionog plana za postepeno usklađivanje pravne tekovine EU i izgradnju neophodnih kapaciteta za implementaciju i sprovođenje pravne tekovine EU

za poglavlje 19 za period februar 2015. – februar 2016, dok je drugi polugodišnji izvještaj za period mart – septembar 2016. usvojen 28. oktobra iste godine.

Nakon prosljeđivanja Pregovaračke pozicije za P19 Evropskoj komisiji, uslijedili su komentari na koje je ministarstvo dalo odgovore u najkraćem roku. Imajući u vidu visok stepen realizacije predviđenih aktivnosti, EK je odobrila usvajanje Pregovaračke pozicije od strane Vlade Crne Gore, a koja je usvojena 3. marta 2016.

Direkcija za evropske integracije je koordinirala radom na pripremi potrebnih priloga za **Prilog izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2016**, a istu funkciju je imala i tokom pripremanja priloga za šesti **Sastanak odbora za stabilizaciju i pridruživanje**, koji je održan 19. decembra 2016. u Briselu.

U cilju informisanja Evropske komisije o najvažnijim crnogorskim reformama, jednom godišnje održavaju se sastanci **Pododbora za inovacije, ljudske resurse, informaciono društvo i socijalnu politiku**, kojim koordinira Ministarstvo rada i socijalnog staranja. Do sada je održano šest sastanaka Pododbora, a svakom prethodi dostavljanje pisanih priloga za svaku podoblast i prosljeđivanje EK. Šesti Pododbor je održan 6. i 7. jula 2016. u Podgorici. Na zahtjev EK pristupilo se dostavljanju traženih dokumenata i potrebnih informacija u skladu sa njenim preporukama. Nakon dobijanja zaključaka sa Pododbora, u najkraćem roku se pristupilo dostavljanju neophodnih podataka u skladu sa preporukama EK.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja u poglavlju 23 – Pravosuđe i temeljna prava, ima 43 mjere za koje je primarno i sekundarno nadležno. U skladu s novom metodologijom radilo se polugodišnje izvještavanje o realizaciji Akcionog plana za P23, za period 1. januar – 30. jun 2016, dok je godišnji izvještaj o svim mjerama koje su dospjele za realizaciju i one koje se realizuju kontinuirano rađen za period januar – decembar 2016. godine.

U toku decembra rađeno je na reviziji i ažuriranju podataka iz **Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2017-2018 (PPCG)** zakonodavnog i strategijskog okvira, administrativnih kapaciteta i raspoređivanje novih celexa za poglavlje 19 (89 celexa) i poglavlje 2 – Sloboda kretanja radnika (14 celexa), za koje je bilo neophodno odrediti i relevantnost.

U sklopu revidiranog PPCG-a, urađen je plan jačanja administrativnih kapaciteta za P19 i P2. Ovaj plan je rađen u skladu sa Akcionim planom za P19 i Pregovaračkom pozicijom za P2.

Kada je riječ o tehničkoj pomoći ostvarenoj putem TAIEX instrumenta, Direkcija za evropske integracije je koordinirala:

Dvije ekspertske misije:

- Ekspertska misija koja se odnosi na jačanje kapaciteta unutrašnje revizije Ministarstva rada i socijalnog staranja je održana u periodu od 1. do 4. februara 2016. Eksperti iz Ministarstva rada i mirovinskog sastava Republike Hrvatske su informisali službenike o pitanjima planiranja i sprovođenja revizije IPA komponenti, planiranju revizije i rizicima.
- U periodu od 31. maja do 3. juna 2016. u Podgorici je održana ekspertska misija koja se odnosi na pripremu Zakona o zapošljavanju. Eksperti iz Hrvatske pružili su neophodne smjernice i ekspertizu članovima radne grupe koji rade na izradi ovog Zakona.

četiri studijske posjete:

- Studijska posjeta koja se odnosi na upoznavanje sa institucijama socijalne i dječje zaštite u Finskoj i primjena njihove prakse u cilju transformacije institucija socijalne i dječje zaštite Crne Gore, održana je u periodu od 23. do 27. maja 2016.
- Studijska posjeta Republici Sloveniji u svrhu upoznavanja sa uporednim iskustvom u oblasti priznavanja inostranih kvalifikacija iz oblasti regulisanih profesija stručnih kvalifikacija održana je u periodu od 23. do 26. maja 2016.
- Studijska posjeta koja se odnosi na upoznavanje sistema hraniteljstva je održana u Belfastu (Sjeverna Irska, Ujedinjeno Kraljevstvo) u periodu od 26. do 30. jula 2016. Gostujuća institucija je bila NI CO koja se bavi pitanjima djece i hraniteljstvom.
- Studijska posjeta koja se odnosi na rad djece sa poremećajima u ponašanju je održana u periodu od 6. do 8. septembra 2016. u Zagrebu. Gostujuća institucija bila je Dom Dugave, a korisnička Centar za djecu i mlade Ljubović.

I jednom radionicom:

- TAIEX radionica o mikrokreditima je održana 18. aprila 2016. u Podgorici. Crna Gora kao država kandidat za članstvo u EU stekla je pravo učešća u ovom Programu potpisivanjem Sporazuma sa Evropskom unijom o učešću Crne Gore u Programu Evropske unije za zapošljavanje i socijalne inovacije (EaSI) 10. februara 2015. godine. U okviru ovog Programa opredijeljen je iznos od 920 miliona eura, a program ima za cilj da podrži inovativne mjere socijalne politike, promovisanje mobilnosti radne snage, olakšavanje pristupa mikrokreditima, podsticanje socijalnog preduzetništva i slično.

➤ Ostale aktivnosti:

- Priprema odgovora na komentare EK na nacрте zakona koji su pripremljeni u 2016. godini.
- Praćenje i ažuriranje aktivnosti iz PPCG-a 2016-2018.
- Prikupljanje informacija o usvojenoj legislativi, u odnosu na posljednju informaciju realizacije obaveza iz P19.
- Tabelarni prikaz zakonodavstva po zahtjevu EK, kojim su obuhvaćene sve institucije uključene u pregovore za P19.
- Pripremanje tabele o aktivnostima na ispunjenju privremenih mjerila u P23.
- Prevođenje nacрта zajedničke pozicije za P19.
- Prevođenje prvog godišnjeg i drugog polugodišnjeg izvještaja o realizaciji obaveza iz Akcionog plana za P19.
- Prevođenje dijela Predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu nakon sugestija Evropske komisije.
- Ažuriranje Pregovaračke pozicije za P2.
- Direkcija za Evropske integracije na dnevnoj osnovi obavlja niz aktivnosti koje su potrebne za nesmetano odvijanje procesa evropskih integracija iz nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja.

Direkcija za programiranje i implementaciju EU fondova

Direkcija za programiranje i implementaciju EU fondova je tokom 2016. godine u kontinuitetu sprovodila aktivnosti za koje je zadužena kao jedinica u Ministarstvu rada i socijalnog staranja odgovorna za upravljanje i sprovođenje programa i projekata koji se finansiraju iz sredstava Evropske unije (Instrument za pretpristupnu pomoć-IPA) iz oblasti zapošljavanja, obrazovanja i socijalne inkluzije/politike. Aktivnosti koje je Direkcija sprovela su sljedeće:

IPA I finansijska perspektiva (IPA IV komponenta)

- Rukovodilac Operativne strukture je izdao godišnju Izjava o jemstvu za 2015. godinu krajem januara 2016. godine prema Nacionalnom službeniku za ovjeravanje (NAO) u Ministarstvu finansija, koja predstavlja potvrdu djelotvornosti funkcionisanja sistema upravljanja i kontrole na nivou Operativne strukture za Operativni program „Razvoj ljudskih resursa 2012-2013“;
- Organizovana su i održana dva sastanka Sektorskog monitoring odbora (SMO) za Operativni program „Razvoj ljudskih resursa 2012-2013“ (14. juna i 1.decembra 2016. godine);

- Izrađen je Godišnji izvještaj o implementaciji Operativnog programa za 2015. godinu, koji je predstavljen i razmatran na sastanku Sektorskog monitoring odbora održanog u junu 2016. godine i dostavljen Evropskoj komisiji;
- Izrađena je projektna dokumentacija za ugovore „Jačanje javnosti i vidljivosti Operativnog programa“, „Unapređenje znanja engleskog jezika službenika Operativne strukture“, „Nabavka opreme za tijela Operativne strukture“;
- Učešće u radu komisija za ocjenjivanje ponuda/prijedloga projekata pristiglih na tendere „Jačanje javnosti i vidljivosti Operativnog programa“ i „Nabavka opreme za tijela Operativne strukture“, kao i na Poziv za dodjelu bespovratnih sredstava „Mladi, žene i dugoročno nezaposleni na tržištu rada“
- Potpisano je devet (9) ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru Poziva *“Mladi, žene i dugoročno nezaposleni na tržištu rada”* ukupne vrijednosti od 1.271,057.11 €. Ugovori traju 12 mjeseci i službenici Direkcije prate njivo sprovođenje, zajedno sa Ministarstvom finansija kao Ugovornim tijelom.
- Dnevna koordinacija, komunikacija i praćenje realizacije projekata „Aktivne mjere tržišta rada za zapošljivost“ i „Razvoj okvira za projektnu strukturu (*project pipeline*)“;
- Inicirano, organizovano i održano sedam koordinacionih sastanaka Operativne strukture, NIPAK kancelarije, Direkcije za nacionalni fond i Revizorskog tijela u cilju praćenja napretka u realizaciji Operativnog programa i blagovremene reakcije na otklanjanju eventualnih izazova.

Tokom 2016. godine, održavani su redovni sastanci sa Delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori, kao i sastanci sa predstavnicima Operativne strukture (Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo nauke, Ministarstvo finansija), redovni sastanci upravnih odbora projekata i radnih grupa u okviru projekata.

Tokom 2016. godine, službenici Direkcije su učestvovali na mnogobrojnim seminarima, obukama i radionicama iz oblasti koje se odnose na unapređenje znanja iz oblasti javnih nabavki po pravilima EU, sprovođenja i praćenja projekata i finansijskog upravljanja, IT sigurnosti, javnog nastupa i prezentovanja, izgradnji tima i upravljanju konfliktima, upravljanju nepravilnostima i izvještavanju, kao i iz oblasti koje se odnose na tržište rada i zapošljavanje, aktivne mjere tržišta rada, politike zapošljavanja i predviđanja vještina potrebnih tržištu rada.

IPA II finansijska perspektiva (2014-2020)

U septembru 2016. godine sprovedena je revizija svih IPA tijela uključenih u realizaciju Sektorskog operativnog programa za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku 2015-2017 od strane Generalnog direktorata za susjedsku politiku i politiku proširenja Evropske komisije (DG NEAR), kojom je bila obuhvaćen i Direktorat za evropske integracije, programiranje i implementaciju EU fondova, odnosno Direkcija za programiranje i implementaciju EU fondova kao jedinica Ministarstva rada i socijalnog staranja (MRSS) zadužena za realizaciju akcija iz ovog programa iz oblasti zapošljavanja, socijalne politike i tehničke pomoći.

Direkcija za programiranje i implementaciju EU fondova je kao IPA tijelo (jedinica) u MRSS-u je, uz konsultacije sa Delegacijom EU u Crnoj Gori, pripremilo projektnu dokumentaciju za ugovor o uslugama *“Ka pravilima EU za koordinaciji šema socijalne sigurnosti”*, vrijednosti od 400.000€ koji se realizuje iz sredstava Instrumenta za integraciju u EU (EU Integration Facility).

Imenovani predstavnici Direktorata su učestvovali u radu zajedničkih nadzornih odbora u svojstvu članova (ili zamjena) za programe prekogranične saradnje između Bosne i Hercegovine i Crne Gore, Crne Gore i Kosova, kao i Srbije i Crne Gore.

Takođe, Imenovani predstavnici Direktorata su učestvovali u radu odbora za Program EU za zapošljavanje i socijalne inovacije (EaSI).

4. OCJENA STANJA S PREDLOGOM MJERA

RADNI ODNOSI

Ocjena stanja

- U toku 2016. godine u Direkciji za radne odnose radilo se na usklađivanju propisa iz oblasti radnog zakonodavstva sa propisima Evropske unije. U tom smislu formirane su radne grupe na tripartitnom nivou za izradu sljedećih zakona: Predlog Zakona o radu, Predlog Zakona o Fondu rada, Predlog Zakona o Socijalnom savjetu i Predlog Zakona o reprezentativnosti sindikata.
- U oblasti zaštite i zdravlja na radu, u izvještajnom periodu, realizovane su planirane aktivnosti u skladu sa Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2016. – 2018. i Programom rada Vlade Crne Gore za 2016. godinu, na koji način je oblast zaštite i zdravlja na radu značajno unaprijeđena u odnosu na prethodni izvještajni period.

Predlog mjera za naredni period

- Nastaviti intenzivan rad na donošenju zakona u cilju usklađivanja sa pravnom tekovinom Evropske unije, predviđenim Akcionim planom za poglavlje 19 Socijalna politika i zapošljavanje, ojačati administrativne kapacitete i raditi se na aktivnostima koje se odnose na podizanje svijesti građana o značaju zaštite i zdravlja na radu.
- Predlog mjera za unaprijeđenje zaštite i zdravlja na radu ogledaće se kroz razvoj prevencije i stvaranje bezbjednih i zdravih radnih mjesta, kao i promociju zaštite i zdravlja na radu u cilju stvaranja adekvatnih uslova za rad radi produžavanja radne sposobnosti i smanjenja broja povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom. Većina povreda na radu i bolesti koje su u vezi sa radom mogu se spriječiti, pa je prevencija najisplativiji način za proaktivno rješenje pitanja zaštite i zdravlja na radu. Unapređenjem zaštite i zdravlja na radu na ovakav način doprinijeće smanjenju troškova za poslodavce i državu.

TRŽIŠTE RADA I ZAPOSŁJAVANJE

Ocjena stanja

Tržište rada i dalje karakterišu izazovi koje treba u kontinuitetu rješavati, a odnose se na:

- Nisku stopu aktivnosti radne snage i visoku stopu nezaposlenosti;
- Nedovoljnu uključenost žena, mladih i ostalih teže zapošljivih kategorija nezaposlenih lica na tržište rada;
- Dugoročnu nezaposlenost;
- Visok nivo neformalne zaposlenosti;
- Nedovoljnu usklađenost ponude i tražnje na tržištu rada.

Predlog mjera za naredni period

- Nastavak sprovođenja mjera aktivne politike zapošljavanja u cilju uključivanja pojedinih ciljnih grupa u tržište rada.
- Donošenje Akcionog plana zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2018. godinu.
- Donošenje novog Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.

PENZIJSKI SISTEM

Ocjena stanja

- Osnovni cilj penzijskog sistema je obezjeđenje adekvatnosti i održivosti penzijskih davanja. Efekti izvršenih reformi u ovoj oblasti znatno su neutralisani zbog, u prethodnim godinama, propisivanja posebnih uslova penzionisanja za pojedine kategorije osiguranika
- U protekloj godini penzije, i druga prava iz penzijskog sistema, su dva puta povećane: redovno, od 1. januara 2016. godine za 1,2% i vanredno, od 1. jula 2016. godine za 3%, s tim što je nominalni iznos najniže penzije vanredno povećan za 20% od 1. jula 2016. godine. To je uticalo na povećanje adekvatnosti penzijskih davanja, naročito kod korisnika koji primaju najnižu penziju. Prosječna penzija u Crnoj Gori za decembar 2016. godine iznosila 284 EUR-a i veća je nego prosječne penzije u drugim državama u regionu, izuzev Slovenije i Hrvatske koje su zemlje Evropske Unije (Srbija 190 EUR-a, Makedonija 224 EUR-a, Federacija BiH 188 EUR-a, Republika Srpska 174 EUR-a, Hrvatska 298 EUR-a i Slovenija 565 EUR-a).
- Povećano je učešće izvornih prihoda (od doprinosa i drugih prihoda) u finansiranju penzijskog sistema sa 68% (koliko je bilo učešće izvornih prihoda u finansiranju penzijskog sistema u 2015. godini), na 69,18% u 2016. godini.
- Dakle, u 2016. godini došlo je do povećanja penzija i drugih prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, kao i smanjenja učešća opštih prihoda iz budžeta države u finansiranju penzijskog sistema.

Predlog mjera za naredni period

- Prioritet penzijskog sistema će i u budućem periodu biti stavljen na redovnoj isplati penzija i održavanju likvidnosti Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja. Potrebne su dalje reforme penzijskog sistema u cilju sprječavanja ranog napuštanja tržišta rada i ranog penzionisanja.
- Takođe, kroz različite programe podrške-subvencije za najugroženije, programe rekreacije i odmora, subvencionisanje nabavke prehrambenih namirnica, nastaviće se sa pomaganjem penzionerima u Crnoj Gori, pri čemu će se voditi računa o likvidnosti Fonda PIO Crne Gore i obezbjeđenju redovnosti u isplati penzijskih davanja.

SOCIJALNA I DJEČJA ZAŠTITA

Ocjena stanja

- U 2016. godini došlo je do smanjenja broja korisnika materijalnog obezbjeđenja zbog toga što je jedan broj žena korisnica materijalnog obezbjeđenja ostvarilo pravo na naknadu po osnovu rođenja troje ili više djece.
- Pozitivni trendovu u oblasti socijalne i dječje zaštite značajno su narušeni donošenjem Zakona o dopuni Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti kojim je propisano pravo na naknadu po osnovu rođenja troje ili više djece, čime je narušen **sistem socijalne i dječje zaštite** i u velikoj mjeri usporen njegov razvoj. **Narušen je sistem penzijskog i invalidskog osiguranja**, gdje je jedan broj korisnica penzija prešao na korišćenje ove naknade. **Narušena je oblast zapošljavanja** jer utvrđena naknada destimuliše određeni broj žena da se radno angažuju, a jedan broj je napustio tržište rada ostvarivši pravo na naknadu.
- Prisutni su problemi smještaja različitih kategorija građana usljed nedostatka kapaciteta (djeca sa smetnjama u razvoju, lica s invaliditetom i stara lica).
- Povećao se broj korisnika i prava na naknadu za dodatak za njegu i pomoć.

Predlog mjera za naredni period

- Realizacija strateških dokumenata iz oblasti socijalne i dječje zaštite u skladu sa Akcionim planovima.

- Preispitivanje odredbi Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti u cilju unaprjeđenja pojedinih zakonskih rješenja, kao i preispitivanje standarda koji su od uticaja na broj zaposlenih u ustanovama socijalne i dječje zaštite.
- Nastavak aktivnosti na razvoju usluga socijalne i dječje zaštite posebno kada su u pitanju usluge koje se odnose na djecu sa smetnjama u razvoju, lica sa invaliditetom i stara lica.
- Poboljšanje uslova i kvaliteta rada u ustanovama socijalne i dječje zaštite.

ANALITIČKO STATISTIČKI POSLOVI

Ocjena stanja

- Primjenom novog informacionog sistema ISSS-a, po prvi put se preko sistema sprovodi kompletan upravni postupak za ostvarivanje prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite. Preko Informacionog sistema socijalnog staranja ostvaruju se i materijalna davanja i usluge, što je doprinijelo mnogo boljoj transparentnosti i kvalitetu postupaka za ostvarivanje prava, kao i ujednačavanju sprovođenja postupaka u centrima za socijalni rad.
- Usvajanjem Projektnog dokumenta Integrisani informacioni sistem socijalnog staranja (IISSS) – Faza II, će se postići razvoj informacionih sistema ustanova socijalne i dječje zaštite koji će biti povezani sa informacionim sistemom centara za socijalni rad.
- Paralelno se radilo na povezivanju centara za socijalni rad sa ustanovama, jer je većina korisnika domova starih i svi korisnici ostalih ustanova, smješteni preko centara za socijalni rad, tj. na osnovu rješenja o smještaju koja se donose u centrima.

Predlog mjera za naredni period

- U toku 2017. godine planirano je da se kroz informacioni sistem realizuju preostala materijalna davanja i usluge. Takođe je planirano da se nastavi sa razvojem Faze II odnosno Integrisanog informacionog sistema socijalne zaštite.
- Pošto Faza II obuhvata i nadogradnju informacionog sistema centara, planirano je da se do kraja 2017. godine omogući automatski obračun i isplata naknada za usluge smještaja u ustanovu i usluge porodičnog smještaja.
- U toku 2017. godine neophodno je nastaviti sa razvojem BI prije svega u dijelu izvještavanja koja se odnose na usluge i ustanove socijalne i dječje zaštite. Planirano je da se na osnovu podataka iz sistema, koji su jedini mjerodavni podaci, formiraju tipizirani godišnji izvještaji o radu centara.

- Zbog značajnog povećanja obima posla, neophodno je hitno jačanje kadrovskih kapaciteta u dijelu analize poslovnih procesa koji se odnose na usluge centara za socijalni rad i na sve poslovne procese u ustanovama, kao i kontinuirano davanje podrške centrima i ustanovama preko već razvijenog alata HELP-DESK-a. Takođe je potrebno povećati broj izvršilaca u dijelu održavanja hardverdske i mrežne infrastukture.

EVROPSKE INTEGRACIJE, PROGRAMIRANJE I IMPLEMENTACIJA EU FONDOVA

Ocjena stanja

- Direkcija za Evropske integracije je u 2016. godini sprovodila niz aktivnosti na zahtjev i prijedlog Evropske komisije koje su doprinijele otvaranju pregovora u poglavlju 19 – Socijalna politika i zapošljavanje. Pregovori u ovom poglavlju mogu biti privremeno zatvoreni onda kada EU utvrdi da su završna mjerila ispunjena.
- Direkcija za programiranje i implementaciju EU fondova je tokom 2016. godine u kontinuitetu sprovodila aktivnosti za koje je zadužena kao jedinica u Ministarstvu rada i socijalnog staranja (MRSS) odgovorna za upravljanje i sprovođenje Operativnog programa “Razvoj ljudskih resursa 2012-2013” i Sektorskog operativnog programa za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku 2015-2017. Takođe, Direkcija je kao IPA tijelo (jedinica) u MRSS-u je pripremila projektnu dokumentaciju za ugovor o uslugama “*Ka pravilima EU za koordinaciji šema socijalne sigurnosti*”, koji se realizuje iz sredstava Instrumenta za integraciju u EU (EU Integration Facility) i aktivno učestvovalo u radu zajedničkih nadzornih odbora za programe prekogranične saradnje.
- Prisutan je izazov kod sprovođenja Operativnog programa “Razvoj ljudskih resursa 2012-2013”, a odnosi se na nemogućnost blagovremenog završetka određenih ugovora (projekata), tačnije do 31. decembra 2017. godine koji predstavlja datum do kojeg su prihvatljivi troškovi za dio kofinansiranja iz budžeta EU. Stoga, postoji rizik da će se određena sredstva za završetak započetih ugovora, umjesto iz EU budžeta, morati nadomjestiti iz nacionalnog budžeta.

Predlog mjera za naredni period

- U narednom periodu posebna pažnja biće posvećena radu na zatvarajućim mjerilima, koja se odnose na poglavlje 19.

- Nastavak aktivnosti u poglavlju 2 koji će doprinijeti stvaranju preduslova za otvaranje pregovora u ovom poglavlju.
- U narednom periodu nastaviće se realizacija i praćenje realizacije projekata u okviru Operativnog programa „Razvoj ljudskih resursa 2012-2013“.
- U 2017. godini zapoćeće se sa radom na pripremama za zatvaranje Operativnog programa „Razvoj ljudskih resursa 2012-2013“.
- Potpisivanje Finansijskog sporazuma za Sektorski operativni program za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku 2015-2017 (IPA II finansijska perspektiva), kao i izrada Operativnih identifikacionih obrazaca za aktivnosti predviđene ovim Programom.

- IZVJEŠTAJ -

O RADU UPRAVE ZA ZBRINJAVANJE IZBJEGLICA ZA 2016 GODINU

I Realizacija nacionalnih i međunarodnih dokumenata

Sprovođenje aktivnosti predviđenih:

- Akcionim planom za implementaciju Strategije za trajanja rješenja pitanja koja se tiču raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na područje Konika za 2016. godinu.
- Akcionim planom za implementaciju Strategije za poboljšanje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2012. – 2016. u 2016. godini
- Akcionim planom za sprovođenje Strategije za postizanje rodne ravnopravnosti za 2016. godinu

Učešće u radu odgovarajućih nacionalnih tijela za sprovođenje navedenih strategija.

Učešće u Zajedničkom regionalnom stambenom programu sprovođenja aktivnosti za trajno rješenje pitanja izbjeglica i interno raseljenih lica - Sarajevski proces/Beogradska inicijativa.

II Integracija

Izdato je **455** potvrda o statusu IRL za dobijanje lične karte za stranca i znatno veći broj potvrda od navedenog broja za ostvarivanje prava iz oblasti zdravstvene zaštite, rada i socijalnog staranja, obrazovanja i dr.

Deregistrovano je **413** IRL po raznim osnovama.

Za Jednokratne novčane pomoći potrošeno je **17.660.00 eura**.

U saradnji sa lokalnim samoupravama preuzete aktivnosti u cilju iznalaženja adekvatnih stambenih rješenja za potrebe RL/IRL.

Odlukom ministra rada i socijalnog staranja od maja 2014. godine formirana je Komisija za potvrđivanje statusa interno raseljenih lica, koju čine predstavnici MRSS-UZZI, MUP-a i UNHCR-a.

Cilj komisije je rješavanje predmeta upućenih od strane MUP-a, koji ne mogu biti riješeni zbog različitih podataka u dokumentima, kako bi Komisija davala predloge za otklanjanje razlika u podacima.

U **2016** godini, ukupno je dospjelo **260** zahtjeva, od čega je:

- **208** zahtjeva riješeno pozitivno.
- **37** zahtjeva nije riješeno (do dostavljanja validnih dokaza)
- **7** zahtjeva je odbijeno jer ne pripadaju IRL.
- **4** zahtjeva su obustavljena zbog povratka na Kosovo.

- 4 zahtjeva je ostalo da se razmatra.

Krajem **2016** godine zatvoren je Kamp Konik II nakon **16** godina, postojanja.

Regionalni stambeni program

Kroz regionalni stambeni program (RHP) za Crnu Goru predviđeno je rješavanje stambenog pitanja za **6.063 lica (1177 domaćinstava)**.

PODGORICA

U okviru RHP-a gradi se **12** stambenih objekata sa **120** stambenih jedinica u Kampu Konik I.

NIKŠIĆ

U sklopu RHP-a u opštini Nikšić, izgrađene su **62** stambene jedinice za raseljena i interno raseljena lica Romske i neromske populacije.

PLJEVLJA

U sklopu RHP-a u Pljevljima je u toku izgradnja Doma za stare, kapaciteta **67** mjesta.

BERANE

Krajem 2016 godine potpisan je ugovor u sklopu RHP-a, za Projekat izgradnje **94** stambene jedinice u Beranama. Realizacijom ovog projekta trajno će se riješiti pitanje stanovnika koji borave u kolektivnim centrima Rudeš I i Rudeš II.

III Dobrovoljni povratak IRL na Kosovo

Ministarstvo rada i socijalnog staranja-Uprava za zbrinjavanje izbjeglica je sa partnerima UNHCR-om, Danskim savjetom za izbjeglice i Kancelarijom IOM-a u Prištini i u toku 2016 godine nastavilo proces dobrovoljnog povratka IRL na Kosovo. U toku 2016. godine na Kosovo se vratilo **25 porodica, odnosno 117 lica**.

U sklopu projekta “**Program pomoći za integraciju i povratak RAE i drugih IRL koji žive u naselju Konik- II**“ IPA 2013, krajem maja 2016 godine vraćene su 4 porodice (20 lica) u opštinu Peć-Vitimirica.

U sklopu projekta **RRK IV** (Povratak i reintegracija na Kosovo), koji sprovodi kancelarija IOM-a Priština, na Kosovo se vratilo **15 porodica , sa ukupno 70 lica**.

Takođe u okviru projekta koji je sprovela kancelarija UNHCR-a, na Kosovo se vratilo **6 porodica, sa ukupno 27 lica**.

Povratak ovih porodica je financiran sredstvima Evropske unije posredstvom Delegacije Evropske Unije u Crnoj Gori kroz projekat „Program pomoći za integraciju i povratak RAE i drugih I/RL-a koji žive u naselju Konik – II faza“

IV Zbrinjavanje lica iz sistema azila

Tokom 2016. godine zbrinjavano je 273 lica iz sistema azila, od čega 265 lica koja traže azil, 7 lica sa priznatim statusom izbjeglice i 1 lice kojem je odobrena dodatna zaštita. Sva ova lica su zbrinjavana u Centru za smještaj lica koja traže azil. U izvještajnom periodu zbrinjavano je i 45 lica koja su izrazila namjeru da zatraže azil.

Poslovi zbrinjavanja su se odnosili na obezbjeđenje smještaja i odgovarajućeg standarda života, obezbjeđenju ishrane i higijene, pružanju zdravstvene zaštite, psiho-socijalne pomoći, vođenju evidencije o licima na zbrinjavanju i dr.

U okviru psiho-socijalne pomoći je sačinjeno 220 prijemnih lista lica i 39 lista praćenja (nalaza i mišljenja).

Organizovane su aktivnosti za odrasle iz sistema azila (radnookupaciona terapija) kojima je obuhvaćeno 41 lice. Za maloljetne tržioce azila su organizovane odgovarajuće dnevne aktivnosti prilagođene za taj uzrast, kojima je obuhvaćeno 31 lice.

Sprovedeno je 259 osnovnih zdravstveno-higijenskih pregleda, 138 pregleda ljekara opšte prakse. Sprovedene su aktivnosti u cilju ostvarivanja zdravstvene zaštite lica na višim nivoima.

Organizovano je 17 obuka za zaposlene na teme: „Standardi i praksa medicinskog izvještavanja u slučaju torture“, „Borba protiv trgovine ljudima“, „Zabrana diskriminacije“, „Pravno tehnička pravila za izradu propisa sa smjernicama za usklađivanje propisa sa pravnim poretkom EU“, „Sistem ljudskih prava“, „Unapređenje jačanja prekogranične saradnje u rješavanju ilegalnih migracija u Zapadnom Balkanu“, „Vulnerabilne grupe-identifikacija pripadnika ranjivih kategorija“, „Hiv i krvlju prenosive bolesti“, „Integracija lica pod međunarodnom zaštitom u Crnoj Gori-izazovi i praksa“, „Zaštita migranata i izbjeglica“, „Rodna ravnopravnost“, „Zaštita podataka ličnosti“, TAIEX-IPA- ekspertska misija i dr. Navedene obuke je pohađalo 25 zaposlenih.

Kontinuirano su vršeni poslovi na održavanju objekata i opreme Centra u funkcionalnom stanju.

Vršena je izrada raznih informativno-analitičkih izvještaja i dr.

Realizovano je više programa pomoći u saradnji sa UNHCR-om, IOM-om i Crvenim krstom.

Ostvarivana je saradnja sa većim brojem međunarodnih organizacija i institucija i nevladinim sektorom.

2.Realizacija mjera iz Akcionog plana za Poglavlje 24

Tokom izvještajnog perioda kontinuirano su se sprovodile aktivnosti na realizaciji mjera iz Akcionog plana za Poglavlje 24.

V Evropske integracije

Učešće u aktivnostima na sprovođenju Akcionog plana za praćenje realizacije preporuka iz Mišljenja Evropske komisije, a odnosi se na trajno rješavanje pitanja interno raseljenih lica koja borave u kampu Konik I i II.

Učešće u aktivnostima Radne grupe za Poglavlje 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost (sistem azila).

Učešće na regionalnim sastancima o trajnim rješenjima za raseljena lica sa Kosova u sklopu Skopske inicijative.

Učešće na 67 sjednici Izvršnog komiteta UNHCR Ženeva , oktobra 2016 god. u vezi migracione krize.

VI Saradnja sa domaćim institucijama i međunarodnim organizacijama

U cilju ostvarivanja pristupima prava, IRL-a i lica iz sistema azila ostvaruje se kontinuirana saradnja sa međunarodnim i lokalnim organizacijama u Crnoj Gori , prije svega UNHCR-om, HELP-om, IOM-om, EU institucijama, OEBSOM, NVO Pravni centar i dr. U saradnji sa UNHCR-om uspostavljen je mehanizam stalnog monitoringa na praćenju popunjenosti i procjene adekvatnosti kapaciteta Centra za azil sa posebnim osvrtom na ranjive kategorije.

VII Jačanje administrativnih kapaciteta

U cilju jačanja administrativnih kapaciteta nastavljeno je vršenje obuka zaposlenih na odgovarajućim seminarima.

Kroz studijske posjete eksperata TAIEX misije kontinuirano su vršene obuke državnih službenika Centra za tražioce azila iz oblasti prijemnih uslova, s posebnim osvrtom na ranjive grupe , (npr.maloljetnici bez pratnje , žene u riziku, žrtve nasilja i dr.)

VIII Finansiranje

Uprava za zbrinjavanje izbjeglica je i u toku 2016 godine imala 2 programa.Program 416012671 Uprava za izbjeglice i Program 416012672 Centar za azil.

Zakonom o budžetu za 2016. godinu u okviru programa 416012671 Uprava za zbrinjavanje izbjeglica planirana su sredstva za rad u iznosu od 207.338.51 eura. U toku godine izvršeno je preusmjeravanje sa resornog ministarstva u iznosu od 81.626.26 eura, tako da je tekući budžet Uprave za zbrinjavanje izbjeglica iznosio 288.964.77 eura, od čega je utrošeno 230.620.64 eura. Sredstva su trošena u skladu sa Zakonom o budžetu.

U okviru programa 416012672 Centar za azil , planirana su sredstva za rad u iznosu 665.395.23 eura, od čega je utrošeno sredstava u iznosu od 407.034.58 eura. Sredstva su trošena u skladu sa Zakonom o budžetu.

Crna Gora
Zavod za socijalnu i dječju zaštitu

IZVJEŠTAJ

**Izvještaj o radu Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu za
2016. godinu**

Zavod za socijalnu i dječju zaštitu, kao samostalan organ uprave, u skladu sa Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl. list CG“, br. 5/12, 25/12, 44/12, 61/12, 20/13 i 17/14, 6/15, 8/15, 35/16, 41/16, 61/16, 73/16), vrši poslove uprave koji su utvrđeni čl. 120 i 121 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti i čl 41 a Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave, a odnose se na sledeće poslove: savjetodavne, istraživačke i stručne poslove u oblasti socijalne i dječje zaštite; praćenje kvaliteta stručnog rada i usluga u ustanovama socijalne i dječje zaštite; pružanje stručne supervizijske podrške radi unaprjeđenja stručnog rada i usluga socijalne i dječje zaštite; obavljanje poslova licenciranja stručnih radnika i izdavanje licence za rad, u skladu sa zakonom kojim se uređuje socijalna i dječja zaštita; obavljanje stručnih i organizacionih poslova u postupku akreditacije programa obuke, odnosno programa pružanja usluga kojim se obezbeđuje stručno usavršavanje stručnim radnicima i stručnim saradnicima i pružaocima usluga; donošenje Etičkog kodeksa za zaposlene u oblasti socijalne i dječje zaštite; istraživanje socijalnih pojava i problema, djelatnosti i efekata socijalne i dječje zaštite, izradu analiza i izvještaja i predlaganje mjera za unaprjeđenje u oblasti socijalne i dječje zaštite; razvijanje sistema kvaliteta u socijalnoj i dječjoj zaštiti, koordiniranje razvoja standarda usluga i predlaganje organu državne uprave nadležnom za poslove socijalnog staranja unaprjeđenje postojećih i uvođenje novih standarda; učestvovanje u izradi, sprovođenju, praćenju i ocjeni efekata primjene strategija, akcionih planova, zakona i drugih propisa koji se odnose na razvoj djelatnosti socijalne i dječje zaštite; organizovanje stručnog usavršavanja stručnih radnika i stručnih saradnika; sačinjavanje i publikovanje monografije, časopisa i zbornika radova, stručnih priručnika, vodiča, informatora, studije i primjera dobre prakse; informisanje stručne i šire javnosti o spovođenju socijalne i dječje zaštite, ukazivanje na potrebe i probleme korisnika, a posebno korisnika iz osjetljivih društvenih grupa; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji br. 01-17 od 07.10. 2014. godine, utvrđena je organizacija Zavoda prema kojoj su poslovi organizovani u okviru dva odjeljenja i jedne službe: Odjeljenje za razvoj i stručnu podršku, Odjeljenje za unapređenje kapaciteta stručnih radnika i Služba za opšte poslove i finansije.

U skladu sa prethodnim Zavod za socijalnu i dječju zaštitu je u 2016. godini organizovao sljedeće aktivnosti:

Obuke za stručne radnike u sferi socijalne i dječje zaštite:

- 1. Obuka profesionalaca na temu unapređenja položaja populacije Roma i Egipćanina u Crnoj Gori*

Obuku su realizovali Zavod za socijalnu i dječju zaštitu i UNICEF u januaru i februaru 2016. godine. Na obuci je ukupno učestvovalo 60 stručnih radnika iz centara za socijalni rad, policije kao i zaposleni u sekretarijatima za društvene djelatnosti u lokalnim samoupravama. Obuka je realizovana sa ciljem unapređenja položaja RE populacije, kao i sa ciljem senzibilisanja zaposlenih u sferi socijalne i dječje zaštite za rad sa ovom grupom korisnika. Obuka je realizovana u tri grada (regionalno): Bar, Podgorica i Bijelo Polje.

2. Obuka stručnih radnika za izradu individualnih planova za usluge u domovima za stara lica

U martu 2016. godine realizovana je obuka na temu „*Izrada Individualnih planova rada sa korisnicima*”. Obuci je prisustvovalo 10 stručnih radnika zaposlenih u domovima starih Risan i Bijelo Polje.

3. Obuka stručnih radnika i direktora za otvaranje i rad dnevnih boravaka za djecu sa smetnjama u razvoju

U martu 2016. godine je u organizaciji Zavoda održana *Osnovna obuka za zaposlene u dnevnim centrima za djecu sa smetnjama u razvoju*. Obuci je prisustvovalo 20 stručnih radnika iz dnevnih centara.

4. Obuka za obavljanje usluge „Pomoć u kući za stara lica”

Tokom mjeseca aprila 2016. godine Zavod je realizovao pet jednodnevnih obuka za opštine: Nikšić (Plužine, Šavnik), Danilovgrad, Cetinje, Berane (Andrijevića, Petnjica), Rožaje, Bijelo Polje, Pljevlja (Žabljak), Mojkovac (Kolašin). Na obukama je učestvovalo 124 polaznika.

5. Obuka stručnih radnika za izradu individualnih planova u Dnevnim centrima

U maju 2016. godine održana je obuka za izradu individualnih planova za zaposlene u dnevnim centrima za djecu sa smetnjama u razvoju. Na obuci je ukupno učestvovalo 29 stručnih radnika. Obuci su prisustvovali predstavnici Ministarstva rada i socijalnog staranja i Zavoda.

6. Obuka Uloga centara za socijalni rad i inspeksijskih službi u borbi protiv trgovine ljudima

U oktobru 2016. godine održane su obuke koje su organizovane u tri termina. Obuku su realizovali Uprava za kadrove i Zavod za socijalnu i dječju zaštitu. Cilj obuka je

sticanje znanja i vještina u procesu inspekcijiskih poslova u borbi protiv trgovine ljudima. Polaznici obuka su stručni radnici/ce centara za socijalni rad i to njih 27.

7. Obuka „Zaštita prava djece kroz pozitivno roditeljstvo”

Obuka je održana u oktobaru 2016. godine. Obuku su organizovali UNICEF, Udruženje roditelji i Zavod za socijalnu i dječju zaštitu. Cilj obuke je bio sticanje znanja i vještina koje se odnose na zaštitu prava djeteta i razvoj pretpostavki za pozitivno roditeljstvo. Obuci su prisustvovali stručni radnici centara za socijalni rad, Zavoda, Ministarstva rada i socijalnog staranja. Ukupno 30 učesnika/ca.

8. Obuka „Najbolji interes djeteta u skladu sa promjenama Porodičnog zakona”

U decembar 2016. godine Zavod za socijalnu i dječju zaštitu i UNICEF su organizovali obuku za zaposlene stručne radnike u centrima za socijalni rad, zaposlene u Zavodu, kao i za sudije i advokate. Cilj obuke je bio sticanje znanja i vještina koji se odnose na sagledavanje najboljim interesom djeteta u odnosu na zakonske promjene. Ukupno je na obuci učestvovalo 47 polaznika/ca.

9. Obuka „Supervizija u centrima za socijalni rad”

U decembru je Zavod organizovao trodnevnu obuku za supervizore iz centara za socijalni rad. Obuci je ukupno prisustvovalo 26 polaznika/ca.

Sastanci:

- Predstavnici Zavoda su učestvovali na međuministarskom sastanku na temu *Zaštita djece od nasilja i iskorišćavanja* u organizaciji Vlade Crne Gore.
- Zavod za socijalnu i dječju zaštitu je tokom 2016. godine organizovao čitav niz sastanaka sa supervizorima iz centara za socijalni rad u cilju stručne podrške i razmjene iskustva stručnih radnika koju obavljaju supervizijsku podršku. Sastanci su održavani u prostorijama Zavoda. Na sastancima su razmjenjena iskustva i rezultati u primjeni supervizije u sferi socijalne i dječje zaštite i dogovorene su smjernice za dalje unapređenje rada na polju supervizije.
- U februaru 2016. godine održan je sastanak radne grupe za izradu rješenja u postupcima vođenja slučaja. Sastanak je održan u februaru 2016. godine u prostorijama Zavoda.
- Tokom mjeseca marta 2016. godine održan je niz sastanaka povodom realizacije pilot projekta *„Pružanje usluge pomoć u kući za stara lica”*. Sastanci su održani u prostorijama Zavoda.

Razvoj stručnih kapaciteta Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu

U cilju osnaživanja sopstvenih kapaciteta Zavod je za svoje zaposlene angažovao:

- u saradnji sa UNICEF-om ekspertkinju prof. dr Francisku Gasman u cilju razmjene i prenošenja iskustva iz oblasti kreiranja politika socijalne i dječje zaštite na osnovu podataka,
- u saradnji sa UNICEF-om ekspertkinju Džesi Prajs koja je u period od maja do decembra održala planiranih šest modula „*Metodologija obuke*”. Obuku je završilo 8 stručnih radnika Zavoda. Kao rezultat obuke kreiraće se program obuke *Unaprijeđenje komunikacijskih vještina stručnih radnika u centrima za socijalni rad*,
- takođe, Zavod je tokom 2016. godine organizovao dvije studijske posjete Beogradu. U okviru prve studijske posjete koja je realizovana u aprilu, a koju je finansijski podržao UNICEF posjećeni su: Republički zavod za socijalnu zaštitu, Humanitarna organizacija Dječje srce, NVO GRIG i Prihvatilište za urgentnu zaštitu zlostavljane djece. Tokom druge studijske posjete Beogradu u decembru, koju je Zavod finansijski samostalno realizovao, stručni radnici su posjetili Republički zavod u cilju upoznavanja sa njihovim iskustvima o procesima akreditacije i licenciranja stručnih radnika u sferi socijalne i dječje zaštite,
- predstavnik Zavoda je učestvovao na ukupno šest radionica *Edukacija o antidiskriminaciji* koju je organizovalo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava u saradnji sa OSCE-om,
- u septembru 2016. predstavnik Zavoda je bio u studijskoj posjeti Sloveniji, u okviru projekta *Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba*. Organizator studijske posjete je Crveni krst Crne Gore,
- pored navedenog, zaposleni u Zavodu su prošli i čitav niz obuka u organizaciji Uprave za kadrove.

Radne grupe:

Predstavnici Zavoda su uključeni u Obuku za izvještavanje, statistiku i analitiku iz Socijalnog kartona (BI tim). Zavod će zahvaljujući pristupu (nalogu) IS-Socijalni karton imati mogućnost da pored godišnjih izvještaja radi i periodične izvještaje, različita istraživanja i izvještavanja kreatora i nosilaca reforme u socijalnoj i dječjoj zaštiti, kao i šire javnosti u cilju poboljšanja kvaliteta socijalne i dječje zaštite i usluga.

Predstavnici Zavoda su u 2016. godini bili uključeni u radne grupe koje se odnose na: Operativni program „Razvoj ljudskih resursa” (ZZZCG, Ministarstvo rada i socijalnog stranja), Izvještaj o sprovođenju Strategije razvoja sistema

socijalne i dječje zaštite, otvaranje socijalnog servisa za podršku djeci i porodici u organizaciji Centra za prava djeteta, učešće u izradi procedura koje se odnose na prevenciju i zaštitu djece od nasilja koja su smještena u Dječji dom Mladost u Bijeloj.

Predstavnici Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu su aktivno učestvovali u izradi Strategije i akcionog plana za nasilje u porodici 2016-2020. U definisanju subjekata i akcija u procesu sprečavanja nasilja u porodici i nasilja nad ženama Zavod je prepoznat kao nosilac i partner u realizaciji određenih aktivnosti definisanih u Strategiji 2016-2020.

Stručna podrška zaposlenima u sistemu socijalne i dječje zaštite

U cilju poboljšanja kvaliteta stručnog rada i pružanja stručne podrške zaposlenima u sistemu socijalne i dječje zaštite stručni radnici iz Zavoda su:

- pružali podršku stručnim radnicima u Dječjem domu „Mladost” u izradi individualnih planova za djecu koja napuštaju institucionalni smještaj,
- pružali supervizijsku podršku za ukupan rad u sistemu kao i u izradi nalaza i mišljenja Centrima za socijalni rad Berane, Andrijevice, Petnjica, kao i supervizijsku podršku u konkretnim predmetima Centru za socijalni rad Herceg Novi,
- u maju 2016. godine održan je sastanak na kojem se razmatrala problematika institucionalnog smještaja djece. Na sastanku su učestvovali predstavnici: Dječjeg doma „Mladost”, Centra „Ljubović”, Ministarstva rada i socijalnog staranja i Zavoda.

Konferencije

Predstavnik Zavoda je u oktobru prisustvovao Međunarodnoj konferenciji o alternativnom staranju, organizovanoj u Ženevi. Konferenciju su organizovali Međunarodni institut za dječja prava (IDE), Centar za studije dječjih prava na univerzitetu u Ženevi (CICG) i grupa relevantnih međunarodnih agencija uključujući UNICEF. Na marginama događaja, Regionalna kancelarija UNICEF-a organizovala je i sastanak povodom izvještaja „Podaci o djeci na alternativnom staranju“.

Predstavnici Zavoda su tokom 2016.godine organizovali i prisustvovali značajnom broju konferencija među kojima su: konferencija *Zloupotreba djece u svrhu prosjačenja*, konferencija *Oblici podrške djeci i mladima u osamostaljivanju nakon zbrinjavanja od*

strane države, konferencija Reci ne nasilju, konferencija Podrška procesu orodnjavanja u Crnoj Gori.

Izdavaštvo

Zavod je početkom 2016. godine objavio Etički kodeks i distribuirao ga svim zaposlenima u oblasti socijalne i dječje zaštite.

Neposredna supervizijska podrška

Stručni radnici Zavoda vrše neposrednu supervizijsku podršku za sljedeće Centre za socijalni rad: Cetinje, Pljevlja i područnu jedinicu Žabljak, Berane i područne jedinice Petnjica i Andrijevica, Rožaje, Herceg Novi, Kotor i područne jedinice Tivat i Budva, Plav i područnu jedinicu Gusinje.

Prisustvo i organizacija okruglih stolova i fokus grupa

Predstavnici Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu su u 2016. godini učestvovali u značajnom broju okruglih stolova, stručnih skupova.

Zavod je samostalno ili u saradnji sa partnerima (UNICEF, UNDP) organizovao značajan broj okruglih stolova i fokus grupa, među kojima su:

- fokus grupa na temu: *Nivo i kvalitet saradnje: mjesto NVO u procesu reforme sistema socijalne i dječje zaštite;*
- fokus grupa na temu: *Značaj i mjesto supervizije u sistemu socijalne i dječje zaštite;*
- fokus grupa na temu: *Analiza zakonske i podzakonske regulative u sistemu socijalne i dječje zaštite;*
- fokus grupa na temu: *Prilagođenost naučno teorijskog diskursa iz oblasti socijalne politike i socijalnog rada i njegova primjenjivost u praksi*

Zavod je u saradnji sa UNICEFom organizovao okrugli sto na temu: *„Razmatranje daljeg razvoja sistema socijalne i dječje zaštite“*. Okruglom stolu su prisustvovali direktori centara za socijalni rad, direktori dnevnih centara, predstavnici Dječjeg doma „Mladost“, stručni radnici iz centara za socijalni rad, kao i predstavnici Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu.

Istraživanja i analize

Zavod je tokom 2016. godine za Ministarstvo rada i socijalnog stranja dao Informaciju o implementaciji strategije zaštite od nasilja u porodici za 2015, kao i Izvještaj Nacionalnog akcionog plana za djecu 2013-2017.

U 2016. godini Zavod je na Konkursu Ministarstva finansija kod Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću aplicirao i dobio sredstva za dva projekta: *Analiza rada dnevnih centara u Crnoj Gori – način organizacije, kapaciteti i stručna praksa* i *Istraživanje o nasilju u porodici i nasilju nad ženama*. Rad na projektima je planiran u toku 2017. godine.

U toku decembra Zavod je sproveo istraživanje *Analiza realizacije projekta „Pružanje usluge pomoć u kući za stara lica”*. Za potrebe istraživanja kreirani su: upitnici kojima je ispitivano zadovoljstvo korisnika uslugom pomoć u kući, kao i zadovoljstvo gerontodomaćica koje su pružale navedenu uslugu korisnicima. Takođe, obavljen je i intervju sa koordinatorom/com usluge *Pomoć u kući za stara lica* sa koordinatorima/kama iz Centara za socijalni rad. Istraživanje je sprovedeno u Danilovgradu, Nikšiću, Beranama, Pljevljima i Bijelom Polju na uzorku od 236 korisnika i 34 gerontodomaćica.

*

Zavod za socijalnu i dječju zaštitu u III kvartalu 2016. godine nije realizovao određene aktivnosti shodno Programu rada za 2016. godinu zbog stupanja na snagu Zakona o primjeni sporazuma o stvaranju uslova za slobodne i fer izbore („Sl. List Crne Gore”, br. 032/16 od 20.05.2016. godine).

Zavod za zapošljavanje CRNE GORE

IZVJEŠTAJ O RADU ZA 2016. GODINU

Podgorica, januar 2017. godine

SADRŽAJ:

1.	EVIDENCIJA NEZAPOSLENIH LICA	3
1.1.	Kretanje nezaposlenosti	3
1.2.	Stopa nezaposlenosti	3
1.3.	Kvalifikaciona struktura nezaposlenih	3
1.4.	Regionalna struktura nezaposlenosti	4
1.5.	Struktura nezaposlenih prema dužini traženja zaposlenja	5
1.6.	Starosna struktura nezaposlenih	6
1.7.	Struktura nezaposlenih prema dužini radnog staža	7
1.8.	Novoprijavljeni	8
1.9.	Oglašavanje slobodnih radnih mjesta	9
1.10.	Zapošljavanje	11
1.11.	Osiguranje za slučaj nezaposlenosti	13
1.12.	Zapošljavanje i rad stranaca	14
2.	PROGRAMSKE AKTIVNOSTI	17
2.1.	Stručni tretman nezaposlenih	17
2.2.	Programi obrazovanja i osposobljavanja odraslih	18
2.3.	Javni radovi	19
2.4.	Pilot program Mladi su naš potencijal, pružimo im šansu	20
2.5.	Osposobljavanje za samostalan rad	21
2.6.	Profesionalna orijentacija	22
2.7.	Rad sa poslodavcima	24
2.8.	Program stimulisanja zapošljavanja mladih na sezonskim poslovima u zimskoj turističkoj sezoni »Mladi u zimskom turizmu«	25
2.9.	Sezonsko zapošljavanje	26
2.10.	Program Stručno osposobljavanje lica sa stečenim visokim obrazovanjem	27
2.11.	Osposobljavanje i zapošljavanje mladih na poslovima suzbijanja sive ekonomije „Stop sivoj ekonomiji“	28
2.12.	Inovirani program za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori	29
2.13.	Pružanje specijalističke obuke i edukacije iz oblasti poslovnih vještina i virtuelna preduzeća	31
2.14.	Mjere aktivne politike zapošljavanja u kojima učestvuju lica sa invaliditetom	31
2.15.	Realizacija programa javnih radova RE populacije izbjeglica i raseljenih lica	37
2.16.	Realizovane aktivnosti u oblasti klasifikacije zanimanja i obrazovanja	38
2.17.	EURES	41
2.18.	Normativno – pravna djelatnost	43
2.19.	Javne nabavke	45
2.20.	Razvoj ljudskih resursa, koordinacija i praćenje procesa rada	46
2.21.	Informacioni sistem	48
2.22.	Odnosi sa javnošću i međunarodna saradnja	49
2.23.	Instrumenti za predpristupnu podršku	54
2.24.	Plan, analiza i statistika	60
3.	PRILOG	62

1. EVIDENCIJA NEZAPOSLENIH LICA

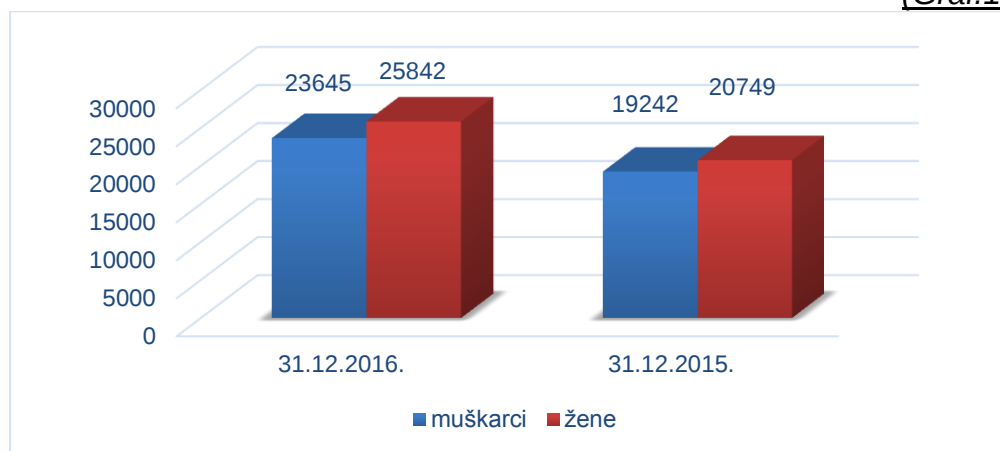
1.1. Kretanje nezaposlenosti

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje **na dan 31. decembar 2016. godine nalazilo se 49.487 nezaposlenih lica** (žena 25.842 ili 52,21%).

U odnosu na 31.12.2015. godine (39.991 lica, a od toga žena 20.749 ili 51,88%) broj nezaposlenih je povećan za 9.496 lica ili za 23,74%.

Broj nezaposlenih
- na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. godine –

(Graf.1.)

1.2. Stopa nezaposlenosti

Stopa nezaposlenosti, posmatrana kao odnos broja registrovanih nezaposlenih i aktivnog stanovništva, na dan 31. decembar 2016. godine je bila **21,33%** (na isti dan prethodne godine 17,24%).

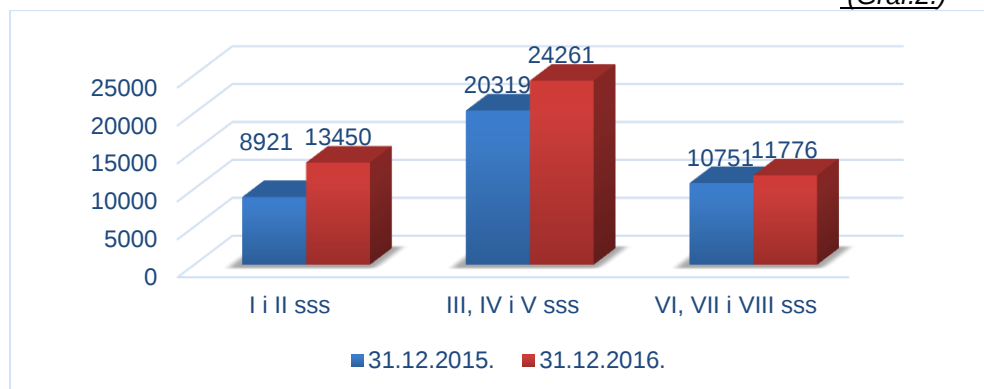
1.3. Kvalifikaciona struktura nezaposlenih

Posmatrano prema kvalifikacionoj strukturi nezaposlenih lica dominantno učešće od 24.261 ili 49,02% pripada nezaposlenim sa III, IV i V stepenom obrazovanja (31.12.2015. godine 20.319 ili 50,81%), nezaposleni sa VI, VII i VIII sss čine 23,8% ili 11.776 (31.12.2015. godine 26,88% ili 10.751), a nezaposleni sa I i II sss – 27,18% ili 13.450, (31.12.2015. godine 8.921 ili 22,31%).

Nezaposleni po kvalifikacionoj strukturi

- na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. godine –

(Graf.2.)

1.4. Regionalna struktura nezaposlenosti

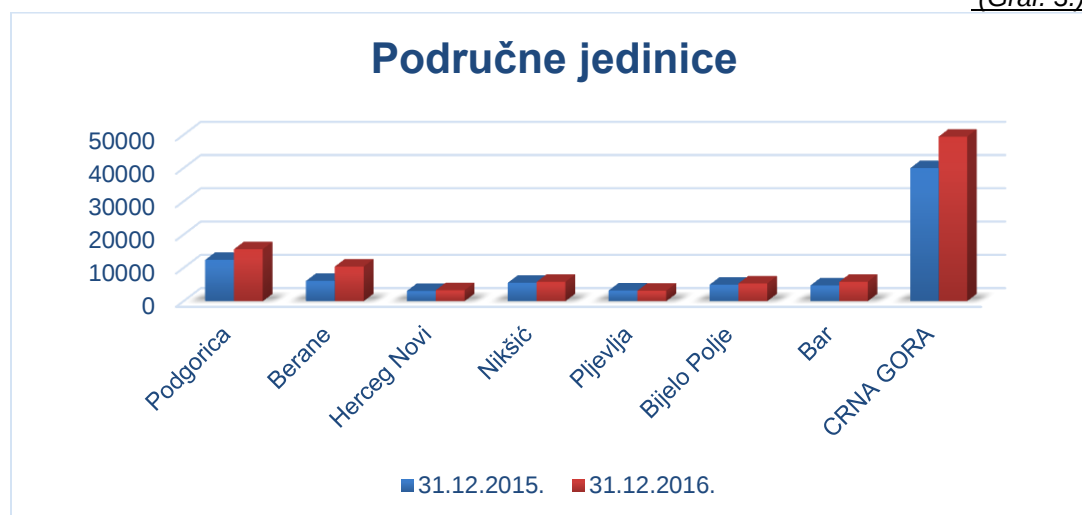
Najviše nezaposlenih, na dan 31. decembar 2016. godine, imali su Područna jedinica Podgorica, za opštine Podgoricu, Kolašin, Danilovgrad i Cetinje 15.626 ili 31,58% od ukupnog broja nezaposlenih (31.12.2015. godine 12.404 ili 36,49%) i Područna jedinica Berane, za opštine Berane, Plav, Andrijevicu i Rožaje 10.409 lica ili 21,03% (31.12.2015. godine 6.093 lica ili 17,93%).

Najmanji broj nezaposlenih lica evidentiran je u Područnoj jedinici Pljevlja, za opštine Pljevlja i Žabljak 3.157 ili 6,38% (31.12.2015. godine 3.208 ili 9,44%) i Područnoj jedinici Herceg Novi, za opštine Herceg Novi, Kotor i Tivat 3.303 ili 6,67% (31.12.2015. godine 3.077 ili 9,05%).

Nezaposleni po područnim jedinicama

- na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. godine –

(Graf. 3.)

1.5. Struktura nezaposlenih prema dužini traženja zaposlenja

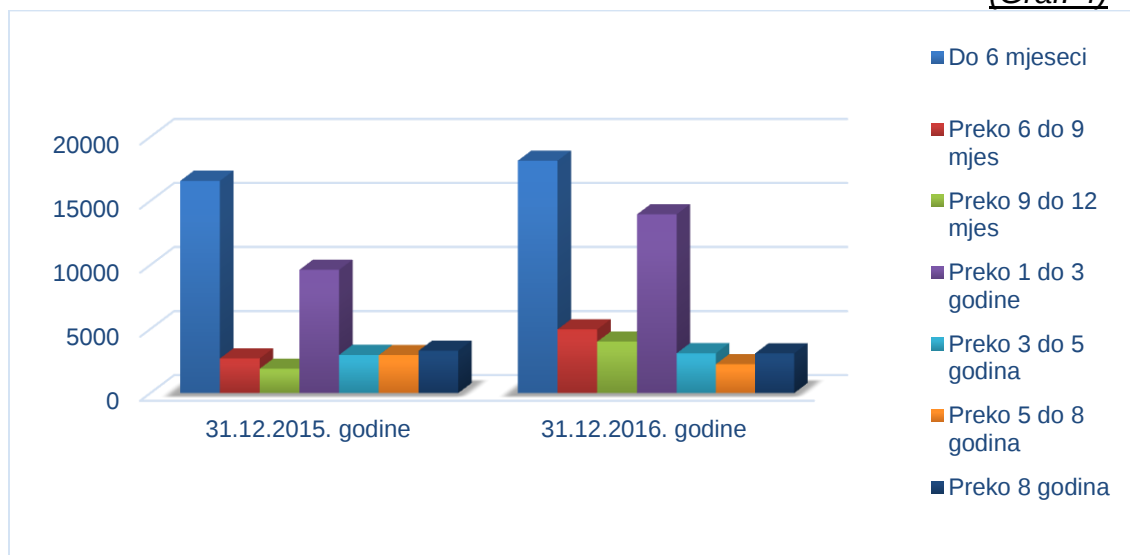
Zaposlenje **preko jedne godine traži 22.386 lica ili 45,23%** od ukupnog broja nezaposlenih na evidenciji Zavoda (na dan 31.12.2015. godine 18.845 lica ili 47,12%), **preko tri godine** 8443 lica ili 17,06% nezaposlenih (31.12.2015. godine 9.231 lica ili 23,08%), **a preko 5 godina** 5.342 ili 10,79% (31.12.2015. godine 6.257 ili 15,65%).

Nezaposleni prema dužini traženja zaposlenja
- na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. godine –
(Tab.2.)

Rb	Dužina čekanja <i>1</i>	31.12.2015. godine			31.12.2016. godine			Odnosi 5:2	
		Ukupno <i>2</i>	Žene <i>3</i>	Muškarci <i>4</i>	Ukupno <i>5</i>	Žene <i>6</i>	Muškarci <i>7</i>	Nom.raz. <i>8</i>	Indeks <i>9</i>
1	Do 6 mjeseci	16556	9395	7161	18130	9719	8411	1574	109.51
2	Preko 6 do 9 mjes	2698	1308	1390	4965	3075	1890	2267	184.03
3	Preko 9 do 12 mjes	1892	1033	859	4006	2428	1578	2114	211.73
4	DO 1 GODINE	21146	11736	9410	27101	15222	11879	5955	128.16
5	Preko 1 do 3 godine	9614	4976	4638	13943	7288	6655	4329	145.03
6	Preko 3 do 5 godina	2974	1484	1490	3101	1486	1615	127	104.27
7	Preko 5 do 8 godina	2959	1264	1695	2249	916	1333	-710	76.01
8	Preko 8 godina	3298	1289	2009	3093	930	2163	-205	93.78
9	PREKO 1 GODINE	18845	9013	9832	22386	10620	11766	3541	118.79
10	Ukupno:	39991	20749	19242	49487	25842	23645	9496	123.75

Nezaposleni prema dužini traženja zaposlenja
– na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. godine –

(Graf. 4)

1.6. Starosna struktura nezaposlenih lica

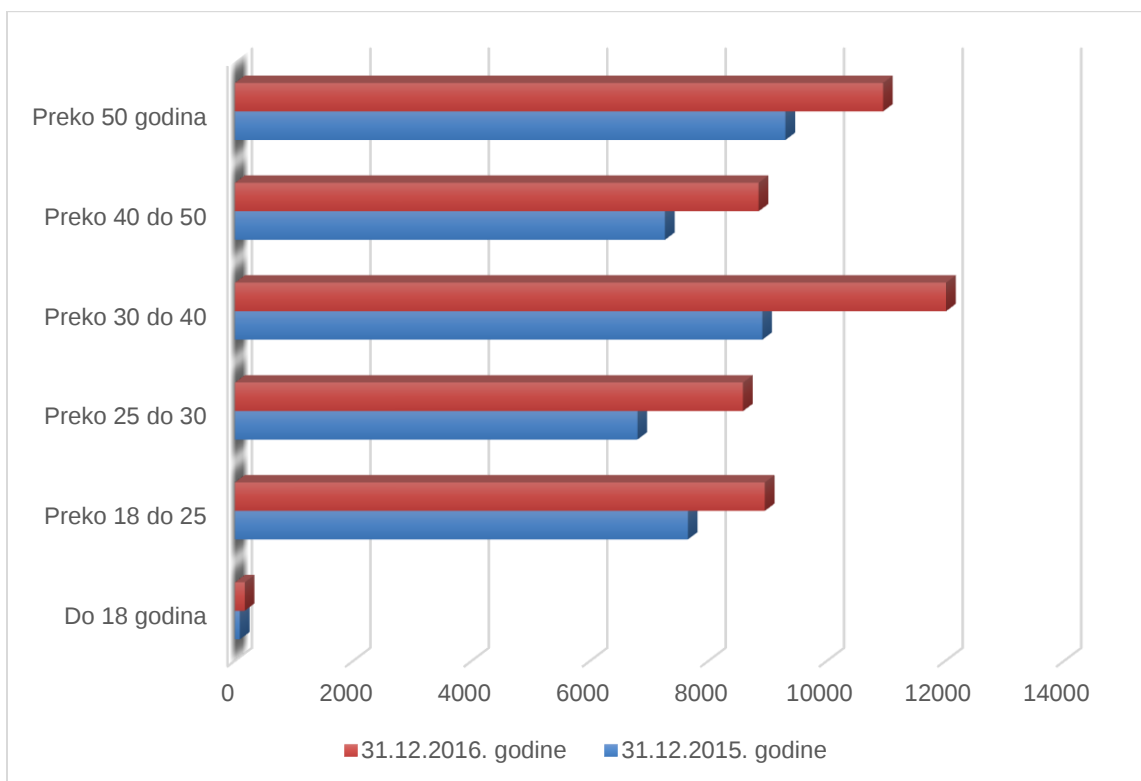
Lica starosti do 25 godina ima 9.112 ili 18,41% (31.12.2015. godine 7.731 ili 19,33%) od ukupnog broja nezaposlenih, a **preko 50 godina** 10.944 ili 22,11% (na dan 31.12.2015. godine 9.296 ili 23,24%).

Nezaposleni prema godinama starosti

(Tab.3.)

Rb	Starosna grupa	31.12.2015. godine			31.12.2016. godine			Odnosi 5:2	
		Ukupno	Žene	Muškarci	Ukupno	Žene	Muškarci	Nom. raz.	Indeks
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Do 18 godina	83	47	36	165	107	58	82	198.80
2	Preko 18 do 25	7648	3878	3770	8947	4863	4084	473	116.98
3	DO 25 GODINA	7731	3925	3806	9112	4970	4142	490	117.86
4	Preko 25 do 30	6797	3565	3232	8580	4883	3697	248	126.23
5	Preko 30 do 40	8906	4923	3983	12008	6862	5146	2183	134.83
6	Preko 40 do 50	7261	4157	3104	8843	4572	4271	2227	121.79
7	Preko 50 godina	9296	4179	5117	10944	4555	6389	156	117.73
8	Ukupno:	39991	20749	19242	49487	25842	23645	5304	123.75

Nezaposleni prema godinama starosti
 - na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. godine –
 (Graf. 5.)

1.7. Struktura nezaposlenih prema dužini radnog staža

Prvi put traži zaposlenje, odnosno nema evidentiranog radnog staža 19.234 lica ili 38,86% od ukupnog broja nezaposlenih (na dan 31.12.2015. godine 14.080 lica ili 35,21%). Radni staž posjeduje 30.253 lica ili 61,13% (na dan 31.12.2015. godine 25.911 lica ili 64,79%).

Nezaposleni prema dužini radnog staža

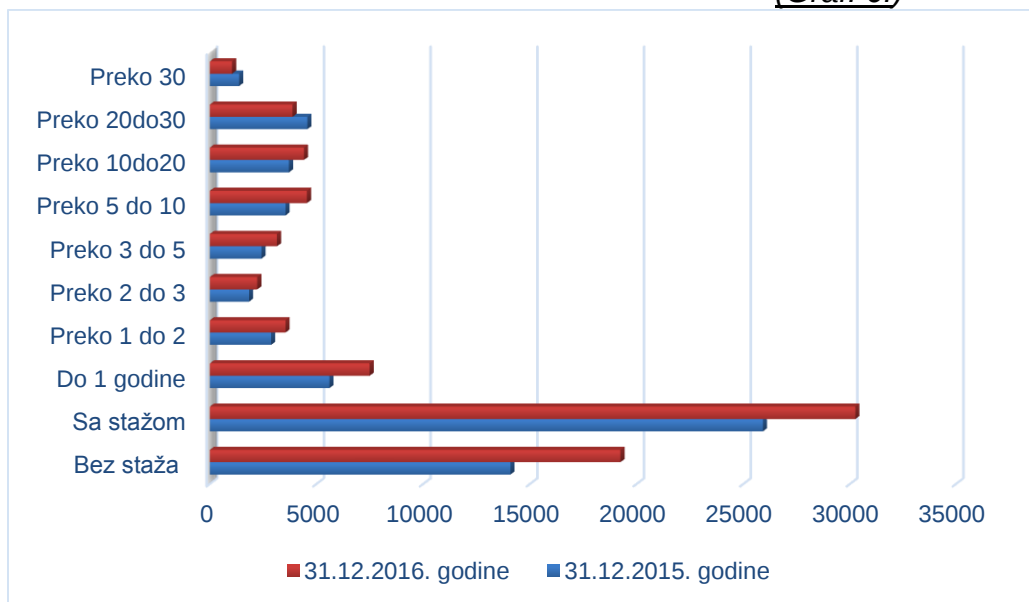
(Tab.4.)

Rb	Radni staž	31.12.2015. godine			31.12.2016. godine			Odnosi 5:2	
		Ukupno	Žene	Muškarci	Ukupno	Žene	Muškarci	Nom. raz.	Indeks
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Bez staža	14080	7594	6486	19234	10898	8336	5154	136.61
2	Do 1 godine	5602	3013	2589	7487	4022	3465	1885	133.65
3	Preko 1 do 2	2868	1675	1193	3540	2007	1533	672	123.43
4	Preko 2 do 3	1832	1083	749	2220	1273	947	388	121.18
5	Preko 3 do 5	2420	1435	985	3143	1826	1317	723	129.88
6	Preko 5 do 10	3541	2037	1504	4547	2496	2051	1006	128.41
7	Preko 10 do 20	3708	1750	1958	4406	2006	2400	698	118.82
8	Preko 20 do 30	4568	1703	2865	3871	1051	2820	-697	84.74
9	Preko 30	1372	459	913	1039	263	776	-333	75.73
10	Sa stažom	25911	13155	12756	30253	14944	15309	4342	116.76
11	Ukupno:	39991	20749	19242	49487	25842	23645	9496	123.75

Nezaposleni prema dužini radnog staža

- na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. godine –

(Graf. 6.)

1.8. Novoprijavljeni

U 2016. godini **na evidenciju Zavoda za zapošljavanje se prijavilo 47.039 lica**, od čega je 26.022 žena ili 55,31%. Od navedenog broja, prvi put prijavljuje se 10.837 lica ili 23,03%, dok se 36.202 lica ili 76,96% već prijavljivalo na evidenciju Zavoda. U odnosu na 2015. godinu prijavljeno je 4.086 lica više ili 9,51% (u 2015. godini – 42.953 novoprijavljenih).

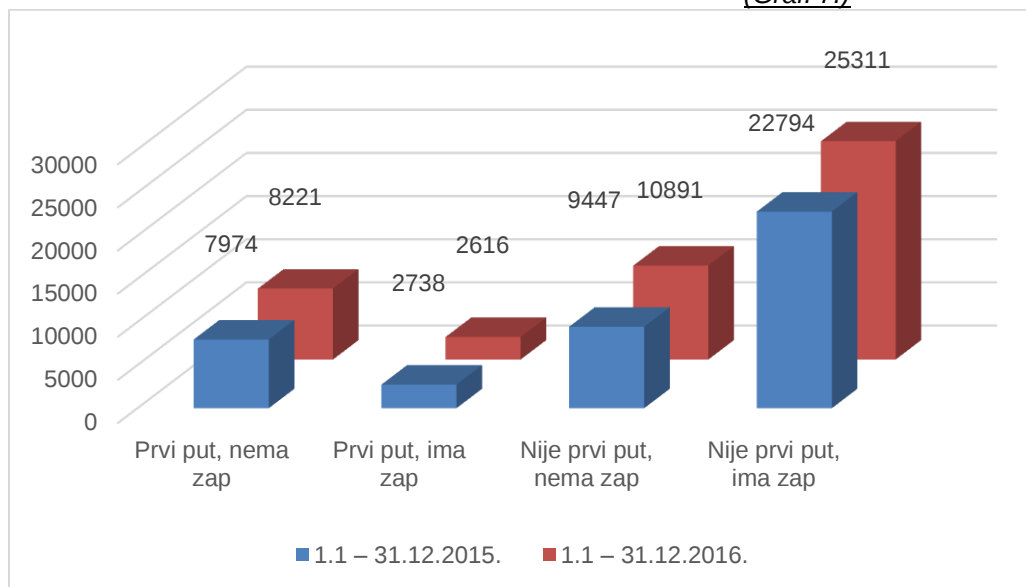
Pregled novoprijavljenih

(Tab.5.)

R b	Novoprijavljeni	1.1 – 31.12.2015.			1.1 – 31.12.2016.			Odnosi 5:2	
		Ukupno	Žene	Muš	Ukupno	Žene	Muš	Nom. raz.	Indeks
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Prvi put, nema zap	7974	3901	4073	8221	4359	3862	247	103.10
2	Prvi put, ima zap	2738	1327	1411	2616	1291	1325	-122	95.54
3	Nije prvi put, nema zap	9447	5494	3953	10891	6514	4377	1444	115.29
4	Nije prvi put, ima zap	22794	12492	10302	25311	13858	11453	2517	111.04
5	UKUPNO:	42953	23214	19739	47039	26022	21017	4086	109.51

Novoprijavljeni

(Graf. 7.)

Najviše novoprijavljenih lica bilo je u Podgorici (12.154 ili 25,84%), Beranama (5.528 ili 11,75%), Nikšiću (5.007 ili 10,64%) i Bijelom Polju (3.551 ili 7,55%). Najviše novoprijavljenih je u starosnoj dobi od 18 do 25 godina 10.003 ili 21,26% i od 25 do 30 godina 8.324 ili 17,69%.

Posmatrano prema razlozima prestanka radnog odnosa, najviše novoprijavljenih je onih kojima je radni odnos prestao zbog isteka rada na određeno radno vrijeme – 15.883 ili 67,94% (od broja novoprijavljenih lica koja imaju evidentiran radni staž), zatim zbog zaključenja sporazuma sa poslodavcem o prestanku radnog odnosa (1.533 lica ili 6,56%) i zbog isplaćenih otpremnina zaposlenom za čijim je radom prestala potreba (1.374 lica ili 5,88%).

1.9. Oglašavanje slobodnih radnih mjesta

U 2016. godini poslodavci su Zavodu za zapošljavanje **prijavili 31.880 slobodnih radnih mjesta** kroz 16.933 prijava o slobodnim radnim mjestima. U odnosu na 2015. godinu objavljeno je 3.694 slobodnih radnih mjesta manje ili 10,38% (u 2015. godini objavljeno je 35.574 slobodnih radnih mjesta).

Od ukupnog broja prijavljenih slobodnih radnih mjesta 2.879 ili 9,03% je radni odnos na **neodređeno** vrijeme, 19.456 ili 61,02% je radni odnos na **određeno** vrijeme, 379 ili 1,18% su **pripravnici**, 8.983 ili 28,17% su za **sezonske** poslove i 183 ili 0,57% su ostale vrste radnog odnosa (pripravnik–volonter, dopunski rad, privremeni i povremeni poslovi, privremeno radno angažovanje, zapošljavanja invalida).

Posmatrano prema **vrsti radnog mjesta** 14.674 ili 46,03% su **novootvorena** radna mjesta, a 17.206 ili 53,97% su **upražnjena** radna mjesta.

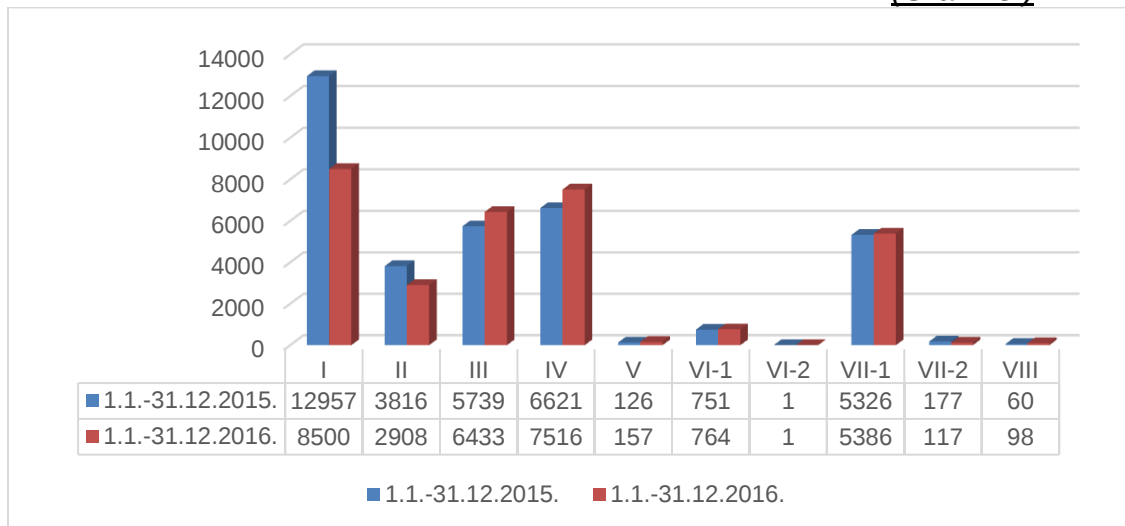
Od ukupno prijavljenih slobodnih radnih mjesta 31.501 ili 98,81% su **potrebe za radnicima**, a 379 ili 1,19% su iskazane **potrebe za pripravicima**.

Slobodna radna mjesta
– prema vrsti radnog mjesta, radnog odnosa i stručnoj spremi –
(Tab.6.)

Rb	SSS	Ukupno	Vrsta radnog mjesta		Vrsta radnog odnosa				
			Novo-otvorena	Upražnjena	Na neodređeno	Na određeno	Pripravnici	Sezonski	Ostali
			3	4	5	6	7	8	9
1	I	8500	3740	4760	359	3965	5	4113	58
2	II	2908	1514	1394	79	1055	0	1741	33
3	III	6433	3519	2914	488	4395	22	1510	18
4	IV	7516	3915	3601	762	5089	144	1475	46
5	V	157	57	100	32	67	0	58	0
6	VI- ₁	764	234	530	83	645	2	28	6
7	VI- ₂	1	0	1	0	1	0	0	0
8	VII- ₁	5386	1664	3722	1048	4060	206	52	20
9	VII- ₂	117	29	88	17	92	0	6	2
10	VIII	98	2	96	11	87	0	0	0
11	Σ	31880	14674	17206	2879	19456	379	8983	183

Slobodna radna mjesta
- prema stepenima stručne spreme -

(Grafik 8.)

Najviše slobodnih radnih mjesta je prijavljeno za I sss (8500 ili 26,66%), zatim IV sss 7.516 ili 23,58% i III sss 6.433 ili 20,18%.

Slobodna radna mjesta
- prema stepenima stručne spreme -

(Tab. 7.)

Rb	Stepen stručne spreme	1.1-31.12.2015.		1.1-31.12.2016.		Odnosi 4:2	
		Ukupno	%	Ukupno	%	Nom.ra z.	Indeks
		2	3	4	5	6	7
1	I	12957	36.42	8500	26.66	-4457	65.60
2	II	3816	10.73	2908	9.12	-908	76.21
3	III	5739	16.13	6433	20.18	694	112.09
4	IV	6621	18.61	7516	23.58	895	113.52
5	V	126	0.35	157	0.49	31	124.60
6	VI-1	751	2.11	764	2.40	13	101.73
7	VI-2	1	0.00	1	0.00	0	100.00
8	VII-1	5326	14.97	5386	16.89	60	101.13
9	VII-2	177	0.50	117	0.37	-60	66.10
10	VIII	60	0.17	98	0.31	38	163.33
11	Σ	35574	100	31880	100.00	-3694	89.62

Najviše slobodnih radnih mjesta je prijavljeno u Podgorici 8.365 ili 26,24%, Budvi 5572 ili 17,48% i Herceg Novom 4.029 ili 12,64%.

Najviše prijavljenih slobodnih radnih mjesta je u turizmu i ugostiteljstvu 6.348 ili 19,91%, zatim administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima 4943 ili 15,51%, trgovini, opravci motornih vozila i motocikala 3.487 ili 10,94%.

1.10. Zapošljavanje

Prema povratnim informacijama dobijenim od strane poslodavaca, zaposlenih lica i iz Poreske uprave Crne Gore, sa evidencije Zavoda za zapošljavanje, u 2016. godini, zaposlenje je dobilo 14.008 lica. U odnosu na 2015. godinu kada je zaposleno 13.824 lica, došlo je do povećanja zapošljavanja za 184 lica ili 1,33%.

Najviše su zapošljavani srednjoškolci sa četvrtim stepenom stručne spreme – 4.645 ili 33,16%, zatim sa VII-1 stepenom 3.597 ili 25,68%, i sa III sss 2.354 ili 16,80%.

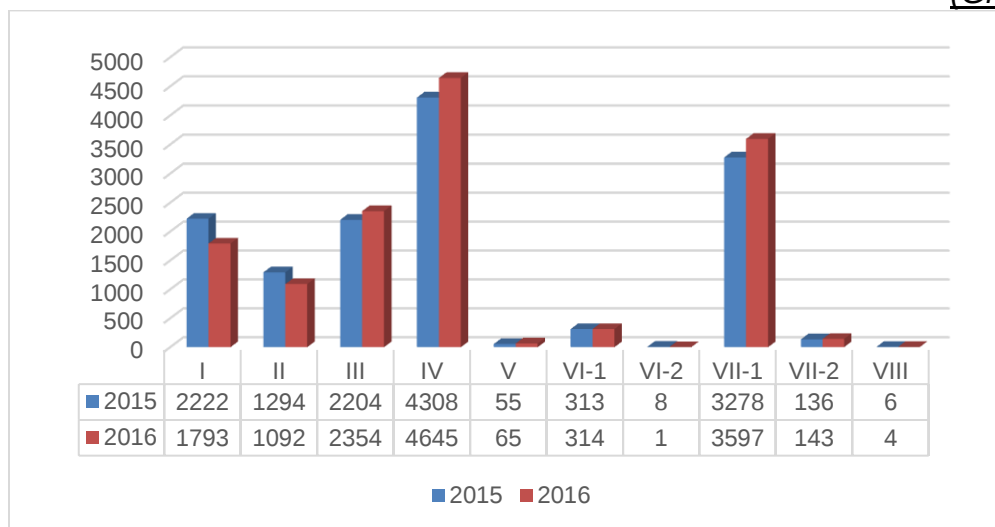
Pregled zapošljavanja

(Tab.8.)

Rb	Stepen stručne spreme	1.1-31.12.2015.		1.1-31.12.2016.		Odnosi 4:2	
		Ukupno	%	Ukupno	%	Nom.ra z.	Indeks
		2	3	4	5	6	7
1	I	2222	16.07	1793	12.80	-429	80.69
2	II	1294	9.36	1092	7.80	-202	84.39
3	III	2204	15.94	2354	16.80	150	106.81
4	IV	4308	31.16	4645	33.16	337	107.82
5	V	55	0.40	65	0.46	10	118.18
6	VI-1	313	2.26	314	2.24	1	100.32
7	VI-2	8	0.06	1	0.01	-7	12.50
8	VII-1	3278	23.71	3597	25.68	319	109.73
9	VII-2	136	0.98	143	1.02	7	105.15
10	VIII	6	0.04	4	0.03	-2	66.67
11	Σ	13824	100	14008	100.00	184	101.33

Zapošljavanje
- prema stepenima stručne spreme -

(Grafik 9.)

Od ukupnog broja radnih mjesta 7.118 ili 50,81% su **novootvorena radna mjesta**, dok su 6.890 ili 49,19% **upražnjena**. Na **neodređeno** radno vrijeme su zaposlena 1.205 lica ili 8,60%.

Najviše zapošljavanja je bilo u Podgorici – 3.818 ili 27,26%, zatim u Herceg Novom – 3063 ili 21,87% i Budvi 1.202 ili 8,58%.

Najviše zapošljavanja je bilo na poslovima u ugostiteljstvu i turizmu – 2.557 ili 18,25% zatim administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima 1.992 ili 14,22% i trgovini na veliko i malo, opravci motornih vozila i motocikala – 1.941 ili 13,86%

Zapošljavanje
- prema stepenima stručne spreme, vrsti radnog mjesta i radnog odnosa -
(Tab. 9.)

Rb	Sss	Ukupno	Novootvoreno	Upražnjeno	Neodređeno	Ostalo
1	2	3	4	5	6	
1	I	1793	966	827	97	1696
2	II	1092	614	478	35	1057
3	III	2354	1372	982	179	2175
4	IV	4645	2453	2192	356	4289
5	V	65	38	27	4	61
6	VI ₁	314	150	164	49	265
7	VI ₂	1	0	1	0	1
8	VII ₁	3597	1466	2131	460	3137
9	VII ₂	143	59	84	24	119
10	VIII	4	0	4	1	3
11	Ukupno	14008	7118	6890	1205	12803

1.11 Prava iz osiguranja za slučaj nezaposlenosti

Osiguranjem od nezaposlenosti nezaposlenom licu se obezbjeđuje pravo na novčanu naknadu i pravo na zdravstveno i penzijsko i invalidsko osiguranje za vrijeme kotrišćenja prava na novčanu naknadu.

Uslovi za sticanje prava na novčanu naknadu, ostvarivanje i prestanak, dužina trajanja, visina novčane naknade i ponovno sticanje ovog prava utvrđeni su Zakonom o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti (»Sl. list Crne Gore«, br.14/10, 45/12, 61/13 i 20/15).

Nakon prestanka radnog odnosa nezaposleno lice ima pravo, po osnovu osiguranja za slučaj nezaposlenosti, na isplatu novčane naknade pod određenim uslovima.

Pravo na novčanu naknadu, u smislu ovog zakona, ima osiguranik koji prije prestanka radnog odnosa ima staž osiguranja od najmanje 12 mjeseci neprekidno ili sa prekidima u poslednjih 18 mjeseci, kojem je radni odnos prestao bez njegove saglasnosti ili krivice i ako se prijavi Zavodu i podnese zahtjev u zakonom propisanom roku.

Osnovni kriterijum za utvrđivanje perioda za koje vrijeme nezaposlenom licu nakon prestanka radnog odnosa pripada novčana naknada, je prethodno ostvarena dužina staža osiguranja. Minimalni period za koji se vrši isplata novčane naknade je tri mjeseca (za osiguranike sa stažom osiguranja od jedne do pet godina), a maksimalni 12 mjeseci (za osiguranike sa više od 25 godina staža osiguranja). Izuzetak čini nezaposleno lice, koje ima više od 35 godina staža osiguranja, kojem pravo na novčanu naknadu traje do ponovnog zaposlenja ili do nastupanja nekog od osnova za prestanak prava na novčanu naknadu. Isto pravo ima roditelj lica koje u skladu sa zakonom ostvaruje pravo na ličnu invalidninu, pod uslovom da ima više od 25 godina staža osiguranja.

Takođe, novčana naknada pripada invalidu II odnosno III kategorije, koji nije korisnik privremene naknade po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju i licu sa invaliditetom, bez obzira na ostvareni staž osiguranja, dok čeka na zaposlenje, odnosno do nastupanja nekog od osnova za prestanak prava na novčanu naknadu u skladu sa zakonom.

Novčana naknada, shodno članu 57 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti, iznosi 40% minimalne zarade utvrđene zakonom.

Izuzetno, invalidu rada II i III kategorije, saglasno Zakonu o dopunama Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti (»Sl.list CG«, br.61/13), počev od 1. januara 2014. godine, pripada pravo na novčanu naknadu u iznosu najniže penzije u Crnoj Gori utvrđene Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Na iznos isplaćene novčane naknade obračunavaju se i plaćaju doprinosi za zdravstveno i penzijsko – invalidsko osiguranje.

Pregled isplata novčanih naknada u 2015. i 2016. godini

Rb	Mjesec	Broj korisnika		Nominalna razlika	Indeks
		2015.	2016.		
1	Januar	8773	6845	-1928	78.02
2	Februar	8447	6318	-2129	74.80
3	Mart	8298	6285	-2013	75.74
4	April	7767	6119	-1648	78.78
5	Maj	7448	6046	-1402	81.18
6	Jun	7104	5913	-1191	83.23
7	Jul	6884	5879	-1005	85.40
8	Avgust	7053	6235	-818	88.40
9	Septembar	6598	6172	-426	93.54
10	Oktobar	6534	6452	-82	98.75
11	Novembar	6677	6980	303	104.54
12	Decembar	6521	7390	869	113.33

Na osnovu datih podataka uočava se smanjenje broja korisnika novčane naknade, u 2016. godine sve do novembra i decembra kada se pojavljuje značajan rast.

U prosjeku, mjesečno je 6.386 nezaposlenih lica koristilo navedeno pravo. Ukupna sredstva izdvojena za novčanu naknadu u 2016. godini iznose 8.198.069,36 Eur.

1.12. Zapošljavanje i rad stranaca

Obaveza utvrđivanja godišnje kvote za rad stranaca utvrđena je članom 73 Zakona o strancima kojim je predviđeno da godišnji broj dozvola za privremeni boravak i rad stranaca utvrđuje Vlada u skladu sa migracionom politikom, stanjem i kretanjima na tržištu rada u Crnoj Gori. Godišnjom kvotom se, kao što znate, utvrđuju djelatnosti i zanimanja u kojima se stranci mogu zapošljavati, odnosno pružati ugovorene usluge, kao i vrste radnih dozvola – dozvole za zapošljavanje, sezonsko zapošljavanje stranaca i pružanje ugovorenih usluga. Članom 74 Zakona o strancima je utvrđeno:

»Godišnja kvota se utvrđuje na predlog organa državne uprave nadležnog za poslove rada, uz prethodno pribavljena mišljenja Zavoda za zapošljavanje, organa državne uprave nadležnih za pojedine djelatnosti za koje se utvrđuje godišnja kvota i Socijalnog savjeta. ...«.

Prema podacima iz Ministarstva unutrašnjih poslova, kao nadležnog za izdavanje dozvola za privremeni boravak i rad stranaca u 2016. godini izdato je 14.588 dozvola za rad i zapošljavanje stranaca (10.834 u kvoti i 3.754 van kvote) što je za 2.223 ili 13,3% dozvole manje u odnosu na 2015. godinu (16.811). Zapošljavanje stranaca je znatno smanjeno posebno ako se ima u vidu da je ono u 2015. bilo 18,7%, u 2014. za 61,0% a u 2013. za 53,6% veće od zapošljavanja domaće radne snage dok je u 2016. godini gotovo izjednačeno (broj zaposlenih domaćih radnika je bio 14.008).

U ukupnim i utrošenim kvotama za zapošljavanje stranaca u 2016. godini, kao i predviđenim za narednu godinu, pretežno učešće (oko 66%), imaju četiri grupe zanimanja: građevinarstvo, usluge smještaja i ishrane, trgovina i poljoprivreda.

Od ukupno izdatih dozvola za strance u kvoti, posmatrano prema vrstama dozvola, 56,92% je izdato za zapošljavanje stranaca (6.167), 31,39% za sezonsko zapošljavanje stranaca (3.401) i 11,69% za pružanje ugovorenih usluga (1.266).

Utrošenost kvote u 2016. godini je na nivou 73,24%. Utrošenost kvota prema vrstama dozvola najveća je kod zapošljavanja stranaca – 99,95%, gdje samo u djelatnosti građevinarstva nije utrošeno 0,05% i djelatnosti usluge smještaja i ishrane 0,33%, dok su najmanje ukupno utrošene kvote za sezonsko zapošljavanje stranaca – 49,45%. Djelatnosti u kojima je najmanja utrošenost kvota za sezonsko zapošljavanje tokom 2016. godine su: stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti (4,44%), prerađivačka industrija (12,41%) i rudarstvo (14,29%), dok je u djelatnostima: snadbijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija, snadbijevanje vodom; upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti, umjetnost, zabava i rekreacija, ostale uslužne djelatnosti i djelatnost domaćinstava kao poslodavaca; djelatnost domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe utrošenost ove vrste kvota bila 100%.

Na kraju 2016. godine ostalo je neiskorišćeno 26,76% kvota za izdavanje radnih dozvola za strance. Posmatrano po djelatnostima, najmanje su utrošene u prerađivačkoj industriji (53,63%), djelatnosti domaćinstava kao poslodavaca; djelatnosti domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe (55,07%) i stručnim, naučnim, inovacionim i tehničkim djelatnostima (57,48%). Najveći procenat utrošenosti kvota bio je u djelatnostima: snadbijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija (100%), ostale uslužne djelatnosti (99,35%) i informisanje i komunikacije (97,26%).

Kvota za zapošljavanje stranaca u 2017. godini je za 10,86% niža od kvote utvrđene za 2016. godinu (13.185:14.792). Kod gotovo svih zanimanja kvote su, u manjoj ili većoj mjeri, za narednu godinu niže. Predlozi godišnjih kvota su pripremljeni na osnovu izdatih radnih dozvola u 2016. godini u kojoj je privredna struktura najpribližnija očekivanim privrednim aktivnostima u 2017. godini, stanja i kretanja na tržištu rada kao i predloga članova radne grupe koju čine predstavnici udruženja poslodavaca, sindikata i nadležnih ministarstava. Predloženi broj radnih dozvola je 11.185 uz koje je predviđeno još 2.000 dozvola čija je raspodjela u ingerencijama Ministarstva rada i socijalnog staranja.

Kvota za narednu godinu, kako na nivou zanimanja, tako i na nivou djelatnosti su, u cjelini posmatrajući, relativno, realno utvrđene, a njihovo smanjivanje u odnosu na ovu godinu treba da doprinese određenoj supstituciji zapošljavanja stranaca domaćom radnom snagom, odnosno ostvarivanju realno prihvatljivih odnosa u tom smislu, tj. koji odgovaraju ponudi, tražnji i mogućnosti zapošljavanja domaće radne snage u Crnoj Gori.

Utrošenost kvote po djelatnostima i vrstama dozvola za period 01.01. - 28.12.2016. godine

Djelatnost	Ukupno kvota				Utroseno				% utrošenosti kvote			
	Dozvole za zapošljavanje stranaca	Dozvole za sezonsko zapošljavanje stranaca	Pružanje ugovorenih usluga	Ukupno	Dozvole za zapošljavanje stranaca	Dozvole za sezonsko zapošljavanje stranaca	Pružanje ugovorenih usluga	Ukupno	Dozvole za zapošljavanje stranaca	Dozvole za sezonsko zapošljavanje stranaca	Pružanje ugovorenih usluga	Ukupno
A.Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	65	700	100	865	65	603	39	707	100,00	86,14	39,00	81,73
B.Rudarstvo	53	35	40	128	53	5	23	81	100,00	14,29	57,50	63,28
C.Prerađivačka industrija	332	395	45	772	332	49	33	414	100,00	12,41	73,33	53,63
D.Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	166	10	79	255	166	10	79	255	100,00	100,00	100,00	100,00
E.Snabdijevanje vodom; upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	53	24	40	117	53	24	15	92	100,00	100,00	37,50	78,63
F.Građevinarstvo	1998	1460	807	4265	1997	503	806	3306	99,95	34,45	99,88	77,51
G.Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	534	560	53	1147	534	179	43	756	100,00	31,96	81,13	65,91
H.Saobraćaj i skladištenje	202	160	40	402	202	87	12	301	100,00	54,38	30,00	74,88
I.Usluge smještaja i ishrane	599	2915	30	3544	597	1738	30	2365	99,67	59,62	100,00	66,73
J.Informisanje i komunikacije	380	55	40	475	380	47	35	462	100,00	85,45	87,50	97,26
K.Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	180	10	15	205	180	4	4	188	100,00	40,00	26,67	91,71
L.Poslovanje nekretninama	220	55	60	335	220	14	17	251	100,00	25,45	28,33	74,93
M.Stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti	397	225	180	802	397	10	54	461	100,00	4,44	30,00	57,48
N.Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	202	170	40	412	202	31	14	247	100,00	18,24	35,00	59,95
O.Državna uprava i odbrana; Obavezno socijalno osiguranje	0	0	0	0	0	0	0	0				
P.Obrazovanje	45	10	20	75	45	3	12	60	100,00	30,00	60,00	80,00
Q.Zdravstvena i socijalna zaštita	148	0	40	188	148	0	0	148	100,00		0,00	78,72
R.Umjetnost,zabava i rekreacija	172	47	25	244	172	47	2	221	100,00	100,00	8,00	90,57
S.Ostale uslužne djelatnosti	380	42	40	462	380	42	37	459	100,00	100,00	92,50	99,35
T.Djelatnost domaćinstva kao poslodavca; Djelatnost domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	24	5	40	69	24	5	9	38	100,00	100,00	22,50	55,07
U.Djelatnost eksteritorijalnih organizacija i tijela	20	0	10	30	20	0	2	22	100,00		20,00	73,33
UKUPNO	6170	6878	1744	14792	6167	3401	1266	10834	99,95	49,45	72,59	73,24
Utrošeno van kvote 2016.								3754				
UKUPNO UTROŠENO 2016								14588				

2. PROGRAMSKE AKTIVNOSTI

Nacionalna strategija zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa 2016-2020. godina, koja je usvojena krajem 2015. godine, predstavlja osnovni programski okvir za definisanje politike zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa u narednih nekoliko godina.

Strategija predstavlja sektorski doprinos otklanjanju prepreka privrednom rastu Crne Gore i direktan je **nastavak strateškog okvira koji je postavljen Nacionalnom strategijom zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za period 2012-2015. godine.** Ovo iz razloga što je postojeći strateški okvir zasnovan na međsektorskoj definiciji politike zapošljavanja, koja obuhvata mjere kako na strani ponude tako i na strani tražnje, razvojne ciljeve politike zapošljavanja i opšteg razvoja ljudskih resursa.

Strukturno gledano, Nacionalna strategija zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa 2016-2020 sadrži četiri prioriteta koji su usko povezani i sprovođenje svakog pojedinačnog prioriteta u velikoj mjeri zavisi od uspjeha ostalih prioriteta. Strategija se operacionalizuje kroz godišnje Akcione planove.

Shodno odredbama Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti, Upravni odbor Zavoda za zapošljavanje Crne Gore donio je Program rada i Dopunu programa rada za 2016. godinu kojim su utvrđene mjere i aktivnosti iz Akcionog plana zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2016. godinu, koje Zavod sprovodi, kao i finansijski okvir za realizaciju ovih programskih aktivnosti.

Programi su sprovedeni u finansijskim okvirima utvrđenim Programom rada i Dopunom programa rada Zavoda za 2016. godinu, saglasno zakonskim propisima, a na način i pod uslovima utvrđenim podzakonskim aktima za sprovođenje zakona.

2.1 Stručni tretman nezaposlenih lica

Informisanje o mogućnostima i uslovima zapošljavanja

Zavod za zapošljavanje je, tokom 2016. godine, kontinuirano pružao usluge informisanja tražiocima zaposlenja, poslodavcima, zaposlenim licima, studentima, učenicima i drugim korisnicima ovih usluga. Ove usluge pružane su besplatno, neposrednim kontaktom sa korisnikom usluga, na anonimnom nivou, putem brošura i drugih informativnih materijala, kao i web stranice Zavoda.

Zavod je, u izvještajnom periodu, za 3.781 novoprijavljeno nezaposleno lice pružio usluge informisanja o pravima i obavezama koje imaju dok se nalaze na evidenciji Zavoda, o tražnji za pojedinim zanimanjima, o strukturi ponude zanimanja, ukazujući im na potrebe tržišta rada za određenim znanjima, vještinama i kompetencijama i značaju njihove aktivne uloge u traženju zaposlenja, odnosno uključivanja u programima aktivne politike zapošljavanja.

Individualno savjetovanje usmjereno na utvrđivanje individualnog plana zapošljavanja

Zavod za zapošljavanje je, tokom 2016. godine, kontinuirano sprovodio savjetodavne usluge za nezaposlena lica usmjerene na zapošljavanje, povećanje zapošljivosti i rješavanje problema socijalne isključenosti ovih lica. Za pružanje savjetodavnih usluga nezaposlenim licima korišćen je intervju, kao osnovni metod pružanja usluga u zapošljavanju, kojim se prepoznaju prenosive i druge vještine nezaposlenih lica stečene radom ili obrazovanjem i utvrđuje njihov radni potencijal za zapošljavanje na otvorenom tržištu rada. Istovremeno, intervju je način za utvrđivanje stepena zapošljivosti i izradu planova zapošljavanja nezaposlenih lica. U izvještajnom periodu sprovedene su savjetodavne usluge za nezaposlena lica, kroz 42.682 intervju i 90.284 individualnih planova zapošljavanja.

Pregled stručnih tretmana u 2015. i 2016. Godini

Stručni tretman nezaposlenih lica	Godina		Nominalna razlika	Indeks
	2015.	2016.		
Intervju	39.782	42.682	2.900	1,07
Informativni razgovor	3.496	3.781	285	1,08
Plan zapošljavanja	77.651	90.284	12.633	1,16
Realizacija plana zapošljavanja	103.523	121.261	17.738	1,17

2.2. Programi obrazovanja i osposobljavanja odraslih

Zavod za zapošljavanje je, tokom 2016. godine, realizovao programe obrazovanja i osposobljavanja, za 454 nezaposlena lica, u saradnji sa 27 organizatora obrazovanja odraslih. Programi sticanja stručnih kvalifikacija realizovani su za 353, a programi sticanja znanja i vještina za 101 nezaposleno lice.

Posmatrano prema nivoima obrazovanja, najviše je učesnika programa sa završenom srednjom školom (III i IV nivoa obrazovanja) 252, zatim, 146 sa završenom visokom školom i 56 učesnika sa završenom osnovnom školom. Lica ženskog pola, u navedenim programima učestvovala su sa 59%, lica do 24 godine života sa 66%, a dugoročno nezaposlena lica sa 57%. U programima su učestvovala i 4 pripadnika RE populacije.

Realizacijom programa obrazovanja i osposobljavanja odraslih 353 nezaposlena lica su stekla stručne kvalifikacije za zapošljavanje u uslužnim djelatnostima, građevinarstvu, turizmu i ugostiteljstvu, kao i u prerađivačkoj industriji. Takođe, zapošljivost su povećala i lica iz evidencije Zavoda za zapošljavanje sticanjem znanja engleskog, italijanskog i njemačkog jezika (62 lica), kao i informatičkih znanja i vještina (50 lica).

Učešće korisnika programa obrazovanja i osposobljavanja odraslih u ukupnom broju korisnika programa aktivne politike zapošljavanja, u 2016. godini, iznosi 22,6%.

Učešće sredstava utrošenih za realizaciju programa obrazovanja i osposobljavanja odraslih u ukupno utrošenim sredstvima za realizaciju programa aktivne politike zapošljavanja, u izvještajnom period, iznosi 10,3%.

Osposobljavanje za rad kod poslodavca

Polazeći od programskih zadataka utvrđenih na osnovu zahtjeva tržišta rada i nedovoljne mogućnosti nezaposlenih da im odgovore, Zavod za zapošljavanje je, u 2016. godini, realizovao program osposobljavanja za rad kod poslodavca. Program je realizovan u saradnji sa poslodavcima iz privatnog sektora, koji su ostvarili neto porast broja zaposlenih u odnosu na prosječan broj zaposlenih u posljednjih 12 mjeseci i iskazali spremnost da sprovođenjem programa osposobljavanja, obezbijede nedostajuću radnu snagu. Realizacijom programa osposobljavanja, 250 nezaposlenih lica koja nijesu bila u radnom odnosu u posljednjih 12 mjeseci, zaposlila su se kod poslodavaca koji su sproveli program.

U strukturi zaposlenih, mladi učestvuju sa 37%, lica ženskog pola sa 46%, dok lica iz sjevernih i manje razvijenih opština, učestvuju sa 77%, što je 17 % iznad planiranog broja učesnika programa iz ovih opština.

Sprovođenjem programa osposobljavanja, u trajanju od jednog do tri mjeseca, 99 poslodavaca iz privatnog sektora, obezbjedilo je nedostajuću radnu snagu za rad u uslužnim djelatnostima, turizmu i ugostiteljstvu, drvoprerađi i drugim djelatnostima. Ovim vidom saradnje sa poslodavcima nezaposlena lica osposobljena su za rad i zaposlena kod poslodavaca koji su realizovali programe osposobljavanja, u trajanju od tri do osam mjeseci. Uspješnost nezaposlenih lica u savladavanju programa osposobljavanja potvrđuje visok stepen usklađenosti programskih sadržaja sa njihovim mogućnostima, a činjenica da su poslodavci zaposlili sve uspješne učesnike programa potvrđuje da su aktivnosti izbora učesnika programa uspješno sprovedene.

Zapošljavanjem 250 lica iz evidencije Zavoda za zapošljavanje, od kojih 18,4%, u trajanju od tri mjeseca, 6,8 % četiri mjeseca, 7,2 % pet mjeseci, 23,6 % šest mjeseci, 4,8 % sedam mjeseci i 39,2 %, u trajanju od osam mjeseci, ostvareni su očekivani programski rezultati.

Učešće lica zaposlenih realizacijom programa osposobljavanja za rad kod poslodavca u ukupnom broju učesnika programa aktivne politike zapošljavanja, u 2016. godini, iznosi 12,4 %.

Učešće sredstava utrošenih za realizaciju programa osposobljavanja za rad kod poslodavca u ukupno utrošenim sredstvima za realizaciju programa aktivne politike zapošljavanja, u izvještajnom periodu, iznosi 18,1%.

2.3 Javni radovi

Polazeći od programskih zadataka utvrđenih na osnovu potreba i mogućnosti lica otežanog zapošljavanja i potreba korisnika programa od javnog interesa, Zavod za zapošljavanje je, i u ovoj godini, u okviru raspoloživih sredstava za ove namjene, realizovao programe javnih radova. Učešće utrošenih sredstava za realizaciju javnih radova u ukupno utrošenim sredstvima za realizaciju programa aktivne politike zapošljavanja, u 2016. godini, iznosi 49,3%.

U izvještajnom periodu u javnim radovima zaposleno je 1.096 lica iz evidencije Zavoda, dok njihovo učešće u ukupnom broju učesnika programa aktivne politike zapošljavanja, u 2016. godini, iznosi 54,2%. Učešće dugoročno nezaposlenih lica, odnosno lica koja su na evidenciji nezaposlenih duže od šest mjeseci i koja su zbog posledica prolongirane nezaposlenosti nedovoljno konkurentna na tržištu rada, iznosilo je 60%. Lica ženskog pola, u navedenim programima učestvovala su sa 69%, dok je učešće mladih do 24 godine života 12%, odnosno do 29 godina 21%. Posmatrano, prema nivoima obrazovanja najviše je zaposleno lica sa završenom srednjom školom 44%, a s teritorijalnog aspekta posmatrano, najviše je bilo zaposlenih lica iz sjevernih i manje razvijenih opština Crne Gore (70%).

Javni radovi su se sprovodili u saradnji sa ministarstvima, lokalnim upravama, javnim ustanovama, nevladinim sektorom, poslodavcima i drugim pravnim licima, kroz programe socijalne zaštite, ekološke, obrazovne, kulturne i druge slične programe utemeljene na društveno korisnom i neprofitabilnom radu koji na tržištu ne stvaraju nelojalnu konkurenciju.

U cilju adekvatne pripreme Crne Gore za turističku sezonu, Zavod za zapošljavanje je učestvovao u realizaciji javnog rada »Neka bude čisto«. Rad je omogućio zapošljavanje 102 nezaposlena lica, u trajanju od četiri mjeseca i unaprijedio imidž Crne Gore kao ekološke države i turističke destinacije.

Tokom drugog polugodišta školske 2015/2016. godine, kao i prvog polugodišta školske 2016/2017. godine, zaposleni u javnom radu »Asistent u nastavi« pružali su tehničku pomoć i podršku za 265 lica sa posebnim obrazovnim potrebama u procesu inkluzivnog obrazovanja. Realizacijom ovog programa omogućeno je i zapošljavanje 365 lica iz evidencije Zavoda za zapošljavanje, u najkraćem trajanju od četiri mjeseca. Takođe, u javnom radu »Personalni asistent«, zaposlena su na određeno vrijeme, u trajanju od osam mjeseci, 344 lica koja su licima sa invaliditetom pružala podršku u obavljanju osnovnih životnih funkcija.

U cilju pružanja podrške starim licima u stanju socijalne potrebe sproveden je javni rad »Njega starih lica«. U ovom javnom radu zaposlena su 53 lica, na određeno vrijeme u trajanju od četiri mjeseca, na poslovima gerontodaćina/ice za 515 korisnika programa. Pored navedenih programa, u izvještajnom periodu, realizovani su i programi zaštite životne sredine, obrazovni, kulturni i drugi društveno korisni programi. Na realizaciji ovih programskih sadržaja od javnog interesa, zaposlena su 232 nezaposlena lica iz evidencije Zavoda za zapošljavanje, u prosječnom trajanju od tri mjeseca.

2.4. Pilot program Mladi su naš potencijal, pružimo im šansu

Saglasno programskim zadacima za 2016. godinu, Zavod za zapošljavanje je nastavio sa realizacijom programa Mladi su naš potencijal pružimo im šansu, u trajanju od 12 mjeseci. Ovim se učesnicima programa omogućilo da nastave sa primjenom i unapređenjem stečenih znanja i poslovnih vještina kroz rad na promociji preduzetništva, izradi i implementaciji projekata finansiranih od strane domaćih i međunarodnih fondova i na razvoju klastera biznisa. Stimulišući zapošljavanje mladih u opštinama prebivališta, programom je obuhvaćeno 49 lica sa stečenim visokim obrazovanjem, od kojih 60% lica ženskog pola.

U izvještajnom periodu, učesnici programa su:

- u saradnji sa opštinama, biznis centrima, centrima za socijalni rad, školama, turističkim organizacijama, nevladinim organizacijama, sportskim klubovima i drugim organizacijama, učestvovali u izradi 78 projektnih aplikacija za dodjelu sredstava iz nacionalnih i međunarodnih fondova. Riječ je o projektima koji se prevashodno odnose na zapošljavanje i pokretanje sopstvenog biznisa, posebno mladih, žena, pripadnika populacije Roma i Egipćana i lica sa invaliditetom;
- sačinili 25 biznisa planova za nezaposlena lica kao potencijalne korisnike kredita IRF-a;
- učestvovali u osnivanju dva klastera, u Kolašinu i Mojkovcu - Klaster proizvođača poljoprivrednih proizvoda »Klasterska inicijativa«, u Kotoru, Tivtu i Herceg Novom - Klaster proizvođača meda »Med primorja«;
- inicirali formiranje tri klastera u Plužinama, Šavniku i Žablaku i Rožajama.

Na osnovu izloženog zaključuje se da su ostvareni očekivani programski rezultati.

Učešće lica zaposlenih realizacijom ovog programa u ukupnom broju učesnika programa aktivne politike zapošljavanja, u 2016. godini, iznosi 2,4%.

Učešće sredstava utrošenih za realizaciju ovog programa u ukupno utrošenim sredstvima za realizaciju programa aktivne politike zapošljavanja, u izvještajnom periodu, iznosi 10,1%.

2.5. Osposobljavanje za samostalan rad

Saglasno programskim zadacima u sprečavanju posledica dugoročne nezaposlenosti, Zavod za zapošljavanje je, u 2016. godini, realizovao program osposobljavanja za samostalan rad za 71 nezaposleno lice bez iskustva u nivou obrazovanja stečenim, prije manje od dvije godine. Na planu realizacije programa, Zavod je ostvario saradnju sa 51 poslodavcem iz privatnog sektora koji su ostvarili neto porast broja zaposlenih u odnosu na prosječan broj zaposlenih u poslednjih 12 mjeseci i obezbijedili prostorne, tehničke i kadrovske uslove za uspješno sprovođenje programa.

Programom je obezbijeđeno osposobljavanje uz rad za nezaposlena lica sa stečenim III i IV nivoom obrazovanja, u trajanju od šest mjeseci. Sa aspekta starosne i polne

strukture učešće zaposlenih lica do 25 godina života iznosi 88%, a lica ženskog pola 42%. Učešće lica iz sjevernih i manje razvijenih opština iznosi 66%, što je za 6% iznad planiranog broja učesnika programa iz ovih opština.

Poslodavci su sproveli programske sadržaje prilagođene profesionalnim i ličnim karakteristikama korisnika i uz obezbjeđen mentoring, osposobili ih za samostalno obavljanje poslova u nivou obrazovanja. Po realizaciji programa osposobljavanja za samostalan rad korisnici programa stekli su uslov za polaganje stručnog ispita.

Učešće zaposlenih u programu osposobljavanja za samostalan rad u ukupnom broju učesnika programa aktivne politike zapošljavanja, u 2016. godini, iznosi 3,5%.

Učešće sredstava utrošenih za realizaciju programa osposobljavanja za samostalan rad u ukupno utrošenim sredstvima za realizaciju programa aktivne politike zapošljavanja, u izvještajnom period, iznosi 5%.

2.6. Profesionalna orijentacija

2.6.1. Opšti programi profesionalne orijentacije

Zavod za zapošljavanje realizuje opšte i posebne programe profesionalne orijentacije. Opšti obuhvataju profesionalno informisanje i profesionalno savjetovanje, a u odnosu na metod rada se dijele na individualne i grupne. Individualni programi profesionalne orijentacije podrazumijevaju u prosjeku dva susreta savjetnika za profesionalnu orijentaciju i korisnika, dok se grupni programi baziraju na radioničarskom tipu rada, gdje korisnici kroz grupne i individualne aktivnosti usvajaju znanja i vještine. Grupni rad uključuje od 7 do 16 učesnika, dok se vremenski okvir pružanja usluga kreće od 45 do 90, odnosno 270 minuta dnevno, zavisno od strukture programa. Opšti programi profesionalne orijentacije podrazumijevaju pružanje usluga profesionalnog informisanja, profesionalnog savjetovanja, psihološke obrade uz primjenu odgovarajuće testovne baterije i predselekciju, odnosno selekciju za zapošljavanje, ili uključivanje u programe aktivne politike zapošljavanja.

Tabela - Prikaz korisnika usluga opštih programa profesionalne orijentacije

Programi	Lica koja su koristila usluge profesionalne orijentacije					
	Nezaposleni	Poslodavci	Učenici	Roditelji	Studenti	Lica koja traže promjenu zaposlenja
Profesionalno informisanje - grupno	870	/	2.171	/	95	50
Profesionalno informisanje - individualno	2.685	12	758	69	257	15

Profesionalno savjetovanje - grupno	122		827		157	40
Profesionalno savjetovanje - individualno	711	/	473	43	42	30

U 2016. godine, najveći broj korisnika koristio je uslugu individualnog profesionalnog informisanja (3.796 lica, od kojih su se 2.685 lica nalazila u evidenciji nezaposlenih), zatim, usluge grupnog profesionalnog informisanja (3.186 lica). Psihološka obrada servisirana je za 372 korisnika, a individualno profesionalno savjetovanje za 711 nezaposlenih lica i 515 lica koja su u procesu školovanja. Grupnim profesionalnim savjetovanjem obuhvaćeno je 1.146 lica. Proces selekcije organizovan je za 384 lica.

2.6.2. Posebni programi profesionalne orijentacije

Program »Karijerna orijentacija i tržište rada u osnovnim i srednjim školama«

Program »Karijerna orijentacija i tržište rada u osnovnim i srednjim školama« realizuje Zavod za zapošljavanje i Ministarstvo prosvjete kontinuirano, počev od 2011. godine. Savjetnik za profesionalnu orijentaciju aktivnosti predviđene ovim Programom sprovodi kako u Centru za informisanje i profesionalno savjetovanje, tako i u obrazovnoj ustanovi.

Program je pokrenut u namjeri da se mladima u obrazovnom sistemu koji izlaze na tržište rada i/ili nastavljaju školovanje pruži osnova za podsticanje karijernog razvoja, pravilnog izbora zanimanja, izbora zaposlenja, razvijanje ideje o preduzetništvu i sl., odnosno da se učenicima osnovnih i srednjih škola pruži mogućnost pravovremenog profesionalnog informisanja o segmentima značajnim za izbor zanimanja i karijernog razvoja. Ovaj program se realizuje za učenike osnovnih i srednjih škola koji nastavljaju školovanje i za učenike srednjih stručnih škola koji izlaze na tržište rada.

Tabela - Korisnici usluga Programa "Karijerna orijentacija i tržište rada u osnovnim i srednjim školama"

AKTIVNOSTI	Broj posjećenih škola	Broj informisanih učenika
Promocija usluga CIPS-ova u osnovnim školama	23	2.221
Promocija usluga CIPS-ova u srednjim školama	7	646

Savjetnici za profesionalnu orijentaciju su informisali 2.867 učenika, o uslugama koje Zavod pruža u Centrima za informisanje i profesionalnu orijentaciju kroz posjetu osnovnim i srednjim školama. Informator o upisu u srednju školu, namijenjen svršenim osnovcima, štampan je u 7.000 primjeraka i u maju 2016. godine distribuiran svim osnovnim školama u Crnog Gori.

Program “Podsticanje karijernog razvoja neposredno zapošljivih nezaposlenih lica”

Program “Podsticanje karijernog razvoja neposredno zapošljivih nezaposlenih lica” namjenjen je licima koja se prvi put prijavljuju na evidenciju Zavoda za zapošljavanje, a u funkciji podsticanja profesionalnog razvoja kandidata za zapošljavanje.

U cilju povećanja zapošljivosti nezaposlenih lica, svrstanih u kategoriju neposredno zapošljivih, obaveza svakog novoprijavljenog lica je da odmah nakon prijave, učestvuje u ovom programu, a obaveza savjetnika za evidenciju i posredovanje da novoprijavljena lica, trijažom svrstana u kategoriju neposredno zapošljivih lica, usmjeri u ovaj program. Program se realizuje, kroz radionice, u trajanju od jednog do tri dana. Koncipiran je tako da sažima program usmjeren ka socijalnoj formi, program fokusiran na informisanju, motivisanju i aktivnom traženju zaposlenja. Broj učesnika ovog programa u 2016. godine prikazan je u tabeli.

Tabela - Korisnici usluga Programa “Podsticanje karijernog razvoja neposredno zapošljivih”

OPŠTI PROGRAMI	Broj seminara	Broj učesnika
Program jednodnevne radionice	21	287
Program dvodnevne radionice	8	87
Program trodnevne radionice	/	/
Ukupno	29	374

Program “Podsticanje karijernog razvoja neposredno zapošljivih” organizovan je za 374 lica.

2.7. Rad sa poslodavcima

Koncept posredovanja podrazumijeva sprovođenje aktivne politike zapošljavanja kroz aktivan odnos svih učesnika u tom procesu, a prije svega poslodavaca, kao ključnih činilaca u kreiranju i realizaciji programa zapošljavanja. U tom cilju, poslodavcima su u područnim jedinicama i biroima rada pružane usluge, i to:

- Oglašavanje slobodnih radnih mjesta;
- Posredovanje po osnovu zahtjeva poslodavaca za popunjavanje upražnjenih radnih mjesta, predselekcija i selekcija kandidata;
- Informisanje i posredovanje kod sezonskog zapošljavanja;
- Izdavanje potvrda za rad stranaca;
- Kreditiranje otvaranja novih radnih mjesta po osnovu programa stimulisanja preduzetništva;
- Organizovanje programa obuke, obrazovanja za tržište rada i poznatog poslodavca;
- Učešće u finansiranju programa javnih radova,
- Subvencije za zapošljavanje određenih kategorija nezaposlenih lica,
- Ponuda kvalitetne radne snage iz baze tražilaca promjene zaposlenja;

- Informisanje i podrška prilikom zapošljavanja lica sa invaliditetom;
- Posjete poslodavcima (zavisno od toga da li poslodavcima treba usluga posredovanja ili obuke novih radnika, prekvalifikacija postojećih ili savjet prilikom eventualnog otpuštanja postojeće radne snage);
- Pravna i tehnička pomoć prilikom zasnivanja radnog odnosa, a po potrebi i ustupanje prostora poslodavcima za obavljanje intervjua sa nezaposlenima;
- Tematski sastanci, prezentacije, okrugli stolovi, sajmovi zapošljavanja i aktivnosti informisanja o promjenama i novim zakonskim rješenjima, procedurama iz oblasti rada i zapošljavanja.

Direktno posredovanje

Direktno posredovanje omogućava jednostavan, olakšan i brz način zadovoljavanja potreba ponude i tražnje na tržištu rada. Na osnovu zahtjeva poslodavaca za popunjavanje upražnjenih radnih mjesta, u biroima rada se organizuju aktivnosti tzv. predselekcija i selekcija, kojima se vrši izbor kandidata koji mogu zadovoljiti iskazane potrebe. Potrebe se utvrđuju putem intervjua sa poslodavcima, kojima se dobijaju što konkretniji podaci o zahtjevima radnog mjesta (školska sprema, radno iskustvo, posebna znanja i vještine, karakteristike zaposlenog i dr.). Na osnovu dobijenih informacija savjetodavci među nezaposlenim licima regrutuju odgovarajuće kandidate, koji potom učestvuju u postupku predselekcije, odnosno selekcije.

Cilj predselekcije je da se putem grupnih razgovora sa više nezaposlenih lica ustanovi njihovo iskustvo, kompetencije i motivisanost za rad na konkretnom upražnjenom radnom mjestu i da se poslodavcima pošalju kandidati koji ispunjavaju tražene uslove.

Selekcije se rade u prisustvu poslodavaca, koji uz pomoć savjetnika za rad sa poslodavcima obavljaju grupne ili individualne intervjue sa nezaposlenim licima. Na ovaj način se postiže pozitivan rezultat, jer se na jednom mjestu direktno sučeljavaju ponuda i tražnja, te upoznaju obje strane sa onim što se traži i onim što se nudi. U posljednje vrijeme je jako popularizovana ova vrsta usluge Zavoda prema poslodavcima. Oni su shvatili njen značaj i ovu vrstu usluge sve više traže.

U 2016. godini Zavodu za zapošljavanje je podnešeno 3.569 prijava poslodavaca koji su iskazali potrebu za 7.086 radnika. Kroz proces predselekcije je prošlo 9.850 nezaposlenih lica, a kroz proces selekcije 6.995 nezaposlenih lica.

Zakon o strancima, sa čijom se primjenom otpočelo 1. aprila 2015. godine, donio je novine u radu Zavoda za zapošljavanje Crne Gore. Novina je izdavanje potvrde poslodavcima da na evidenciji Zavoda nema nezaposlenih lica koja ispunjavaju uslove za zasnivanje radnog odnosa na određenim poslovima kod poslodavca ili je lice sa evidencije odbilo zasnivanje radnog odnosa na tim poslovima. Skupština Crne Gore je donijela Zakon o izmjenama Zakona o strancima, koji je suspendovao članove Zakona koji se odnose na izdavanje potvrde Zavoda za zapošljavanje. Ovaj Zakon je stupio na snagu 16.03.2016. godine.

Od 01.01-16.03.2016. godine Zavodu za zapošljavanje je podnijeto 2.000 zahtjeva za izdavanje potvrde, kojima je traženo 3.569 izvršilaca. Zavod je u navedenom periodu izdao 2.047 potvrda (dio potvrda iz 2015. godine se prenio na 2016. godinu).

2.8. Program stimulisanja zapošljavanja mladih na sezonskim poslovima u zimskoj turističkoj sezoni »Mladi u zimskom turizmu«

Upravni odbor Zavoda za zapošljavanje je 22.09.2015. godine donio Odluku o raspisivanju konkursa za Program stimulisanja zapošljavanja mladih na sezonskim poslovima u zimskoj turističkoj sezoni »Mladi u zimskom turizmu«. Program je realizovan u periodu od 01.12.2015 do 01. 03.2016. godine. Po Javnom pozivu, pravo na subvenciju su imali poslodavci iz sjevernih i manje razvijenih opština: Berane, Andrijevića, Plav, Rožaje, Gusinje, Petnjica, Bijelo Polje, Mojkovac, Pljevlja, Žabljak, Nikšić, Šavnik, Plužine, Danilovgrad, Kolašin i Cetinje, koji na sezonskim poslovima u toku zimske turističke sezone zaposle mlade do 24 godine, prioritetno iz tih opština. Program stimulisanja sezonskog zapošljavanja podrazumijevao je subvencioniranje zarada zaposlenih u iznosu od po 100 eura mjesečno.

Ovaj program je proistekao iz programa "Zaposlimo naše mlade na sezonskim poslovima", koji je realizovan od 2011. do 2015. godine. Novi program se razlikuje od starog u cilnoj grupi kojoj je namijenjen. Pokretanje ovog projekta uzrokovano je nizom razloga: značajno učešće mladih na evidenciji nezaposlenih u sjevernim i manje razvijenim opštinama, nedovoljna zastupljenost mladih na sezonskim poslovima, veliko učešće strane radne snage, potreba da se sezonski poslovi legalizuju, te smanji rad na crno u ovoj oblasti...

Za realizaciju programa "Mladi u zimskom turizmu" Zavod je opredijelio 50.000 Eur za finansiranje subvencija za oko 250 učesnika. Poslodavci su sticali pravo na subvenciju kada sa nezaposlenim licem zaključe ugovor o radu i prijave ga Poreskoj upravi na obavezno socijalno osiguranje.

U Programu je učestvovalo 9 poslodavaca. Ukupan broj odobrenih subvencija poslodavcima, za nova sezonska zapošljavanja u periodu 01.12.2015 do 01. 03.2016. godine, iznosio je 37, a subvencionisani iznos 3.499,80€. Ukupan broj lica za čije su zapošljavanje odobravane subvencije poslodavcima iznosio je 19.

Najviše subvencija se odnosilo na zapošljavanje u:

- turizmu i ugostiteljstvu 29 (78%);
- saobraćaju i vezama 8 (22%).

2.9. Sezonsko zapošljavanje

Sezonsko zapošljavanje je vid zapošljavanja koji sve značajnije utiče na ublažavanje problema nezaposlenosti, jer se u toku sezone na ovim poslovima angažuje oko 30% od ukupnog broja nezaposlenih lica.

Zavod je u komunikacijama sa poslodavcima nastojao da obezbijedi veći obim stimulisanja sezonske radne snage kako u fazi pripreme, tako i u direktnom radnom angažovanju, kada su u pitanju materijalna primanja sezonaca, prekovremeni rad, prevoznici troškovi, sanitarni pregledi, smještajni uslovi i povezivanje radnog staža.

Također, Zavodovi mobilni timovi su u periodu predsezone, kroz neposredni kontakt da poslodavcima, prikupili njihove kadrovske potrebe. Ovdje smo akcenat stavili na poslodavce koji su u prethodnim godinama zapošljavali najviše stranaca u svojim kompanijama, kako bismo dijagnosticirali realno stanje i predložili rješenje za konkretan problem za svakog poslodavca ponaosob. Poslodavce smo animirali i na veće korišćenje stimulativnih mjera ukoliko zaposle domaću radnu snagu, što je predviđeno Uredbom o subvencijama za zapošljavanje određenih kategorija nezaposlenih lica koje se, između ostalog, odnose i na zapošljavanje u vrijeme turističke sezone.

Plan zapošljavanja na sezonskim poslovima za 2016. godinu je bio 10.000 lica sa evidencije nezaposlenih. Zaposleno je 9.412 lica sa evidencije nezaposlenih na sezonskim poslovima. Najveći broj zapošljavanja zabilježen je u oblasti turizma i ugostiteljstva, trgovine, usluga, saobraćaja...

U izvještajnom periodu poslodavci su iskazali potrebu za posredovanjem za 2.631 sezonskim radnikom. Kroz proces predselekcije je prošlo 6.824 nezaposlena lica, a kroz proces selekcije 3.225 nezaposlenih lica.

Na ime novčane pomoći licima sa evidencije Zavoda, koji su bili uključeni u mjeru posredovanja u zapošljavanju na sezonskim poslovima, u dijelu putnih troškova, isplaćeno je ukupno 1.205,70 Eur.

2.10. Stručno osposobljavanje lica sa stečenim visokim obrazovanjem

Saglasno Zakonu o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem i Pravilniku o načinu objavljivanja javnog poziva, postupku i kriterijumima za stručno osposobljavanje, Zavod za zapošljavanje je sproveo aktivnosti na planu realizacije stručnog osposobljavanja lica iz evidencije Zavoda sa stečenim visokim obrazovanjem.

Program stručnog osposobljavanja, u četvrtom ciklusu realizacije - 2015/16. god., realizovan je za 3.319 lica sa stečenim visokim obrazovanjem, bez iskustva u nivou obrazovanja. Učešće lica ženskog pola iznosi 61%.

Program se sprovodio, u trajanju od devet mjeseci, za 1.464 korisnika u javnom i 1.855 u privatnom sektoru. Realizacijom programa korisnici su stekli uslov za polaganje stručnog ispita.

Korisnici programa stručnog osposobljavanja

Biro rada	Broj učesnika u javnom sektoru	Broj učesnika u privatnom sektoru	Ukupno
Andrijevića	15	7	22
Bar	63	100	163
Berane	45	150	195
Bijelo Polje	84	83	167
Budva	34	61	95
Cetinje	48	34	82
Danilovgrad	38	17	55
Herceg Novi	65	72	137
Kolašin	13	2	15
Kotor	42	49	91
Mojkovac	15	11	26
Nikšić	180	138	318
Plav	33	19	52
Pljevlja	53	120	173
Plužine	3	0	3
Podgorica	598	833	1431
Rožaje	47	60	107
Savnik	4	1	5
Tivat	37	28	65
Ulcinj	45	55	100
Žabljak	2	15	17
UKUPNO	1.464	1.855	3.319

2.11 Osposobljavanje i zapošljavanje mladih na poslovima suzbijanja sive ekonomije „Stop sivoj ekonomiji”

Polazeći od programskih zadataka usmjerenih na kreiranju novih programa za usklađivanje ponude i tražnje na tržištu rada, Zavod za zapošljavanje je, u 2016. godini, uz ekspertsku pomoć nosioca EU projekta “Aktivne mjere tržišta rada za zapošljivost”, a u saradnji sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja, Ministarstvom finansija, Ministarstvom unutrašnjih poslova, Upravom za inspekcijske poslove, Upravom policije i Poreskom upravom realizovao Pilot program “Stop sivoj ekonomiji”.

Ovim programom obuhvaćeno je 100 nezaposlenih visokoobrazovnih lica, do 29 godina života, sa radnim iskustvom u najkraćem trajanju od devet mjeseci, od kojih je 56% lica ženskog pola.

Osposobljavanjem i zapošljavanjem mladih na poslovima suzbijanja sive ekonomije doprinijelo se rješavanju problema nezaposlenosti mladih, suzbijanju neformalnog poslovanja, odnosno sive ekonomije. Kako neformalno poslovanje kao paralelna aktivnost formalnom-regularnom poslovanju negativno utiče na integraciju mladih na tržištu rada, a time i na njihov socijalno ekonomski status, programskim aktivnostima

omogućeno je učesnicima da neposrednim djelovanjem utiču na stvaranje kvalitetnijeg tržišnog ambijenta.

Učesnici programa su u realnoj radnoj sredini pružali tehničku podršku i pomoć službenim licima Uprave za inspekcijske poslove, Uprave policije i Poreske uprave u suzbijanju neformalnog poslovanja. Uz kontinuirano mentorstvo, učesnici programa su zaposleni na određeno vrijeme, u trajanju od 3 mjeseca, na poslovima: registracije poreskih obveznika, obveznika doprinosa i osiguranja, kontrole ispravnosti registracionih prijava i rješenja o registraciji, primjene pozitivnih poreskih propisa, prijema i obrade poreskih prijava, obrade i sređivanja poreskih evidencija, u call centru, realizacije Projekta „Budi odgovoran“ i na drugim poslovima inspekcijskih službi u svim segmentima utvrđenim operativnim planom rada. Zapošljavanje ovih učesnika u program sprovedeno je posredstvom agencije za privremeno zapošljavanje. Ovim se dodatno doprinijelo promovisanju fleksigurnosti, odnosno fleksibilnosti, produktivnosti i sigurnosti na tržištu rada zasnovanoj na sigurnosti zaposlenja, a ne radnog mjesta.

Zavod za zapošljavanje je kao korisnik EU projekta „Aktivne mjere tržišta rada za zapošljivost“, dobio ekspertsku pomoć kako, pri kreiranju pilot programa, selekciji zainteresovanih nezaposlenih lica za uključivanje u program, tako i pri monitoringu i evaluaciji Pilot programa „Stop sivoj ekonomiji“.

Učešće lica zaposlenih u ovom programu u ukupnom broju učesnika programa aktivne politike zapošljavanja, u izvještajnom periodu, iznosi 4,9%.

Učešće utrošenih sredstava za finansiranje ovog programa u ukupno utrošenim sredstvima za finansiranje programa aktivne politike zapošljavanja, iznosi 7,2%.

2.12. Inovirani program za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori

Podnijeti zahtjevi za kredit

U 2016. godini podnijeto je 30 zahtjeva za dodjelu kredita, ukupne vrijednosti 200.000,00 Eur, čijom realizacijom bi se otvorilo 40 novih radna mjesta. Od ovog broja, 6 zahtjeva (30% podnijetih zahtjeva za kredit od strane nezaposlenih lica) podnijele su nezaposlene žene. Vrijednost njihovih projekata je 30.000,00 Eur čijom realizacijom je planirano otvaranje 6 novih radnih mjesta.

Posmatrano po opštinama, najviše podnijetih zahtjeva je u: Nikšiću (6 ili 20%), Podgorici (5 ili 16,66%), Bijelom Polju i Pljevljima (4 ili 13,33%).

Regionalne komisije

U posmatranom periodu regionalne komisije su pozitivno ocijenile 30 zahtjeva za kredit u vrijednosti od 200.000,00 Eur, čijim finansiranjem će se omogućiti zapošljavanje 40 radnika.

Nosioci 6 pozitivno ocijenjenih projekta su nezaposlene žene. Ovim projektima, vrijednosti 30.000,00 Eur, predviđa se otvaranje 6 novih radnih mjesta.

Odobreni krediti

Upravni odbor Zavoda za zapošljavanje Crne Gore odobrio je 30 kredita vrijednih 200.000,00 Eur, čijom realizacijom je omogućeno otvaranje 40 novih radnih mjesta. Od ovog broja, 20 kredita je dodijeljeno nezaposlenim licima (66,66%), 2 kredita preduzetnicima (6,66%) i 8 kredita privrednim subjektima (26,66%).

U navedenom periodu 6 kredita (20%) je dodijeljeno licima ženskog pola.

Posmatrano prema starosnim grupama, a u odnosu na podnijete zahtjeve za kredit od strane nezaposlenih lica, 2 kredita dodijeljena su licima do 25 godina života, od 25 – 50 godina života 16 kredita, dok su 2 kredita dodijeljena teže zapošljivim licima.

Prema nivoima obrazovanja korisnika kredita (nezaposlena lica), 1 lice je sa II nivoom obrazovanja, 2 lica sa III nivoom i 9 lica sa IV nivoom obrazovanja, 2 lica sa VI nivoom i 3 lica sa VII nivoom obrazovanja, dok su 3 lica sa završenom osnovnom školom.

Najveći dio kreditnih sredstava usmjeren je u razvoj preduzetništva na sjeveru Crne Gore – 17 kredita ili 56,66% od ukupnog broja odobrenih, u vrijednosti od 120.000,00 Eur.

Posmatrano po opštinama, najveći broj kredita odobren je u opštinama: Nikšić (6 ili 20%), Bijelo Polje i Pljevlja (4 ili 13,33%) i Berane (3 ili 10%).

Kreditni su odobravani za projekte iz svih djelatnosti, u skladu sa planiranim regionalnim razvojem. Najviše odobrenih kredita je iz oblasti poljoprivrede i ribarstva (10 ili 33,33%), trgovine (7 ili 23,33%). Slijede, finansijske, tehničke i poslovne usluge (4 ili 13,33%), industrija i rudarstvo (3 ili 10%), zanatstvo i lične usluge (2 ili 6,66%), građevinarstvo, zdravstvena i socijalna zaštita, ugostiteljstvo i turizam i saobraćaj i veze (1 ili 3,33%).

Isfinansirani krediti

U 2016. godini isfinansirano je 25 kredita, ukupne vrijednosti 160.000,00 Eur, namijenjenih otvaranju 32 nova radna mjesta. Od ovog broja, 19 isfinansiranih kredita (76%) je za nezaposlena lica i 6 kredita (24%) za pravna lica.

Kontrola upotrebe sredstava

U posmatranom periodu izvršene su 44 kontrole namjenske upotrebe kreditnih sredstava, od kojih je:

- 17 ili 38,64% u potpunosti namjenski iskoristilo dodijeljena sredstva;
- 6 ili 13,63% u fazi realizacije dodijeljenih sredstava;
- 11 ili 25% nenamjenski iskoristilo dodijeljena kreditna sredstva;
- 10 ili 22,73% odustalo od kredita.

Od ukupnog broja izvršenih kontrola korisnika kredita, 27 korisnika je prošlo edukacione seminare, 9 korisnika (33,33%) je namjenski upotrijebilo kreditna sredstva, u fazi realizacije dodijeljenih sredstava nalaze se 3 (11,11%) korisnika kredita, dok je kod 8 (29,63%) korisnika konstatovana nenamjenska upotreba kreditnih sredstava.

U 2016. godini 177 korisnika je izvršilo povraćaj odobrenih kreditnih sredstava.

Rad Komisije za dodjelu kredita

Komisija za dodjelu kredita se u 2016. godini sastajala 6 puta. Na sjednicama su razmatrani zahtjevi za dodjelu kredita i molbe korisnika kredita.

Shodno ovlašćenjima, Komisija je Upravnom odboru Zavoda predložila da se odobri 30 zahtjeva za dodjelu kredita i razmotrila 105 molbi korisnika kredita.

2.13. Pružanje specijalističke obuke i edukacije iz oblasti poslovnih vještina i virtuelna preduzeća

U 2016. godini održano je sedam edukacija "Pružanje osnovnih znanja iz preduzetništva". Edukacijama je prisustvovalo 40 lica. Održano je i sedam seminara "Pružanje specijalističke obuke i edukacije iz oblasti poslovnih vještina korisnicima kredita Zavoda za zapošljavanje" kojima je prisustvovalo 140 korisnika kredita.

2.14 Mjere aktivne politike zapošljavanja u kojima učestvuju lica sa invaliditetom

2.14.1 Komisija za profesionalnu rehabilitaciju

U skladu sa Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, u Zavodu za zapošljavanje Crne Gore su obrazovane prvostepene i Drugostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju.

Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju

Prvostepene komisije za profesionalnu rehabilitaciju obrazovane su u područnim jedinicama Zavoda u Podgorici, Nikšiću, Pljevljima, Beranama, Bijelom Polju, Hercegovini i Baru.

Prvostepenu komisiju, u stalnom sastavu čine: doktor specijalista medicine rada (predsjednik), savjetnik za profesionalnu rehabilitaciju Zavoda i diplomirani pravnik zaposlen u Zavodu. Predsjednik komisije po potrebi angažuje, kao člana komisije, ljekara određene specijalnosti ili drugo stručno lice odgovarajućeg profila, zavisno od zdravstvenih i drugih smetnji lica, kojem komisija utvrđuje procenat invaliditeta, priznaje pravo na uključivanje u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije ili daje mišljenje o preostaloj radnoj sposobnosti i mogućnosti njegovog zaposlenja.

Utvrđivanje procenta invaliditeta

Komisija za profesionalnu rehabilitaciju utvrđuje procenat invaliditeta sagledavajući medicinske, ali i socijalne i druge kriterijume, kojima se utvrđuju sposobnosti lica sa

invaliditetom neophodne za uključivanje na tržište rada, odnosno mogućnost njegovog zapošljavanja. To znači da se invaliditet ne određuje samo u okviru medicinskog modela (oštećenja i bolesti), već u interakciji sa različitim barijerama, koje mogu da spriječe lice sa invaliditetom da efikasno i ravnopravno učestvuje u društvu sa licima bez invaliditeta.

Radi utvrđivanja procenta invaliditeta, Komisiji se može obratiti:

- Nezaposleno lice koje ima status lica sa invaliditetom, ali nema utvrđen procenat invaliditeta, u cilju utvrđivanja visine subvencije zarade kod budućeg poslodavca.
- Nezaposleno lice koje nema status lica sa invaliditetom, u cilju utvrđivanja statusa i procenta invaliditeta, radi utvrđivanja visine subvencije zarade kod budućeg poslodavca.
- Zaposleno lice koje ima zdravstvena i druga ograničenja, a nije mu prije zapošljavanja utvrđen status lica sa invaliditetom (iz člana 6 Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom), niti mu je u toku zaposlenja utvrđena invalidnost (u smislu člana 30 stav 2 Zakona o penzijskim i invalidskom osiguranju), u cilju utvrđivanja statusa, radi uključivanja u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije i zadržavanja zaposlenja, odnosno napredovanja u njemu.

Na osnovu pojedinačno dostavljanih mjesečnih izvještaja o radu prvostepenih komisija, konstatovano je da su, prvostepene komisije u toku 2016. godine donijele nalaz i mišljenje o utvrđenom procentu invaliditeta za 3598 lica.

Broj rješenja o utvrđenom procentu invaliditeta, koja su donijeta na osnovu mišljenja komisije za profesionalnu rehabilitaciju, po područnim jedinicama:

- Područna jedinica Podgorica –158
- Područna jedinica Nikšić -100
- Područna jedinica Herceg Novi -127
- Područna jedinica Bijelo Polje - 289
- Područna jedinica Bar -173
- Područna jedinica Berane -2526
- Područna jedinica Pljevlja –225

Uključivanje lica u programe profesionalne rehabilitacije, utvrđivanje preostale radne sposobnosti i mogućnosti zaposlenja

Na osnovu mišljenja komisije za profesionalnu rehabilitaciju vrši se uključivanje lica sa invaliditetom i drugih teže zapošljivih lica u programe profesionalne rehabilitacije, kroz koje im se utvrđuje preostala radna sposobnost i nakon toga se usmjeravaju, obučavaju, pripremaju i osposobljavaju za određeni posao.

Priznavanje prava na profesionalnu rehabilitaciju

Komisija za profesionalnu rehabilitaciju, daje mišljenje o:

- Potrebi uključivanja nezaposlenog lica sa invaliditetom u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije, s ciljem odgovarajućeg osposobljavanja za rad, radi postizanja konkurentnosti na tržištu rada.
- Potrebi uključivanja zaposlenog lica sa invaliditetom u odgovarajuće mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije, s ciljem zadržavanje postojećeg zaposlenja, napredovanja ili promjene profesionalne karijere.
- Potrebi uključivanja teže zapošljivog lica sa evidencije Zavoda, kojem nije utvrđen status lica sa invaliditetom, a ima potrebu za mjerama i aktivnostima profesionalne rehabilitacije.
- Potrebi uključivanja zaposlenog lica sa invaliditetom u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije, s ciljem ostvarivanja prava poslodavca na subvencije na bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada za zapošljavanje lica sa invaliditetom, kreditna sredstva pod povoljnim uslovima za kupovinu mašina, opreme i alata potrebnog za zapošljavanje lica sa invaliditetom i učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta (pomagača u radu) lica sa invaliditetom.

Prvostepene komisije za profesionalnu rehabilitaciju su u toku 2016. godine, razmatrale 153 predmeta po zahtjevu lica za uključivanje u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije i za sva lica donijele mišljenje o potrebi uključivanja, na osnovu kojih su donešena rješenja o priznavanju prava na profesionalnu rehabilitaciju.

Utvrđivanje preostale radne sposobnosti i mogućnosti zaposlenja

Za lica koja su uključena u program profesionalne rehabilitacije, nakon realizacije mjera 1 i 2 (savjetovanje, podsticanje i motivisanje lica sa invaliditetom na aktivno traženje zaposlenja i utvrđivanje preostale radne sposobnosti), komisija za profesionalnu rehabilitaciju daje mišljenje o preostaloj radnoj sposobnosti, odnosno, nakon realizacije svih potrebnih mjera, mišljenje o mogućnosti njihovog zaposlenja, na osnovu izvještaja izvođača profesionalne rehabilitacije.

U toku 2016. godine, komisije su razmatrale dostavljene nalaze i ocjene izvođača profesionalne rehabilitacije za 182 lica i donijele mišljenja o preostaloj radnoj sposobnosti za sva lica.

U izvještajnom periodu, komisije za profesionalnu rehabilitaciju donijele su ocjenu o mogućnosti zaposlenja za 32 lica (PJ Podgorica – 28 lica, PJ Pljevlja – tri lica i PJ Nikšić – jedno lice), na osnovu kojih su donijeta rješenja o mogućnosti zaposlenja.

Da bi se donijela ocjena, odnosno rješenje o mogućnosti zaposlenja nekog lica, potrebno je procijeniti sve mogućnosti osobe u pogledu njenog zapošljavanja, što predstavlja proces i zahtijeva vrijeme, koje zavisi od utvrđenih problema i ograničenja u pogledu uključivanja lica na tržište rada.

Od početka realizacije programa profesionalne rehabilitacije, zaključno sa 31.12.2016. godine, donijeta su rješenja o mogućnosti zaposlenja za 57 lica, pri čemu su:

- tri lica (žene) - nezapošljiva/privremeno nezapošljiva;
- sedam lica (dvije žene) - zapošljiva pod opštim uslovima, bez prilagođavanja poslova, odnosno radnog mjesta;
- 24 lica (11 žena) - zapošljiva pod posebnim uslovima u posebnim organizacijama - radni centar,
- jedno lice (žena) - zapošljivo pod posebnim uslovima u posebnim organizacijama - zaštitna radionica;
- jedno lice (žena) - zapošljivo pod posebnim uslovima u posebnim organizacijama - zaštitni pogon;
- 21 lice (12 žena) - zapošljivo pod posebnim uslovima, na otvorenom tržištu, uz prilagođavanje poslova, odnosno radnog mjesta.

Izveštaj o radu Drugostepene komisije

U izvještajnom periodu, Drugostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju je razmatrala 22 žalbe na rješenja prvostepenih komisija o utvrđivanju procenta invaliditeta, i to: 19 žalbi na rješenja Komisije za profesionalnu rehabilitaciju Područne jedinice Pljevlja, za opštine Pljevlja i Žabljak i po jednu žalbu na rješenja Komisije za profesionalnu rehabilitaciju Područne jedinice Podgorica, Područne jedinice Bijelo Polje i Područne jedinice Herceg Novi.

Drugostepena komisija je devet žalbi odbila kao neosnovane, jedno rješenje poništila i predmet vratila prvostepenoj komisiji na ponovni postupak i prihvatila jednu presudu Ustavnog suda.

Kod 11 žalbi, Komisija je konstatovala da žaliteljima nije data mogućnost da učestvuju u postupku i da se izjasne o svim činjenicama i okolnostima, koje su bitne za donošenje rješenja, te su žalbe usvojene i predložena poništenja osporenih rješenja, pri čemu se komisija nije upuštala u provjeru činjeničnog stanja na kojima su rješenja zasnovana.

2.14.2 Profesionalna rehabilitacija

Profesionalna rehabilitacija je proces koji se realizuje sa ciljem osposobljavanja pojedinca za socijalnu i radnu integraciju. Obuhvata mjere i aktivnosti koje omogućavaju da se lica sa invaliditetom i ostala teže zapošljiva lica, kao ciljna grupa, na odgovarajući način pripreme za tržište rada, osposobe za rad, zadrže zaposlenje, u njemu napreduju ili promijene profesionalnu karijeru.

Čitav proces rehabilitacije usmjeren je na aktiviranje, podsticanje i razvijanje pozitivnih osobina, sposobnosti, spretnosti i interesa pojedinca.

Najvažniji segment procesa profesionalne rehabilitacije je utvrđivanje preostale radne sposobnosti, znanja, postojećih radnih navika, profesionalnih interesa pojedinca, s

ciljem njegovog uključivanja u proces rada. U ovoj fazi procesa ocjenjuje se zdravstveno stanje, socijalni faktori, profesionalni i obrazovni faktori, mentalne sposobnosti, ličnost i ponašanje i radno funkcionisanje pojedinca.

Na osnovu procijenjenih radnih sposobnosti daje se nalaz i ocjena da li postoji potreba uključivanja lica u dodatni program ili neku od ostalih mjera profesionalne rehabilitacije, da li lice može biti uključeno na tržište rada pod opštim uslovima, ili, u zavisnosti od radnih sposobnosti, pod posebnim uslovima, uz prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada (uz analizu radnog mjesta i izradu plana prilagođavanja), ili u neku od posebnih organizacija za zapošljavanje.

U izvještajnom periodu, mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije su se sprovodile u Podgorici, Pljevljima, Herceg Novom, Baru, Nikšiću, Bijelom Polju i Tivtu, odnosno u svim opštinama u kojima izvođači profesionalne rehabilitacije obavljaju svoju djelatnost, u skladu sa zakonom.

U mjere profesionalne rehabilitacije ukupno je uključeno 210 lica (205 lica sa invaliditetom i pet ostalih teže zapošljivih lica), iz evidencije svih područnih jedinica, kod dva izvođača (ZOPT – 95 lica, Pamark – 115 lica). Od ukupnog broja uključenih, 118 je žena (116 žena sa invaliditetom i dvije teže zapošljive) (56,19%).

Broj uključenih lica po opštinama:

- Podgorica - 50 lica sa invaliditetom (26 žena ili 52%) i četiri teže zapošljiva lica (dvije žene);
- Danilovgrad – sedam lica sa invaliditetom (četiri žene)
- Pljevlja - 24 lica (14 žena ili 58,33%);
- Herceg Novi – dva lica (jedna žena);
- Kotor – jedno lice;
- Tivat - 15 lica (osam žena ili 53,33%);
- Bar - 33 lica (21 žena ili 63,63%);
- Bijelo Polje – 44 lica (29 žena ili 54,54%);
- Mojkovac – četiri lica (tri žene);
- Nikšić - 23 lica sa invaliditetom (10 žena ili 43,47%) i jedno teže zapošljivo lice;
- Berane – dva lica.

Od 01.01.2016. godine do 31.12.2016. godine, u mjere 1 i 2 (savjetovanje, podsticanje i motivisanje lica sa invaliditetom na aktivno traženje zaposlenja i utvrđivanje preostale radne sposobnosti) uključeno je 120 lica sa invaliditetom (70 žena): 19 lica (14 žena) iz Podgorice, šest lica (četiri žene) iz Danilovgrada, 27 lica (16 žena) iz Bara, 29 lica (17 žena) iz Bijelog Polja, jedno lice iz Mojkovca, 15 lica (osam žena) iz Tivta, osam lica (pet žena) iz Nikšića, po dva lica iz Herceg Novog i Berana i jedno lice iz Kotora.

U mjere 1 i 2 u toku 2016. godine, uključena su i četiri teže zapošljiva lica (dvije žene) iz Podgorice.

U mjere 3,4,5 (pomoć u prihvatanju vlastite invalidnosti i upoznavanje sa mogućnostima uključivanja u osposobljavanje i rad; pomoć u izboru odgovarajućih profesionalnih ciljeva i razvijanje socijalnih spretnosti i vještina), u izvještajnom periodu, uključeno je 45 lica sa invaliditetom (26 žena): 13 u Bijelom Polju (12 žena), 15 u Podgorici (sedam žena) i šest u Nikšiću (jedna žena) i 11 u Tivtu (šest žena).

U mjere 3, 4 i 5, u izvještajnom periodu uključeno je i jedno teže zapošljivo lice iz Nikšića.

U toku 2016. godine, u mjere 7, 8 i 9 (analiza konkretnog radnog mjesta i radnog okruženja lica sa invaliditetom; izrada plana prilagođavanja radnog mjesta i radnog okruženja za lica sa invaliditetom; izrada plana potrebne opreme i sredstava za rad za lica sa invaliditetom), uključeno je 39 lica (23 žene).

U navedene mjere uključuju se zaposlena lica sa invaliditetom, radi ostvarivanja prava njihovih poslodavaca na subvencije za bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada za zapošljavanje i učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta (pomagača u radu) lica sa invaliditetom

U mjeru 10: osposobljavanje za rad na konkretnom radnom mjestu, u toku 2016. godine uključene su dvije žene sa invaliditetom u Podgorici i Tivtu.

U mjeru 11: praćenje i stručna pomoć prilikom osposobljavanja i obrazovanja uključeno je jedno lice sa invaliditetom iz Nikšića.

U mjeru 12: praćenje lica sa invaliditetom na radnom mjestu nakon zaposlenja, u toku 2016. godine, uključeno je 21 lice sa invaliditetom (10 žena), i to: deset lica u Pljevljima (šest žena), devet lica u Podgorici (tri žene), jedno lice u Danilovgradu i jedno lice ženskog pola u Nikšiću.

Izvođači profesionalne rehabilitacije su u toku 2016. godine evaluaciju uspješnosti procesa rehabilitacije za pojedino lice sa invaliditetom (mjera 13) uradili za 20 lica sa invaliditetom (osam žena) i to 18 lica iz Podgorice (sedam žena) i dva lica iz Pljevalja (jedna žena) i za dva teže zapošljiva lica (jedna žena) iz Podgorice.

U toku 2016. godine u radnom odnosu je bilo 30 lica sa invaliditetom koji su bili uključeni u proces profesionalne rehabilitacije u 2016. godini i u ranijem periodu (14 žena). Ova lica su se zapošljavala uglavnom kroz projektne aktivnosti, u okviru realizacije grant šema.

2.14.3 Zapošljavanje lica sa invaliditetom

U 2016. godini, zaposleno je 245 lica sa invaliditetom kod 181 poslodavca. Na neodređeno vrijeme zaposleno je 65 lica sa invaliditetom, a na određeno vrijeme zaposleno je 180 lica (ova lica su više puta zasnivala radni odnos na određeno vrijeme u toku tekuće godine ili im je prestao radni odnos). Poslodavcima koji su zapošljavali lica sa invaliditetom priznato je pravo na subvenciju zarade.

Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom

Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, propisano je, da se u Zavodu za zapošljavanje Crne Gore organizuje Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom i da se sredstva Fonda prvenstveno obezbjeđuju iz posebnog doprinosa, koji uplaćuju poslodavci koji nijesu ispunili propisanu kvotu pri zapošljavanju lica sa invaliditetom. Ova sredstva se uplaćuju u Budžet Crne Gore.

Od 1. januara 2014. godine, Fond je izdvojen kao posebna budžetska pozicija, u prihodnoj i rashodnoj strani Budžeta Crne Gore, odnosno Budžeta Zavoda za zapošljavanja Crne Gore i za 2016. godinu, za ovaj program je predviđen iznos od 3.000.000,00 Eur.

Sredstva Fonda, shodno Zakonu, mogu se koristiti za: mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije za nezaposlena i zaposlena lica sa invaliditetom, sufinansiranje posebnih organizacija za zapošljavanje, programe aktivne politike zapošljavanja u kojima učestvuju lica sa invaliditetom, subvencije, finansiranje grant šema i novčane pomoći za učesnike u mjerama profesionalne rehabilitacije.

Za realizaciju programa profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja sa invaliditetom, u 2016. godini, utrošeno je 3.045.339,77 Eur i to za:

- programe profesionalne rehabilitacije – 148.624,00 Eur;
- subvencije zarade – 963.512,51 Eur;
- subvencija (prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada) – 72.223,23 Eur;
- subvencija (učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta u radu) - 87.256,03 Eur;
- finansiranje grant šema – 1.723.607,86 Eur;
- novčane pomoći polaznicima programa – 27.171,68 Eur;
- naknade članovima komisija za profesionalnu rehabilitaciju i Savjeta Fonda – 22.944,46 Eur.

U toku 2016. godine, realizovana su 53 projekta profesionalne rehabilitacije, aktivne politike zapošljavanja i zapošljavanja lica sa invaliditetom. Ovi projekti su odobreni odlukom Upravnog odbora Zavoda, po javnom pozivu od 03.11.2015. godine. Za realizaciju ovih projekata, u 2016. godini, utrošeno je 982.695,84 Eur.

Po javnom pozivu za podnošenje predloga projekata zapošljavanja lica sa invaliditetom koji je objavljen 13.11.2016. godine, Upravni odbor Zavoda odobrio je finansiranje 30 projekata, u iznosu od 1.481.824,05 Eur, čija realizacija počinje 10.01.2017. godine. Prvi dio dodijeljenih sredstava, u iznosu od 740.912,03 Eur, isplaćen je izvođačima projekata po zaključenju ugovora sa Zavodom do 31.12. 2016. godine.

2.15. Realizacija programa javnih radova RE populacije izbjeglica i raseljenih lica

U periodu 01.01.2016 – 31.12.2016. godine u programe aktivne politike zapošljavanja uključena su 22 pripadnika populacije Roma i Egipćana. Od ukupnog broja uključenih, osam je žena (36,36%).

Pregled realizovanih programa:

- U sedam lokalnih javnih radova u Beranama, Bijelom Polju, Mojkovcu, Nikšiću, Cetinju, Danilovgradu i Herceg Novom uključeno je osam lica RE populacije (četiri žene).
- U državni javni rad „Neka bude čisto“ uključeno je 10 lica iz Biroa rada Nikšić, Podgorica, Herceg Novi i Tivat.
- U program obrazovanja i osposobljavanja za zanimanje „frizer za žene“, u Podgorici, uključene su četiri žene.

Sezonsko zapošljavanje

Na sezonskim poslovima u izvještajnom periodu zaposlena su 62 lica romske i egipćanske populacije (27 žena ili 43,54%).

Starosna struktura zaposlenih žena:

- 15-25 godina starosti: 19 lica (pet žena);
- 26-35 godina starosti: 23 lica (10 žena);
- 36-45 godina starosti: 14 lica (sedam žena);
- 46-55 godina starosti: šest lica (pet žena).

Regionalni pregled:

- iz evidencije Područne jedinice Herceg Novi za opštine Herceg Novi, Tivat i Kotor - 35 lica (15 žena);
- iz evidencije Područne jedinice Bar za opštine Bar, Budva i Ulcinj - 14 lica (šest žena);
- iz evidencije Područne jedinice Podgorica za opštine Podgorica, Danilovgrad, Kolašin i Cetinje i gradske opštine Golubovci i Tuzi – sedam lica (dvije žene);
- iz evidencije Područne jedinice Nikšić za opštine Nikšić, Plužine i Šavnik – četiri lica (tri žene);
- iz evidencije Područne jedinice Bijelo Polje za opštine Bijelo Polje i Mojkovac – dva lica (jedna žena);

2.16 Realizovane aktivnosti u oblasti klasifikacije zanimanja i obrazovanja

U okviru kontinuirane podrške kao struktuirane aktivnosti u cilju optimizacije procesa rada u oblasti evidencije, posredovanja, oglašavanja i statističkog izveštavanja, planirane aktivnosti u oblasti klasifikacije obrazovanja i zanimanja u izvještajnom periodu realizovane su u skladu sa definisanim ciljevima. Određeni poslovi u ovoj oblasti realizovani su u saradnji sa Sektorom za informacioni sistem i Odsjekom za statistiku.

- Šifarnik zanimanja i stručnih sprema dopunjen je novim zanimanjima/kvalifikacijama u IV, VI i VII i VIII nivou obrazovanja u skladu sa strukturom šifarnika. Javne isprave (diplome i uvjerenja) kojim lica, tražioci

zaposlenja u procesu prijavljivanja na evidenciju Zavoda za zapošljavanje potvrđuju stečenu kvalifikaciju nivoa obrazovanja su osnov za definisanje šifarskog koda i razvrstavanje kvalifikacija prema grupama zanimanja i pripadajućim područjima rada. Šifarnik se dopunjava i ažurira utvrđenom dinamikom rada, a na osnovu prijema zahtjeva od biroa rada. Pregled Šifarnika omogućen je u elektronskoj verziji u kategoriji Šifarnik (Statistika i izvještavanje) ŠIF 03 – Šifre zanimanja.

- Šifarnik posebnih znanja i vještina dopunjen je u kategoriji “Sticanje stručne kvalifikacije “ i “Osposobljavanje za obavljanje poslova”. Osnov za definisanje šifarskog koda i razvrstavanje u određene kategorije Šifarnika su javne isprave (sertifikati i potvrde). Šifarnik se dopunjava i ažurira utvrđenom dinamikom rada, a na osnovu prijema zahtjeva od biroa rada. Pregled Šifarnika omogućen je u elektronskoj verziji u kategoriji Šifarnik (Statistika i izvještavanje) ŠIF 04 – Posebna znanja.
- Standardna klasifikacija zanimanja SKZ/88 dopunjena je novim zanimanjima/kvalifikacijama nivoa obrazovanja, odnosno klasifikovana su i šifrirana sva pojedinačna zanimanja u skladu sa strukturom SKZ/88. Ova Klasifikacija je korišćena kao radni materijal u postupku usklađivanja sa Standardnom klasifikacijom zanimanja SKZ/08.
- Urađen je i implementiran Šifarnik nivoa obrazovanja u skladu sa zakonom o Nacionalnom okviru kvalifikacija (NOK-u). Nacionalni okvir kvalifikacija u Crnoj Gori (NOK) je instrument koji omogućava svrstavanje, upoređivanje, razvijanje i razumijevanje kvalifikacija, njihovu povezanost i jasan pregled različitih puteva sticanja kvalifikacija za potrebe tržišta rada i društva. Njime se uređuje sistem kvalifikacija u zemlji na svim nivoima i u svim sektorima. NOK je zasnovan na ishodima učenja i ima ulogu osavremenjavanja sistema kvalifikacija kako bi bio jasan i razumljiv svim ciljnim grupama.

Nacionalni okvir kvalifikacija u Crnoj Gori usklađen je sa nivoima Evropskog okvira kvalifikacija za cjeloživotno učenje, a time posredno i povezivanje s nacionalnim okvirima kvalifikacija drugih evropskih zemalja. To znači da su nivoi kvalifikacija koje se stižu u Crnoj Gori uporedivi s nivoima Evropskog okvira kvalifikacija, što omogućava prepoznatljivost kvalifikacija koje se stižu u Crnoj Gori i mobilnost pojedinaca na tržištu rada i obrazovanja na širem evropskom prostoru.

Uporedivost nivoa NOK-a i EOK-a

Nivoi kvalifikacija su najznačajniji elemenat NOK-a. Kvalifikacije se razvrstavaju u nivoe od I do VIII, a nivoi I, IV i VII imaju podnivoe.

Za potrebe statističkog izveštavanja i vođenje evidencija o licima koja traže zaposlenje definisan je šifarski kod u skladu sa strukturom klasifikacije.

Nivo/podnivo NOK-a	Kvalifikacija nivoa obrazovanja	Trajanje/kreditna vrednost	Šifarski kod ZZZCG
VIII	Doktorske studije	300+180 ECTS	80180
VII/2	Postdiplomske magistarske studije (Stari sistem studiranja)	Diploma visokog obrazovanja + 2 godine studija	72172
VII/2	Postdiplomske magistarske studije	180+120. 240+60, 180+60+60 ECTS	72272
VII/1	Postiplomske specijalističke akademske I primjenjene studije	180+60 ECTS	71371
VII/1	Osnovne studije	240, 300 ECTS	71171
VII/1	Diplome visokog obrazovanja (stari sistem studiranja)	4 – 6 godina	71271
VI	Osnovne akademske I primjenjene studije	180 ECTS	60171
V	Viša stručna skola	120 ECTS	50363
V	Viša skola - lica sa završenim VI/1SSS)	2 godine	50161
V	Viša skola - lica sa završenim VI/2SSS	Specijalistički semestar	50262
IV/2	Majstorski ispit	60 ECTS	42150
IV/1	Gimnazija Srednja stručna škola u trajanju od 4 godine	240 ECTS	41140
III	Srednja stručna skola u trajanju od 3 godine	180 ECTS	30130
II	Niže stručno obrazovanje u trajanju od 2 godine	120 ECTS	20120
I/2	Osnovna škola		12110
I/1	Završen prvi ciklus osnovnog obrazovanja		11210

- Standardna klasifikacija zanimanja SKZ/08

U izvještajnom periodu urađeno je usklađivanje Standardne klasifikacije zanimanja – SKZ/88 prema Standardnoj klasifikaciji zanimanja – SKZ/08. Međunarodna usklađenost je osigurana pridržavanjem načela i sistema Međunarodne standardne klasifikacije zanimanja – ISCO/08.

Klasifikacija predstavlja bazični nacionalni dokument za statističko izvještavanje u zemlji i u međunarodnoj komunikaciji, vođenje politike zapošljavanja, razvoj obrazovnog sistema i ljudskih resursa.

Standardna klasifikacija zanimanja ima hijerarhijsku strukturu definisanu sljedećim nazivima: Rod, Vrsta, Podvrsta i Grupa. Zanimanja se udružuju odnosno kombinuju u grupe zanimanja na nivou sistematskog prikaza od četiri hijerarhijska nivoa. Najviši nivo su glavne grupe zanimanja koje su označene jednocifrenom šifrom (Rod), slijede vrste zanimanja sa dvocifrenom šifrom (Vrste), podvrste zanimanja sa trocifrenom šifrom (Podvrste), dok su jedinice podvrsta zanimanja Grupe sa četvorocifrenom šifrom. U okviru četvrtog hijerarhijskog nivoa „Grupa” urađen je šifarski popis pojedinačnih zanimanja, na osnovu registrovanih zanimanja iz Zavodove baze podataka (oko 4.500 zanimanja). Pregled SKZ/08 omogućen je u elektronskoj verziji u kategoriji Šifarnik (Statistika i izvještavanje) ŠIF 05 – Zanimanja SKZ.

Struktura Klasifikacije: 10 Rodova, 43 Vrste, 130 Podvrste, 438 Grupa i oko 4500 zanimanja.

Implementaciji Standardne klasifikacije zanimanja SKZ/08 prethodila je:

- Revizija SKZ/88 u smislu izmjena naziva pojedinih rodova, vrsta, podvrsta i grupa;
- Izmjena šifarskih kodova rodova, vrsta, podvrsta i grupa;
- Izrada strukture Grupa u skladu sa korespondentnom tabelom;
- Svrstavanje zanimanja iz SKZ/88 u novoformirane vrste, podvrste i grupe SKZ/08;
- Izmjena šifarskih kodova pojedinačnih zanimanja prema pripadajućim grupama;
- Izrada izvještaja za elektronski pregled slobodnih šifara u kategoriji Šifarnik (Statistika i izvještavanje) ŠIF 02 – Slobodne EU sifre.

2.17. EURES

Zavod za zapošljavanje Crne Gore je u cilju podrške legalnim radnim migracijama i asistenciji državljanima Crne Gore prilikom nalaženja posla u inostranstvu, pokrenuo aktivnu saradnju sa Federalnom agencijom za zapošljavanje SR Njemačke i institucijom u okviru ove agencije koja se bavi zapošljavanjem stranih radnika – Centralnom posredničkom kancelarijom za strane radnike i stručnjake iz inostranstva. Delegacija Zavoda je prisustvovala međunarodnoj konferenciji “Radne migracije u Njemačku – nedavna dešavanja i mogući ishodi za dalju bilateralnu saradnju” koja je održana u periodu od 22. do 24. februara 2016. godine u Sektoru za međunarodno posredovanje Federalne agencije za zapošljavanje SR Njemačke u Bonu, Njemačka. Predstavnici njemačkog zavoda su predstavili stanje na tržištu rada i mogućnosti zapošljavanja radnika koji dolaze iz zemalja koje nisu članice EU. Predstavljen je Zakon o zapošljavanju stranaca Njemačke, procedure prilikom zapošljavanja stranih radnika, potrebe njemačkog tržišta rada. Predstavnici Zavoda su iskoristili navedenu posjetu da sa predstavnicima Njemačke razmotre mogućnosti bilateralne saradnje i pružanje prilike građanima Crne Gore za život i rad u Njemačkoj, kao i da pozovu predstavnike Federalne agencije za zapošljavanje SR Njemačke da posjete crnogorski Zavod.

Dalja saradnja dva zavoda je nastavljena posjetom predstavnika Federalne agencije za zapošljavanje Savezne Republike Njemačke Zavodu za zapošljavanje Crne Gore.

Sastanak je održan 26. i 27. maja 2016. u Podgorici, Crna Gora. Osim predstavnika Zavoda, sastanku su prisustvovali i predstavnici Ministarstva rada i socijalnog staranja Crne Gore. Tema sastanka je bila pristup crnogorskih državljana njemačkom tržištu rada i legalne migracije. Naglašena je podrška Zavodu vezana za proces legalnih migracija i važnost i neophodnost saradnje dva zavoda kako bi se proces migracija crnogorskih državljana u SR Njemačku odvijao legalnim putem i kako bi crnogorski radnici na njemačkom tržištu rada imali ista prava i bili zaštićeni kao i ostali radnici na tom tržištu. Delegacija Njemačke je predstavila stanje na njemačkom tržištu rada, organizacionu strukturu njihovog zavoda i pravnu regulativu. Njemačka delegacija je predstavila zakonski okvir za legalno zapošljavanje crnogorskih radnika u Njemačkoj.

Sastanak je rezultirao dogovorom o potpisivanju Aneksa Sporazuma o saradnji između Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i Federalne agencije za zapošljavanje SR Njemačke u cilju unaprjeđenja bilateralne saradnje. Na sastanku je dogovoreno i organizovanje »Sajma mogućnosti legalnih radnih migracija u SR Njemačku«.

Aneks Sporazuma o saradnji između Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i Federalne agencije za zapošljavanje SR Njemačke je potpisan 5. jula 2016. godine.

Tokom posjeta predstavnika Federalne agencije za zapošljavanje SR Njemačke 5. jula 2016. godine organizovan je sastanak na kom su eksperti iz ove institucije pružili informacije o mogućnostima, zahtjevima i načinima priznavanja diploma crnogorskih škola i fakulteta u SR Njemačkoj. Sastanku su prisustvovali predstavnici: Zavoda za zapošljavanje, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva prosvjete, Ministarstva nauke, Ambasade SR Njemačke, Privredne komore, Centra za stručno obrazovanje, Ispitnog centra, predstavnici Univerziteta, Monstata, GIZ-a, DAAD-a, Humboldt Society-a, škola stranih jezika...

Zavod za zapošljavanje Crne Gore je u saradnji sa Federalnom agencijom za zapošljavanje SR Njemačke 6. jula 2016. godine organizovao »Sajam legalnih radnih migracija u SR Njemačku«. Cilj Sajma je bio upoznavanje državljana i državljanke Crne Gore sa uslovima života i rada u Njemačkoj i predstavljanje mogućnosti nalaženja zaposlenja u SR Njemačkoj za naše građane. Na Sajmu su predstavnici Federalne agencije za zapošljavanje SR Njemačke, putem direktnog kontakta, zainteresovanim licima pružali informacije o načinima dobijanja radnih viza u SR Njemačkoj, deficitarnim zanimanjima na njemačkom tržištu rada, kanalima traženja posla u Njemačkoj i sve druge informacije vezano za život i rad državljana zemalja koje nisu članice Evropskog ekonomskog prostora. Sajmu su prisustvovali i predstavnici Ambasade SR Njemačke, koji su pored informacija o viznom režimu za državljane Crne Gore, predstavili stipendijske programe za osnovne i post-diplomske studije, kao i mogućnosti za obavljanje radne prakse za crnogorske državljane. Sajam je bio izuzetno posjećen i značajno medijski praćen.

Predstavica Zavoda za zapošljavanje je pohađala "Jesenju školu – život i rad u Njemačkoj" u period od 14. do 18. novembra 2016. godine u Bonu koji je organizovala Federalna agencija za zapošljavanje Njemačke - Sektor za međunarodno

posredovanje. Cilj obuke koju su učesnici dobili tokom pohađanja ove škole jeste upoznavanje sa svim aspektima, preduslovima i procedurama legalnih radnih migracija u SR Njemačku. Teme koje su obrađivane bile su vezane za pravnu proceduru aplikacija i dobijanja boravnih i radnih viza u SR Njemačkoj, proces podnošenja zahtjeva za nostrifikaciju i načini nostrifikacija inostranih diploma, tehnologiju rada sa licima koja traže savjetovanje po pitanjima života i rada u Njemačkoj. Takođe, predstavljeni su i osnovni statistički podaci o njemačkom tržištu rada, potrebe njemačkog tržišta rada, poreski sistem, minimalna zarada, regulisane i neregulisane profesije u SR Njemačkoj, radna biografija potrebna za tržište SR Njemačke, institucije i portali koji pružaju informacije o životu i radu u SR Njemačkoj, asistiraju tražiocima posla i učestvuju u procesu nostrifikacije diploma.

Pokrenute su i druge aktivnosti na promociji mogućnosti zapošljavanja naših državljanja u SR Njemačkoj čija je realizacija planirana tokom naredne godine.

Zavod za zapošljavanje je u decembru 2016. godine otpočeo saradnju sa slovačkom agencijom za zapošljavanje »Labeo« u cilju zapošljavanja crnogorskih građana u Slovačkoj. Nastavak saradnje i realizacija zapošljavanja je planirana za 2017. godinu.

Crna Gora (CG) je u procesu pridruživanja Evropskoj uniji (EU). Zavod je u cilju potpune harmonizacije svoje metodologije rada sa metodologijama rada javnih službi za zapošljavanje EU formirao Odsjek za EURES i međunarodno posredovanje.

EURES (European employment service) je mreža javnih zavoda za zapošljavanje zemalja članica Evropskog ekonomskog prostora koji su u partnerstvu s Evropskom komisijom. U zemlje evropskog ekonomskog prostora spada 28 država članica EU, kao i Norveška, Lihtenštajn, Island i Švajcarska.

ZZZCG je uključen u više pregovaračkih poglavlja u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Poglavlje koje se najviše tiče rada ZZZ i direktno utiče na njegovo funkcionisanje je pregovaračko poglavlje 2 – Sloboda kretanja radnika.

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2016. godine predstavnici Zavoda su radili na daljoj izradi Pregovaračke pozicije za Poglavlje 2 koja treba da služi kao osnova prilikom pregovora Crne Gore sa Evropskom unijom, kada je u pitanju Poglavlje 2. Takođe, tokom 2016. godine se radilo na daljem usklađivanju zakonskih i podzakonskih akata sa pravnom tekovinom Evropske unije i ispunjavanju obaveza iz »Programa pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji«. Redovno su rađeni i izvještaji o ispunjavanju obaveza iz prethodno usvojenog »Programa pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji«.

Urađena je i revizija prethodnog »Programa pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji« u cilju njegovog usklađivanja sa obavezama u narednom periodu.

Predstavnici Zavoda su bili aktivno uključeni u dalji nastavak pregovora CG sa EU i ispunjavanju obaveza iz »Programa pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji«.

2.18 Normativno – pravna djelatnost

Normativno-pravni poslovi

U 2016.godini, u okviru normativno pravnih poslova koji su se obavljali u Zavodu, realizovane su sljedeće aktivnosti, koji se odnose, na:

- Učešće u pripremi Nacrta međunarodnih sporazuma o socijalnom osiguranju;
- Izradu izmjena i dopuna Statuta Zavoda;
- Praćenje i analiziranje zakonskih i drugih propisa iz oblasti zapošljavanja;
- Obezbeđivanje jedinstvene primjene propisa u oblasti zapošljavanja i ostvarivanja prava iz osiguranja od nezaposlenosti;
- Učešće u pripremi ugovora i sporazuma koje zaključuje Zavod;
- Učešće u pripremi predloga odluka Upravnog odbora Zavoda;
- Praćenje propisa iz oblasti zapošljavanja i rada stranaca i zaštite građana Crne Gore na radu u inostranstvu;
- Učešće u primjeni Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti;
- Vođenje prvostepenog upravnog postupka po zahtjevu za slobodan pristup informacijama;
- Učešće u pripremi internih pravila i procedura na osnovu zakona i drugih propisa;
- Primjenu međunarodnih sporazuma o socijalnom osiguranju u dijelu osiguranja za slučaj nezaposlenosti;
- Postupanje po inicijativama, predstavkama i pritužbama;
- Postupanje po tužbama i presudama u upravnom sporu;
- Izrada uputstava, kojima se obezbeđuje jedinstvena primjena propisa iz oblasti osiguranja za slučaj nezaposlenosti.

Pregled sudskih sporova

Tokom 2016. godine vođeni su sudski postupci pred Osnovnim sudovima u Crnoj Gori, pred Višim sudom u Bijelom Polju i Privrednim sudom u Podgorici, po žalbama tužioca ili tuženog i to iz različitih pravnih osnova (radni sporovi, sporovi za naplatu kredita, pojedinačni sporovi po osnovu privatizacije).

Zavod za zapošljavanje vodi postupke za naplatu kredita koji su odobreni posredstvom Banke za razvoj i predmeta za kredite odobrene posredstvom Montenegro banke. S obzirom da smo u prethodnom periodu za Montenegro banku podnijeli nadležnim sudovima u Crnoj Gori predloge za izvršenje koji su ulaganjem prigovora od strane dužnika prešli u parnicu, broj predmeta pred sudovima se povećao.

Ovo se odnosi na predmete vraćene Zavodu za zapošljavanje na osnovu Odluka Vlade Crne Gore, s obzirom da je Banka za razvoj likvidirana, a Montenegro banka privatizovana.

Treba posebno napomenuti da je Podgorička banka, Societe generale group Montenegro, jednostrano raskinula Ugovor o komisionom plasmanu kredita a predmeti nijesu u posjedu Zavoda za zapošljavanje radi čega zastupnici Zavoda prisustvuju

ročištima i naknadno pribavljaju potrebnu dokumentaciju, što otežava rad na tim predmetima. Trenutno ih je u postupku 90 i to pred Privrednim i Osnovnim sudom u Podgorici.

U toku 2016. godine svaki predmet koji je pred Osnovnim sudom u Podgorici vođen, ročišta su se zakazivala svakog mjeseca. Očekuje se pokretanje novih izvršnih postupaka, kojima će se tražiti naplata na novčanim potraživanjima žiranata, ovdje solidarnim dužnicima, kao i postupaka za prodaju nepokretnosti koje služe kao obezbjeđenje potraživanja po ugovorima o fiduciji sa Zavodom za zapošljavanje. Navedeni poslovi su trajnog karaktera, pa se u pojedinim fazama postupka nalaze pred različitim sudovima.

Predmeti koji su od posebnog značaja su aktivirani predmeti iz privatizacije za "Ljetopis" radi naknade štete od 1.000.000,00 Eur. Pokrenut je postupak koji se vodi pred Osnovnim sudom u Ulcinju radi poništaja ugovora o privatizaciji i povraćaj imovine bivših vlasnika a koji su u posjedu preduzeća "Jadran-prevoza" Ulcinj.

Takođe, pokrenut je postupak po tužbi zaposlenih radi naknade štete iz osnova osiguranja koji se vodi pred Osnovnim sudom u Podgorici. Takođe, spor koji se vodi pred Privrednim sudom u Podgorici po tužbi Narodne banke Srbije, a za povraćaj sredstava po osnovu zakupnine prostora u "Poslovnom centru Kruševac", fiducijarno vlasništvo Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i po pravosnažnim presudama Trgovinskog suda u Beogradu prešlo u vlasništvo Narodne banke Srbije.

Iz osnova privatizacije i dalje se vode pojedinačni postupci, iako se taj proces smatra završenim. Pravni osnov u ovim sporovima je uglavnom poništaj ugovora o kupoprodaji akcija, naknada štete ili utvrđivanje broja ili vrijednosti akcija manjinskih akcionara. Preostali sporovi se, u zavisnosti od faze u postupku, vode pred različitim sudovima a po vanrednim pravnim sredstvima pred Vrhovnim sudom Crne Gore. U određenom broju slučajeva ne može se na potpuno izvjestan način utvrditi vrijeme okončanja spora ni konačan ishod.

Broj predmeta iz osnova privatizacije i transformacije se mijenja i smanjen je u odnosu na prethodni period. Međutim, broj predmeta iz drugih osnova se povećava, u kojima se Zavod za zapošljavanje pojavljuje u svojstvu oštećenog, zatim fizička dioba imovine u preduzećima koja su transformisana i u kojima je Zavod za zapošljavanje akcionar (po osnovu vlasništva nad akcijama), radni sporovi. Takođe, sporovi u upravnom i drugim postupcima, naročito kod Direkcije za nekretnine.

Broj postupaka se mijenja u odnosu na fazu u kojoj se trenutno nalaze.

2.19 Javne nabavke

Planom javnih nabavki Zavoda za zapošljavanje Crne Gore za 2016. godinu planirano je sprovođenje 36 postupaka (uključujući i neposredne sporazume koji se ne sprovede putem tendera) sa procijenjenim budžetom od ukupno 721.335,00 Eur. Od tog iznosa na nabavku roba odnosi se 262.200,00 Eur, 394.135,00 Eur za nabavku usluga i 65.000,00 Eur za planirane radove.

U skladu sa Zakonom o javnim nabavkama ("Sl. list CG", br. 42/11, 57/14), Planom javnih nabavki Zavoda za zapošljavanje Crne Gore za 2016. godinu i odlukama Upravnog odbora Zavoda za zapošljavanje do 31.12.2016. godine pokrenuta su 23

postupka javnih nabavki, od čega je realizovano (zaključeni su ugovori o javnoj nabavci) 20 postupaka.

Predmetni postupci javnih nabavki provedeni su u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama metodom otvorenog postupka javnih nabavki (javni poziv, javni tender) i šoping metodom.

U otvorenom postupku putem javnog nadmetanja realizovano je šest postupka javnih nabavki: štamparske usluge, usluge marketinga i oglašavanja, usluge mobilnog interneta, nabavka kancelarijskog materijala, nabavka opreme po partijama, nabavka profesionalne kuhinje – ugovorene vrijednosti 132.357,58 Eur.

Postupak javne nabavke usluga mobilne telefonije je u proceduri postupka po žalbi kod Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki.

Šoping metodom provedeno je 14 postupaka javnih nabavki: nabavka goriva za službena vozila, usluge održavanje programske opreme (softvera) po partijama, usluga tehničkog pregleda i registracije za službenih vozila, poštanskih usluga, usluga osiguranja imovine i lica po partijama, usluga parkirališta, usluga popravke održavanja, i instaliranja po partijama, usluga održavanja službenih vozila, sredstava za higijenu, kancelarijskog namještaja, usluga tekućeg građevinskog održavanja, usluga čišćenja – ugovorene vrijednosti 189.182,86 Eur.

Obustavljena su dva postupka javnih nabavki i to: usluge emitovanje televizijske emisije »Pokreni se«, i usluge arhiviranja i nijesu ponovljena u 2016. godini.

U svim pokrenutim postupcima, osim za pružanje usluga mobilne telefonije za koju je primijenjen kriterijum ekonomski najpovoljnija ponuda, za vrednovanje ponuda je primijenjen kriterijum - najniža ponuđena cijena.

U navedenom periodu vršene su nabavke neposrednim sporazumom, shodno Zakonu o javnim nabavkama, za čiju namjenu je utrošeno 36.942,81 Eur.

2.20 Razvoj ljudskih resursa, koordinacija i praćenje procesa rada

2.20.1 Stručno usavršavanje zaposlenih u Zavodu za zapošljavanje

Eksterna organizacija specifičnog programa obuke

U 2016. godini kroz određene programe obuka prošlo je 58 zaposlenih. Zainteresovanost za određene programe obuka u 2016. godini iznosi 18,50% od ukupnog broja zaposlenih.

Specifične obuke koje je pohađao najveći broj zaposlenih tematski se odnose na sledeće oblasti:

Opšti program stručnog osposobljavanja i usavršavanja (februar-april)

- Etički kodeks -1 lice

- Javne nabavke -1 lice
- Kontrola rada javne uprave -1 lice
- Slobodan pristup informacijama - 4 lica
- Zakon o državnim službenicima i namještenicima - 2 lica
- Intelektualna svojina - 1 lice

Opšti program stručnog osposobljavanja i usavršavanja (maj-jun)

- Motivacija zaposlenih - 2 lica
- Zabrana diskriminacije - 1 lice
- Od ideje do uspješno realizovanog projekta - 2 lica
- Zakon o upravnom postupku - 8 lica
- Jačanje vještina rane identifikacije i upućivanja potencijalnih slučajeva trgovine ljudima u Crnoj Gori - 5 lica
- Napredni *kurs računara* (MS Word, MS Power Point, MS Excel) - 7 lica

Opšti program stručnog osposobljavanja i usavršavanja (oktobar -decembar)

- Zabrana diskriminacije - 5 lica
- Postupak ocjenjivanja državnih službenika i namještenika - 3 lica
- Rješavanje konfliktnih situacija -3 lica
- Javne nabavke – 1 lice
- IPA 2 u aktuelnoj finansijskoj perspektivi EU – 2 lica
- Slobodan pristup informacijama – 2 lica

Specifični program obuke za sticanje i unaprijeđenje znanja i vještina iz oblasti sistema unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru

- Unutrašnja revizija programa i projekata koji se finansira iz sredstava EU - 1 lice
- Uzorkovanje – 1 lice
- Priprema godišnjeg izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole – 1 lice
- Zakon o Upravnom postupku – 3 lica

Obuke koje je pohađalo najviše lica su: Jačanje vještina rane identifikacije i upućivanje potencijalnih slučajeva trgovine ljudima u Crnoj Gori, Slobodan pristup informacijama, Napredni kurs računara i Zakon o upravnom postupku.

Interna organizacija specifičnog programa obuke

U toku 2016. godine u periodu 28-30 jul realizovana je obuka u internoj organizaciji Zavoda. Obuci je prisustovalo 25 zaposlenih. Ciljevi programa su motivacija i integracija zaposlenih, poboljšanje komunikacije i timski rad, saradnja između sektora, poboljšanje kvaliteta usluga Zavoda, edukacija i informisanje zaposlenih, razvijanje i podizanje svijesti o značaju individualnih uloga u okviru sistema Zavoda.

2.20.2 Izrada strateških dokumenata za unapređenje rada Zavoda

Revidiranje “Predloga modela definisanja strateških elemenata rada Zavoda za zapošljavanje”

U dokumentu je predstavljen predlog modela definisanja strateških elemenata Zavoda za zapošljavanje od strane menadžmenta; predlog modela definisanje mjesta trenutnog stajanja na nivou svih organizacionih jedinica; predlog modela definisanja strateških elemenata na svim organizacionim jedinicama; predlog modela definisanja ciljeva svih organizacionih jedinica; predlog modela definisanja misije, vizije i ciljeva na individualnom nivou (na nivou zaposlenog).

Revidiranje “Predloga modela strateških elemenata rada Zavoda za zapošljavanje” sa akcentom na predlogu modela definisanja ciljeva i radnih zadataka zaposlenih

U skladu sa urgentnim formalno-pravnim obavezama definisanja ciljeva i radnih zadataka za sve zaposlene redefinisan je model “Predloga definisanja strateških elemenata rada Zavoda za zapošljavanje sa akcentom na definisanje ciljeva i radnih zadataka” u saradnji sa kadrovskom službom.

Aktivnosti izrade karijernih kartona zaposlenih

U okviru redovnih aktivnosti odsjeka za razvoj ljudskih resursa kontinuirno se radilo na formiranju najpodesnijeg modela izrade individualnih karijernih kartona zaposlenih, modela vođenja evidencije o uključenosti zaposlenih u procese izrade strateških dokumenata, o uključenosti zaposlenih u programe, seminare i konferencije određenih tematskih cijelina i sl.

Pothranjivanje KIS baze o zaposlenima u Zavodu za zapošljavanje

Jedna od pomenutih aktivnosti predstavlja unos podataka svih zaposlenih u program kadrovskog informacionog sistema i ažuriranje pomenute baze podataka.

Kontinuirano se radilo na dodatnom ažuriranju pomenute baze podataka za sve zaposlene koji se odnosio na unošenje Riješenja ocjenjivanja rada svih zaposlenih u Zavodu za 2016. godinu.

2.20.3 Koordinacija i praćenje procesa rada

Realizacija troškova prevoza na sezonskim poslovima

U toku 2016. godine za potrebe Sektora za zapošljavanje kontinuirano se radilo na praćenju obračuna i realizacije troškova prevoza za korisnike usluga Zavoda za zapošljavanje koji su bili angažovani na sezonskim poslovima. Odrađeno je 47 realizacija praćenja obračuna i realizacija troškova.

Realizacija koordinacije i praćenja procesa rada

- Organizovan je niz aktivnosti koje je nametala svakodnevna praksa. To se posebno odnosilo na koordinaciju poslova u okviru svih službi, a naročito u radu

Biroa i implementacije mjera aktivne politike zapošljavanja i ujednačavanja rada u svim organizacionim jedinicama.

- Organizovani su tematski sastanci u vezi sprovođenja svih aktivnih mjera i ujednačavanja prakse i primjene tehnologije rada u svim biroima.
- U skladu sa primjenom Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, i člana 54b navedenog zakona formirana je radna grupa koja je radila na primjeni i praćenju pomenutog zakona. Održano je više sastanaka sa predstavnicima Ministarstva rada i socijalnog staranja i Centrima za socijalni rad, radi dogovora o načinu saradnje, u cilju što efikasnijeg i blagovremenog postupanja po podnijetim zahtjevima.

Obzirom da evidencija koju vodi Zavod za zapošljavanje nije predviđena za ostvarivanje ovakvog prava, prvi zadatak Radne grupe je bio izrada uputstva o postupku izdavanja tražene dokumentacije i njenog prosleđivanja Centrima za socijalni rad.

Održano je više sastanaka sa načelnicima i članovima tima iz PJ koji su radili na izdavanju uvjerenja, kako bi što efikasnije i na jednak način radili u svim Biroima.

Radna grupa je održala preko 25 sastanaka, uradila 10 uputstava i obišla sve Biroe, neke i više puta, kako bi izvršili uvid u način primjene uputstava i dinamiku izdavanja uvjerenja, i davali predloge za rješavanje spornih predmeta u skladu sa predloženim uputstvima.

Redovno su održavani kontakti sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja, kojima su dostavljani podaci o prispjelim obrađenim zahtjevima, te tražena mišljenja i tumačenja u vezi primjene Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti.

2.21 Informacioni sistem

Računari i prateća oprema

Informacioni sistem Zavoda raspolaže sa ukupno 469 računara (359 stoni i 110 prenosivi računar) i 327 štampača (301 štampač i 26 multifunkcionalni uređaj). Sve organizacione jedinice Zavoda povezane su u jedinstvenu računarsku mrežu. Prosječna starost računara je 6,4 godine, dok je prosječna starost štampača 6,9 godina.

Održavanje tehničke infrastrukture

Krajem 2015. godine nabavljeno je, a u izvještajnom periodu stavljeno u funkciju, 37 stonih računara, 39 štampača, 16 prenosivih računara i 69 monitora.

Programska oprema

U okviru Informacionog sistema Zavoda egzistira veliki broj programskih aplikacija koje pokrivaju sve segmente poslovnog sistema zapošljavanja. Značajnije aktivnosti na održavanju i nadgradnji postojeće programske opreme su:

- Projektovanje novih i izmjene postojećih funkcionalnosti aplikacije „Evidencija rada sa poslodavcima” (ERSP), u skladu sa evolucijom tehnoloških zahtjeva.
- Implementacija Standardne Klasifikacije Zanimanja (SKZ 2011) u cilju obezbjeđenja usklađenosti sistema izvještavanja sa načelima i sistemom Međunarodne Standardne Klasifikacije Zanimanja (ISCO-08).
- Izrada i implementacija aplikacije »Korisnički Administrativni Panel« za upravljanje korisničkim nalogima.
- Inovacija aplikacije „Evidencija nezaposlenih lica” u cilju omogućavanja unosa podataka o ostvarenom statusu lica sa invaliditetom i uključivanja nezaposlenih lica u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije.
- Inovacija aplikacije „Evidencija nezaposlenih lica” radi pružanja informatičke podrške implementaciji zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti, u dijelu koji se odnosi na novčane naknade za majke sa troje i više djece.
- Inovacija web-servisa koji je ZZZCG razvio za potrebe informacionog sistema Ministarstva rada i socijalnog staranja.
- Priprema tehničke specifikacije tendera za projekat „Šeme socijalne sigurnosti“, koji se finansira iz EUIF (EU Integration Facility).
- Kontinuiran rad na pripremi i izradi različitih statističkih izvještaja, koji pokrivaju sve poslovne procese sistema zapošljavanja.

2.22 Odnosi sa javnošću i međunarodna saradnja

Medijske i promotivne aktivnosti

U cilju prezentacije redovnih aktivnosti i novih projekata, tokom 2016. godine su redovno održavane konferencija za medije, okrugli stolovi i druge promotivne aktivnosti. Javnost je informisana o stanju na tržištu rada, o deficitarnim zanimanjima, pružani su savjeti za što pravilniji izbor budućeg zanimanja i druge korisne informacije. Kako bi prezentovali aktivnosti Zavoda zaposleni su, na poziv raznih medija, gostovali u televizijskim i radio programima na lokalnom i nacionalnom nivou.

Mediji su izvještavali o aktivnostima vezanim za realizaciju projekata koji se prioriteto odnose na mlade, lica sa invaliditetom i kategorije teže zapošljivih osoba. U dnevnim novinama, na portalima i u elektronskim medijima objavljeni su brojni tekstovi i informacije o pilot projektu „Stop sivoj ekonomiji”, o projektu „Mladi su naš potencijal, pružimo im šansu”, o podjeli grantova za programe koji podstiču uključivanje lica sa invaliditetom na tržište rada i njihovoj realizaciji, kao i o programima za srednjoškolce, javnim radovima, saradnji sa poslodavcima, o realizaciji projekata iz EU fondova koji se realizuju u cilju poboljšanje stanja na tržištu rada Crne Gore i njegovog prilagođavanja standardima evropskog tržišta rada, itd. Posebna pažnja medija je bila usmjerena na aktivnosti Zavoda vezano za izmjene Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, koje se odnose na korišćenje naknada majki s troje i više djece, o čemu je Zavod izvještavao na dnevnom nivou.

Do kraja maja je na TVCG dva puta mjesečno emitovana emisija Zavoda za zapošljavanje „Pokreni se”.

Medijsku i pažnju javnosti su posebno privukli događaji koje je organizovao Zavod: Konferencija na temu „Zapošljavanje domaće radne snage u susret turističkoj sezoni”,

održana 21. marta u Hotelu Splendid, u saradnji sa Crnogorskim turističkim udruženjem; Sajam zapošljavanja (15. aprila) i Sajam o mogućnostima legalnih radnih migracija u SR Njemačku (6. jula), u saradnji sa kolegama iz Njemačke javne službe za zapošljavanje i Ambasador Savezne Republike Njemačke u Crnoj Gori.

Za potrebe što boljeg informisanja ciljnih javnosti, štampan je promotivni materijal, urađene su brošure za sezonsko zapošljavanje, za poslodavce, nezaposlene, brošura o subvencijama za lica sa invaliditetom u kojima su date detaljne informacije o pravima, obavezama i mogućnostima saradnje sa Zavodom. Štampan je Informator Kuda nakon osnovne škole?, koji je sadržavao informacije o svim školama u Crnoj Gori, obrazovne profile i zanimanja.

Odjeljenje za odnose sa javnošću i međunarodnu saradnju redovno ažurira website Zavoda.

Međunarodna saradnja

Međunarodna saradnja se odvijala u skladu s bilateralnim sporazumima potpisanim sa partnerskim nacionalnim službama za zapošljavanje u regionu i šire, programom rada Ministarstva rada i socijalnog staranja i obavezama Zavoda koje proizilaze iz članstva u međunarodnim organizacijama.

U okviru delegacije Crne Gore, predstavnici Zavoda su početkom marta učestvovali na međunarodnoj konferenciji u Briselu. Poseban povod boravka delegacije u Briselu bio je uručivanje nagrade osvojene na projektu »Dobre prakse u preduzetničkom društvu – značaj lokalnih vještina« koja je, u konkurenciji 55 projekata iz 19 zemalja, dodijeljena timovima iz Crne Gore, Kazahstana i Gruzije za 2015. godinu. Konferenciju je organizovala Evropska fondacija za obuku/ETF, u okviru Inicijative o preduzetničkim zajednicama koja je pokrenuta 2011. g, kao dio napora da na najbolji način podrži pristupe saradnje u upravljanju sektorom ljudskog kapitala u čitavom nizu država. Domaćin konferencije je bio Komitet regija Evrope, čiji je projekat Evropske preduzetničke regije i inspirisao ovu inicijativu.

Za Crnu Goru je ova nagrada od velikog i dugoročnog značaja, prije svega zato što predstavlja priznanje kojim jedna renomirana evropska institucija prepoznaje napore i postignuća u oblasti korišćenja i unapređenja ljudskih resursa, kao i partnerstva na lokalnom i nacionalnom nivou. Ovo partnerstvo, uspostavljeno između ZZZCG, HEC - Gastro klub Mitrović, Opštine Budva i CTU, rezultiralo je ulaganjem u vještine, osnaživanjem turizma i ugostiteljstva u lokalnoj sredini i unapređenjem ekonomije lokalne zajednice. Rezultati su vidljivi i na nacionalnom nivou - iskustvo i praksa na ovom projektu poslužili su kao temelj za razvoj i donošenje niza zakonskih rješenja u oblasti nacionalnih kvalifikacija i stručnog obrazovanja i osposobljavanja odraslih.

Konferenciji je prisustvovalo oko 100 učesnika, od kojih su većina iz zemalja partnera ETF-a: lokalni, regionalni i nacionalni eksperti i zvaničnici, poslodavci, eksperti VET agencija, i predstavnici socijalnih partnera i različitih sektora. Učestvovali su i predstavnici Evropske Komisije i regija EU, kao i međunarodnih organizacija.

Na poziv Nacionalne službe za zapošljavanje Republike Srbije/NSZ RS, delegacija Zavoda je učestvovala na regionalnoj konferenciji u Beogradu pod nazivom

»Zapošljavanje teže zapošljivih grupa«. Konferencija je održana 18. i 19. maja, a imala je za cilj razmjenu znanja i iskustava u oblasti zapošljavanja teže zapošljivih lica. Organizatori skupa su bili NSZ RS i Kancelarija atašea za rad i socijalna pitanja Republike Austrije u Beogradu.

U kontekstu smjernica i preporuka Strategije Evropa 2020, kao i strateških opredjeljenja za dalju izgradnju i razvoj na regionalnom nivou, a uz uvažavanje karakteristika nacionalnih tržišta rada, jedan od osnovnih ciljeva je uspostavljanje efikasnog, stabilnog i održivog trenda rasta zaposlenosti, kao i usklađivanje politika zapošljavanja i institucija tržišta rada sa tekovinama Evropske unije. Jedan od prioriteta u budućnosti je smanjenje razlika u indikatorima između tržišta rada u regionu i EU. Konferencija je podstakla dijalog zasnovan na podacima, sa ciljem da se umnože, prošire i razmijene iskustva i znanja u oblasti zapošljavanja teže zapošljivih grupa.

U okviru konferencije su održane četiri panel diskusije: »Aktivacija i zapošljavanje mladih«, »Profesionalna rehabilitacija i podsticanje zapošljavanja lica sa invaliditetom«, »Podrška na putu do uspješnog preduzetnika« i »Obrazovanjem i vještinama do zapošljavanja teže zapošljivih kategorija«. Direktorica Zavoda je bila pozvana da predstavi iskustva Crne Gore kao jedan od panelista na panelu »Aktivacija i zapošljavanje mladih«.

Učesnici su ocijenili skup bio veoma korisnim. Donijeto je niz zaključaka koji treba da doprinesu poboljšanju stanja u oblasti zapošljavanja teže zapošljivih grupa. Istovremeno je potvrđena kompleksnost nezaposlenosti ove kategorije lica koja zahtijeva kontinuiranu multidisciplinarnu saradnju, kao i razmjenu iskustava svih zemalja regiona.

Predstavnici delegacije Ambasade Austrije u Beogradu i Evropskog centra za socijalne politike i istraživanja, boravili su u radnoj posjeti Zavodu 24. maja. Tom prilikom su ponudili saradnju u povezivanju država sa istim ili sličnim izazovima, ne samo u Evropskoj uniji, kako bi se iskustva jednostavnije razmjenjivala, problemi brže rješavali i lakše apliciralo kod različitih fondova. Naime, ove dvije institucije razvijaju platformu na teme: 'inovativne mjere na tržištu rada' i 'dugotrajna njega starih'.

Goste iz Austrije su interesovali izazovi s kojima se suočava ZZZCG. Predstavnici Zavoda su istakli da, u nedostatku normativnog okvira i budžetskih sredstava, Zavod često realizuje pilot projekte kako bi testirao modele za uspješno rješavanje problema na tržištu rada. Obzirom da su sredstva namijenjena za finansiranje mjera aktivne politike zapošljavanja na godišnjem nivou prilično skromna, Zavod se okreće drugim izvorima finansiranja - IPA projektima, koji imaju pozitivni uticaj na crnogorsko tržište rada.

U Sarajevu je 29. Juna održana inicijalna konferencija regionalnog projekta Platforma za zapošljavanje i socijalna pitanja (ESAP), koju su zajednički organizovali Savjet za regionalnu saradnju/RCC i Međunarodna organizacija rada/ILO, uz podršku Generalnog direktorata za zapošljavanje, socijalna pitanja i inkluziju Evropske komisije.

Na konferenciji su učestvovali predstavnici ministarstava rada i socijalnih politika, javnih službi za zapošljavanje, statističkih zavoda, organizacija zaposlenih i poslodavaca iz država u Regionu, kao i predstavnici međunarodnih institucija koje realizuju programe u oblasti zapošljavanja, obrazovanja i socijalne politike u državama Regiona.

'Platforma za zapošljavanje i socijalna pitanja' će biti fokusirana na unapređenje i jačanje regionalne saradnje u oblasti zapošljavanja i socijalnih pitanja kroz razne aktivnosti, kao što je izgradnja kapaciteta vladinih agencija, tripartitnih tijela, socijalnih partnera, inspekcija rada i službi za zapošljavanje u cijelom Regionu, kao i na razmjenu iskustava i dobre prakse u podregionalnoj zajednici. ESAP će takođe pružati podršku pripremi i realizaciji 'Programa za ekonomske reforme' te 'Programa zapošljavanja i socijalne reforme' kojeg će voditi odgovarajuća ministarstva rada, pod vodstvom Generalnog direktorata za zapošljavanje EK, kao obaveznog dijela proces proširenja EU.

Razmijenjena su mišljenja vezano za prioritete u politikama zapošljavanja i tržišta rada u Zapadnom Balkanu. Predstavljene su i inicijative koje međunarodne organizacije realizuju u Regionu, a koje će u sinergiji sa projektom ESAP doprinijeti sveobuhvatnim naporima na rješavanju pitanja iz oblasti zapošljavanja i socijalne politike. Projekat će finansirati Generalni direktorat za zapošljavanje, socijalna pitanja i inkluziju sa tri miliona eura, a centrala za implementaciju projekta je u Sarajevu.

Savjet za regionalnu saradnju je, u okviru ovog projekta 26. i 27. novembra u Beogradu održao regionalni sastanak javnih službi za zapošljavanje Zapadnog Balkana. Cilj događaja je bio da se razgovara o postojećoj praksi u upravljanju rezultatima i o mjerenjima koje vrše JSZ te da se postigne dogovor o predloženoj metodologiji za bench-learning (učenje prema standardima) između JSZ. Predstavnice Zavoda su tom prilikom prezentovale glavne uloge i odgovornosti ZZZCG, rezultate nedavnih aktivnosti, uključujući i dobru praksu, kako se mjeri uspješnost i prate aktivnosti te s kojim izazovima se susreće Zavod u svom radu. Savjet za regionalnu saradnju je predstavio najvažnije tekuće aktivnosti projekta ESAP (priprema za pokretanje virtualne platforme ESAPa, planirano istraživanje o zaposlenima i mjerama socijalne politike, i raspoloživu tehničku pomoć koju korisnici mogu da koriste u razvoju svojih nacionalnih politika i u naporima na njihovoj realizaciji. Istaknuta je neophodnost stvaranja systemske i integrisane veze između aktivnosti benchmarking/vrednovanja i benchlearning/uzajamnog učenje prema standardima radi povećanja učinaka javnih službi za zapošljavanje.

Početkom decembra je u Zavodu održan konsultativni sastanak sa predstavnicima Savjeta za regionalnu saradnju iz Sarajeva. Cilj sastanka je bio da se prezentuju rezultati iz nacrtu izvještaja "Upravljanje učinkom u javnim službama za zapošljavanje država zapadnog Balkana", koji je za potrebe Savjeta uradio ICON Institute iz Njemačke i detaljnije razgovara o benchlearning inicijativi.

Predstavnica Zavoda je, kao član delegacije Ministarstva rada i socijalnog staranja, učestvovala u trećem krugu pregovora vezano za pripremu Sporazuma o socijalnoj zaštiti između Crne Gore i Rumunije, koji su održani u septembru u Bukureštu.

Na poziv Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine, predstavnica Zavoda je krajem novembra učestvovala na drugom Forumu službi zapošljavanja na temu „Strategije i metodi za jačanje saradnje sa u poslodavcima“, kako bi prezentovala pozitivna iskustva u saradnji sa poslodavcima. Forum je organizovan uz podršku Projekta zapošljavanja mladih (YEP) i Vlade Švajcarske.

Predstavnice Zavoda su početkom decembra učestvovala na direktorskoj i stručnoj konferenciji Centra javnih službi za zapošljavanje država Jugoistočne Evrope/CPESEEC u Istanbulu. Članice ove organizacije su: Bosna i Hercegovina, Bugarska, Crna Gora, Hrvatska, Mađarska, Makedonija, Rumunija, Slovenija, Srbija i Turska.

Shodno Smjernicama o radu CPESEEC, predsjedavanje Centrom rotira na godišnjem nivou, tako da je Turska bila predsjedavajuća tokom 2016.godine.

Cilj konferencija je bio da se diskutuje o zajedničkim problemima tržišta rada koja su obilježena zajedničkim geografskim, kulturnim, ekonomskim i političkim faktorima, kao

i o rješenjima za usluge koje javne službe za zapošljavanje mogu da pruže da bi se rješavali ovi problemi. Na ovaj način se pružaju mogućnosti za razmjenu iskustava vezano za rad, tržišta rada i usluge javnih službi za zapošljavanje, evaluaciju dobre prakse, da se razgovara o mogućoj saradnji itd. Tema direktorske konferencije je bila: »Razvoj organizacionih struktura javnih službi za zapošljavanje«, a stručne konferencije »Pružanje prilagođenih usluga za ciljne grupe«. Predstavnici javnih službi za zapošljavanje iz svih država članica su održale prezentaciju na dogovorene teme.

Na konferenciji su, pored predstavnika javnih službi za zapošljavanje, učestvovali predstavnici ministarstava nadležnih za zapošljavanje i socijalnu politiku država članica, Međunarodne organizacije rada, UNHCR-a, UNDP-a, WAPES-a, univerziteta. Donijeti su zaključci i smjernice za dalji rad, a sve u cilju poboljšanja kvaliteta, obuhvatnosti i vrste usluga koje pružaju javne službe za zapošljavanje.

U komunikaciji sa kolegama iz Javne službe za zapošljavanje Turske/ IŞKUR, Zavod je učestvovao u pripremi Statističkog biltena br.6, koji će biti objavljen na website CPESEEC.

Kao član Svjetske asocijacije javnih službi za zapošljavanje/WAPES, Zavod je učestvovao na elektronskoj Skupštini ove Asocijacije, održanoj u junu, na kojoj je usvojeno niz dokumenata.

U cilju sticanja novih znanja i razmjene iskustava, zaposleni iz Zavoda su učestvovali u studijskim posjetama i na tematskim seminarima koje su organizovale međunarodne organizacije koje se bave problematikom tržišta rada i vezanim djelatnostima, kao i partnerske javne službe za zapošljavanja:

- učešće u studijskoj posjeti Koruškom univerzitetu primijenjenih studija u Vilahu/Austrija, u okviru Tempus projekta »Razvoj pristupa ishoda učenja – put ka boljoj uporedivosti i zapošljivosti« (Devcore), kojeg realizuje Univerzitet Crne Gore, u saradnji sa ZZZCG, PKCG i Ministarstvom prosvjete;
- učešće na međunarodnoj stručnoj konferenciji pod nazivom »Obrazovanje odraslih i tržište rada«, koju je organizovala Ustanova za obrazovanje odraslih »Dante« iz Rijeke u saradnji sa CEI/Central European Initiative;
- učešće na događaju Evropske fondacije za obuku na temu 'Podrška prelasku mladih na posao. Uloga službi za zapošljavanje' koji predstavlja dio aktivnosti ETFa na podršci državama Jugoistočne Evrope (region proširenja), kako bi se definisali i konsolidovali mehanizmi za identifikaciju zahtjeva za vještinama i boljom refleksijom potreba za vještinama u politikama obrazovanja, obuke i zapošljavanja. Cilj događaja je bio razmjena iskustava o tome na koji način pružaoci usluga zapošljavanja mogu

kvalitetnije da rješavaju nezaposlenost mladih, promovišu razvoj vještina i podstiču prelazak na rad;

- učešće u studijskoj posjeti u Berlinu u okviru Zajedničkog programa UN za mlade, kojeg razvijaju i vode organizacije UN (UNDP, UNICEF, UNCHR, MOR, IOM i SZO);
- na međunarodnoj radionici »Monitoring i izvještavanje«, koja je održana u okviru projekta »Integracija Roma 2020«, u Beču.
- učešće na radnom sastanku sa predstavnicima Pomorskog trening centra »Horizont« iz Dubrovnika i Centra za informiranje i savjetovanje o karijeri, koji je održan u Dubrovniku;
- učešće na događaju pod nazivom »Razvoj vještina za turizam: uključivanje privatnog sektora za bolji kvalitet«, kojeg je organizovalo Ministarstvo za socijalna pitanja i mlade Albanije, održan u Lešu.

Tokom izvještajnog perioda je organizovano 12 redovnih i 6 elektronske sjednice Upravnog odbora Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

2.23. Instrumenti za predpristupnu podršku (IPA)

2.23.1 Odsjek za izradu projekata EU

Operativni program Razvoj ljudskih resursa (2012-2013), Mjera 1.1., grant šema

Budući da je u novembru 2015. godine CFCU (Ministarstvo finansija – Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava pomoći EU) raspisao Poziv za dostavljanje predloga projekata u okviru Operativnog programa Razvoj ljudskih resursa (2012-2013), Mjera 1.1., Sektor za izradu projekata EU i FMC dogovorio je saradnju i partnerstvo na izradi projektnog predloga sa Institutom za računovođe i revizore Crne Gore (IRRCG). Projektni predlog „Računovodstvo za bolju budućnost“ obuhvata osposobljavanje lica sa evidencije nezaposlenih za zanimanje računovođe u skladu sa javno važećim programom obrazovanja i osposobljavanja, dok se među očekivanim rezultatima projekta nalazi zapošljavanje jednog dijela polaznika (25%, u skladu sa zahtjevima Operativnog programa RLJR 2012-2013).

Predlog projekta predat je u zahtijevanom roku koji je bio 01.02.2016., projekat je pozitivno evaluiran od strane Ugovaračke institucije, i Ugovor o grantu između Ugovaračke institucije (CFCU) i Koordinatora projekta (Zavoda za zapošljavanje Crne Gore) potpisan je 02.11.2016.

Sprovođenje projekta je počelo, i početne aktivnosti obuhvataju:

- koordinaciju između projektnih partnera, s jedne strane, i Ugovaračkog tijela (CFCU), Operativne strukture (MRSS) i projektnog tima projekta „Aktivne mjere

tržišta rada za zapošljivost“ (help desk za podršku svim korisnicima grantova u okviru grant šeme „Mladi, žene i dugotrajno nezaposleni na tržištu rada“);

- koordinaciju područnih jedinica i biroa rada u oblasti informisanja, motivisanja i odabira kandidata koji će pohađati obuku;
- sprovođenje tendera za: nabavku računarske opreme za potrebe projekta, obezbjeđenje usluge štampanja i produkcije promotivnog materijala, obezbjeđenje osvježanja za učesnike obuke kao i projektni tim, i nabavku kancelarijskog materijala;
- komunikaciju sa poslodavcima radi dobijanja povratne informacije u vezi sa sadržajem obuke i potencijalom za zapošljavanje osposobljenih kandidata po opštinama;
- promociju projekta i, specifično, obuke za zanimanje Računovođa, putem medija i brošura, kojom se obavještavaju nezaposleni sa evidencije Zavoda i šira javnost o projektu i obuci, koja će započeti u februaru 2016. godine;
- ostale administrativne poslove u vezi sa sprovođenjem projekta.

U okviru istog poziva Zavod je partner Uniji poslodavaca na projektu „Mladi su budućnost Crne Gore,, Projekat obuhvata obuku za 100 nezaposlenih lica:

- 60 polaznika, 1 mjesec praktičnih obuka iz oblasti odnosa sa javnošću, marketinga i prodaje (ukupno 96 sati);
- 40 polaznika, 1 mjesec praktične obuke iz oblasti preduzetničkih vještina i otpočinjanja sopstvenog biznisa (ukupno 96 sati).

Nakon završene obuke, 15 kandidata (od odabranih 60) će imati mogućnost dodatnog usavršavanja svojih vještina kod poslodavca u trajanju od minimum tri mjeseca a 10 najboljih biznis ideja, koje otpočnu svoj biznis će biti podržano sa ne finansijskim grantovima u iznosu od 1,000 Eur.

Nakon uspješno završene obuke, polaznici će biti osposobljeni za:

- samostalan rad u marketinškim agencija, samostalan rad u domenu internet marketinga, samostalan rad u prodajnim objektima i trgovinskim lancima;
- samostalno otvaranje preduzeća, samostalno pripremanje biznis plana.

Projekat „Tranzicija iz obrazovanja u svijet rada za studente sa invaliditetom u Srbiji, Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori“ (Trans2Work), Erasmus+

Implementacija ovog trogodišnjeg projekta započela je 15. oktobra 2015. godine i u njemu Zavod učestvuje kao jedan od članova konzorcijuma. Konzorcijum se sastoji od 22 člana, a u njegovom sastavu su državni i privatni univerziteti, nevladine organizacije osoba sa invaliditetom, javne i privatne službe za zapošljavanje, i biznis asocijacije. U Crnoj Gori su, pored Zavoda za zapošljavanje, partneri još i Univerzitet Crne Gore – Fakultet za pomorstvo Kotor, Univerzitet Donja Gorica i Udruženje mladih sa

hendikepom Crne Gore. Koordinator projekta je Univerzitet Makedonija u Solunu, Grčka. Projekat se finansira kroz ERASMUS+ program Evropske Unije.

U okviru planiranih aktivnosti, Zavod je u periodu januar-decembar 2016. učestvovao u sljedećem:

- Identifikacija i analiza potreba poslodavaca. Projektni tim je zajedno sa partnerima u konzorcijumu učestvovao u razvoju Upitnika za poslodavce, a potom sproveo online anketiranje, u okviru kojeg je na više od 100 adresa poslodavaca koji zapošljavaju osobe sa invaliditetom i poslodavaca koji ne zapošljavaju osobe sa invaliditetom, poslao Upitnik za poslodavce. Takođe je učestvovao u obradi rezultata ankete, izradi analize potreba, izradi zaključaka i davanju smjernica za dalji rad na projektu.
- Članovi projektnog tima učestvovali su 29-31. marta 2016. na Sastanku partnera iz Konzorcijuma radi razvoja projektnih aktivnosti, koji je održan u organizaciji koordinatora, Univerziteta Makedonija, u Solunu (Grčka).
- Članovi projektnog tima učestvovali su u periodu 13-15. marta 2016. na Prvom sastanku za upravljanje, koji je održan u organizaciji Univerziteta Sarajevo, u Sarajevu (Bosna i Hercegovina).
- Projektni tim učestvuje u pripremnim aktivnostima za razvoj internet oruđa koje će poslužiti za povezivanje između poslodavaca i studenata sa invaliditetom, gdje posebnu ulogu ima u razvoju smjernica za poslodavce u vezi sa zapošljavanjem osoba sa invaliditetom.
- Projektni tim je preduzeo aktivnosti na obezbjeđenju diseminacije rezultata projekta, u okviru čega je održana promocija projekta u okviru Sajma zapošljavanja 06.07.2016. u Delti, gdje su široj javnosti prezentirani sadržaj i ciljevi projekta, uz adekvatan promotivni materijal (baner) i distribuciju brošura sa informacijama o projektu.
- Članovi projektnog tima učestvovali su u periodu 19-21. decembra 2016. na Sastanku partnera i treningu partnera, koji je održan u organizaciji Varšavskog univerziteta, u Varšavi (Poljska). Ovo je prva u nizu obuka koje se planiraju za zaposlene u institucijama partnerima konzorcijuma na Trans2Work projektu, a tiču se zajedničkog doprinosa kreiranju internet platforme i oruđa za saradnju među poslodavcima i studentima sa invaliditetom – tražiocima posla.

Operativni program Razvoj ljudskih resursa (2012-2013), Mjera 1.1., ugovor o uslugama, projekat „Aktivne mjere tržišta rada za zapošljivost“

Zavod je, zajedno sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja, korisnik projekta „Aktivne mjere tržišta rada za zapošljivost“ koji se finansira iz sredstava EU (Operativni program Razvoj ljudskih resursa (2012-2013), Mjera 1.1., ugovor o uslugama). Opšti cilj ovog projekta je povećati djelotvornost aktivnih mjera politike zapošljavanja, a aktivnosti se sprovode kroz tri komponente: 1. Aktivnosti osposobljavanja (u okviru koje će zaposleni Zavoda biti osposobljeni za izradu, ocjenjivanje, upravljanje, praćenje i evaluaciju APTR i AMTR na nacionalnom i lokalnom nivou), 2. Aktivnosti analize i predviđanja (u kojoj će se obaviti analiza postojećeg tržišta rada u Crnoj Gori i potreba poslodavaca za kvalifikovanom radnom snagom), i 3. Aktivnosti za podršku izradi projektnih predloga i

sprovedenju grant šeme (u kojoj će se pružiti podrška putem help desk-a korisnicima granta u okviru Mjere 1.1.).

Koordinator ovog projekta u ime Zavoda je Pomoćnik direktora za izradu projekata EU i finansijsko upravljanje i kontrolu, koji je istovremeno član Upravnog odbora Projekta. Predstavnici Sektora za izradu projekata EU su članovi Radne grupe za Komponentu I i II.

U okviru Komponente I, zaposleni Sektora učestvovali su u studijskoj posjeti relevantnim situacijama u Sloveniji i Hrvatskoj, zajedno sa kolegama iz Zavoda i MRSS. Studijska posjeta je održana u periodu 25-29. april 2016. a učesnici su posjetili službe za zapošljavanje, relevantna ministarstva, zavode i institucije u Sloveniji i Hrvatskoj, gdje su razmijenili iskustva i znanja sa kolegama u oblasti aktivne politike i mjera tržišta rada.

U okviru niza obuka koje su planirane u Okviru plana obuke na projektu, zaposleni Sektora učestvovali su na sljedećim obukama:

- Modul M4 – obuka trenera u oblasti Psihosocijalne rehabilitacije, koja je održana za zaposlene Centralne službe i savjetodavce iz PJ Podgorica, Berane, Herceg Novi, Bar, Bijelo Polje, Nikšić, Pljevlja u periodu 07-25.11.2016. u Beranama;
- Modul M4 – obuka menadžera u oblasti Psihosocijalne rehabilitacije, koja je održana za menadžere iz Centralne službe u periodu 05-09.12.2016. u Podgorici;
- Modul M10 – Socijalno preduzetništvo u lokalnoj zajednici, koja je za zaposlene iz Centralne službe i PJ Podgorica održana 15.11.2016. u Podgorici.

Prekogranični IPA projekat MNE-KOS “Zajednička akcija za održivo zapošljavanje”

Projekat iz Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo “Zajednička akcija za održivo zapošljavanje” započeo je u februaru 2015. godine i trajaće do avgusta 2017. godine. Sprovode ga Zavod za zapošljavanje Crne Gore i Agencija za promociju zapošljavanja Kosova, sa partnerima NVO “Natura” (Kolašin) i NVO “Jeta” (Peć).

Kroz ovaj projekat će se između službi za zapošljavanje ojačati saradnja, razmijeniti iskustva i unaprijediti efikasnost i kvalitet usluga zapošljavanja radi boljeg zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa u prekograničnoj regiji.

Projektne aktivnosti obuhvataju: studijske posjete na Kosovu i u Crnoj Gori, konferenciju za prezentaciju i razmjenu iskustava, izradu preporuka, radionice za poboljšanje usluga poslodavcima i nezaposlenima, izradu pregleda saradnje sa lokalnim akterima, razvoj preporuka za unapređenje usluga, analizu potreba poslodavaca u prekograničnoj oblasti, izradu komparativne analize sa preporukama za budućnost, dva prekogranična sajma zapošljavanja (jedan u Crnoj Gori i jedan na Kosovu).

U praktičnom dijelu, aktivnosti obuhvataju: pilotiranje obuke za prikupljanje, proizvodnju, obradu i tržišni plasman ljekovitog bilja i šumskih plodova za 60 nezaposlenih, stvaranje uslova, osnaživanje i samozapošljavanje 20 osposobljenih (10 u Crnoj Gori i 10 na Kosovu), kao i dodjelu bespovratnih sredstava za samozapošljavanje u oblasti prikupljanja, uzgoja i obrade ljekovitog bilja i šumskih plodova kandidatima na Kosovu.

Početna aktivnost se odnosila na anketno istraživanje potreba poljoprivrednih poslodavaca za proširivanjem djelatnosti i zapošljavanjem dodatne radne snage. Takođe, došlo se do podataka o potrebama uzgajanja određenih poljoprivrednih kultura za kojima postoji kontinuirana tražnja. Na osnovu ovog istraživanja napravljen je Program obuke za nezaposlene koji su zainteresovani za obavljanje ove vrste poslova.

Implementacijom ovog projekta obuku je do sada prošlo 60 nezaposlenih – 30 u Crnoj Gori i 30 na Kosovu. Oni su kroz teorijski i praktičan rad na zemljištu naučili kako se pravilno prikupljaju, uzgajaju, skladište i na tržištu plasiraju ljekovito bilje i šumski plodovi. Posebna pažnja posvetila se određenim vrstama ljekovitog bilja koje su u svom staništu najugroženije, a tražnja za njima prilično visoka, da bi se te biljne vrste zaštitile i očuvale. Dio ove priče su ne samo partneri na projektu i nezaposleni kandidati za obuku, već i uprave prekograničnih opština, poslodavci i stanovništvo cijele ove oblasti.

U decembru mjesecu je organizovana i radionica za 15 zaposlenih u Zavodu za zapošljavanje Kosova. Zaposleni sa Kosova su imali priliku da se susretnu sa zaposlenima u Područnim jedinicama Berane i Bijelo Polje, kao i zaposlenima u pripadajućim Biroima rada ovim jedinicama, razmijene iskustva i mišljenja. Očekuje se organizovanje radionice na Kosovu, a nakon toga i izrada zajedničkog dokumenta koji će se odnositi na zaključke i preporuke za ujednačavanjem metodologije rada u oba Zavoda.

Operativni program Razvoj ljudskih resursa (2012-2013), Mjera 3.1., grant šema

Zavod za zapošljavanje Crne Gore je u maju mjesecu ove godine dobio informaciju da su odobreni koncepti projekata „Korak do zapošljavanja” koji se odnosi na RE populaciju i „Pleteni put ka samostalnosti osoba sa invaliditetom”.

Aplikacioni formulari za ove projekte su predati 10.06.2016. i projekat „Korak do zapošljavanja” (za RE populaciju) evaluiran je pozitivno, dok je drugi projekat – „Pleteni put ka samostalnosti OSI” odbijen od strane evaluacione komisije.

U decembru 2016. godine obavljene su pripremne procedure između Koordinatora (Zavoda) i Ugovaračke institucije (CFCU) za potpisivanje Ugovora o grantu, koje će uslijediti početkom 2017. godine, dok se početak projekta planira za sredinu februara 2017.

Saradnja sa Federalnom agencijom za zapošljavanje Njemačke u oblasti podsticanja legalnih migracija radne snage i projekat „Partnerstvo za stručno osposobljavanje”

Zavod za zapošljavanje Crne Gore je potpisao Sporazum o saradnji sa Federalnom agencijom za zapošljavanje Njemačke u oblasti posredovanja između tržišta rada Njemačke i tržišta rada Crne Gore. Na osnovu Sporazuma, inicirana je saradnja u vezi sa projektom „Partnerstvo za stručno osposobljavanje“, koja se odnosi na posredovanje ovih dviju institucija u oblasti osposobljavanja za zapošljavanje državljana Crne Gore na tržištu rada Njemačke u skladu sa tzv. Bijelom listom zanimanja, odnosno spiskom deficitarnih zanimanja na njemačkom tržištu rada.

Uvodne aktivnosti obuhvatile su niz sastanaka u Njemačkoj i Crnoj Gori, niz video konferencija predstavnika dviju institucija, kao i Sajam zapošljavanja koji je organizovan u Podgorici 06.07.2016. godine i na kojem su predstavnici oba Zavoda kao i predstavnici Ambasade Republike Njemačke u Crnoj Gori, obavještavali zainteresovane građane o uslovima života i rada u Njemačkoj.

Zaposleni Sektora učestvovali su u posjeti predstavnika Zavoda za zapošljavanje Crne Gore Centralnoj instituciji za posredovanje za strance i zanimanja (ZAV) u Bonu u periodu 04.12.– 09.12.2016. Svrha sastanaka bilo je upoznavanje predstavnika ZZZCG sa mogućnostima i pravcima razvoja projekta „Partnerstvo za stručno osposobljavanje“. Predstavnici Zavoda su na planiranju ovog projekta radili sa predstavnicima: Centralne institucije za posredovanje za strance i zanimanja (ZAV), Ministarstva rada i socijalnih pitanja Njemačke, Njemačke kancelarije za međunarodnu saradnju u stručnom obrazovanju i osposobljavanju, poslodavaca koji su dio srodnog projekta (MobiPro), i Španske akademije za stručno osposobljavanje.

Predstavnici Zavoda su aktivno učestvovali u planiranju narednih koraka na projektu, predstavivši detaljne statističke podatke sa evidencije nezaposlenih Zavoda, upoređene sa spiskom deficitarnih zanimanja koja se traže u Njemačkoj. Budući da će se pripremne aktivnosti projekta u višemjesečnom trajanju odvijati u Crnoj Gori, a obuhvataju promociju, obavještavanje, predselekciju kandidata, selekciju kandidata, obezbjeđenje sticanja jezičkih vještina kandidatima, kao i niz uvodnih akcija podrške u vezi sa dokumentacijom koju kandidati moraju obezbijediti da bi legalno ušli na njemačko tržište rada, napravljen je okviran plan pripreme i izvođenja svih aktivnosti. Takođe, predstavnici Zavoda su dali predloge za pokretanje novih projekata.

2.23.2 Odsjek za finansijsko upravljanje i kontrolu

U Odsjeku za finansijsko upravljanje i kontrolu, u 2016. godini sprovedene su sljedeće aktivnosti:

1. Zakonom o državnim službenicima i namještenicima (Sl. list CG br. 39/11, 50/11 i 66/12) utvrđena je obaveza izrade Plana integriteta u svim institucijama Javne uprave. U predhodnom izvještajnom periodu sprovedene su aktivnosti u vezi imenovanja menadžera Plana integriteta i formiranja radne grupe za izradu Plana. Sprovedene su sve radnje koje su podrazumijevale prikupljanje potrebne dokumentacije, pripremu i izradu Upitnika za samoprocjenu rizika, evidenciju i

analizu popunjenih upitnika. U prvoj polovini 2016. godine zaposleni u Odsjeku su izradili tabelu Plana integriteta koja je podrazumijevala registar rizika, procjenu i mjerenje rizika i reagovanje na rizike. Konačna verzija Plana integriteta je prezentovana menadžmentu ZZZ CG i donesena je odluka o njegovom usvajanju u skladu sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima. Plan integriteta je u zakonskom roku dostavljen Agenciji za antikorupciju tj 15.4.2016. godine.

2. U izvještajnom periodu su preduzete početne radnje za izradu procedura u Područnim jedinicama ZZZ CG.
3. Što se tiče aktivnosti iz oblasti privatizacije, koje su takođe u djelokrugu Odsjeka, obavlja se redovna komunikacija sa preduzećima u kojima je Zavod jedan od akcionara a to su: AD «Ulcinjaska rivijera» Ulcinj, AD »Marina« Bar, AD »Barska plovdba« Bar, 13 jul »Plantaže« AD Podgorica, AD »Montepranzo Bokaproduct« Tivat, AD »Luka Kotor« Kotor, AD »Budvanska rivijera« Budva, AD »Mašinopromet-rezervni djelovi« Podgorica. Održane su Skupštine akcionara i izabrani predstavnici u odborima direktora u onim društvima gdje je Zavod imao to pravo u skladu sa Zakonom o privrednim društvima. Raskinut je Ugovor o kupoprodaji akcija AD »Simo Milošević« Igalo. Jedan dio aktivnosti odnosi se na arbitražni postupak pred međunarodnim arbitražnim sudom koji je pokrenuo kupac akcija u AD »Marina« Bar protiv Vlade CG, IRF, Fonda PIO i ZZZCG zbog jednostranog raskida Ugovora o kupoprodaji akcija od strane Vlade CG, Fondova i Zavoda. U toku su pregovori na potpisivanju Anexa br.2 Ugovora o kupoprodaji akcija u AD«Jadran« Perast.
4. U procesu implementacije i poboljšanja FMC-a u Crnoj Gori, predstavnici Zavoda su u više navrata prisustvovali i održali prezentacije ostalim institucijama Crne Gore na polju unaprjeđenja FMC. Naime, predstavljen je i detaljno objašnjen proces usvajanja, unaprjeđenja i kreiranja knjige procedura ostalim predstavnicima raznih državnih institucija u Crnoj Gori. Sastanci su održani u CHU (Centralna jedinica za harmonizaciju) i Ministarstvu Finansija Crne Gore. Takođe, radi unaprjeđenja i uspostavljanja FMC-a zaposleni su intenzivno prisustvovali obukama za izradu registra rizika, poboljšanju u izvještavanju za FMC, kao i ostalim programima neophodnim za kreiranje adekvatnog, stabilnog i efikasnog okruženja za implementaciju FMC-a.

2.24 Plan, analiza i statistika

2.24.1 Plan i analiza

Odsjek za plan i analizu, uz aktivno učešće odsjeka za statistiku, realizuje aktivnosti i poslove koji se odnose na:

- mogućnosti i razvoj zapošljavanja;
- analizu stanja i trendova na tržištu rada;
- analize realizacije mjera aktivne politike zapošljavanja;
- praćenje i analize uticaja makro ekonomskih i demografskih kretanja na tržište rada;
- izradu statističkih analiza i izvještaja po zakonom utvrđenoj metodologiji;

- pripremu informacija za potrebe nadležnih organa iz djelokruga rada Zavoda;
- pripremu informacija za potrebe nadležnih organa iz djelokruga rada Sektora;
- pripremu informacija za potrebe sredstava javnog informisanja i dr.

U prvom kvartalu 2016. godine pripremljen je Program rada Zavoda za 2016. godinu, a u drugom kvartalu Dopuna program rada Zavoda za zapošljavanje za 2016. godinu. Programom rada utvrđene su mjere i aktivnosti iz Nacionalnog akcionog plana zapošljavanja koje sprovodi Zavod. Međutim, treba imati u vidu da Zavod realizuje niz drugih redovnih aktivnosti vezanih za vođenje evidencija i tehnologiju rada sa nezaposlenim, posredovanje u zapošljavanju, ostvarivanje prava iz osiguranja od nezaposlenosti, zapošljavanje i rad stranaca, redovno analiziranje i izvještavanje o kretanjima na tržištu rada, itd.

U 2016. godini Zavod za zapošljavanje je izradio Analizu ponude, tražnje i zapošljavanja na tržištu rada u Crnoj Gori u 2015. godini. Ova Analiza urađena je na osnovu zahtjeva Ministarstva prosvjete, kao jedne od analitičko-faktografskih osnova za predstojeće dimenzioniranje upisnih kvota za školsku/ studijsku 2016–2017. godinu.

Tokom septembra i oktobra pripremljen je analitički materijal, kao osnove utvrđivanja kvota za rad i zapošljavanje stranaca u 2017. godini.

Anketa poslodavaca

Istraživanje Anketa poslodavaca se svrstava u kategoriju sveobuhvatnih anketa. Ove vrste anketa baziraju se na relativno velikom uzorku, sprovode se na državnom nivou i pokrivaju sve sektore. Ovim istraživanjem se dobijaju podaci koji su reprezentativni na nacionalnom i na regionalnom nivou.

Anketa poslodavaca predstavlja redovnu godišnja aktivnost Zavoda za zapošljavanje i njenom realizacijom se dobijaju podaci o potrebama i očekivanjima crnogorskih poslodavaca kao i o njihovim problemima u obezbjeđivanju potrebnih kadrova, njihov odnos prema određenim ciljnim grupama, mjerama aktivne politike zapošljavanja, kvalitetu saradnje sa Zavodom i njom se na najbolji način odslikava stanje na tržištu rada Crne Gore.

Anketa je obavljena putem intervjua u neposrednom kontaktu sa poslodavcima u svim opštinama u Crnoj Gori, uz angažovanje 50 anketara. Za ovu namjenu angažovana su lica zaposlena u Zavodu. Sa realizacijom Ankete poslodavaca 2015/2016 se počelo krajem 2015. godine. Pripremljen je Upitnik, definisan uzorak i od početka decembra 2015. godine se vršilo anketiranje poslodavaca u skladu s utvrđenim uzorkom. Anketirano je 769 poslodavaca na teritoriji Crne Gore, koji su u vrijeme sprovođenja anketiranja zapošljavali 26.579 lica ili 15,5% registrovanog broja zaposlenih. Obuhvaćene su sve opštine u Crnoj Gori, sve privredne grane i preduzeća svih veličina i "starosti".

Sastavni dio Ankete poslodavaca predstavljaju i rezultati anketiranja 385 nezaposlenih lica po pitanju sezonskog zapošljavanja. Nezaposlena lica su anketirana radi potpunijeg sagledavanja karakteristika sezonskog zapošljavanja jer je bilo potrebno sagledati

sezonsko zapošljavanje i iz ugla nezaposlenih lica koja su bila ili nijesu bila angažovana na sezonskim poslovima.

2.24.2 Statistika

Odsjek za statistiku realizuje aktivnosti i poslove koji se odnose na:

- pripremu sadržaja statističkih izvještaja na osnovu evidencija;
- koncipiranje izvještaja (nedjeljni, mjesečni, kvartalni, polugodišnji, godišnji itd.) koji se odnose na tržište rada;
- pripremu metodologija i uputstava za uvođenje novih ili inoviranje postojećih izvještaja;
- usaglašavanje statističkih izvještaja na osnovu kojih se utvrđuju pojedini indikatori na tržištu rada, sa izvještajima Eurostata, MOR-a;
- ostvarivanje saradnje sa institucijama koje se bave statističkim izvještavanjem, kao i sa institucijama koje uređuju oblast statistike;
- praćenje propisa koji se odnose na oblast statistike tržišta rada;
- pripremaju se izvještaji za potrebe Odsjeka za plan i analizu u cilju pripreme informacija za potrebe nadležnih organa iz djelokruga rada Zavoda, iz djelokruga rada sektora i za sredstva javnog informisanja.

Takođe, Odsjek za statistiku priprema podatke za izradu statističkog biltena Centara javnih službi za zapošljavanje Jugoistočne Evrope.

PRILOG

Nezaposleni **– po opštinama i polu –**

(Tab. 16.)

<i>Rb</i>	Opština <i>1</i>	31.12.2016. godine	
		Σ <i>4</i>	Žene <i>5</i>
1	Andrijevica	740	319
2	Berane	5891	2830
3	Budva	1231	759
4	Bijelo Polje	4514	1938
5	Bar	2828	1669
6	Cetinje	1440	738
7	Danilovgrad	1443	763
8	Herceg Novi	1793	924
9	Kolašin	809	320
10	Kotor	764	429
11	Mojkovac	821	349
12	Nikšić	5438	3168
13	Podgorica	11934	6622
14	Plav	1171	551
15	Pljevlja	2922	1523
16	Plužine	216	87
17	Rožaje	2607	1346
18	Šavnik	155	69
19	Tivat	746	391
20	Ulcinj	1789	949
21	Žabljak	235	98
22	UKUPNO	49487	25842

Nezaposleni po biroima rada i stepenima stručne spreme (Tab. 17.)

Rb	PJ/ biro rada	Σ	Ž	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI-1	Ž	VI-2	Ž	VII1	Ž	VII2	Ž	VIII	Ž
1	Podgorica	11934	6622	2526	1375	304	174	1666	712	3724	2139	80	16	179	109	2	0	3341	2030	108	65	4	2
2	Cetinje	1440	738	375	153	51	28	218	83	439	241	5	2	15	6	0	0	322	217	15	8	0	0
3	Danilovgrad	1443	763	342	170	29	23	336	137	522	302	6	0	8	4	0	0	194	124	6	3	0	0
4	Kolašin	809	320	182	51	17	10	186	55	276	134	6	0	15	4	0	0	126	66	1	0	0	0
5	Ukupno (1+2+3+4)	15626	8443	3425	1749	401	235	2406	987	4961	2816	97	18	217	123	2	0	3983	2437	130	76	4	2
6	Berane	5891	2830	2183	1115	129	59	1195	444	1779	905	3	0	72	26	0	0	519	274	11	7	0	0
7	Andrijevica	740	319	223	110	13	2	152	50	269	118	0	0	9	4	0	0	73	35	1	0	0	0
8	Plav	1171	551	442	249	11	2	176	47	317	155	9	3	14	6	0	0	194	87	8	2	0	0
9	Rožaje	2607	1346	1202	714	28	4	485	157	411	232	5	3	33	14	1	0	426	212	16	10	0	0
10	Ukupno (6+7+8+9)	10409	5046	4050	2188	181	67	2008	698	2776	1410	17	6	128	50	1	0	1212	608	36	19	0	0
11	Herceg Novi	1793	924	157	59	153	75	439	157	477	275	16	1	73	40	0	0	455	307	22	10	1	0
12	Kotor	764	429	53	23	27	14	148	61	202	111	4	0	42	22	0	0	280	191	8	7	0	0
13	Tivat	746	391	91	42	27	16	152	53	193	109	26	0	26	16	2	1	221	152	8	2	0	0
14	Ukupno(11+12+13)	3303	1744	301	124	207	105	739	271	872	495	46	1	141	78	2	1	956	650	38	19	1	0
15	Nikšić	5438	3168	847	498	131	67	1078	505	1754	1054	19	3	88	62	1	1	1469	947	49	30	2	1
16	Šavnik	155	69	13	8	3	1	41	10	59	29	1	0	3	3	0	0	34	17	1	1	0	0
17	Plužine	216	87	28	9	0	0	65	24	76	33	2	0	5	3	0	0	40	18	0	0	0	0
18	Ukupno(15+16+17)	5809	3324	888	515	134	68	1184	539	1889	1116	22	3	96	68	1	1	1543	982	50	31	2	1
19	Pljevlja	2922	1523	680	353	93	45	662	271	913	556	15	1	42	17	5	2	495	268	17	10	0	0
20	Žabljak	235	98	30	9	4	2	43	11	91	43	4	0	3	2	0	0	59	31	1	0	0	0
21	Ukupno (19+20)	3157	1621	710	362	97	47	705	282	1004	599	19	1	45	19	5	2	554	299	18	10	0	0
22	Bijelo Polje	4514	1938	1096	472	150	63	1093	374	1284	607	30	1	77	24	0	0	769	388	15	9	0	0
23	Mojkovac	821	349	134	50	21	11	288	95	200	92	0	0	17	5	0	0	159	95	2	1	0	0
24	Ukupno (22+23)	5335	2287	1230	522	171	74	1381	469	1484	699	30	1	94	29	0	0	928	483	17	10	0	0
25	Bar	2828	1669	726	431	94	55	504	234	735	459	15	1	76	48	0	0	661	434	17	7	0	0
26	Budva	1231	759	180	102	33	21	204	117	442	287	7	2	37	20	0	0	312	203	14	7	2	0
27	Ulcinj	1789	949	565	314	57	22	318	139	386	245	10	1	29	13	0	0	396	199	25	15	3	1
28	Ukupno(25+26+27)	5848	3377	1471	847	184	98	1026	490	1563	991	32	4	142	81	0	0	1369	836	56	29	5	1
29	UKUPNO=	49487	25842	12075	6307	1375	694	9449	3736	14549	8126	263	34	863	448	11	4	10545	6295	345	194	12	4

Nezaposleni

- po opštinama, stepenima stručne sprema i polu –

(Tab.19.)

Opština	Σ	Ž	I	I ž	II	II ž	III	II Iž	IV	IV ž	V	Vž	VI-1	VI-1 ž	VI-2	VI-2 ž	VII-1	VII-1 ž	VII-2	VII-2 ž	VIII	VIII ž
Andrijevića	740	319	223	110	13	2	152	50	269	118	0	0	9	4	0	0	73	35	1	0	0	0
Berane	5891	2830	2183	1115	129	59	1195	444	1779	905	3	0	72	26	0	0	519	274	11	7	0	0
Budva	1231	759	180	102	33	21	204	117	442	287	7	2	37	20	0	0	312	203	14	7	2	0
Bijelo Polje	4514	1938	1096	472	150	63	1093	374	1284	607	30	1	77	24	0	0	769	388	15	9	0	0
Bar	2828	1669	726	431	94	55	504	234	735	459	15	1	76	48	0	0	661	434	17	7	0	0
Cetinje	1440	738	375	153	51	28	218	83	439	241	5	2	15	6	0	0	322	217	15	8	0	0
Danilovgrad	1443	763	342	170	29	23	336	137	522	302	6	0	8	4	0	0	194	124	6	3	0	0
H. Novi	1793	924	157	59	153	75	439	157	477	275	16	1	73	40	0	0	455	307	22	10	1	0
Kolašin	809	320	182	51	17	10	186	55	276	134	6	0	15	4	0	0	126	66	1	0	0	0
Kotor	764	429	53	23	27	14	148	61	202	111	4	0	42	22	0	0	280	191	8	7	0	0
Mojkovac	821	349	134	50	21	11	288	95	200	92	0	0	17	5	0	0	159	95	2	1	0	0
Nikšić	5438	3168	847	498	131	67	1078	505	1754	1054	19	3	88	62	1	1	1469	947	49	30	2	1
Podgorica	11934	6622	2526	1375	304	174	1666	712	3724	2139	80	16	179	109	2	0	3341	2030	108	65	4	2
Plav	1171	551	442	249	11	2	176	47	317	155	9	3	14	6	0	0	194	87	8	2	0	0
Pljevlja	2922	1523	680	353	93	45	662	271	913	556	15	1	42	17	5	2	495	268	17	10	0	0
Plužine	216	87	28	9	0	0	65	24	76	33	2	0	5	3	0	0	40	18	0	0	0	0
Rožaje	2607	1346	1202	714	28	4	485	157	411	232	5	3	33	14	1	0	426	212	16	10	0	0
Šavnik	155	69	13	8	3	1	41	10	59	29	1	0	3	3	0	0	34	17	1	1	0	0
Tivat	746	391	91	42	27	16	152	53	193	109	26	0	26	16	2	1	221	152	8	2	0	0
Ulcinj	1789	949	565	314	57	22	318	139	386	245	10	1	29	13	0	0	396	199	25	15	3	1
Žabljak	235	98	30	9	4	2	43	11	91	43	4	0	3	2	0	0	59	31	1	0	0	0
UKUPNO	49487	25842	12075	6307	1375	694	9449	3736	14549	8126	263	34	863	448	11	4	10545	6295	345	194	12	4

Nezaposleni po opštinama, nivoima i podnivoima obrazovanja¹ i polu

(Tab.20)

		Nivo	I										II		III		IV			
		Podnivo															IV-1		IV-2	
Opština	Ukupno	žena	111	111ž	112	112ž	113	113ž	114	114ž	121	121ž	201	201ž	301	301ž	411	411ž	421	421ž
And	740	319	11	8	1	1	4	3	1	0	206	98	13	2	152	50	269	118	0	0
BA	5891	2830	355	204	15	9	71	48	36	20	1706	834	129	59	1195	444	1779	905	2	0
BD	1231	759	46	26	0	0	3	2	2	2	129	72	33	21	204	117	442	287	7	2
BP	4514	1938	187	92	11	4	34	21	52	21	812	334	150	63	1093	374	1284	607	25	1
BR	2828	1669	174	100	3	2	35	29	30	23	484	277	94	55	504	234	735	459	14	1
CT	1440	738	7	4	1	0	10	1	7	2	350	146	51	28	218	83	439	241	5	2
Dng	1443	763	54	28	1	1	4	4	3	3	280	134	29	23	336	137	522	302	6	0
HN	1793	924	11	8	5	3	5	2	4	1	132	45	153	75	439	157	477	275	15	1
Kol	809	320	5	0	1	0	2	0	3	0	171	51	17	10	186	55	276	134	6	0
KO	764	429	11	4	1	1	2	0	3	0	36	18	27	14	148	61	202	111	4	0
Mo	821	349	20	13	0	0	4	1	2	2	108	34	21	11	288	95	200	92	0	0
NK	5438	3168	147	91	10	5	25	18	16	7	649	377	131	67	1078	505	1754	1054	16	2
PG	11934	6622	608	362	38	16	73	52	71	39	1736	906	304	174	1666	712	3724	2139	69	10
Plv	1171	551	133	102	2	0	38	29	20	10	249	108	11	2	176	47	317	155	6	2
PV	2922	1523	101	63	2	1	33	19	13	10	531	260	93	45	662	271	913	556	15	1
Plž	216	87	12	7	0	0	0	0	0	0	16	2	0	0	65	24	76	33	2	0
Rož	2607	1346	167	131	5	2	105	96	40	26	885	459	28	4	485	157	411	232	4	3
Šav	155	69	2	2	0	0	0	0	0	0	11	6	3	1	41	10	59	29	1	0
Tiv	746	391	20	10	4	2	3	0	8	4	56	26	27	16	152	53	193	109	26	0
Ulc	1789	949	44	23	14	10	67	47	41	22	399	212	57	22	318	139	386	245	10	1
Žb	235	98	1	0	0	0	0	0	0	0	29	9	4	2	43	11	91	43	4	0
UKUPNO=	49487	25842	2116	1278	114	57	518	372	352	192	8975	4408	1375	694	9449	3736	14549	8126	237	26

Nivo	V	VI	VII		VIII
Podnivo			VII-1	VII-2	

¹ Nivoi i podnivoi obrazovanja u skladu sa Nacionalnim okvirom kvalifikacija:

111 Podnivo I1 - Bez školske spreme, 112 Podnivo I1 -Završeno 1-3 razreda, 113 Podnivo I1 -Završeno 4 razreda, 114 Podnivo I1 -Završeno 5-7 razreda, 121 Podnivo I2 -Završena osnovna škola, 201 Nivo II, 301 Nivo III, 411 Podnivo IV1 - stepen 40, 421 Podnivo IV1 - stepen 50, 501 Nivo V - stepen 61, 502 Nivo V - stepen 62, 503 Nivo V - stepen 50, 601 Nivo VI - Bachelori 3 godine (180 ECTS), 711 Podnivo VII1 - Bolonja (240 ECTS), 712 Podnivo VII1 - stepen 71, 713 Podnivo VII1 - Bolonja (240 i 180+60 ECTS), 721 Podnivo VII2 - stepen 72, 722 Podnivo VII2 - Bolonja (Master magisti), 801 Nivo VIII

Opština	501	501ž	502	502ž	503	503ž	601	601ž	711	711ž	712	712ž	713	713ž	721	721ž	722	722ž	801	801ž
And	9	4	0	0	0	0	21	9	7	2	26	12	19	12	0	0	1	0	0	0
BA	72	26	0	0	1	0	203	107	52	36	192	88	72	43	7	5	4	2	0	0
BD	37	20	0	0	0	0	117	75	8	5	133	83	54	40	7	4	7	3	2	0
BP	77	24	0	0	5	0	299	150	67	51	231	93	172	94	7	4	8	5	0	0
BR	76	48	0	0	1	0	350	229	41	28	150	96	120	81	12	5	5	2	0	0
CT	15	6	0	0	0	0	166	109	15	14	54	31	87	63	4	2	11	6	0	0
Dng	8	4	0	0	0	0	86	55	20	19	39	19	49	31	3	1	3	2	0	0
HN	73	40	0	0	1	0	202	138	18	11	190	128	45	30	20	9	2	1	1	0
KO	15	4	0	0	0	0	56	30	3	2	42	18	25	16	0	0	1	0	0	0
Kol	42	22	0	0	0	0	110	70	21	16	103	69	46	36	4	4	4	3	0	0
Mo	17	5	0	0	0	0	66	41	9	6	36	20	48	28	0	0	2	1	0	0
NK	88	62	1	1	3	1	499	285	113	85	403	248	454	329	37	23	12	7	2	1
PG	179	109	2	0	11	6	1524	867	341	242	821	505	655	416	84	50	24	15	4	2
Plv	14	6	0	0	3	1	78	37	18	11	83	32	15	7	5	0	3	2	0	0
Plž	42	17	5	2	0	0	197	109	35	27	171	85	92	47	9	7	8	3	0	0
PV	5	3	0	0	0	0	20	9	4	2	6	4	10	3	0	0	0	0	0	0
Rož	33	14	1	0	1	0	108	38	25	12	250	138	43	24	10	7	6	3	0	0
Šav	3	3	0	0	0	0	16	5	2	1	6	2	10	9	1	1	0	0	0	0
Tiv	26	16	2	1	0	0	92	62	12	11	72	45	45	34	3	1	5	1	0	0
Ulc	29	13	0	0	0	0	228	106	41	26	73	34	54	33	8	3	17	12	3	1
Žb	3	2	0	0	0	0	25	15	5	2	13	8	16	6	0	0	1	0	0	0
UKUPNO =	863	448	11	4	26	8	4463	2546	857	609	309	1758	213	1382	22	126	12	68	12	4

Nezaposleni prema opštinama, polu i dužini traženja zaposlenja

(Tab. 21.)

Rb	Opština	Dužina traženja zaposlenja															
		Ukupno	ž	Do6m	ž	Preko 6do9m	ž	Preko 9do12m	ž	Preko 1do3g	ž	Preko 3do5g	ž	Preko 5do8g	ž	Preko8g	ž
1	Andrijevisa	740	319	249	124	85	58	31	10	167	63	90	29	55	17	63	18
2	Berane	5891	2830	3659	1765	487	302	220	116	999	472	213	77	102	49	211	49

3	Budva	1231	759	630	415	93	62	86	50	277	167	71	38	38	16	36	11
4	Bijelo Polje	4514	1938	1133	526	424	219	311	131	1382	611	442	170	363	113	459	168
5	Bar	2828	1669	1027	635	353	221	189	107	989	586	132	65	66	35	72	20
6	Cetinje	1440	738	392	221	110	73	124	72	379	210	106	61	82	34	247	67
7	Danilovgrad	1443	763	485	266	168	99	123	65	438	242	96	45	68	20	65	26
8	H. Novi	1793	924	820	422	142	86	130	68	490	264	75	42	60	25	76	17
9	Kotor	764	429	287	182	61	29	52	24	204	135	48	26	40	13	72	20
10	Kolašin	809	320	196	89	79	40	49	21	217	82	77	28	109	31	82	29
11	Mojkovac	821	349	201	86	70	31	50	24	226	110	71	28	63	26	140	44
12	Nikšić	5438	3168	1489	818	544	364	565	370	1817	1047	486	293	329	186	208	90
13	Podgorica	11934	6622	4493	2443	1436	916	1375	931	3146	1763	504	259	386	155	594	155
14	Plav	1171	551	496	263	103	76	58	30	364	142	61	27	25	3	64	10
15	Plužine	216	87	84	38	18	12	14	3	80	25	10	3	4	1	6	5
16	Pljevlja	2922	1523	598	310	220	136	248	173	1011	531	252	143	213	91	380	139
17	Rožaje	2607	1346	1056	627	295	185	175	101	837	353	90	44	49	23	105	13
18	Šavnik	155	69	33	20	19	5	19	10	53	24	11	4	14	5	6	1
19	Tivat	746	391	253	156	61	34	41	26	222	127	63	23	45	19	61	6
20	Ulcinj	1789	949	506	295	180	115	135	93	566	299	179	75	121	46	102	26
21	Žabljak	235	98	43	18	17	12	11	3	79	35	24	6	17	8	44	16
22	UKUPNO	49487	25842	18130	9719	4965	3075	4006	2428	13943	7288	3101	1486	2249	916	3093	930

Nezaposleni

- prema dužini traženja zaposlenja, polu i stepenima stručne spreme -

(Tab. 22.)

Vrijeme	Ukupno	Žene	I	IZ	II	IIz	III	IIIz	IV	IVz	V	Vz	VI1	VI1z	VI2	VI2z	VII1	VII1z	VII2	VII2z	VIII	VIIIz
Do 6 mjeseci	18130	9719	4828	2620	358	215	2988	1266	5433	3015	72	19	227	114	4	1	4098	2402	117	65	5	2
Preko 6 do 9 mjeseci	4965	3075	1631	1086	117	71	906	466	1603	997	10	3	80	43	0	0	594	396	24	13	0	0
Preko 9 do 12 mjeseci	4006	2428	1136	777	107	78	765	398	1325	814	14	2	65	35	0	0	568	310	25	13	1	1
Preko 1 do 3 godine	13943	7288	2929	1417	297	153	2632	1019	3826	2143	51	4	240	137	5	3	3856	2348	104	64	3	0
Preko 3 do 5 godina	3101	1486	413	145	77	38	576	190	880	452	23	2	96	57	1	0	979	576	54	25	2	1
Preko 5 do 8 godina	2249	916	372	98	102	39	583	170	726	351	35	1	65	28	1	0	346	217	18	12	1	0
Preko 8 godina	3093	930	766	164	317	100	999	227	756	354	58	3	90	34	0	0	104	46	3	2	0	0
UKUPNO	49487	25842	12075	6307	1375	694	9449	3736	14549	8126	263	34	863	448	11	4	10545	6295	345	194	12	4

Nezaposleni
- prema godinama starosti i dužini traženja zaposlenja -

(Tab.23.)

Godine starosti	Ukupno	UkupnoZ	do6m	do6mZ	6do9m	6do9mZ	9do12m	9do12mZ	1do3g	1do3gZ	3do5g	3do5gZ	5do8g	5do8gZ	preko8g	preko8gZ
Do 18 godina	165	107	114	75	32	18	5	4	14	10	0	0	0	0	0	0
Preko 18 do 25 godina	8947	4863	4630	2531	867	507	660	363	2497	1354	243	94	50	14	0	0
Preko 25 do 30 godina	8580	4883	3204	1769	782	535	639	372	2966	1726	695	360	228	90	66	31
Preko 30 do 40 godina	12008	6862	4132	2323	1268	838	1086	708	3808	2125	874	462	505	262	335	144
Preko 40 do 50 godina	8843	4572	3006	1569	967	551	816	513	2566	1218	529	276	445	230	514	215
Preko 50 godina	10944	4555	3044	1452	1049	626	800	468	2092	855	760	294	1021	320	2178	540
Ukupno	49487	25842	18130	9719	4965	3075	4006	2428	13943	7288	3101	1486	2249	916	3093	930

Nezaposleni
– prema opštinama i godinama starosti –

(Tab. 24.)

Rb	Opština	Godine starosti													
		Ukupno	ž	Do18g	ž	Preko18 do25g	ž	Preko25 do30g	ž	Preko30 do40g	ž	Preko40 do50g	ž	Preko 50g	ž
1	Andrijevica	740	319	0	0	126	62	99	45	146	65	126	51	243	96
2	Berane	5891	2830	20	9	856	451	744	423	1346	677	1270	557	1655	713
3	Budva	1231	759	0	0	147	90	191	124	320	222	264	171	309	152
4	Bijelo Polje	4514	1938	14	11	853	403	749	342	1063	499	833	351	1002	332
5	Bar	2828	1669	2	2	413	238	494	322	724	459	540	337	655	311
6	Cetinje	1440	738	1	1	184	118	229	145	323	182	245	129	458	163
7	Danilovgrad	1443	763	5	2	326	168	256	154	338	199	239	116	279	124
8	H. Novi	1793	924	3	2	276	161	272	151	439	256	327	169	476	185
9	Kolašin	809	320	2	0	152	74	122	43	180	69	144	60	209	74
10	Kotor	764	429	0	0	130	75	169	106	178	115	91	62	196	71
11	Mojkovac	821	349	1	0	168	79	127	62	154	72	136	59	235	77
12	Nikšić	5438	3168	11	6	1003	596	1057	613	1577	1019	1020	571	770	363
13	Podgorica	11934	6622	65	48	2684	1433	2404	1455	2903	1819	1813	1016	2065	851
14	Plav	1171	551	12	9	293	169	184	90	209	75	152	67	321	141
15	Pljevlja	2922	1523	0	0	452	222	460	231	706	388	561	317	743	365
16	Plužine	216	87	1	1	42	21	38	14	43	21	44	24	48	6
17	Rožaje	2607	1346	19	12	415	244	446	261	698	342	498	217	531	270
18	Šavnik	155	69	1	0	42	24	34	17	32	15	13	4	33	9
19	Tivat	746	391	3	3	106	65	125	78	180	105	135	73	197	67
20	Ulcinj	1789	949	5	1	250	152	335	187	400	238	346	205	453	166
21	Žabljak	235	98	0	0	29	18	45	20	49	25	46	16	66	19
22	UKUPNO	49487	25842	165	107	8947	4863	8580	4883	12008	6862	8843	4572	10944	4555

Nezaposleni

- prema godinama starosti, polu i stepenima stručne spreme -

(Tab. 25.)

SSS	Ukupno	ž	<18	ž	18-25	ž	26-30	ž	31-40	ž	41-50	ž	>51	ž
I	12075	6307	136	88	1218	745	1036	620	2899	1590	2804	1370	3982	1894
II	1375	694	1	1	47	16	70	42	285	163	431	225	541	247
III	9449	3736	25	16	1032	411	928	416	2659	1239	2181	893	2624	761
IV	14549	8126	3	2	3834	1908	2309	1352	3000	1977	2539	1533	2864	1354
V	263	34	0	0	31	13	11	2	27	7	40	3	154	9
VI-1	863	448	0	0	10	3	24	13	283	166	217	135	329	131
VI-2	11	4	0	0	3	2	3	0	3	2	0	0	2	0
VII-1	10545	6295	0	0	2738	1744	4060	2352	2720	1645	604	403	423	151
VII-2	345	194	0	0	34	21	139	86	128	71	23	8	21	8
VIII	12	4	0	0	0	0	0	0	4	2	4	2	4	0
Σ	49487	25842	165	107	8947	4863	8580	4883	12008	6862	8843	4572	10944	4555

Nezaposleni

– prema dužini radnog staža, polu i stepenima stručne spreme –

(Tab. 26.)

SSS	Σ	Ž	Bez staža	Ž	Sa stažom	Ž	Do 1	Ž	Preko 1 do 2	Ž	Preko 2 do 3	Ž	Preko 3 do 5	Ž	Preko 5 do 10	Ž	Preko 10 do 20	Ž	Preko 20 do 30	Ž	Preko 30	Ž
I	12075	6307	6560	4263	5515	2044	1328	624	558	257	367	174	462	190	725	297	895	279	948	189	232	34
II	1375	694	401	196	974	498	158	100	72	37	73	42	91	54	183	105	195	100	166	50	36	10
III	9449	3736	2465	1071	6984	2665	1211	536	649	303	479	218	736	340	1198	542	1180	399	1172	255	359	72
IV	14549	8126	4654	2485	9895	5641	2526	1375	1057	665	671	417	1068	716	1579	993	1573	915	1155	454	266	106
V	263	34	35	15	228	19	18	3	7	1	5	0	7	1	12	3	24	2	108	6	47	3
VI-1	863	448	110	58	753	390	87	45	72	33	40	27	77	43	153	96	166	83	113	46	45	17
VI-2	11	4	2	0	9	4	3	0	2	2	0	0	2	2	0	0	0	0	2	0	0	0
VII-1	10545	6295	4872	2740	5673	3555	2104	1305	1065	669	566	385	660	455	674	451	356	222	200	50	48	18
VII-2	345	194	132	69	213	125	52	34	57	39	19	10	40	25	21	8	14	5	6	1	4	3
VIII	12	4	3	1	9	3	0	0	1	1	0	0	0	0	2	1	3	1	1	0	2	0
Σ	49487	25842	19234	10898	30253	14944	7487	4022	3540	2007	2220	1273	3143	1826	4547	2496	4406	2006	3871	1051	1039	263

Nezaposleni prema opštinama, polu i dužini radnog staža

(Tab. 27.)

BIRO RADA	Ukupno	ž	Bez staža	ž	Sa stažom	ž	Dužina radnog staža													
							Do 1 g	ž	Preko 1do2g	ž	Preko 2do3g	ž	Preko 3do5g	ž	Preko 5do10g	ž	Preko 10do20g	ž	Preko 30g	ž
And	740	319	305	168	121	48	61	31	24	13	41	13	59	21	60	16	60	9	9	0
BA	5891	2830	3100	1736	692	323	339	158	217	101	330	146	452	184	477	131	256	49	28	2
BD	1231	759	249	148	206	133	114	74	59	40	114	88	174	113	162	98	102	41	51	24
BP	4514	1938	1714	846	664	257	333	144	227	99	318	151	408	185	443	159	346	87	61	10
BR	2828	1669	820	497	526	322	235	158	148	101	196	130	297	193	236	149	210	85	160	34
CT	1440	738	271	151	172	105	98	59	65	44	100	63	133	71	184	87	364	140	53	18
Dng	1443	763	518	301	235	142	100	51	71	43	95	49	162	75	138	73	98	27	26	2
HN	1793	924	280	143	291	158	126	76	87	53	131	84	231	144	261	140	242	81	144	45
Kol	809	320	300	116	93	42	44	15	39	11	43	26	77	36	112	53	86	19	15	2
KO	764	429	335	187	56	32	49	39	22	14	37	28	57	41	69	43	114	36	25	9
Mo	821	349	266	132	120	47	70	22	36	22	56	21	108	55	110	38	48	10	7	2
NK	5438	3168	1778	1116	1038	618	466	301	297	180	418	248	573	339	446	225	345	113	77	28
PG	11934	6622	5011	2878	1727	988	782	474	526	334	738	481	1093	645	983	550	870	213	204	59
Plv	1171	551	831	443	82	36	41	17	27	11	23	8	35	12	44	12	70	11	18	1
PV	2922	1523	985	584	572	310	265	154	153	83	210	117	272	151	274	90	157	27	34	7
Plž	216	87	52	31	34	14	20	7	11	4	10	5	18	8	20	9	48	8	3	1
Rož	2607	1346	1602	947	296	124	144	76	68	32	94	49	118	54	153	35	117	28	15	1
Šav	155	69	60	31	32	18	7	3	5	2	11	4	12	4	12	4	15	3	1	0
Tiv	746	391	141	76	131	69	71	46	37	24	58	42	95	68	75	39	123	22	15	5
Ulc	1789	949	554	340	359	215	160	94	88	53	104	67	142	84	118	42	177	41	87	13
Žb	235	98	62	27	40	21	15	8	13	9	16	6	31	13	29	13	23	1	6	0
Σ	49487	25842	19234	10898	7487	4022	3540	2007	2220	1273	3143	1826	4547	2496	4406	2006	3871	1051	1039	263

Nezaposleni prema grupama zanimanja i stepenima obrazovanja

(Tab. 28.)

Grupa zanimanja	Ukupno	Ž	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI-1	Ž	VI-2	Ž	VII-1	Ž	VII-2	Ž	VIII	Ž
01 Proizvođači bilja	597	314	1	0	6	2	59	23	277	142	0	0	9	4	0	0	241	142	4	1	0	0
02 Stočari i živinari	120	53	0	0	0	0	1	1	56	27	0	0	1	0	0	0	62	25	0	0	0	0
04 Veterinari	135	43	0	0	0	0	0	0	128	42	1	0	0	0	0	0	5	1	0	0	1	0
05 Prerađivači hrane i pića	376	221	0	0	26	5	116	60	201	133	2	0	5	4	0	0	24	17	2	2	0	0
06 Prerađivači duvana	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
09 Šumari	162	36	2	1	0	0	13	1	127	26	0	0	2	2	0	0	16	5	2	1	0	0
10 Prerađivači i obrađivači drveta	350	96	0	0	24	2	179	41	142	52	1	0	0	0	0	0	4	1	0	0	0	0
13 Geolozi	21	12	0	0	0	0	0	0	10	7	0	0	0	0	0	0	11	5	0	0	0	0
14 Zanimanja eksploatacije nafte i zemnog gasa	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
15 Rudari i oplemenjivači ruda	122	27	0	0	3	0	60	2	47	24	0	0	0	0	0	0	10	0	2	1	0	0
16 Metalurzi	177	79	0	0	0	0	55	24	85	45	2	0	12	3	0	0	22	7	1	0	0	0
18 Obradačari metala	1357	112	0	0	89	0	1035	69	70	12	51	0	25	5	0	0	86	26	1	0	0	0
19 Monteri i instalateri u mašinstvu	265	1	0	0	21	0	235	0	1	1	4	0	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0
20 Mašinski konstruktori i projektanti	655	188	0	0	0	0	5	2	611	180	0	0	12	0	0	0	23	4	4	2	0	0
21 Mašinski tehnolozi	366	63	0	0	0	0	0	0	348	59	3	0	8	3	0	0	7	1	0	0	0	0
22 Mehaničari i mašinisti	1680	55	0	0	75	0	1339	27	222	26	44	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24 Elektroenergetičari	936	98	2	0	4	0	326	5	473	68	17	0	7	2	0	0	107	23	0	0	0	0

25 Elektromehaničari	740	53	0	0	7	0	538	16	176	37	17	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
26 Elektroničari	274	51	0	0	1	0	27	0	217	47	8	1	5	1	0	0	14	2	1	0	1	0
27 Zanimanja telekomunikacija	324	97	0	0	0	0	31	3	271	87	9	2	10	5	0	0	2	0	1	0	0	0
28 Zanimanja računarske tehnike	778	250	0	0	0	0	2	0	411	148	0	0	19	9	0	0	344	93	2	0	0	0
31 Hemičari	495	419	0	0	0	0	54	47	380	319	0	0	4	4	0	0	54	47	3	2	0	0
32 Gumari i plastičari	11	8	0	0	2	0	9	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33 Proizvođači keramike i građevinskog materijala	7	1	0	0	2	0	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
34 Staklari	8	1	0	0	3	0	3	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35 Papirničari	21	16	0	0	0	0	2	1	19	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
36 Grafičari	110	70	0	0	2	1	15	7	83	54	2	2	1	0	0	0	7	6	0	0	0	0
39 Tekstilci	176	142	0	0	4	4	96	74	70	60	1	1	4	2	0	0	1	1	0	0	0	0
40 Proizvođači odjeće	732	669	0	0	183	163	443	408	101	94	0	0	2	1	0	0	3	3	0	0	0	0
41 Kožari i krznari	66	31	0	0	2	0	45	22	15	8	0	0	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0
42 Obučari i kožni galanteristi	208	113	2	0	42	2	153	105	8	3	0	0	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0
45 Komunalci	9	8	7	6	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
46 Tapetari	10	0	0	0	3	0	6	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
47 Farbari i lakireri	38	2	0	0	5	0	33	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
50 Geodeti	70	22	0	0	0	0	0	0	60	21	0	0	0	0	0	0	10	1	0	0	0	0
51 Arhitekti i urbanisti	262	128	0	0	0	0	0	0	84	32	0	0	0	0	0	0	169	91	8	4	1	1
52 Građevinari	728	217	0	0	96	0	170	32	276	105	5	0	17	6	0	0	161	72	3	2	0	0
53 Zanimanja završnih građevinskih radova	79	2	0	0	11	0	68	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
56 Zanimanja drumskog saobraćaja	956	133	9	0	79	0	215	7	496	99	13	0	8	0	0	0	122	22	14	5	0	0
57 Željezničari	61	7	0	0	2	0	5	2	53	4	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
58 Brodari	455	164	3	0	3	0	4	0	128	7	0	0	42	5	2	1	269	151	4	0	0	0
59 Vazduhoplovci	7	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0
60 Zanimanja PTT saobraćaja	156	95	0	0	0	0	28	19	120	74	2	0	0	0	0	0	6	2	0	0	0	0
61 Zanimanja pretovarnih usluga, unutrašnjeg transporta i prevoza žičarama	16	6	0	0	1	0	4	1	9	4	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0
64 Trgovci	3206	2387	0	0	124	87	1750	1332	1220	909	6	1	44	22	0	0	61	36	1	0	0	0
65 Zanimanja ugostiteljstva i turizma	3910	2183	1	0	179	108	1474	629	1568	995	23	3	100	68	6	2	551	373	8	5	0	0

66 Menadžeri i organizatori	1322	750	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	46	20	0	0	1229	706	47	24	0	0
67 Ekonomisti	3499	2259	0	0	0	0	2	2	1646	1221	6	4	217	108	0	0	1567	893	58	31	3	0	
68 Pravnici	1472	860	0	0	0	0	0	0	262	183	0	0	40	21	0	0	1157	651	12	5	1	0	
69 Informatičari i statističari	107	55	0	0	0	0	0	0	44	31	0	0	12	6	0	0	51	18	0	0	0	0	
70 Kadrovska zanimanja	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
71 Administratori	465	413	0	0	197	193	175	165	93	55	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
72 Zanimanja odbrane, bezbjednosti i zaštite	471	213	0	0	27	0	5	3	24	1	27	9	2	0	0	0	378	197	7	3	1	0	
75 Vaspitači i nastavnici društveno-humanističke oblasti	1568	1227	0	0	0	0	0	0	93	64	0	0	120	99	0	0	1329	1046	24	17	2	1	
76 Nastavnici prirodno-matematičke struke	85	49	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	19	11	0	0	65	37	1	1	0	0	
77 Nastavnici tehničko-tehnološke struke	14	3	0	0	0	0	0	0	0	0	11	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	0	
82 Društveno-humanistička zanimanja	2620	1708	0	0	0	0	0	0	1746	1066	0	0	0	0	0	0	809	587	64	54	1	1	
83 Prirodno-matematička zanimanja	651	390	0	0	0	0	0	0	338	204	0	0	0	0	0	0	292	175	20	10	1	1	
85 Likovni umjetnici i dizajneri	213	127	0	0	0	0	0	0	41	30	0	0	3	2	0	0	164	94	5	1	0	0	
86 Scenski umjetnici, muzičari i književnici	158	104	0	0	0	0	0	0	64	46	0	0	0	0	0	0	90	55	4	3	0	0	
87 Zanimanja javnog informisanja	144	99	0	0	0	0	0	0	32	27	0	0	0	0	0	0	107	68	5	4	0	0	
88 Ostala zanimanja kulture, umjetnosti i informisanja	471	383	0	0	0	0	0	0	259	209	0	0	0	0	0	0	211	173	1	1	0	0	
90 Medicinari	1187	927	0	0	0	0	0	0	807	637	1	1	27	20	1	0	345	265	6	4	0	0	
91 Stomatolozi	272	169	0	0	0	0	0	0	153	100	2	2	2	2	0	0	110	63	5	2	0	0	
92 Farmaceuti	265	224	1	0	0	0	0	0	218	181	3	3	0	0	0	0	32	31	11	9	0	0	
93 Zanimanja socijalne zaštite	40	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	4	0	0	35	26	0	0	0	0	
94 Zanimanja fizičke kulture	95	23	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	3	1	0	0	84	21	7	0	0	0	
95 Sportisti	93	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13	1	1	1	72	20	7	0	0	0	
96 Zanimanja ličnih usluga	841	743	0	0	149	125	661	591	29	25	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
98 Vjerska zanimanja	26	12	0	0	0	0	0	0	10	5	0	0	0	0	0	0	16	7	0	0	0	0	
99 Neraspoređeni	12173	6378	12047	6300	1	0	4	2	118	74	0	0	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	
UKUPNO SVEGA=	49487	25842	12075	6307	1375	694	9449	3736	14549	8126	263	34	863	448	11	4	10545	6295	345	194	12	4	

Novoprijavljeni po opštinama, polu i stepenima obrazovanja²

–za period 1. januar – 31. decembar 2016. godine –

(Tab. 29.)

Opština	Σ	Ž	I	I	II	II	III	II	IV	IV	V	Vž	VI-1	VI-1	VI-2	VI-2	VII-1	VII-1	VII-2	VII-2	VIII	VIII
			ž	ž	ž	ž	ž	ž	ž	ž	ž	ž	ž	ž	ž	ž	ž	ž	ž	ž	ž	ž
Andrijevića	520	265	197	114	5	1	93	35	183	93	0	0	4	2	0	0	38	20	0	0	0	0
Berane	5528	2763	2066	1112	99	54	1088	424	1739	885	3	0	62	25	0	0	462	257	9	6	0	0
Budva	1618	1001	315	174	52	38	315	177	590	392	5	2	46	27	0	0	282	186	12	5	1	0
Bijelo Polje	3551	1683	908	448	90	53	783	277	1058	514	19	0	58	29	0	0	622	355	13	7	0	0
Bar	3255	1972	893	534	95	66	549	284	988	620	8	1	77	53	1	0	628	405	16	9	0	0
Cetinje	1098	610	232	110	30	21	150	77	388	214	3	2	14	7	0	0	268	172	13	7	0	0
Danilovgrad	1283	717	275	156	25	23	263	122	515	289	3	0	10	5	0	0	183	117	9	5	0	0
H. Novi	1972	1026	190	70	144	77	454	178	627	340	14	1	75	41	0	0	453	313	15	6	0	0
Kolašin	581	278	125	50	11	8	102	39	224	120	2	0	13	6	0	0	103	55	1	0	0	0
Kotor	1027	582	91	45	28	21	188	89	392	202	2	0	43	24	0	0	270	191	13	10	0	0
Mojkovac	588	269	108	54	16	12	183	64	172	74	1	1	8	1	0	0	99	63	1	0	0	0
Nikšić	5007	2886	906	529	122	77	1001	503	1695	943	18	5	86	69	0	0	1141	737	37	22	1	1
Podgorica	12154	7084	2726	1650	213	155	1617	838	4450	2551	49	16	150	93	1	0	2849	1721	95	57	4	3
Plav	881	492	330	230	2	0	128	40	275	153	9	5	7	3	0	0	124	59	6	2	0	0
Pljevlja	2158	1189	490	306	36	24	413	163	762	424	8	1	32	11	3	1	401	250	13	9	0	0
Plužine	228	108	37	15	0	0	60	31	80	36	0	0	5	4	0	0	46	22	0	0	0	0
Rožaje	3125	1705	1627	1005	8	2	570	196	546	299	3	1	30	16	0	0	330	177	11	9	0	0
Šavnik	116	50	13	7	1	1	26	5	46	19	0	0	2	2	0	0	27	15	1	1	0	0
Tivat	755	428	122	61	26	20	126	62	245	134	7	0	22	10	0	0	202	139	5	2	0	0
Ulcinj	1408	835	477	300	32	19	228	109	341	231	5	1	18	10	0	0	287	153	19	12	1	0
Žabljak	186	79	31	13	2	1	29	8	77	35	3	0	3	3	0	0	41	19	0	0	0	0
UKUPNO	47039	26022	12159	6983	1037	673	8366	3721	15393	8568	162	36	765	441	5	1	8856	5426	289	169	7	4

² Izveštaj prikazuje sva novoprijavljena lica, pa i ona kada nezaposleno lice prelazi iz jednog u drugi biro rada

Novoprijavljeni
- prema stepenima stručne spreme –

(Tab.30.)

	Ukupno	Ž	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI-1	Ž	VI-2	Ž	VII-1	Ž	VII-2	Ž	VIII	ž
Prvi put, nema zapošljavanja	8221	4359	2553	1576	30	12	618	239	2961	1398	29	11	30	17	1	0	1950	1076	49	30	0	0
Prvi put, ima zapošljavanja	2616	1291	455	176	17	8	374	124	983	530	19	2	48	28	0	0	701	411	17	10	2	2
Nije prvi put, nema zapošljavanja	10891	6514	4764	3234	199	143	1666	799	2695	1471	16	5	66	31	1	0	1432	801	52	30	0	0
Nije prvi put, ima zapošljavanja	25311	13858	4387	1997	791	510	5708	2559	8754	5169	98	18	621	365	3	1	4773	3138	171	99	5	2
UKUPNO:	47039	26022	12159	6983	1037	673	8366	3721	15393	8568	162	36	765	441	5	1	8856	5426	289	169	7	4

Novoprijavljeni³
- prema razlogu prestanka radnog odnosa –

(Tab. 31.)

Razlog prestanka radnog odnosa	Σ	Ž	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI-1	Ž	VI-2	Ž	VII-1	Ž	VII-2	Ž	VIII	ž
01 Izrečena mera prestanka radnog odnosa zbog povrede radnih dužnosti i obaveza	76	24	15	4	2	2	21	6	23	5	0	0	3	1	0	0	12	6	0	0	0	0
02 Pismena izjava zaposlenog da želi da raskine radni odnos (otkaz ugovora o radu)	1066	573	242	109	45	27	272	141	365	214	2	0	19	8	0	0	117	72	4	2	0	0

³ Izveštaj prikazuje sva novoprijavljena lica, osim lica koja prelaze iz jednog u drugi biro rada

03 Zaključivanje sporazuma s poslodavcem o prestanku radnog odnosa	1533	914	235	115	50	36	323	178	622	402	2	2	40	25	0	0	256	154	5	2	0	0
05 Ako zaposleni ne pokaže potrebna znanja i sposobnosti, a nema radnog mesta na koje može biti raspoređen	2	2	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
06 Ako zaposleni ne ostvaruje odgovarajuće rezultate rada, a nema radnog mesta na koje može biti raspoređen	3	1	0	0	0	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
07 Ako zaposleni na probnom radu nije postigao odgovarajuće rezultate rada	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
08 Pripravnik nije položio stručni ispit	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	0	0	0	0
09 Neopravdani izostanak s posla 5 radnih dana uzastopno	10	4	5	1	0	0	2	2	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10 Neopravdani izostanak s posla 7 radnih dana sa prekidima u toku 3 meseca	18	6	7	0	1	1	4	0	5	4	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
11 Ako je u roku od godinu dana utvrđeno da je radni odnos zasnovan suprotno obredbama zakona, odnosno kolektivnog ugovora	4	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
13 Odbijanje raspoređivanja na drugo radno mesto na koje je zaposleni raspoređen zbog potreba procesa rada	10	6	5	3	0	0	0	0	2	2	0	0	1	0	0	0	1	0	1	1	0	0

14 Odbijanje raspoređivanja iz jednog u drugo mesto rada, kod istog poslodavca	6	3	1	0	1	1	0	0	4	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15 Odbijanje raspoređivanja na drugo odgovarajuće radno mesto, pošto je utvrđeno da zaposleni nema sposobnosti za obavljanje poslova radnog mesta na koje je raspoređen	3	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16 Odbijanje raspoređivanja na drugo radno mesto, pošto je utvrđeno da zaposleni ne ostvaruje odgovarajuće rezultate rada	3	2	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0
17 Odbijanje privremenog raspoređivanja, u slučaju sile ili drugih iznenadnih okolnosti, na druge poslove za koje se traži niži stepen stručne spremlje	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19 Odbijanje zaposlenog za čijim je radom prestala potreba da zasnuje radni odnos na neodređeno vrijeme sa punim radnim vremenom kod drugog poslodavca (preuzimanje)	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20 Odbijanje zaposlenog za čijim je radom prestala potreba da se radno angažuje na obavljanju poslova koji odgovaraju njegovoj stručnoj spremi, odnosno radnoj sposobnosti	6	1	0	0	0	0	5	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

21 Odbijanje zaposlenog za čijim je radom prestala potreba da se stručno osposobi, prekvalifikuje ili dokvalifikuje za drugo odgovarajuće radno mjesto sa punim radnim vremenom, kod istog ili drugog poslodavca	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
22 Isplaćena jednokratna novčana naknada zaposlenom za čijim je radom prestala potreba	80	38	16	9	4	2	24	7	26	16	0	0	2	0	0	0	6	2	2	2	0	0
23 Isplaćena otpremnina zaposlenom za čijim je radom prestala potreba	1374	696	301	116	31	20	350	135	495	304	13	2	57	31	0	0	126	87	1	1	0	0
24 Organizovanje, odnosno učešće u štrajku koji nije organizovan u skladu sa Zakonom o štrajku	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
26 Ako je došlo do gubitka radne sposobnosti koji je utvrđen na zakonom propisan način	2	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
30 Isteka rada na određeno vreme u svojstvu pripravnika	214	113	1	1	1	0	7	3	60	33	1	0	14	8	0	0	123	63	7	5	0	0
31 Stecaj preduzeca	761	307	206	76	34	22	202	68	239	111	8	1	13	7	0	0	57	21	2	1	0	0
32 Likvidacija preduzeca	148	76	26	13	9	6	38	14	55	35	0	0	7	3	0	0	13	5	0	0	0	0
33 Prestanak rada poslodavca	382	210	84	38	17	11	99	57	147	84	2	0	8	4	0	0	25	16	0	0	0	0
35 Istek rada na određeno vreme	15883	8719	2841	1329	485	314	3415	1564	5520	3244	66	11	322	182	4	1	3112	2007	114	64	4	3
36 Istek radnog angažovanja nezaposlenog lica	403	231	90	49	13	10	93	50	137	85	1	0	3	0	0	0	66	37	0	0	0	0
37 Zbog premeštaja bravnog druga u skladu sa posebnim propisima	3	2	1	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

38 Zbog zdravstvenog stanja zaposlenog ili članova njegove porodice	8	5	1	1	1	1	1	1	5	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
40 Zbog prestanka rada ostvarenog po drugom osnovu	19	14	6	4	0	0	4	3	6	6	0	0	1	0	0	0	2	1	0	0	0
41 Zbog prestanka rada u stranim i drugim predstavništvima	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
42 Ostali razlozi utvrđeni zakonom ili kolektivnim ugovorom	1353	707	307	139	35	21	342	153	478	287	4	1	30	16	0	0	143	86	12	4	2
UKUPNO 1. sa stažom	23379	12661	4394	2010	730	475	5210	2386	8201	4840	99	17	521	286	4	1	4066	2561	148	82	6
UKUPNO 2. bez staža	23479	13223	7717	4935	306	197	3121	1309	7135	3686	63	19	240	151	1	0	4754	2838	141	87	1
UKUPNO SVEGA=	46858	25884	12111	6945	1036	672	8331	3695	15336	8526	162	36	761	437	5	1	8820	5399	289	169	7

Novoprijavljeni
– prema starosnim grupama –

(Tab. 32.)

	Starosna grupa	Ukupno	I	II	III	IV	V	VI-1	VI-2	VII-1	VII-2	VIII
Rb	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Do 18 godina	215	182	1	29	3	0	0	0	0	0	0
2	Žena	124	104	1	17	2	0	0	0	0	0	0
3	Od 18 do 25 godina	10003	1628	41	1127	5006	40	8	2	2123	28	0
4	Žena	5114	903	17	427	2412	14	1	1	1323	16	0
5	Preko 25 do 30 godina	8324	1085	42	954	2784	19	25	2	3292	121	0
6	Žena	4566	577	24	410	1482	3	10	0	1978	82	0
7	Preko 30 do 35 godina	6370	1243	67	1330	1654	17	141	0	1828	89	1
8	Žena	3615	680	48	597	1014	5	79	0	1145	46	1
9	Preko 35 do 40 godina	5142	1510	127	1208	1340	13	160	0	767	17	0
10	Žena	2930	839	87	526	866	3	111	0	487	11	0
11	Preko 40 do 45 godina	4470	1434	175	1043	1349	8	102	1	341	16	1
12	Žena	2631	822	112	520	861	1	69	0	237	8	1
13	Preko 45 do 50 godina	4078	1391	197	1028	1152	19	98	0	185	7	1
14	Žena	2347	765	136	517	743	2	62	0	118	3	1
15	Preko 50 do 55 godina	3697	1290	189	863	1093	15	99	0	140	6	2
16	Žena	2077	778	116	401	666	3	48	0	63	1	1
17	Preko 55 do 60 godina	2813	1228	126	504	744	19	86	0	100	5	1
18	Žena	1492	735	85	186	400	3	46	0	35	2	0
19	Preko 60 godina	1746	1120	71	245	211	12	42	0	44	0	1
20	Žena	988	742	46	94	80	2	11	0	13	0	0
21	UKUPNO	46858	12111	1036	8331	15336	162	761	5	8820	289	7
22	UKUPNO Žena	25884	6945	672	3695	8526	36	437	1	5399	169	4

Oglašena slobodna radna mjesta

– po opštinama –

(Tab. 34.)

Rb	Opština	1.1 – 31.12.2015. g.		1.1 – 31.12.2016. g.		Nom. razlika (5-3)	Indeks (5:3)
		Broj prijava o SRM	Broj SRB	Broj prijava o SRM	Broj SRB		
	1	2	3	4	5		
1	Andrijevica	58	69	64	80	11	115.94
2	Bar	1326	2347	1114	2100	-247	89.48
3	Berane	424	652	329	469	-183	71.93
4	Bijelo Polje	627	954	511	895	-59	93.82
5	Budva	2695	7865	1810	5572	-2293	70.85
6	Cetinje	286	433	362	525	92	121.25
7	Danilovgrad	271	471	308	627	156	133.12
8	Herceg Novi	2719	4125	2620	4029	-96	97.67
9	Kolašin	114	152	164	255	103	167.76
10	Kotor	1312	2086	1242	2087	1	100.05
11	Mojkovac	108	156	104	170	14	108.97
12	Nikšić	737	1240	955	1842	602	148.55
13	Plav	168	367	151	272	-95	74.11
14	Pljavija	427	711	594	973	262	136.85
15	Plužine	39	42	44	59	17	140.48
16	Podgorica	4773	10043	4596	8365	-1678	83.29
17	Rožaje	352	441	277	413	-28	93.65
18	Šavnik	28	36	46	54	18	150.00
19	Tivat	1167	1914	1002	1645	-269	85.95
20	Ulcinj	612	1239	497	1192	-47	96.21
21	Žabljak	124	231	143	256	25	110.82
22	Crna Gora	18367	35574	16933	31880	-3694	89.62

Oglašena slobodna radna mjesta
- po opštinama i stepenima obrazovanja -

(Tab.35.)

_Opština	Ukupno	I	II	III	IV	V	VI1	VI2	VII1	VII2	VIII
ANDRIJEVICA	80	11	4	5	10	0	3	0	47	0	0
BAR	2100	494	125	701	471	2	41	0	262	3	1
BERANE	469	57	3	45	166	0	15	0	183	0	0
BIJELO POLJE	895	171	12	258	200	4	21	0	229	0	0
BUDVA	5572	2711	761	682	1131	14	55	0	214	0	4
CETINJE	525	114	2	79	113	5	14	0	183	12	3
DANILOVGRAD	627	189	6	205	106	0	18	0	102	1	0
HERCEG NOVI	4029	589	1266	1013	702	22	55	1	353	28	0
KOLAŠIN	255	54	5	65	35	5	34	0	57	0	0
KOTOR	2087	396	245	662	409	14	49	0	299	3	10
MOJKOVAC	170	34	0	26	36	1	8	0	65	0	0
NIKŠIĆ	1842	214	15	541	564	3	113	0	359	7	26
PLAV	272	82	0	43	38	1	9	0	99	0	0
PLJEVLJA	973	221	8	273	239	0	59	0	169	4	0
PLUŽINE	59	6	0	7	2	1	1	0	42	0	0
PODGORICA	8365	2336	98	1171	2248	29	176	0	2197	56	54
ROŽAJE	413	85	4	48	112	0	3	0	161	0	0
ŠAVNIK	54	7	0	6	18	0	9	0	14	0	0
TIVAT	1645	264	225	240	607	45	51	0	211	2	0
ULCINJ	1192	362	129	293	262	11	22	0	112	1	0
ŽABLJAK	256	103	0	70	47	0	8	0	28	0	0
UKUPNO	31880	8500	2908	6433	7516	157	764	1	5386	117	98

Oglašena slobodna radna mjesta
- po opštinama i nivoima i podnivoima obrazovanja -

(Tab.36.)

	Nivo	I					II	III	IV		V			VI	VII					VIII
	Podnivo	I-1				I-2			IV-1	IV-2					VII-1			VII-2		
Opština	Ukupno	111	112	113	114	121	201	301	411	421	501	502	503	601	711	712	713	721	722	801
ANDRIJEVICA	80	1	0	0	0	10	4	5	10	0	3	0	0	5	0	42	0	0	0	0
BAR	2100	66	0	0	3	425	125	701	471	2	41	0	0	18	1	233	10	2	1	1
BERANE	469	21	0	0	0	36	3	45	166	0	15	0	0	5	0	173	5	0	0	0
BIJELO POLJE	895	3	0	0	0	168	12	258	200	2	21	0	2	4	0	215	10	0	0	0
BUDVA	5572	2612	0	0	0	99	761	682	1131	14	55	0	0	3	2	207	2	0	0	4
CETINJE	525	1	0	0	0	113	2	79	113	5	14	0	0	0	0	173	10	12	0	3
DANILOVGRAD	627	172	0	0	0	17	6	205	106	0	18	0	0	5	4	87	6	1	0	0
HERCEG NOVI	4029	106	0	0	0	483	1266	1013	702	22	55	1	0	17	1	330	5	28	0	0
KOLAŠIN	255	28	0	0	0	26	5	65	35	5	34	0	0	0	1	53	3	0	0	0
KOTOR	2087	315	0	0	0	81	245	662	409	14	49	0	0	3	3	284	9	1	2	10
MOJKOVAC	170	14	0	0	0	20	0	26	36	1	8	0	0	0	0	58	7	0	0	0
NIKŠIĆ	1842	42	0	0	0	172	15	541	564	3	113	0	0	13	6	334	6	7	0	26
PLAV	272	64	0	0	0	18	0	43	38	1	9	0	0	3	0	94	2	0	0	0
PLJEVLJA	973	73	17	0	1	130	8	273	239	0	59	0	0	9	4	152	4	4	0	0
PLUŽINE	59	6	0	0	0	0	0	7	2	1	1	0	0	0	0	40	2	0	0	0
PODGORICA	8365	154	0	1	0	2181	98	1171	2248	11	176	0	18	151	52	1842	152	50	6	54
ROŽAJE	413	85	0	0	0	0	4	48	112	0	3	0	0	7	2	151	1	0	0	0
ŠAVNIK	54	3	0	0	0	4	0	6	18	0	9	0	0	1	0	12	1	0	0	0
TIVAT	1645	188	0	0	0	76	225	240	607	45	51	0	0	4	2	201	4	1	1	0
ULCINJ	1192	339	0	0	0	23	129	293	262	11	22	0	0	3	3	102	4	1	0	0
ŽABLJAK	256	2	0	0	0	101	0	70	47	0	8	0	0	0	0	28	0	0	0	0
UKUPNO	31880	4295	17	1	4	4183	2908	6433	7516	137	764	1	20	251	81	4811	243	107	10	98

Oglašena slobodna radna mjesta
– po djelatnostima i vrsti radnog odnosa –

(Tab. 37.)

Djelatnost	Ukupno:	Novootvoreno	Upraznjeno	Neodređeno	Određeno	Pripravnik	Pripravnik volonter	Dopunski rad	Privremeni poslovi	Sezonski poslovi	Privrem.radno ang.	Invalidi
A.Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	1401	421	980	59	350	1	0	0	0	988	0	3
B.Rudarstvo	116	42	74	3	112	1	0	0	0	0	0	0
C.Prerađivačka industrija	1289	716	573	106	1052	19	0	0	0	112	0	0
D.Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	46	7	39	1	43	2	0	0	0	0	0	0
E.Snabdijevanje vodom; upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	535	199	336	70	368	12	0	0	11	66	8	0
F.Građevinarstvo	2321	1441	880	148	1994	40	0	1	0	138	0	0
G.Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	3487	1956	1531	243	2556	46	4	6	5	620	5	2
H.Saobraćaj i skladištenje	1063	321	742	57	678	30	0	25	8	264	0	1
I.Usluge smještaja i ishrane	6348	2710	3638	213	1949	6	0	11	0	4168	1	0
J.Informisanje i komunikacije	358	156	202	89	247	6	0	0	0	13	0	3
K.Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	360	99	261	77	281	2	0	0	0	0	0	0
L.Poslovanje nekretninama	489	186	303	41	279	3	0	0	1	165	0	0
M.Stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti	1158	684	474	196	822	32	2	0	0	99	2	5
N.Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	4943	3685	1258	75	2811	14	3	1	20	2019	0	0
O.Državna uprava i odbrana; Obavezno socijalno osiguranje	1626	296	1330	941	533	132	5	0	2	12	1	0
P.Obrazovanje	3295	533	2762	230	3043	8	0	3	0	0	6	5
Q.Zdravstvena i socijalna zaštita	1567	339	1228	236	1110	20	1	2	0	195	2	1
R.Umjetnost,zabava i rekreacija	562	222	340	59	448	2	0	0	0	53	0	0
S.Ostale uslužne djelatnosti	916	661	255	35	780	3	0	1	0	71	7	19
UKUPNO CRNA GORA=	31880	1467 4	1720 6	2879	1945 6	379	15	50	47	8983	32	39

**Zapošljavanje iz evidencije Zavoda
– po opštinama –**

(Tab. 38.)

R b	Opština	1.1- 31.12.2015.		1.1-31.12.2016.		Odnosi 4:2	
		Ukupn o	%	Ukupn o	%	Nom.ra z.	Indeks
	1	2	3	4	5	6	7
1	Andrijevisa	16	0.12	5	0.04	-11	31.25
2	Bar	751	5.43	443	3.16	-308	58.99
3	Berane	128	0.93	192	1.37	64	150.00
4	Bijelo Polje	776	5.61	493	3.52	-283	63.53
5	Budva	1372	9.92	1202	8.58	-170	87.61
6	Cetinje	150	1.09	199	1.42	49	132.67
7	Danilovgra d	141	1.02	203	1.45	62	143.97
8	Herceg Novi	2868	20.75	3063	21.87	195	106.80
9	Kolašin	18	0.13	48	0.34	30	266.67
10	Kotor	883	6.39	1101	7.86	218	124.69
11	Mojkovac	37	0.27	53	0.38	16	143.24
12	Nikšić	597	4.32	880	6.28	283	147.40
13	Plav	44	0.32	41	0.29	-3	93.18
14	Pljevlja	412	2.98	558	3.98	146	135.44
15	Plužine	33	0.24	2	0.01	-31	6.06
16	Podgorica	3696	26.74	3818	27.26	122	103.30
17	Rožaje	219	1.58	129	0.92	-90	58.90
18	Šavnik	8	0.06	14	0.10	6	175.00
19	Tivat	1165	8.43	1094	7.81	-71	93.91
20	Ulcinj	420	3.04	434	3.10	14	103.33
21	Žabljak	90	0.65	36	0.26	-54	40.00
	Ukupno:	13824	100	14008	100.0 0	184	101.33

Pregled zapošljavanja prema opštinama i stepenima stručne spreme

(Tab. 39.)

Opština	Ukupno	I	II	III	IV	V	VI1	VI2	VII1	VII2	VII1
ANDRIJEVICA	5	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0
BAR	443	66	20	115	177	0	8	0	56	0	1
BERANE	192	10	1	13	79	0	4	0	85	0	0
BIJELO POLJE	493	49	0	67	169	2	13	0	193	0	0
BUDVA	1202	237	169	146	505	2	17	0	120	6	0
CETINJE	199	22	3	14	61	1	8	0	86	4	0
DANILOVGRAD	203	14	2	39	89	0	3	0	55	1	0
HERCEGOVINI	3063	365	672	784	731	7	65	0	418	21	0
KOLAŠIN	48	3	0	6	12	0	6	0	21	0	0
KOTOR	1101	230	75	180	332	8	19	1	244	12	0
MOJKOVAC	53	3	0	9	16	1	2	0	22	0	0
NIKŠIĆ	880	74	12	194	292	3	35	0	259	10	1
PLAV	41	4	0	9	10	0	1	0	17	0	0
PLJEVLJA	558	50	12	141	209	9	21	0	112	4	0
PLUŽINE	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0
PODGORICA	3818	346	34	363	1390	15	74	0	1528	66	2
ROŽAJE	129	24	1	13	28	0	2	0	61	0	0
ŠAVNIK	14	2	0	1	4	0	2	0	5	0	0
TIVAT	1094	190	73	163	403	15	21	0	216	13	0
ULCINJ	434	101	18	94	118	1	12	0	85	5	0
ŽABLJAK	36	3	0	3	20	1	1	0	7	1	0
UKUPNO	14008	1793	1092	2354	4645	65	314	1	3597	143	4

Pregled zapošljavanja prema djelatnostima poslodavaca

(Tab. 40.)

	Djelatnost	Ukupno	I	II	III	IV	V	VI-1	VI-2	VII-1	VII-2	VIII
Rb	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	A.Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	116	33	3	27	36	1	1	0	14	1	0
2	B.Rudarstvo	30	5	0	10	6	2	1	0	6	0	0
3	C.Prerađivačka industrija	526	69	48	144	166	3	11	0	80	4	1
4	D.Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	10	1	1	1	3	0	1	0	3	0	0
5	E.Snabdijevanje vodom; upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	281	92	6	63	80	1	4	0	35	0	0
6	F.Građevinarstvo	930	240	114	187	185	2	16	0	181	5	0
7	G.Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	1941	226	142	398	827	5	20	0	306	17	0
8	H.Saobraćaj i skladištenje	681	74	43	153	280	5	10	1	112	3	0
9	I.Usluge smještaja i ishrane	2557	499	471	565	768	22	32	0	196	4	0
10	J.Informisanje i komunikacije	239	4	0	13	90	0	3	0	126	3	0
11	K.Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	245	1	3	4	44	0	10	0	179	4	0
12	L.Poslovanje nekretninama	169	22	11	26	47	1	9	0	51	2	0
13	M.Stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti	691	64	87	74	219	2	12	0	223	9	1
14	N.Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1992	219	66	354	846	14	43	0	432	18	0
15	O.Državna uprava i odbrana; Obavezno socijalno osiguranje	562	10	3	32	158	2	21	0	327	9	0
16	P.Obrazovanje	1329	69	8	72	254	2	87	0	811	24	2
17	Q.Zdravstvena i socijalna zaštita	874	55	55	118	338	0	13	0	274	21	0
18	R.Umjetnost,zabava i rekreacija	319	41	12	37	105	1	4	0	104	15	0
19	S.Ostale uslužne djelatnosti	516	69	19	76	193	2	16	0	137	4	0
20	UKUPNO CRNA GORA=	14008	1793	1092	2354	4645	65	314	1	3597	143	4

Pregled zapošljavanja prema nivoima i podnivoima obrazovanja

(Tab. 41.)

	Nivo	I					II	III	IV		V			VI	VII					VIII
	Podnivo	I-1			I-2				IV-1	IV-2					VII-1			VII-2		
Opština	Ukupno	111	112	113	114	121	201	301	411	421	501	502	503	601	711	712	713	721	722	801
ANDRIJEVICA	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3	1	0	0	0
BAR	443	20	1	0	1	44	20	115	177	0	8	0	0	25	3	21	7	0	0	1
BERANE	192	3	0	0	0	7	1	13	79	0	4	0	0	6	13	51	15	0	0	0
BIJELO POLJE	493	2	0	0	4	43	0	67	169	1	13	0	1	37	32	97	27	0	0	0
BUDVA	1202	143	0	0	0	94	169	146	505	2	17	0	0	40	7	50	23	3	3	0
CETINJE	199	1	1	1	1	18	3	14	61	1	8	0	0	24	0	37	25	3	1	0
DANILOVGRAD	203	4	0	0	0	10	2	39	89	0	3	0	0	9	9	26	11	0	1	0
HERCEG NOVI	3063	105	1	5	5	249	672	784	731	7	65	0	0	119	12	234	53	16	5	0
KOLAŠIN	48	0	0	0	0	3	0	6	12	0	6	0	0	5	1	11	4	0	0	0
KOTOR	1101	184	0	1	0	45	75	180	332	7	19	1	1	63	6	136	39	9	3	0
MOJKOVAC	53	0	0	0	0	3	0	9	16	1	2	0	0	2	2	12	6	0	0	0
NIKŠIĆ	880	8	0	0	1	65	12	194	292	3	35	0	0	44	20	122	73	10	0	1
PLAV	41	2	0	0	1	1	0	9	10	0	1	0	0	6	3	8	0	0	0	0
PLJEVLJA	558	1	0	3	1	45	12	141	209	9	21	0	0	14	10	61	27	1	3	0
PLUŽINE	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0
PODGORICA	3818	30	3	5	4	304	34	363	1390	15	74	0	0	368	182	616	362	54	12	2
ROŽAJE	129	1	1	2	0	20	1	13	28	0	2	0	0	8	1	49	3	0	0	0
ŠAVNIK	14	0	0	0	0	2	0	1	4	0	2	0	0	2	0	2	1	0	0	0
TIVAT	1094	91	1	3	2	93	73	163	403	15	21	0	0	74	6	97	39	7	6	0
ULCINJ	434	50	1	0	4	46	18	94	118	1	12	0	0	32	6	34	13	3	2	0
ŽABLJAK	36	0	0	0	0	3	0	3	20	1	1	0	0	2	1	4	0	1	0	0
UKUPNO	14008	645	9	20	24	1095	1092	2354	4645	63	314	1	2	881	314	1673	729	107	36	4

Pregled broja ispata novčanih naknada po opštinama i mjesecima (Tab. 42.)

Rb	Opština	Mjesec, 2016. godine												Prosječan broj korisnika
		Januar	Februar	Mart	April	Maj	Jun	Jul	August	Septem.	Oktobar	Novem.	Decem.	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Andrijevisa	62	58	59	74	84	99	116	135	144	148	191	211	115
2	Bar	540	554	521	509	471	454	418	471	459	463	452	507	485
3	Berane	324	303	306	310	336	372	459	579	669	734	874	1067	528
4	Bijelo Polje	689	555	559	542	543	537	517	573	527	528	596	638	567
5	Budva	170	172	158	140	122	134	109	130	129	135	135	158	141
6	Cetinje	420	323	327	317	324	318	307	309	298	295	307	313	322
7	Danilovgrad	151	134	140	135	131	121	125	122	108	113	122	110	126
8	Herceg Novi	586	536	518	496	458	427	365	344	326	379	487	492	451
9	Kolašin	95	89	87	80	79	83	87	98	106	104	87	85	90
10	Kotor	214	200	201	202	199	182	184	192	187	184	186	178	192
11	Mojkovac	123	111	116	104	100	97	93	93	95	94	121	124	106
12	Nikšić	896	777	677	634	607	612	625	654	626	693	636	601	670
13	Plav	103	93	90	86	92	93	111	131	134	154	207	269	130
14	Pljevlja	348	353	367	409	441	405	421	436	396	400	442	447	405
15	Plužine	97	82	80	42	38	40	42	42	44	42	40	41	53
16	Podgorica	1380	1343	1447	1425	1408	1352	1295	1289	1275	1287	1294	1270	1339
17	Rožaje	176	174	190	191	212	208	222	250	261	276	339	424	244
18	Šavnik	13	10	11	10	11	10	9	9	9	11	11	10	10
19	Tivat	199	192	182	179	172	160	175	169	165	178	207	197	181
20	Ulcinj	235	237	226	211	197	194	184	195	202	215	225	230	213
21	Žabljak	24	22	23	23	21	15	15	14	13	19	21	18	19
22	UKUPNO	6845	6318	6285	6119	6046	5913	5879	6235	6173	6452	6980	7390	6386

Pregled učesnika mjera aktivne politike zapošljavanja u 2016. godini (Tab. 43)

	Biro rada	Obrazovanje i osposobljavanje odraslih	Javni radovi	Osposobljavanje za rad kod poslodavca	Osposobljavanje za samostalan rad	Ostali program podsticanja zapošljavanja -Pilot programi Mladi su naš potencijal i Stop sivoj ekonomiji	Ukupno
1	Podgorica	179	201	44	16	43	483
2	Cetinje	12	37	4	0	2	55
3	Danilovgrad	15	51	4	3	5	78
4	Kolašin		32	6	1	3	42
5	Ukupno(1+2+3+4)	206	321	58	20	53	658
6	Berane	25	87	19	20	10	161
7	Andrijevica	0	18	4	1	2	25
8	Plav	0	23	0	0	12	35
9	Rožaje	10	53	13	2	5	83
10	Ukupno(6+7+8+9)	35	181	36	23	29	304
11	Bijelo Polje	42	144	57	10	11	264
12	Mojkovac	0	34	0	2	4	40
13	Ukupno(11+12)	42	178	57	12	15	304
14	Pljevlja	19	97	54	3	8	181
15	Žabljak	5	9	4	1	3	22
16	Ukupno (14+15)	24	106	58	4	11	203
17	Nikšić	26	134	4	4	15	183
18	Plužine	0	3	1	0	2	6
19	Šavnik	0	5	0	1	2	8
20	Ukupno(17+18+19)	26	142	5	5	19	197
21	Bar	85	42	16	2	4	149
22	Budva	0	18	1	0	2	21
23	Ulcinj	0	40	11	2	4	57
24	Ukupno(21+22+23)	85	100	28	4	10	227
25	Herceg Novi	15	45	6	2	5	73
26	Kotor	21	8	1	1	6	37
27	Tivat	0	15	1	0	1	17
28	Ukupno(25+26+27)	36	68	8	3	12	127
29	UKUPNO UČESNIKA	454	1.096	250	71	149	2.020

Pregled isplata novčanih naknada u 2016. godini

(Tab. 44.)

Rb	Mjesec	Redovna - 40% minimalne zarade		Najniža penzija		Ukupno	
		Broj korisnika	Sredstva bruto	Broj korisnika	Sredstva bruto	Broj korisnika	Sredstva bruto
	1	4	5	6	7	8	9
1	Januar	5385	614746.38	1460	182165.45	6845	796911.83
2	Februar	4928	492222.91	1390	172927.25	6318	665150.16
3	Mart	4939	492920.87	1346	169022.10	6285	661942.97
4	April	4813	470204.51	1306	165877.63	6119	636082.14
5	Maj	4778	464426.94	1268	161799.33	6046	626226.27
6	Jun	4671	449061.25	1242	155692.98	5913	604754.23
7	Jul	4677	448358.97	1202	151414.97	5879	599773.94
8	Avgust	5033	494462.13	1202	208380.58	6235	702842.71
9	Septembar	5030	493494.06	1142	172157.64	6172	665651.70
10	Oktobar	5331	528353.23	1121	170234.23	6452	698587.46
11	Novembar	5877	583439.04	1103	168052.07	6980	751491.11
12	Decembar	6319	626286.50	1071	162368.34	7390	788654.84

Pregled odobrenih kredita po djelatnostima

(Tab. 45.)

RB	Djelatnost	Br. kredita	Br. radnika	Sredstva (Eur)
1	Industrija i rudarstvo	3	8	40.000
2	Poljoprivreda i ribarstvo	10	10	50.000
3	Šumarstvo			
4	Građevinarstvo	1	1	5.000
5	Saobraćaj i veze	1	1	5.000
6	Trgovina	7	10	50.000
7	Ugostiteljstvo i turizam	1	1	5.000
8	Zanatstvo i lične usluge	2	2	10.000
9	Finans.tehn.i posl. usluge	4	4	20.000
10	Obrazov., nauka, kultura i infor.			
11	Zdravstvena i socijalna zaštita	1	3	15.000
	UKUPNO:	30	40	200.000

Odobreni krediti po opštinama

(Tab. 46.)

	Opština	Br. kredita	Br. radnika	Sredstva (€)
1	Berane	3	7	35.000
2	Andrijevisa			
3	Plav			
4	Rožaje			
5	Pljevlja	4	5	25.000
6	Žabljak			
7	Nikšić	6	7	35.000
8	Šavnik			
9	Plužine			
10	Bijelo Polje	4	5	25.000
11	Mojkovac			
12	Kolašin			
13	Cetinje			
I	Suma	17	24	120.000
14	Podgorica	5	6	30.000
15	Danilovgrad	1	1	5.000
16	Bar	4	6	30.000
17	Ulcinj	1	1	5.000
18	Budva			
19	Herceg Novi	2	2	10.000
20	Tivat			
21	Kotor			
II	Suma	13	16	80.000
	UKUPNO (I+II):	30	40	200.000

Pregled odobrenih kredita po statusu

(Tab. 47.)

RB	Djelatnost	Br. kredita	Br. radnika	Sredstva (Eur)
I	Nezaposleni	20	22	110.000
	<i>Žene</i>	6	6	30.000
	<i>Muškarci</i>	14	16	80.000
II	Preduzetnici	2	2	10000
III	Pravna lica	8	16	80.000
	Ukupno (I+II+III):	30	40	200.000

Isfinansirani krediti po opštinama

(Tab. 48.)

	Opština	Br. kredita	Br. radnika	Sredstva (€)
1	Berane	2	4	20.000
2	Andrijevica			
3	Plav			
4	Rožaje			
5	Pljevlja	3	4	20.000
6	Žabljak			
7	Nikšić	4	5	25.000
8	Šavnik			
9	Plužine			
10	Bijelo Polje	4	5	25.000
11	Mojkovac			
12	Kolašin			
13	Cetinje			
I	Suma	13	18	90.000
14	Podgorica	4	4	20.000
15	Danilovgrad	1	1	5.000
16	Bar	4	6	30.000
17	Ulcinj	1	1	5.000
18	Budva			
19	Herceg Novi	2	2	10.000
20	Tivat			
21	Kotor			
II	Suma	12	14	70.000
	Ukupno (I+II):	25	32	160.000

Pregled isfinansiranih kredita po statusu

(Tab. 49.)

Rb	Djelatnost	Br. kredita	Br. radnika	Sredstva (Eur)
I	Nezaposleni	18	20	100.000
	<i>Žene</i>	6	6	30.000
	<i>Muškarci</i>	12	14	70.000
II	Preduzetnici	2	2	10.000
III	Pravna lica	5	10	50.000
	Ukupno (I+II+III):	25	32	160.000

IZVJEŠTAJ O RADU
FONDA PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA
CRNE GORE
ZA 2016. GODINU

Podgorica, februar 2017. godine

S A D R Ž A J

<u>I UVODNE NAPOMENE</u>	177
<u>II ORGANI I RADNA TIJELA FONDA PIO</u>	179
<u>1. UPRAVNI ODBOR</u>	179
<u>2. KOMISIJA ZA SISTEM</u>	180
<u>III STRUČNA SLUŽBA FONDA</u>	181
<u>1. SEKTOR ZA SPROVOĐENJE PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA</u>	181
<u>1.1 Odsjek za obradu podataka matične evidencije</u>	181
<u>1.2 Prvostepeni upravni postupak</u>	184
<u>1.2.1 Domaće osiguranje</u>	184
<u>1.2.2 Odsjek za sprovođenje inostranog osiguranja</u>	190
<u>2. SEKTOR ZA MEDICINSKO VJESTAČENJE IZ OBLASTI PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA</u>	195
<u>3. SEKTOR ZA OBRAČUN, ISPLATU PRAVA I RAČUNOVODSTVENE POSLOVE IZ OBLASTI PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA</u>	196
<u>3.1 Odsjek za obračun i isplatu prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja</u>	198
<u>3.2 Odsjek za računovodstvene poslove u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja</u>	201
<u>3.3 Odsjek za statistiku i analize</u>	203
<u>3.4 Služba za finansijske poslove</u>	203
<u>4. SEKTOR ZA NORMATIVNO-PRAVNE POSLOVE, POSLOVE PRUŽANJA STRUČNE POMOĆI ORGANIZACIJAMA PENZIONERA I LJUDSKE RESURSE</u>	206
<u>4.1 Odsjek za normativno-pravne poslove i poslove pružanja stručne pomoći organizacijama penzionera</u>	206
<u>4.2 Odsjek za ljudske resurse</u>	208
<u>Odsjek za ljudske resurse</u>	208
<u>Služba za opšte poslove</u>	210
<u>5. SEKTOR ZA PRUŽANJE PRAVNE POMOĆI U POSTUPKU OSTVARIVANJA PRAVA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA I UNUTRAŠNJU REVIZIJU</u>	212
<u>5.1 Odsjek za unutrašnju reviziju</u>	212
<u>5.2 Odsjek za pružanje pravne pomoći u postupku ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja</u>	214

<u>6. SEKTOR ZA INFORMACIONE TEHNOLOGIJE</u>	215
<u>6.1 Odsjek za projektovanje, razvoj i održavanje aplikativnog softvera</u>	215
<u>6.2 Odsjek za sistemski softver i obradu</u>	217
<u>6.3 Odsjek za vođenje elektronske evidencije</u>	218
<u>7. SLUŽBA ZA POSLOVE ORGANA UPRAVLJANJA I ODNOSI S JAVNOŠĆU</u>	220
<u>PREGLED SKRAĆENICA</u>	222
<u>PREGLED OBRAZACA</u>	223

I UVODNE NAPOMENE

Sistem socijalnog osiguranja, samim tim i sistem penzijskog osiguranja kao njegov integralni dio, predstavlja važan faktor za postizanje ekonomske i socijalne stabilnosti svakog društva. Penzijski sistem uspostavljen je prvenstveno u javnom interesu, čije se postojanje ispoljava u interesu države da se osiguranicima obezbijedi socijalna i materijalna sigurnost za vrijeme i u slučaju kada svojim radom više nijesu u mogućnosti da ostvaruju potreban dohodak.

Usvajanjem Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju u septembru 2003. godine i njegovom primjenom od 1. januara 2004. godine, izvršeno je restrukturiranje obaveznog osiguranja po osnovu tekućeg finansiranja (generacijske solidarnosti ili prvi stub) i stvorene normative pretpostavke za uvođenje obaveznog osiguranja po osnovu kapitalizovane štednje osiguranika (drugi stub) i dobrovoljnog osiguranja (treći stub).

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja shodno Zakonu o PIO, ostvaruju se u Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore. Fond ima svojstvo pravnog lica sa pravima, obavezama i odgovornostima utvrđenim Zakonom o PIO i Statutom Fonda, a osnovan je sa ciljem obezbjeđenja ostvarivanja prava svih osiguranika iz obaveznog penzijskog osiguranja, koje se zasniva na generacijskoj solidarnosti.

Fondom, prema Zakonu i Statutu Fonda, upravlja Upravni odbor koji je sastavljen od sedam članova, koje imenuje i razrješava Vlada. Članovi Upravnog odbora imenuju se na period od četiri godine. Fondom rukovodi direktor, imenovan od strane Vlade Crne Gore, na period od četiri godine. Stručne i druge poslove u cilju vršenja nesmetanog, racionalnog i uspješnog obavljanja poslova iz nadležnosti Fonda obavlja jedinstvena Stručna služba Fonda, koju čine Centralna služba sa sjedištem u Podgorici i devet područnih jedinica.

U okviru Fonda PIO Crne Gore, o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja primjenom nacionalnih propisa rješava područna jedinica na čijem području je osiguranik bio poslednji put osiguran. Područne jedinice Fonda PIO Crne Gore nalaze se u: Baru, Beranama, Bijelom Polju, Kotoru, Nikšiću, Pljevljima, Podgorici, Herceg Novom i na Cetinju.

Fond rješava i o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja primjenom međunarodnih sporazuma, vršeći poslove iz svoje nadležnosti.

Izveštaj o radu Fonda PIO Crne Gore za 2016. godinu daje pregled aktivnosti organa upravljanja i jedinstvene Stručne službe Fonda, realizovanih tokom posmatranog perioda.

Aktivnosti Fonda u izvještajnom periodu primarno su bile posvećene efikasnom, kvalitetnom i pravovremenom rješavanju o pravima iz PIO, odnosno postupanju po zahtjevima i donošenju rješenja kojima se odlučuje o pravima iz penzijskog i invalidskog

osiguranja. Takođe, aktivnosti su se odnosile i na obezbjeđivanje redovnosti i blagovremenosti realizacije prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, kao i aktivno učešće u procesu privatizacije, u cilju zaštite portfelja akcija Fonda. Nastavljeno je i sa sprovođenjem organizacionih reformi jedinstvene Stručne službe, u cilju unapređenja efikasnosti rada institucije.

Kontinuirano je vršeno unapređenje kvaliteta obavljanja stručnih, administrativnih, pravnih, ekonomskih i drugih poslova Fonda, što je rezultiralo daljim razvojem nivoa pruženih usluga osiguranicima i korisnicima prava iz PIO i istovremeno doprinijelo unapređenju penzionog sistema Crne Gore.

Izvršajni period karakterisao je nastavak intenziviranih aktivnosti u dijelu rješavanja o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja primjenom međunarodnih propisa, kroz unapređenje saradnje sa penzionim fondovima država nastalih na teritoriji bivše SFRJ, sa kojima se ostvaruje najveći broj kontakata u vezi podnijetih zahtjeva za ostvarivanje prava. Daljim unapređenjem odnosa fondova iz regiona kroz redovne susrete i rješavanje otvorenih pitanja iz domena nadležnosti ovih institucija, stvoreni su preduslovi za povećanje ažurnosti u prikupljanju dokaza o potvrdi perioda osiguranja. Sprovedene su intenzivne aktivnosti na usaglašavanju i naplati preostalih obaveza država ugovornica, koje proizilaze iz potpisanih sporazuma o socijalnom osiguranju. Na planu međunarodne saradnje, Fond je učestvovao u susretima penzionih fondova država nastalih na teritoriji bivše SFRJ, koji se održavaju svake godine, u pravcu unapređenja međusobne saradnje i obezbjeđenja preduslova za dalje podizanje kvaliteta usluga osiguranicima i korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, a u izvršajnoj godini domaćin susreta je bio Fond PIO Slovenije. Osnovne teme ovog događaja bile su sprovođenje međunarodnih sporazuma o socijalnom osiguranju i priprema uvođenja elektronske razmjene podataka.

Fond je učestvovao i u pregovorima u vezi sa zaključivanjem Sporazuma o socijalnom osiguranju i Administrativnog sporazuma za sprovođenje Sporazuma o socijalnom osiguranju između Crne Gore i Republike Slovačke, a organizovani su i razgovori organa za vezu Crne Gore i Austrije, kao i Crne Gore i Slovenije.

Sve aktivnosti Fonda u izvršajnom periodu, sprovedene su na principima otvorenosti i transparentnosti. Informisanje javnosti o aktivnostima Fonda vršeno je preko štampanih i elektronskih medija i internet stranice Fonda.

Izvršajnu godinu karakteriše nastavak prakse finansiranja socijalno-humanitarne potrošnje penzionera, a dio sredstava je opredijeljen i za dodjelu jednokratne pomoći, nabavku zimnice pod povoljnijim uslovima, sufinansiranje stambene izgradnje za socijalno najugroženije korisnike penzije i opremanje i renoviranje klubova penzionera.

Nastavljena je praksa organizacije odmora i oporavka u odmaralištu u Ulcinju, te u odmaralištu i hotelu „Gorske oči“ na Žabljaku.

Tokom 2016. godine, uspješno su izvršene planirane obaveze jedinstvene Stručne službe Fonda i organa upravljanja, u skladu sa zadatim rokovima.

II ORGANI I RADNA TIJELA FONDA PIO

1. UPRAVNI ODBOR

Upravni odbor je organ upravljanja Fondom. Rad Upravnog odbora zasnovan je na odredbama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, Statuta Fonda i drugih opštih akata Fonda. Upravni odbor broji sedam članova koje imenuje i razrješava Vlada Crne Gore, i to: jedan član se imenuje na predlog reprezentativne sindikalne organizacije, jedan član na predlog reprezentativnog udruženja poslodavaca, jedan član na predlog Saveza udruženja penzionera Crne Gore i četiri člana na predlog organa državne uprave nadležnog za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja. Članovi Upravnog odbora imenuju se na period od četiri godine.

Upravni odbor Fonda u izvještajnom periodu održao je 8 sjednica. Na sjednicama je doneseno 47 odluka, od kojih se po značaju izdvajaju sljedeće:

- Odluka o usvajanju Plana javnih nabavki za 2016. godinu;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o radu Fonda PIO Crne Gore za 2015. godinu;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o finansijskom poslovanju Fonda PIO Crne Gore za 2015. godinu;
- Odluka o usklađivanju vrijednosti penzija za jedan lični bod od 1. januara 2016.godine;
- Odluka o usklađivanju penzija i novčanih naknada od 1. januara 2016. godine;
- Odluka o usklađivanju osnova za određivanje novčane naknade za tjelesno oštećenje od 1. januara 2016. godine;
- Odluka o usklađivanju nominalnog iznosa najniže penzije od 1. januara 2016. godine;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o izvršenom popisu sredstava i izvora sredstava na dan 31.12.2015. godine, Odluka o otpisu osnovnih sredstava i odluka o otpisu sitnog inventara;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o izvršenom popisu obaveza i potraživanja, sa stanjem na dan 31.12.2015. godine;
- Odluka o utvrđivanju završnog računa Fonda PIO Crne Gore za 2015. godinu;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o radu i finansijskom poslovanju DOO „PIO“ Ulcinj za 2015. godinu;
- Odluka o rasporedu dobiti po Izvještaju o finansijskom poslovanju DOO „PIO“ Ulcinj za 2015. godinu;
- Odluka o vanrednom usklađivanju vrijednosti penzija za jedan lični bod od 1. jula 2016.godine;
- Odluka o vanrednom usklađivanju penzija i novčanih naknada od 1. jula 2016. godine;
- Odluka o vanrednom usklađivanju osnova za određivanje novčane naknade za tjelesno oštećenje od 1. jula 2016. godine;
- Odluka o vanrednom usklađivanju nominalnog iznosa najniže penzije od 1. jula 2016. godine;

- Odluka o dodjeli sredstava Savezu udruženja penzionera Crne Gore za pokriće troškova isplate jednokratne pomoći;
- Odluka o usvajanju nacrtu Budžeta Fonda PIO za 2017. godinu;
- Odluka o utvrđivanju naknade za članove Upravnog odbora i Komisije za sistem;
- Odluka o odobravanju sredstava Savezu udruženja penzionera Crne Gore za finansiranje izgradnje stambenog objekta u Glavnom gradu Podgorica za socijalno najugroženije korisnike penzija;
- Odluka o odobravanju sredstava Savezu udruženja penzionera Crne Gore za rad kljubova penzionera;
- odluke iz domena privatizacije;
- odluke o pomoći udruženjima penzionera.

Upravni odbor usvojio je:

- Program rada Fonda PIO Crne Gore za 2016. godinu;
- Statut o izmjenama i dopunama Statuta Fonda PIO Crne Gore.

Tokom izvještajne godine, Upravni odbor donio je:

- Odluku o razrješenju člana Komisije za sistem PIO;
- Odluku o imenovanju člana Komisije za sistem PIO

Upravni odbor nastavio je sprovođenje poslovne politike koja podrazumijeva praćenje izvršenja budžeta, koje vodi redovnom servisiranju zakonskih obaveza iz djelokruga rada ove Institucije.

Takođe, u mjeri mogućeg opredjeljivana su sredstva na ime pomoći Savezu udruženja penzionera i opštinskim udruženjima, na planu socijalno-humanitarne pomoći, kao i poboljšanja uslova za rad istih.

2. KOMISIJA ZA SISTEM

Komisija za sistem penzijskog i invalidskog osiguranja je stalno radno tijelo Fonda, koje razmatra i priprema akta iz nadležnosti Upravnog odbora. Komisija za sistem PIO broji pet članova, koje imenuje i razrješava Upravni odbor Fonda. Članovi Komisije imenuju se na period od četiri godine.

Komisija za sistem održala je osam sjednica u izvještajnom periodu.

III STRUČNA SLUŽBA FONDA

1. SEKTOR ZA SPROVOĐENJE PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA

Tokom izvještajne 2016. godine, u Sektoru za sprovođenje penzijskog i invalidskog osiguranja obuhvaćen je rad sljedećih odsjeka i jedinica:

- Odsjek za obradu podataka matične evidencije
- Prvostepeni postupak
 - Područne jedinice
 - Odsjek za sprovođenje inostranog osiguranja

1.1 Odsjek za obradu podataka matične evidencije

U ovom izvještajnom periodu, uneseno je u bazu matične evidencije aktivnih osiguranika ukupno 507.271 prijava podataka, što je u odnosu na isti period prošle godine kada je unijeto 491.929, više za 3,11 % prijava podataka za matičnu evidenciju i to:

OBRAZAC	BROJ
M-1	48.111
M-2	109.750
M-3	62.115
M-4	247.433
M-5	1
M-6	1.114
M-7/PS	1.026
M-8	16.409
M-12	2.333
ROD-1	5.497
ROD-P	1.469
M-SI	6.380
MIN	505
ROD-0	5.131

U matičnoj evidenciji aktivnih osiguranika u okviru područnih jedinica u ovom izvještajnom periodu vršeni su sljedeći poslovi:

- Provjera tačnosti podataka sa prijava za matičnu evidenciju koje se odnose na period od 1970. do 31.12.2016. godine, zbog kompletiranja penzijskih predmeta

u vezi izračuna najpovoljnijeg ličnog koeficijenta i iznosa penzije, u slučajevima u kojima je odlučivano o pravu na penziju.

- Vršeno je dokompletiranje baze podataka aktivnih osiguranika nedostajućim podacima, kao i ispravka netačnih podataka.
- U vršenju kontrole tačnosti podataka ukoliko su podaci netačni i nepotpuni odnosno nepravilno registrovani u takvim slučajevima sačinjavane su službene zabilješke i na zakonom propisan način preduzimane su potrebne radnje za izmjenu ili dokompletiranje istih, a za slučaj nepostojanja ili nekompletnosti dokumentacije, odnosno javnih isprava, sačinjavan je zapisnik o izvršenoj kontroli, kojim je konstatovano zatečeno stanje.
- Urađeno je kompletiranje predmeta, po zahtjevima poslodavaca, za staž osiguranja koji se računa sa uvećanim trajanjem. Komisija je zapisnikom kod osam poslodavaca utvrdila radna mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.
- Pružana je stručna pomoć, kao i svakodnevni prijem stranaka, postupano po zamolnicama, po zahtjevima za štampanjem podataka o utvrđenom stažu osiguranja i ostvarenim zaradama, kao i po zahtjevima državnih organa, institucija, drugih organizacionih jedinica Fonda, kao i organima i fondovima država iz okruženja.
- Saradnja sa Arhivom grada u vezi pribavljanja dokumentacije, a u cilju ažuriranja podataka o stažu osiguranja i ostvarenim zaradama, ukoliko matična evidencija Fonda PIO i poslodavac ne posjeduju podatke.

Na osnovu Zakona o objedinjenoj registraciji i sistemu izvještavanja o obračunu i naplati poreza i doprinosa, uspostavljen je i vodi se Centralni registar obveznika poreza na dohodak fizičkih lica, obveznika doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, osiguranika obaveznog socijalnog osiguranja, kao i sistem izvještavanja i zaštite podataka centralnog registra. Upis u ovaj registar vrši se podnošenjem jedinstvene prijave, za registraciju poreskih obveznika, obveznika doprinosa i osiguranika, nadležnom poreskom organu počev od 01.03.2010. godine. Na osnovu Protokola o razmjeni podataka između korisnika sistema Centralnog registra osiguranika i obveznika (CROO), za period od 01.01.2016. do 31.12.2016. godine ukupno je ažurirano prijava podataka 211.854.

TABELA SA PODACIMA KOJE AŽURIRAMO IZ PORESKE UPRAVE

PROFIL	M-1	M-2	M-3	M-4	M-SI	MIN	ROD-1	ROD-P	ROD-O	UK
FOND PIO	45.379	95.531	59.081	0	0	0	5.313	1.464	5.086	211.854
U K U P N O:	45.379	95.531	59.081	0	0	0	5.313	1.464	5.086	211.854

PREGLED OBRAZACA PO PODRUČNIM JEDINICAMA

	Fond PIO	Podgorica	Bijelo Polje	Berane	Prijevlja	Kotor	Cetinje	Nikšić	Bar	Herceg Novi	Ukupno
M-1	1	1.136	91	223	238	308	51	495	103	86	2.732
M-2	8	4.837	905	1.228	1.277	1.925	216	2.232	1.050	541	14.219
M-3	1	1.175	132	222	330	411	39	499	118	107	3.034
M-4	14.257	96.118	13.971	12.769	11.141	32.962	6.131	22.946	20.628	16.510	247.433
M-8	0	4.253	954	815	4.103	2.509	366	865	1.253	1.291	16.409
M-12	0	1.025	40	8	76	748	79	44	110	203	2.333
M-SI	0	1.592	2.008	1.487	180	52	118	764	12	167	6.380
M7/PS	0	227	78	98	136	161	36	147	58	85	1.026
M-5	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
M-6	0	0	849	85	35	47	64	1	33	0	1.114
M10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MIN	0	222	129	52	3	5	13	77	4	0	505
ROD-1	42	40	3	8	2	28	4	28	17	9	181
ROD-P	1	2	0	0	1	0	0	1	0	0	5
ROD-0	7	24	0	5	2	0	4	1	1	1	45
Ukupno	14.317	110.652	19.160	17.000	17.524	39.156	7.121	28.100	23.387	19.000	295.417

Sektoru za informacione tehnologije, dostavljeni su sljedeći programski zahtjevi radi dopune ili korekcije postojećeg softvera:

- zahtjev za dopunu kontrole unosa u bazu podataka najviše osnovice za plaćanje doprinosa za PIO za 2016. godinu, na postojeći identifikacioni podatak JMB;
- saradnja sa Sektorom za IT, u cilju prilagođavanja programa, usljed promjena zakonske regulative, koja se odnosi na penzijsko osiguranje i obračun i naplatu doprinosa, kao i dostavljanje odgovarajućih naloga u tom smislu;
- zahtjev za ažuriranje i skeniranje kolektivnih prijava podataka za utvrđivanje staža osiguranja i osnovice osiguranja koje služe za utvrđivanje godišnjeg ličnog koeficijenta i visine uplaćenog doprinosa;
- dostavljeni su nalozi sa odgovarajućim uputstvima za listanje izvještaja po zahtjevima područnih jedinica Fonda PIO i drugih institucija;
- dostavljen je nalog za ažuriranje nove šifre shodno Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o PIO čl.206 b (šifra 311).

1.2 Prvostepeni upravni postupak

Prvostepeni upravni postupak koji se vodi u Fondu PIO obuhvata prvostepeni postupak u domaćem osiguranju i postupak primjenom međunarodnih sporazuma o socijalnom osiguranju – inostrano osiguranje.

1.2.1 Domaće osiguranje

U izvještajnom periodu, prvostepeni upravni postupak je rješavao po zahtjevima za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, u domaćem osiguranju. U toku godine podneseno je 25.596 novih zahtjeva za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, a iz prethodne godine je preneseno 4.882 zahtjeva, tako da je u 2016. godini, ukupno za rješavanje bilo 30.478 zahtjeva. Od navedenog broja riješeno je 29.196 zahtjeva ili 95,79%, od čega 84.21% u zakonskom roku od 30 dana. Ostalo je neriješeno 1.282 ili 4,21% zahtjeva.

Poređenja radi, u 2015. godini je bilo 27.344 zahtjeva za rješavanje u prvostepenom postupku. Po ovim zahtjevima donijeta su 22.790 prvostepena rješenja, tako da je ostalo 16,60% neriješenih zahtjeva.

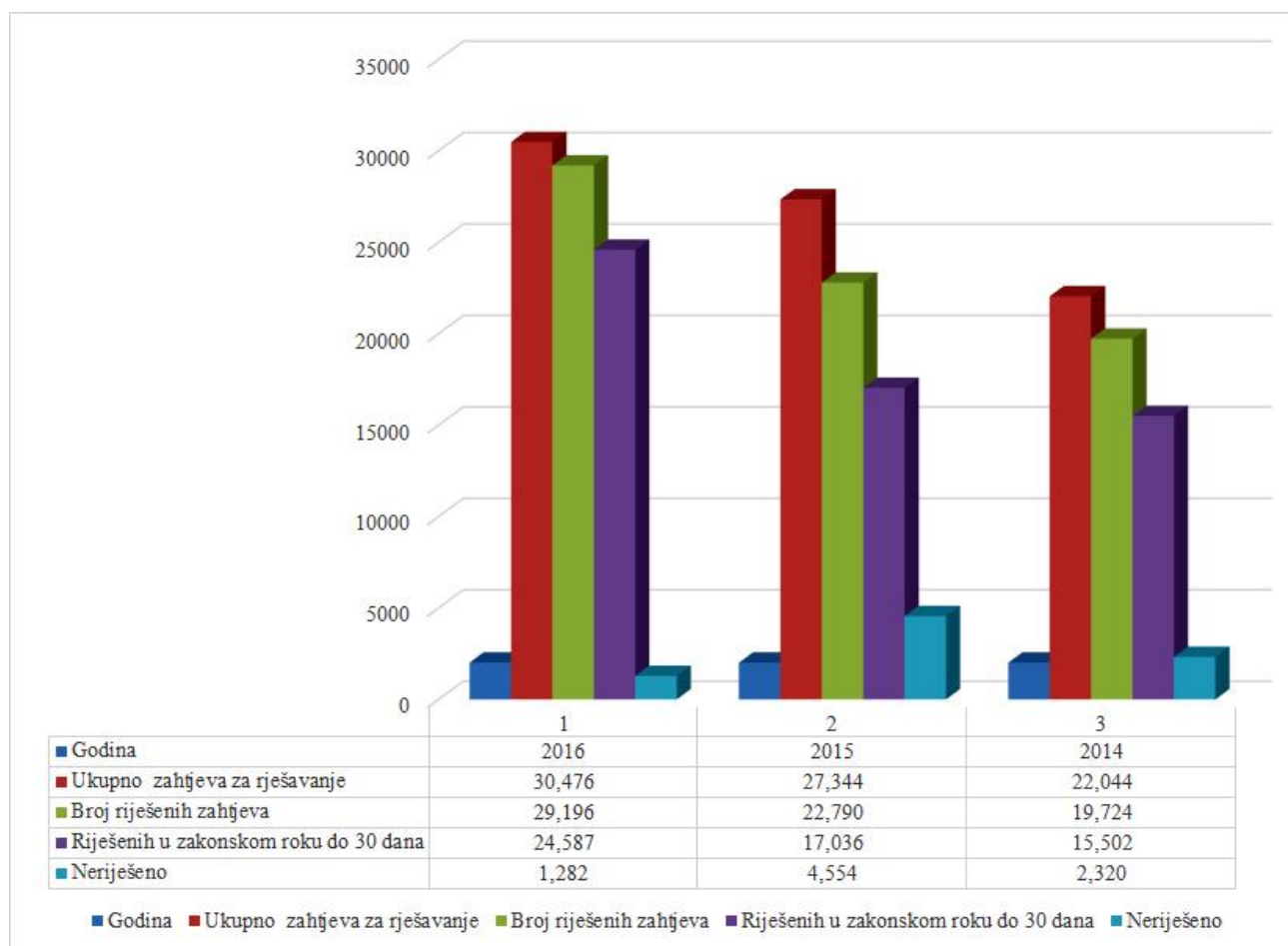
Poređenja radi, u 2014. godini je bilo 22.044 zahtjeva za rješavanje u prvostepenom postupku. Po ovim zahtjevima donijeta su 19.724 prvostepena rješenja, tako da je ostalo 10,52% neriješenih zahtjeva.

Podaci ukazuju da je broj zahtjeva za rješavanje u 2016. godini veći u odnosu na prethodne godine i to u odnosu na 2015.godinu za 3.134 zahtjeva ili 11,46 % dok je u odnosu na 2014.godinu viši za 8.434 ili 38,26 %.

Povećanje broja zahtjeva u ovoj godini u odnosu na prethodnu, uslovljeno je Izmjenama Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti, kojim je propisano pravo na doživotnu naknadu za majke sa troje i više djece, shodno kojem su korisnice prava najveći broj zahtjeva za

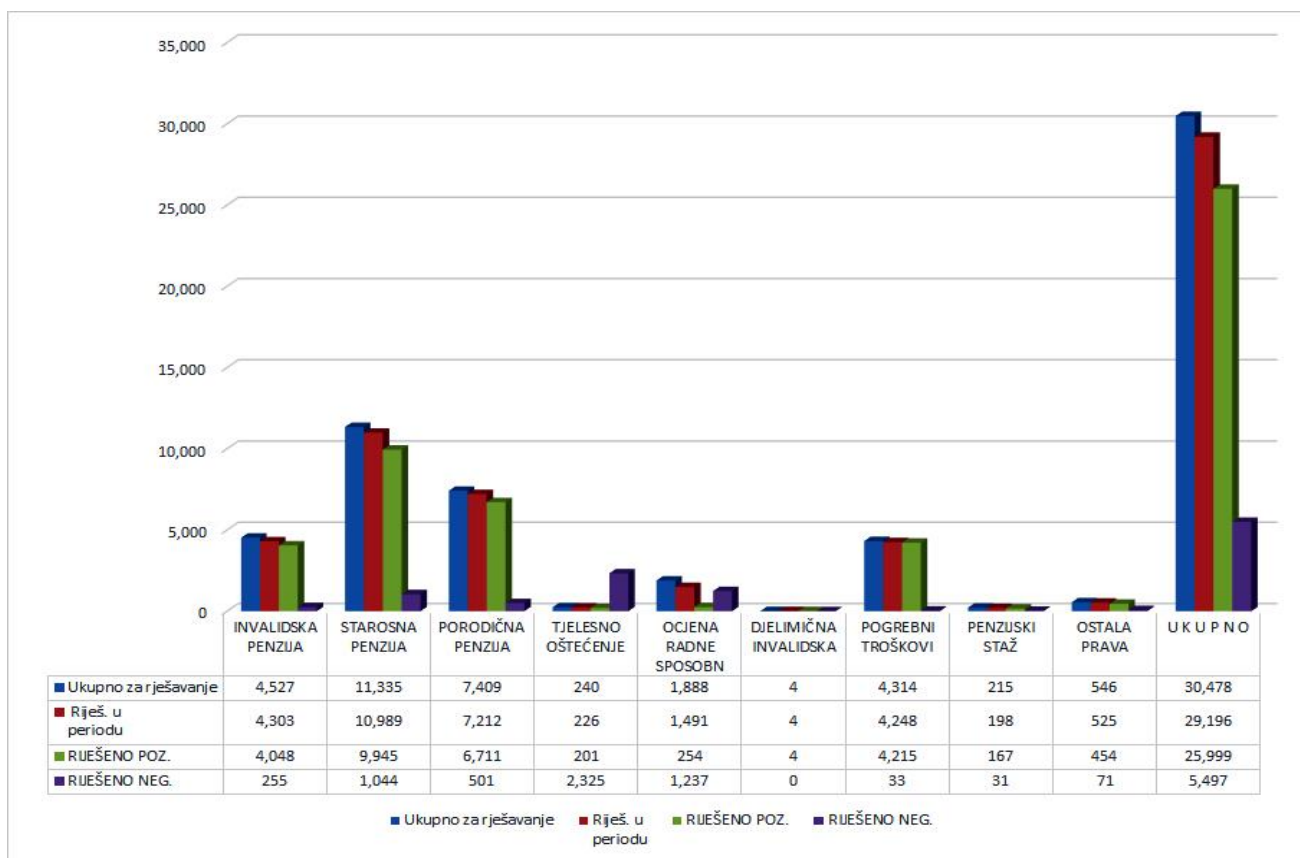
obustavu isplate penzije podnijele u 2016.godini, radi ostvarivanja prava na ovu naknadu kod Centra za socijalni rad, kao povoljniju.

Godina	Ukupno zahtjeva za rješavanje	Broj riješenih zahtjeva	Riješenih u zakonskom roku do 30 dana		Neriješeno	
2016	30.478	29.196	24.587	84,21%	1.282	4,21%
2015	27.344	22.790	17.036	74,75%	4.554	16,65%
2014	22.044	19.724	15.502	78,59%	2.320	10,52%

U narednom tabelarnom pregledu prikazani su podaci o strukturi zahtjeva za rješavanje u 2016. godini, po vrstama prava prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

	Ukupno za rješavanje	Riješ. u periodu	RIJEŠENO		Proc. neriješ. u odn. na uk.	Proc. riješenih do 1 mj.
			POZ.	NEG.		
INVALIDSKA PENZIJA	4.527	4.303	4.048	255	4,95%	77,50%
STAROSNA PENZIJA	11.335	10.989	9.945	1.044	3,05%	87,03%
PORODIČNA PENZIJA	7.409	7.212	6.711	501	2,66%	92,08%
TJELESNO OŠTEĆENJE	240	226	201	25	5,83%	91,15%
OCJENA RADNE SPOSOBNOSTI	1.888	1.491	254	1.237	21,03%	1,88%
DJELIMIČNA INVALIDSKA	4	4	4	0	0,00%	50,00%
POGREBNI TROŠKOVI	4.314	4.248	4.215	33	1,53%	98,33%
PENZIJSKI STAŽ	215	198	167	31	7,91%	76,77%
OSTALA PRAVA	546	525	454	71	3,85%	91,81%
UKUPNO	30.478	29.196	25.999	3.197	4,21%	84,21%

U toku 2016. godine, primjenjivali su se i povoljniji uslovi za ostvarivanje prava na penziju.

TRAJANJE POSTUPKA U PERIODU OD 01.01.2016 DO 31.12.2016

Šifra pravnog osnova	Riješeno u periodu	RIJEŠENO		Procenat riješenih do 1 mjes.	TRAJANJE POSTUPKA					
		POZ.	NEG.		Do 1 mjes.	1-2 mjes.	2-3 mjes.	3-6 mjes.	6-12 mjes.	Preko 12 mjes.
217 - OSIGURANIK STIČE PRAVO NA STAROSNU PENZIJU K	84	81	3	91.67	77	2	2	3	0	0
218 - OSIGURANIK STIČE PRAVO NA PRIJEVREMENU STAR	1463	1441	22	81.20	1188	119	60	63	25	8
222 - ČLAN 197i	83	80	3	87.95	73	5	0	2	1	2
224 - Član 197k	21	8	13	23.81	5	0	0	0	11	5
225 - Član 109b Zakona o izmjenama i dopunama Zakona u unutrašn	22	19	3	77.27	17	3	1	0	0	1
226 - Član 52b Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Agenciji	0	0	0	0.00	0	0	0	0	0	0
227 - Član 52c Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Agenciji	1	1	0	100.00	1	0	0	0	0	0
228 - Član 197L	1056	925	131	66.67	704	19	8	26	257	42
UKUPNO	2730	2555	175	75.64	2065	148	71	94	294	58

Trajanje postupka u rješavanju podnijetih zahtjeva

Penzije	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseci	Od 3 do 6 mjeseci	Preko 6 mjeseci
Starosne	9.564	699	168	558
Invalidske	3.335	531	362	75
Djelimične invalidske	2	1	1	0
Porodične	6.641	343	124	104
Pogrebni troškovi	4.177	68	2	1
Tjelesno oštećenje	206	10	7	3
Ocjena radne sposobnosti	28	837	580	46
Penzijski staž	152	23	11	12
Ostala prava iz PIO	482	24	7	11
Ukupno	24.587	2.536	1.262	811

U zakonskom roku, do 30 dana riješeno je 84,21% od ukupnog broja riješenih zahtjeva, u periodu od 1 do 3 mjeseca riješeno je 8,68%, u periodu od 3 mjeseca do 6 mjeseci 4,32%, dok je u periodu preko 6 mjeseci, riješeno je 2,77% zahtjeva.

Trajanje postupka u rješavanju podnijetih zahtjeva, u velikom broju slučajeva, uslovljeno je potrebom za kompletiranje baze podataka aktivnih osiguranika sa nedostajućim podacima, kontrolom tačnosti unijetih podataka u bazu podataka aktivnih osiguranika i potrebom da se sačine službene zabilješke u tim slučajevima, kako bi se na propisan način sprovele sve potrebne radnje. Takođe, određeni broj osiguranika je ostvario staž kod poslodavaca koji su u postupku stečaja ili likvidacije, što značajno otežava postupak utvrđivanja staža osiguranja.

Rješavanje u prvostepenom postupku u toku 2016. godine po područnim jedinicama

Područna jedinica	Ukupno zahtjeva za rješavanje	Broj riješenih zahtjeva	Pozitivno riješeno	Negativno riješeno	Procenat neriješenih od ukupnih %	Procenat ažurnosti do 30 dana
Bar	2.344	2.217	2.074	143	5,42%	86,02%
Bijelo Polje	2.716	2.669	2.449	220	1,73%	90,37%
Berane	3.007	2.948	2.819	129	1,96%	91,15%
Kotor	2.305	2.231	2.042	189	3,21%	87,23%
Nikšić	4.406	4.245	3.794	451	3,65%	85,63%
Pljevlja	2.121	2.009	1.847	162	5,28%	87,95%
Podgorica	10.354	9.721	8.216	1.505	6,11%	76,37%
Herceg Novi	1.812	1.770	1.398	372	2,32%	84,92%
Cetinje	1.413	1.386	1.360	26	1,91%	94,23%
Ukupno	30.478	29.196	25.999	3.197	4,21%	84,21%

Iz tabelarnog pregleda se može zaključiti da procenat ažurnosti (zakonski rok) na nivou svih područnih jedinica iznosi 84,21%, što je za 9,46% više u odnosu na prethodnu godinu.

Trajanje postupka riješenih zahtjeva po područnim jedinicama

Područna jedinica	Do jednog mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Preko 6 mjeseci
Bar	1.907	185	103	22
Bijelo Polje	2.412	103	97	57
Berane	2.687	114	75	72
Kotor	1.946	209	69	7
Nikšić	3.635	304	208	98
Pljevlja	1.767	81	101	60
Podgorica	7.424	1.426	510	361
Herceg Novi	1.503	73	63	131
Cetinje	1.306	41	36	3
Ukupno	24.587	2.536	1.262	811

U izvještajnom periodu u područnim jedinicama obavljane su i druge aktivnosti:

- obrađeno je 6.065 zahtjeva (zamolnica) za kompletiranje podataka o stažu osiguranja i zaradama po zahtjevu Odsjeka za sprovođenje inostranog osiguranja, kao i po zahtjevima područnih jedinica sa teritorije drugih opština za osiguranike sa njihovog područja,
- ovjereno je 48.582 rješenja o administrativnim zabranama,
- izdato je 18.457 uvjerenje po zahtjevima osiguranika i korisnika, (za žene koje hoće da ostvare pravo kod Centra za socijalni rad izdata su uvjerenja da nijesu korisnice penzije i uvjerenja o ostvarenom stažu osiguranja, uvjerenja da nijesu korisnici penzija radi ostvarivanja prava na staračku naknadu kod Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, da nijesu korisnici tuđe njege i pomoći, uvjerenja o visini penzije itd.)

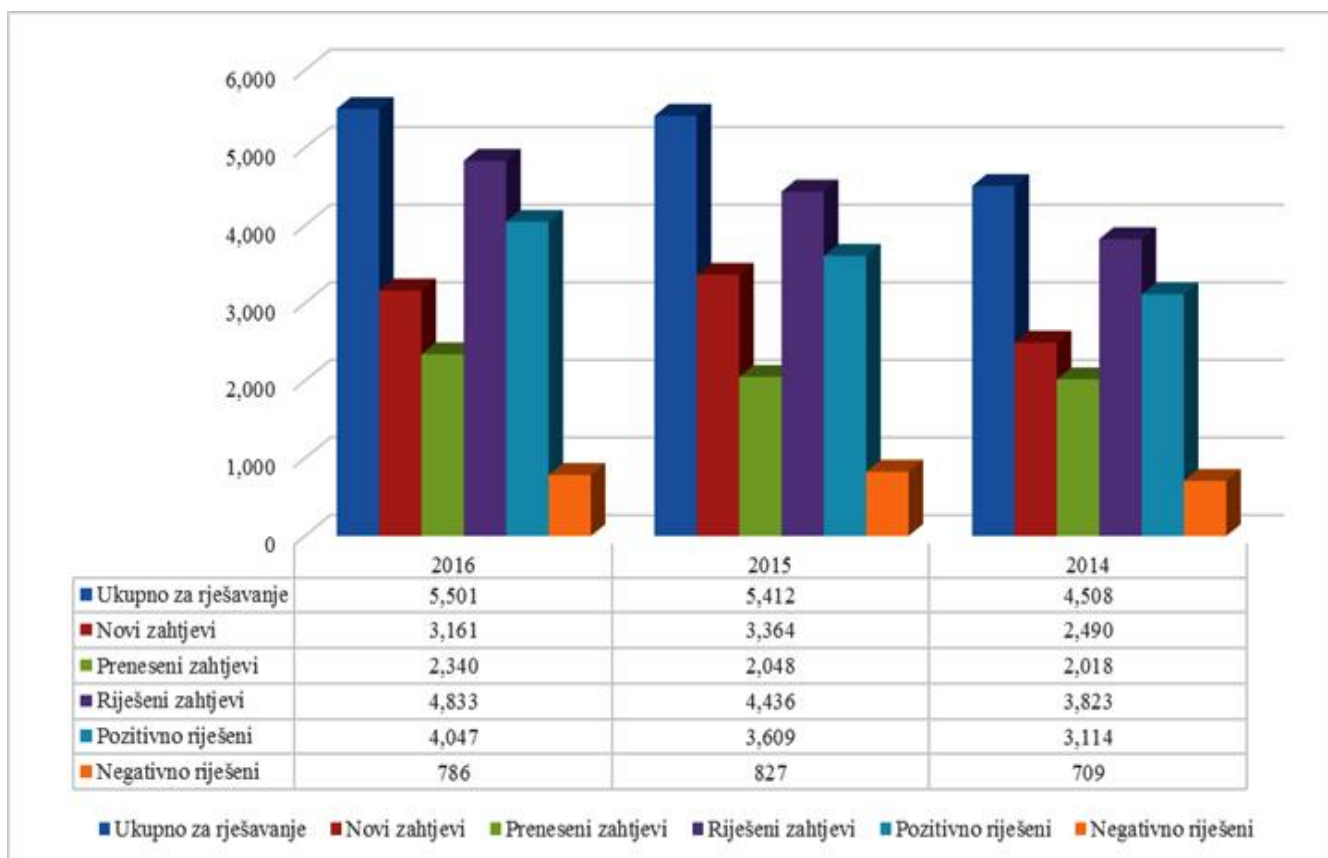
1.2.2 Odsjek za sprovođenje inostranog osiguranja

U Odsjeku za sprovođenje inostranog osiguranja, u toku 2016. godine, ukupan broj zahtjeva za rješavanje bio je 5.501, od čega 3.161 novih zahtjeva i 2.340 prenesenih zahtjeva iz prethodne godine. Od ukupnog broja zahtjeva za rješavanje, pozitivno je riješeno 4.047 zahtjeva, dok je negativno riješenih 786. Neriješenih na kraju perioda je 668 ili 12,14%, dok je procenat ažurnosti u ovom odsjeku za 2016. godinu iznosio 74,49%.

U izvještajnom periodu obrađeno je ukupno 2.815 zamolnica u čiji broj ne ulaze zamolnice iz prethodnih godina koje su često aktivne jer inostrani nosilac osiguranja traži dodatne informacije i obavještenja u vezi istih.

Takođe, zaposleni u ovom odsjeku preduzimaju stalne urgencije preko inostranog nosioca osiguranja, pisanim putem, u cilju efikasnijeg okončanja postupka i putem telefona i elektronske pošte.

	2016	2015	2014
Ukupno za rješavanje	5.501	5.412	4.508
Novi zahtjevi	3.161	3.364	2.490
Preneseni zahtjevi	2.340	2.048	2.018
Riješeni zahtjevi	4.833	4.436	3.823
Pozitivno riješeni	4.047	3.609	3.114
Negativno riješeni	786	827	709
Neriješeni na kraju perioda	668	976	685
	12,143%	18,034%	15,19%
Procenat ažurnosti do 30 dana	74,49%	75,86%	685

U Odsjeku za sprovođenje inostranog osiguranja, u toku 2016. godine, uvećan je broj zahtjeva za rješavanje u odnosu na prethodnu godinu za 89 zahtjeva odnosno za 1,64%, dok je broj riješenih zahtjeva uvećan za 8,95%. Procenat ažurnosti u izvještajnom periodu smanjen je za 1,37%. Broj neriješenih zahtjeva je umanjen za 31,56%.

Potrebno je napomenuti da ovaj odsjek rješava po zahtjevima u skladu sa međunarodnim sporazumima o socijalnom osiguranju i to sa: Austrijom, Belgijom, Bugarskom, Velikom Britanijom, Danskom, Italijom, Mađarskom, Luksemburgom, Njemačkom, Norveškom, Poljskom, Francuskom, Slovačkom, Švedskom, Švajcarskom, Holandijom, Češkom, Turskom. Takođe se obavljaju poslovi u vezi primjene Sporazuma o potvrđivanju perioda osiguranja za ostvarivanje prava na penziju sa Kosovom. Od bivših republika SFRJ, primjenjuju se sporazumi potpisani sa Makedonijom, Hrvatskom, Bosnom i Hercegovinom, Srbijom i Slovenijom, što predstavlja veliku specifičnost u radu ovog odsjeka i nemogućnost brzog završetka postupka zbog čekanja odgovora od inostranog nosioca osiguranja, a koji se odnosi na podatke koji su bitni za okončanje postupka. Stoga se ne može ispoštovati zakonski rok od 30 dana za donošenje rješenja u upravnom postupku.

Riješeni zahtjevi na nivou područnih jedinica i odsjeka za sprovođenje inostranog osiguranja po pravnim osnovama

TRAJANJE POSTUPKA U PERIODU OD 01.01.2016 DO 31.12.2016

Šifra pravnog osnova	Riješeno u periodu	RIJEŠENO		Procenat riješenih do 1 mjes.	TRAJANJE POSTUPKA						Broj zaključaka
		POZ.	NEG.		Do 1 mjes.	1-2 mjes.	2-3 mjes.	3-6 mjes.	6-12 mjes.	Preko 12 mjes.	
101 - OSIGURANIK KOD KOGA NASTANE GUBITAK RADN	20	19	1	85.00	17	2	0	1	0	0	1
102 - OSIGURANIK KOD KOGA NASTANE GUBITAK RADN	2301	2256	45	88.53	2037	113	67	56	19	9	35
202 - Član 17 stav 2	1415	1357	58	83.32	1179	125	42	38	20	11	40
207 - KORISNIKU PENZIJE KOJI ISPUNJAVA USLOVE IZ ČL	3	3	0	0.00	0	2	0	1	0	0	0
208 - KORISNIKU KOJI JE PRAVO OSTVARIO PO POS.USLO	1	1	0	100.00	1	0	0	0	0	0	0
217 - OSIGURANIK STIČE PRAVO NA STAROSNU PENZIJU	70	67	3	90.00	63	2	2	3	0	0	4
218 - OSIGURANIK STIČE PRAVO NA PRIJEVREMENU STA	1407	1385	22	80.60	1134	118	59	63	25	8	19
219 - ČLAN 197d	2138	2058	80	83.68	1789	146	61	65	49	28	38
220 - ČLAN 198a	933	918	15	88.00	821	78	12	12	7	3	9
222 - ČLAN 197i	77	74	3	87.01	67	5	0	2	1	2	2
224 - Član 197k	21	8	13	23.81	5	0	0	0	11	5	2
225 - Član 109b Zakona o izmjenama i dopunama Zakona u unutra	22	19	3	77.27	17	3	1	0	0	1	1
226 - Član 52b Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Agencij	0	0	0	0.00	0	0	0	0	0	0	0
227 - Član 52c Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Agencij	1	1	0	100.00	1	0	0	0	0	0	0
228 - Član 197L	1048	917	131	66.41	696	19	8	26	257	42	95
301 - POROD-ČL.42.ST.1.T.1UMRLOG OSIG.KOJI JE NAVRS.	1255	1240	15	91.47	1148	58	19	17	6	7	26
302 - POROD-ČL.42.ST.1.T.2PORODICE UMRLOG KORISNIK	954	945	9	93.61	893	32	14	6	5	4	12
309 - PORODIČNA-ČLAN 49A RODITELJA,PO 2.ROD.20%ZA	14	9	5	85.71	12	1	0	1	0	0	5
401 - VISINA NOVČANE NAKNADE ZA TJELESNO OSTECE	14	14	0	92.86	13	0	0	1	0	0	0
501 - CLAN 57 STAV 1 I 2 - U SLUCAJU SMRTI KORISNIKA	4445	4441	4	98.11	4361	67	12	3	1	1	4
OSTALO - NOVI PROPISI	2987	2942	45	93.51	2793	77	62	25	11	19	43
OSTALO - STARI PROPISI	5280	5224	56	95.53	5044	117	38	36	21	24	58
OSTALO - NOVI PROPISI (bez šifre pravnog osnova)	6589	3171	3418	47.76	3147	533	1212	1218	255	224	3473
OSTALO - STARI PROPISI (bez šifre pravnog osnova)	3030	2975	55	97.36	2950	47	13	9	8	3	88
UKUPNO	34025	30044	3981	82.84	28188	1545	1622	1583	696	391	3955

Šifra pravnog osnova	
101 čl.37 st 1 tač.1	osiguranik kod koga nastane gubitak radne sposobnosti iz čl.30. ovog Zakona stiče pravo na inv.penziju ako je invalidnost prouzrokovana povredom na radu ili profesionalnom bolešću bez obzira na dužinu penzijskog staža
102 čl.17 st.1 i čl.197 st.2	osiguranik kod koga nastane gubitak radne sposobnosti iz čl.30 ovog Zakona stiče pravo na inv.penziju ako je invalidnost prouzrokovana povredom van rada ili bolešću i ako je stekao uslov za stic.prava iz čl.17 st 1 čl.197 st.2(staž trećinu radnog vijeka)
202 čl.17 stav 2	osiguranik stiče pravo na starosnu penziju kad navršši 40 godina staža osiguranja
207 čl.112st.1 i čl.215 st.1	korisnik starosne penzije koji ispunjava uslove iz čl.112 st.1 ovog Zakona, za ponovno određivanje penzije ,a kome je visina prava određena po propisima koji su važili do dana primjene ovog Zakona, radi ponovnog određivanja penzije(prethodno se svodi na lični bod korisnika)
208 čl 112 stav 1 i čl.215 st.6	korisniku koji je pravo ostvario po pos.uslovima ,povoljnijim od opštih uslova ,koji su se primjenjivali prije početka primjene ovog Zakona ,koji ispunjava uslove iz čl.112 st.1 ovog Zakona ,određuje se penzija pod uslovima propisanim ovim Zakonom
217 čl 17 stav 3	30 godina staža osiguranja od čega najmanje 20 godina efektivno" beneficirani"- rudari
218 čl 17 a	prijevremena starosna penzija
219 čl.197 đ	izuzetno od odredbe čl 17 st.1 ovog zakona,pravo na starosnu penziju osiguranik stiče kad navršši 15 godina penzijskog staža i to u 2015.godini 65 godina i četiri mjeseca života(muškarac), odnosno 60 godina i šest mjeseci života(žena)
220 čl.198 a	izuzetno od odredbe čl 17 st.2 ovog zakona osiguranik žena stiče pravo na starosnu penziju kad navršši u 2015.godini 55 godina i šest mjeseci života i 35 godina i šest mjeseci staža osiguranja
222 čl 197 i	najmanje 20 g staža osiguranja, bez obzira na godine starosti- roditelji invalidne djece
224 čl 197 k	30 godina staža osiguranja, ukoliko je radni odnos prestao u sektoru metaloprerađivačke industrije zbog uvođenja stečaja, a u tom procesu nije isplaćena otpremnina (od 08 , 01.08.215. do 15.03.2015.)
225 čl 109 b Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjim poslovima	Prestanak radnog odnosa do 01.aprila 2015.g. Ukoliko do 31.januara 2015.g. Navršši najmanje 40 g. Života i 20 g. staža osiguranja od kojih najmanje 10 g. efektivno provedenih na poslovima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem (od 13.01.2015.g. do 01.07.2015.g.)
226 čl 52 b Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ANB	Službenik ANB koji zaključno sa 30.aprilom 2015.g. navršši najmanje 50 g. života i 25 godina staža osiguranja, od kojih najmanje 15 g. efektivno provedenih na poslovima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem prestaje radni odnos najkasnije 1. maja 2015.g. (od 07.03.2015.g. do 01.07.2015.g.)
227 čl 52 c Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ANB	Službenik ANB kome na lični zahtjev radni odnos prestane do 1. maja 2015.g. ukoliko zaključno sa 30.aprilom 2014.g. navršši najmanje 50 g. života i 20 godina staža osiguranja, od kojih najmanje 10 g. efektivno provedenih na poslovima u agenciji na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem (od 07.03.2015.g. do 01.07.2015.g.)
228 čl 197 L	osiguranik kome je u privrednom društvu u kojem je država imala vlasnički udio, prestao radni odnos zbog uvođenja stečaja stiče pravo sa navrššenih 30 godina staža osiguranja(muškarac) odnosno 25 godina staža osiguranja(žena). (od 18.03.2015.g.-01.07.2015.g.)
301 čl.42 st.1 tač.1	pravo na porodičnu penziju mogu ostvariti članovi porodice umrlog osiguranika koji je navršio najmanje pet godina staža osiguranja ili najmanje deset godina penzijskog staža ili ispunio uslove za starosnu ili invalidsku penziju
302 čl 42 st.1 tačka 2	pravo na porodičnu penziju mogu ostvariti članovi porodice umrlog korisnika starosne ili invalidske penzije
309 čl 49 a	djeci bez oba roditelja,pored porodične penzije po jednom roditelju,pripada i porodična penzija po drugom roditelju i to za jedno dijete 20%, za dva djeteta 40%, za tri djeteta 60%,a za četvoro ili više djece 100% starosne ili invalidske penzije iz člana 47 stav ovog zakona
401 čl 56	visina novčane naknade za tjelesno oštećenje određuje se po članu 56 Zakona o PIO
501 čl 57 STAV 1 i 2	u slučaju smrti korisnika penzije licu koje izmiri troškove sahrane pripada naknada pogrebnih troškova u visini 3 prosječne penzije u državi isplaćene u mjesecu prije smrti

U izvještajnom periodu na nivou područnih jedinica i Odsjeka za sprovođenje INO osiguranja pokrenuta su 5.964 postupka po službenoj dužnosti i 367 postupaka prenijetih iz predhodne godine, tako da ih je ukupno bilo 6.331. Od ovog broja okončano je 6.226, dok je ostalo neokončanih 105 postupaka.

Postupci po službenoj dužnosti pokrenuti su kod korisnika penzija čiji je iznos penzije nakon vanrednog usklađivanja od 3% od 1. jula 2016.godine, manji od 121,92 EUR, a kojima shodno Zakonu pripada nominalni iznos najniže penzije, u slučajevima prestanka prava na porodičnu penziju po sili zakona, obustava isplate porodične penzije zbog nedostavljanja potvrde o školovanju, uspostavljanja prava na penziju, prestanka prava na tuđu pomoć i njegu i tjelesno oštećenje usled smrti korisnika prava, rješenje o prestanku prava radi ostvarivanja prava na povoljniju penziju i u drugim slučajevima kad to nalažu pravila postupka.

2. SEKTOR ZA MEDICINSKO VJESTAČENJE IZ OBLASTI PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA

U toku 2016. godine Prvostepena invalidska komisija je na osnovu Pravilnika o obrazovanju i načinu rada prvostepene invalidske komisije u prvostepenom postupku za ostvarivanje prava osiguranika iz penzijskog i invalidskog osiguranja riješila **4015. zahtjeva** za vještačenje. Broj pristiglih zahtjeva je **4391.** od čega je **376** zahtjeva prenešeno u 2017. godinu. Jedan broj zahtjeva se redovno prenosi u narednu godinu zbog specifičnosti procedure zakazivanja vještačenja.

Od riješenih **4015** zahtjeva za ocjenu radne sposobnosti je bilo **3790** zahtjeva, a za ocjenu tjelesnog oštećenja **26** i nesposobnosti za samostalan život i rad **199**.

PGRS – Potpuni gubitak radne sposobnosti je utvrđen kod **836 osiguranika** ili **22,06%**

DGRS- Djelimični gubitak radne sposobnosti je utvrđen kod **1 osiguranika** ili **0,03%**

Na osnovu međunarodnih sporazuma o socijalnom osiguranju, invalidske penzije, INO penzije je ostvarilo **270 osiguranika** ili **7,13%**.

Kontrolni pregledi koji su prema pravilniku obavezni u roku od tri godine od datuma nastanka PGRS izvršeni su kod **172 osiguranika** ili **4,53%**, i kod svih potvrđen PGRS.

Liječenje nije završeno je bilo kod **1030 osiguranika** ili **27,18%**.

Bez kategorije je bilo **287 osiguranika** ili **7,58%**.

Vraćeno je **127 osiguranik** ili **3,36%**, tj. vještačenje nije izvršeno zbog neodazivanja osiguranika na pregled ili odustajanja osiguranika od zahtjeva ili neposjedovanja kompletne medicinske dokumentacije.

Tjelesno oštećenje je vještačeno u **26** zahtjeva. Pozitivno je riješeno **5** zahtjeva ili **19,24%**, a odbijeno je **21** zahtjeva ili **80,76%**.

Nesposobnost za samostalni život i rad je vještačena u **199** zahtjeva. Pozitivno su riješena **140** zahtjeva ili **70,36%**, a odbijeno je **59** zahtjeva ili **29,64%**.

Struktura osiguranika kod kojih je utvrđen potpuni gubitak radne sposobnosti prema polu, životnoj dobi i godinama staža:

Sa PGRS više je bilo muških osiguranika tj. **587** ili **70,22%** a osiguranica ženskog pola je bilo **249** ili **29,78%**.

Prema životnom dobu najviše je bilo PGRS kod osiguranika u dobi od 50-60 godina starosti i to muških **471** ili **80,24%** a kod ženskih **164** ili **65,87%**.

Prema godinama radnog staža najviše je bilo PGRS sa stažom od 30-40 godina i to kod muških osiguranika **223** ili **37,99%**.

Kod ženskih osiguranica PGRS je najviše zastupljen kod osiguranica sa 20-30 godina radnog staža i to kod **83** ili **33,34%**.

Uzroci invalidnosti kod osiguranika kod kojih je utvrđen PGRS su bolesti srca i krvnih sudova i to kod **248 osiguranika** ili **26,97%**, maligna oboljenja kod **195** ili **23,33%** i duševni poremećaji i poremećaji ponašanja kod **132** ili **15,79% osiguranika**. Potom slijede bolesti koštanog mišićnog sistema, bolesti nervnog sistema, bolesti žlijezda sa unutrašnjim lučenjem, povrede, trovanja itd.

3. SEKTOR ZA OBRAČUN, ISPLATU PRAVA I RAČUNOVODSTVENE POSLOVE IZ OBLASTI PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA

Poslovi iz nadležnosti Sektora za obračun i isplatu prava i računovodstvene poslove iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja obavljaju se u četiri organizacione jedinice i to:

- odsjeku za obračun i isplatu prava
- odsjeku za računovodstvo
- odsjeku za statistiku
- službi za finansijske poslove, koja je organizovana kao posebna organizaciona jedinica, ali je ovlašćenjem direktora Fonda rukovođenje, koordiniranje i organizovanje rada u Službi prenešena u nadležnost ovog Sektora.

U Sektoru za obračun i isplatu prava i računovodstvene poslove iz oblasti PIO blagovremeno su izvršavani svi poslovi, u dijelu tekućih aktivnosti koje se odnose na: spovođenje rješenja i zaključaka u dijelu obračuna i isplate prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja u nacionalnom i međunarodnom osiguranju, sprovođenje obračuna i obrada za isplatu odštetnih zahtjeva po preračunatim penzijama shodno međunarodnim sporazumima o socijalnom osiguranju, kontrolu pojedinačnih obračuna po rješenjima u nacionalnom i međunarodnom osiguranju, praćenje svih finansijskih transakcija o primicima i izdacima preko Izvještaja iz Trezora, njihova knjigovodstvena evidencija, izradu nacrtu budžeta Fonda u skladu sa smjernicama Ministarstva finansija; izradu kvartalnih, polugodišnjih i godišnjih izvještaja i njihovo dostavljanje nadležnim organima i institucijama, priprema podataka za isplatu prava iz PIO, obračun i isplatu zarada, naknada i ostalih primanja po osnovu zaposlenja; vođenje računa i raspolaganje gotovinom u blagajni, obradu i dostavljanje zahtjeva za plaćanje u skladu sa Uputstvom o radu Državnog trezora, uspostavljanje sistema finansijskog upravljanja i kontrola u Fondu, izradu i dostavljanje kvartalnih i godišnjih izvještaja o uspostavljanju sistema finansijskih kontrola u Fondu; ažuriranje postojećih uputstava i procedura za definisane poslovne procese u Fondu, pripremaju se razni izvještaji sa statističkim podacima za potrebe analize i sagledavanje ovog segmenta javne potrošnje.

Takođe, u ovom sektoru, u izvještajnom periodu, obavljali su se poslovi vezani za javne nabavke u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, čija je primjena obavezujuća za sve korisnike sredstava Budžeta Crne Gore. Naime, Fond PIO je u propisanom roku sačinio Plan javnih nabavki za 2016. godinu, koji je usvojio Upravni odbor Fonda. Planom javnih nabavki utvrđeni su pojedinačni predmeti javnih nabavki, opis javne nabavke u skladu sa Jedinstvenim rječnikom javnih nabavki propisanim od strane EK, procijenjena vrijednost, vrsta postupka koji će se sprovoditi, okvirno vrijeme sprovođenja postupka i izvor sredstava po pojedinim predmetima javne nabavke.

Ministarsvo finansija je dalo saglasnost na Plan javnih nabavki (akt broj 03-237/1 od 18.01.2016. godine), što podrazumijeva da su Budžetom za 2016. godinu obezbijeđena sredstva po svim vrstama nabavki, na osnovu čega su se stvorili zakonski uslovi za

pokretanje postupka javnih nabavki. Procijenjena vrijednost za 2016. godinu iznosila je 643.480,00€.

Na osnovu Plana javnih nabavki, u cilju nesmetanog odvijanja procesa rada, kao i kvalitetnog i blagovremenog obavljanja funkcija Fonda, sprovedeno je 17 postupaka javnih nabavki za nabavku roba i usluga i izvođenja radova, i to: 11 otvorenih postupaka, četiri šopinga i dva pregovaračka postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje. Vrste postupka javne nabavke određene su u skladu sa zakonskim rješenjima prema procijenjenoj vrijednosti javne nabavke. Za sprovođenje pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje dobijena je prethodna saglasnost nadležnog organa uprave za poslove javnih nabavki.

Za svaki pojedinačni postupak javne nabavke pripremljen je niz pojedinačnih akata u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, između ostalih kako slijedi:

- Odluka o pokretanju postupka javne nabavke, u pregovaračkom postupku bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje za usluge dostave pošte;
- Odluka o pokretanju postupka javne nabavke za usluge zakupa u pregovaračkom postupku bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje;
- Odluka o pokretanju postupka javne nabavke za nabavku usluga mobilne telefonije u otvorenom postupku javne nabavke;
- Odluka o pokretanju postupka javne nabavke za usluge održavanje sistema u otvorenom postupku javne nabavke;
- Odluka o pokretanju postupka javne nabavke za telefonske usluge - fiksna telefonija u otvorenom postupku javne nabavke;
- Odluka o pokretanju postupka javne nabavke za nabavku tonera i kasete sa tonerom u otvorenom postupku javne nabavke;
- Odluka o pokretanju postupka javne nabavke za nabavku administrativnog materijaka u otvorenom postupku javne nabavke;
- Odluka o pokretanju postupka javne nabavke za usluge održavanje softvera za informacione tehnologije DMS u otvorenom postupku javne nabavke;
- Odluka o pokretanju postupka javne nabavke za nabavku dizel goriva u otvorenom postupku javne nabavke;
- Odluka o pokretanju postupka javne nabavke za nabavku kompjuterske opreme i pribora u otvorenom postupku javne nabavke;
- Odluka o pokretanju postupka javne nabavke za nabavku sistema kontrole pristupa u otvorenom postupku javne nabavke;
- Odluka o pokretanju postupka javne nabavke za nabavku razne kompjuterske u otvorenom postupku javne nabavke;

- Odluka o pokretanju postupka javne nabavke za usluge prevođenja u otvorenom postupku javne nabavke ;
- Odluka o pokretanju postupka javne nabavke sredstava za higijenu šopingom;
- Odluka o pokretanju postupka javne nabavke za usluge osiguranja imovine i lica šopingom;
- Odluka o pokretanju postupka javne nabavke za usluge vezane za softver (antivirus) šopingom;
- Odluka o pokretanju postupka javne nabavke za nabavku ulja za loženje šopingom;

Saglasno Zakonu o javnim nabavkama, nakon donošenja odluka o pokretanju postupka javnih nabavki, za svaki pojedinačni postupak javnih nabavki, sprovedene su propisane procedure (urađena tenderska dokumentacija) i urađeni su zapisnici o javnom otvaranju ponuda i zapisnici o pregledu ocjeni i vrednovanju ponuda, na osnovu kojih su donešena rješenja o izboru najpovoljnijeg ponuđača. Sa izabranim ponuđačima potpisani su ugovori nakon čega je izvršena nabavka roba, usluga i izvođenje radova. U okviru ovog sektora, shodno članu 32 Zakona o javnim nabavkama, sprovedena su četiri postupka javnih nabavki u ime i za račun DOO „PIO“ Ulcinj, za 2016.godinu.

U 2016. godini, ovaj sektor je značajan dio svojih aktivnosti usmjerio na saradnju sa ostalim sektorima u okviru Fonda, kao i državnim i drugim organima i institucijama radi blagovremenog obavljanja poslova iz svojih nadležnosti.

3.1 Odsjek za obračun i isplatu prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja

Odsjek za obračun i isplatu prava prati i sprovodi propise iz: oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja u dijelu obračuna i isplate prava iz PIO, oblasti upravnog postupka u dijelu obračuna i isplate prava i oblasti obezbjeđenja i izvršenja, a sve u cilju da se obračun i isplata prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja vrši na zakonit način, odnosno u skladu sa zakonskom regulativom.

Nadalje, ovaj odsjek sprovodi rješenja i zaključke u dijelu obračuna i isplate prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja u nacionalnom i međunarodnom osiguranju; kontrolu pojedinačnih obračuna po rješenjima u nacionalnom i međunarodnom osiguranju; sprovodi obračun za refundaciju sredstava invalidima rada II kategorije po zahtjevima poslodavaca; sprovodi obračun i obradu za isplatu odštetnih zahtjeva po preračunatim penzijama shodno međunarodnom sporazumu o socijalnom osiguranju; vodi evidenciju o uplatama i isplatama po odštetnim zahtjevima shodno međunarodnim sporazumima o socijalnom osiguranju; sprovodi administrativne, sudske i druge zabrane; obustave po osnovu članarina; vrši promjene tekućih računa korisnika prava na bazi vjerodostojne dokumentacije; izdaje potvrde, uvjerenja i izvode iz baze podataka korisnika prava o primanjima i kreditnim zaduženjima penzionera za različite namjene (sticanje državljanstva, ostvarivanje tuđe njege i pomoći kod Centra za socijalni rad, jednokratne

novčane pomoći, ovjera zdravstvene knjižice, odmor i rekreaciju preko Saveza udruženja penzionera, subvencije za plaćanje računa za utrošenu električnu energiju, izdavanje vize, na lični zahtjev itd.); radi mjesečne, kvartalne i godišnje izvještaje u vezi isplate prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja; izdaje potvrde o životu za korisnike prava koji žive na teritoriji Crne Gore a pravo iz PIO ostvaruju u drugim državama po međunarodnim sporazumima o socijalnom osiguranju; sprovodi potvrde o životu za korisnike prava iz PIO koji žive van teritorije Crne Gore a pravo ostvaruju po međunarodnim sporazumima o socijalnom osiguranju.

Tokom izvještajnog perioda Fond PIO Crne Gore je obezbijedio sredstva za isplatu **123.492** korisnika prava (civilni i vojni sa prebivalištem u Crnoj Gori i inostranstvu) i to:

Civilni korisnici prava

<i>Vrsta prava</i>	<i>Broj korisnika</i>
Starosne penzije	57.999
Invalidske penzije	20.853
Porodične penzije	27.210
Srazmjerne starosne penzije	3
Srazmjerne porodične penzije	1
Porodične penzije po drugom roditelju	87
Tuđa njega i pomoć	890
Tjelesno oštećenje	4.760
Privremena naknada invalida III kategorije	811
Djelimične invalidske penzije	20
Dodatak za spomenicu	29
UKUPNO:	112.472

Vojni korisnici prava

<i>Vrsta prava</i>	<i>Broj korisnika</i>
Starosne penzije	1.005
Invalidske penzije	402
Porodične penzije	897
Tjelesno oštećenje	55
Tuđa njega i pomoć	16
Porodična penzija po drugom roditelju	1
UKUPNO:	2.376

Odsjek za obračun i isplatu prava za 2016. godinu vršilo je obračun i isplatu prava za **8.644** korisnika koji žive u inostranstvu (van teritorije Crne Gore).

Civilni korisnici prava koji žive van teritorije Crne Gore, a čiji obračun i isplatu prava je vršio ovaj Odsjek, prema državama su:

- Republika Makedonija 264 korisnika (24 invalidskih,167 starosnih,71 porodičnih, 1 srazmjernih starosnih 1 i 1 TO);
- Bosna i Hercegovina 1.767 korisnika (224 invalidskih,1.044 starosnih,498 porodičnih 1 privremena naknada-invalid III kat.);
- Republika Hrvatska 1.198 korisnika (121 invalidskih, 726 starosnih, 321 porodičnih, 6 srazmjernih starosnih, 19 TO, 4 TNJiP i 1 porodična penzija po drugom roditelju);
- Srbija 4.986 korisnika (626 invalidskih, 3.494 starosnih,777 porodičnih,62 TO,3 dodatak za spomenicu,22 TNJiP i 2 porodična penzija po drugom roditelju);
- Slovenija 245 korisnika (33 invalidskih, 151 starosnih i 27 porodičnih);
- Austrija 12 (7 starosnih, 4 invalidskih i 1 porodična);
- Češka 10 (6 starosna , 4 invalidska);
- Italija 4 starosna;
- Njemačka 58 (47 starosnih , 6 porodičnih i 5 invalidska),
- Francuska 5 starosnih,
- Slovačka 3 starosna,
- Švajcarska 3 starosna,
- Holandija 9 (8 starosnih,1 porodični),
- Luksemburg 3(2 invalidskih i 1 porodični),
- Belgija 2(2 starosna) i
- Švedska 1(starosna).

Vršena je isplata za **64** vojna korisnika prava koji žive na teritoriji druge države: Republika Makedonija 3 (starosna 2 i porodična penzija 1), Bosna i Hercegovina 9 (3 invalidska,2 starosna i 4 porodičnih), Hrvatska 11 (5 starosnih,2 invalidski i 4 porodična), Srbija 39 (2 invalidska, 24 starosnih i 13 porodičnih) i Slovenija 2 porodične penzije.

Za izvještajni period pristiglo je i obrađeno u Odsjeku 31.305 rješenja i zaključaka od Područnih jedinica i Odsjeka za inostrano osiguranje.

U djelokrug rada Odsjeka spada i sprovođenje administrativnih zabrana, razni oblici kredita kod Poslovnih banaka i mikrokreditnih institucija u svojstvu korisnika kredita ili žiranta, krediti na odloženo plaćanje (registracija automobila, kupovina paketa suhomesnatih proizvoda,svježeg mesa,tehnička roba, odmor i rekreacija, itd),rješenja o izvršenju od strane sudova. U izvještajnom periodu Odsjeku je dostavljeno 17.693 administrativnih zabrana od strane Poslovnih banaka (ručno unešenih),obustava po raznim osnovama 44.321 (ručno unešenih) i 60.929 (unešenih failom), 2.907 zabrana preko MFI, 9.470 sudskih i drugih zabrana, 2.308 uvjerenja za korisnice naknade po osnovu rođenja troje i više djece, 481 potvrda da nijesu korisnici TPiNJ, 28.668 drugih raznih akata-opšta pošta (potvrde o životu, promjena adrese ,tekući računi itd) i 3.082 potvrde za invalide rada.

Broj penzionera za koje postoje razne vrste obustava za jedan ili više kreditnih zaduženja za decembar mjesec 2016.godine je 58.103 (53.669 administrativnih

zabrana i 3.420 sudskih zabrana - civilnih i 976 administrativnih zabrana i 38 sudskih zabrana - vojnih korisnika), ne računajući obustave po osnovu osiguranja kod ZOIL „Lovćen“, članarine Savezu udruženja penzionera (civilni i vojni), solidarnost i solidarna stambena izgradnja.

Takođe, je prema bivšim državama SFRJ (Bosna i Hercegovina, Makedonija, Hrvatska, Srbija i Slovenija) blagovremeno vršio dostavu obrazaca potvrda o životu i obrazaca tekućih računa korisnicima prava u cilju zakonite isplate penzija iz Fonda PIO Crne Gore, sa prebivalištem van teritorije Crne Gore.

Blagovremeno je vršena, shodno Zakonu, priprema i razmjena podataka u vezi odštetnih zahtjeva bivših Republika SFRJ. Shodno zahtjevima korisnika takođe je vršena ovjera potvrda o životu za lica koja su sa prebivalištem u Crnoj Gori a primaju penziju iz Fonda druge države.

3.2 Odsjek za računovodstvene poslove u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja

U Odsjeku za računovodstvo, kao i u prethodnom periodu, sve aktivnosti su obavljane u skladu sa propisima i uputstvima koji se odnose na računovodstvenu politiku državnih fondova. Naime, Fond penzijskog i invalidskog osiguranja vodi poslovne knjige u skladu sa:

- Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Službeni list RCG“, br. 20/14 i 56/14);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2016.god („Službeni list CG“, br. 79/15);
- Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet republike, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština („Službeni list RCG“, br. 35/05, 37/05 i 81/05 i „Službeni list CG“, br. 2/13);
- Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta i vanbudžetskih fondova i jedinica lokalne samouprave („Službeni list CG“, br. 23/14), a u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima;
- Uputstvom o radu Državnog trezora („Službeni list CG“, br.53/14);
- Uredbom o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i popis stvari u državnoj imovini („Službeni list CG“, br. 13/10);
- Zakon o državnoj imovini Crne Gore(Službeni list CG, br.21/09);
- Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari (Službeni list CG, br.47/11);
- Pravilnik o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika (Službeni list RCG, br.32/03);

U skladu sa navedenim propisima postavljen je sistem budžetskog računovodstva i okvir finansijskog izvještavanja. Fond PIO je blagovremeno obezbijedio da se primici i izdaci, obaveze, kao i potraživanja, stanje imovine i dr. u poslovnim knjigama evidentiraju po klasi, grupi i sintetici u skladu sa navedenim Pravilnikom. Evidentiranje poslovnih događaja temelji se na zakonskim propisima i računovodstvenim standardima primjenom

gotovinskog načela u evidentiranju primitaka i izdataka, kao i primjenom modificovanog načela u evidentiranju imovine, obaveza i potraživanja.

Sistem vođenja budžetskog računovodstva i izvještavanja daju pouzdanu osnovu za upravljanje budžetom i postizanje finansijske odgovornosti u donošenju odluka i poslovnih politika. S toga su u Fondu osigurane kontrole zakonitog trošenja u svakoj fazi njihovog nastanka i trošenja.

U izvještajnom periodu u ovom odsjeku obavljani su poslovi koji se odnose na:

- praćenje i kontrolu finansijskih promjena Fonda uz primjenu važećih materijalno-finansijskih propisa, kontnog plana i drugih akata;
- obezbjeđivanje vođenja poslovnih knjiga – Glavne knjige Fonda i pomoćnih evidencija (osnovna sredstva, materijal i sitan inventar, analitike poslovnih partnera – kupaca i dobavljača) utvrđenih zakonom i podzakonskim aktima koji regulišu ovu oblast;
- kontrolu ispravnosti, tačnosti i zakonitosti knjigovodstvenih isprava na kojima se zasniva knjigovodstvena evidencija Fonda;
- praćenje i evidentiranje prihoda po osnovu doprinosa za PIO po vrstama doprinosa na bazi izjave primaoca koje svakodnevno dostavlja Ministarstvo finansija - Direktorat Državnog trezora;
- praćenje i evidentiranje prihoda po međunarodnim sporazumima i ostalih prihoda Fonda na osnovu izvještaja dostavljenih od strane poslovne banke i Ministarstva finansija – Direktorat Državnog trezora;
- evidentiranje obračuna prava iz PIO iz nacionalnog i međunarodnog socijalnog osiguranja, na osnovu rekapitulara o obračunatim vrstama prava iz PIO;
- evidentiranje isplaćenih prava iz PIO u nacionalnom i međunarodnom osiguranju na osnovu izvještaja dobijenih od Državnog trezora i poslovne banke za plaćanja prema inostranstvu ;
- obračun i evidentiranje doprinosa na penzije po stopama propisanim Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje;
- praćenje promjena na osnovnim sredstvima, sitnom inventaru i potrošnom materijalu i obračun amortizacije;
- obradu i evidentiranje ostalih plaćanja koji proizilaze iz rada Fonda (zarada zaposlenih na bazi izvršenih obračuna, faktura za materijalne troškove Fonda, odluka Upravnog odbora Fonda i dr. materijalno – finansijskih dokumenata);
- kontinuirano usaglašavanje stanja sa dobavljačima Fonda i dostavljanje izvoda otvorenih stavki na godišnjem nivou;
- pripremu podataka za izradu polugodišnjih i godišnjih izvještaja o finansijskom poslovanju radi dostavljanja nadležnim organima i institucijama;
- izradu izvještaja o neizmirenim obavezama Fonda na kvartalnom i godišnjem nivou, a po zahtjevu Ministarstva finansija i u kraćim vremenskim intervalima;

U ovom odsjeku prate su nacionalni propisi iz oblasti računovodstva i međunarodni računovodstveni standardi za javni sektor , radi njihove adekvatne primjene u računovodstvu Fonda.

3.3 Odsjek za statistiku i analize

U ovom Odsjeku aktivnost je usmjerena na izradu statističkih izvještaja iz oblasti obračuna i isplate prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

U izvještajnom periodu, u ovom odsjeku, obavljale su se sledeće aktivnosti:

- vršena je obrada statističkih podataka mjesečno po izvršenim isplatama iz penzijsko-invalidskog osiguranja radi analiziranja podataka o kretanju broja penzionera po vrstama prava i strukturi;
- pripremani su statistički podaci o osiguranicima i na mjesečnoj osnovi o korisnicima prava iz penzijsko-invalidskog osiguranja po raznim kriterijumima - starosnoj i polnoj strukturi, visini penzija, opštinama, godinama korišćenja prava i dr;
- pripremani su statistički izvještaji koji su na mjesečnom i godišnjem nivou objavljivani na sajtu Fonda PIO;
- pripremani su statistički podaci za potrebe Monstata, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva finansija, štampane i elektronske medije, Saveza udruženja penzionera Crne Gore, lokalnih penzionerskih udruženja i dr.

3.4 Služba za finansijske poslove

Tokom 2016. godine, u okviru ove službe obavljali su se sljedeći poslovi:

- priprema i izrada Završnog računa, kao i Izvještaja o finansijskom poslovanju Fonda za 2015. godinu;
- izrada kvartalnih, polugodišnjih i godišnjih izvještaja i dostavljanje istih nadležnim organima i institucijama;
- izrada polugodišnjeg izvještaja o finansijskom poslovanju i dostavljanje istog organima upravljanja Fonda na razmatranje i usvajanje;
- izrada dnevnih i mjesečnih izvještaja i analiza o izvršenju budžeta za potrebe menadžmenta;
- priprema podataka i izrada nacrtu Budžeta za 2017.godinu, shodno Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period od 2015-2018. godine kao i Uputstvu za pripremanje budžeta potrošačkih jedinica propisanim od strane Ministarstva finansija. Procjena primitaka i izdataka iskazanih u Budžetu Fonda PIO za 2017. godinu zasnovana na egzatnim podacima omogućiće nesmetano funkcionisanje Fonda kao institucije u njegovoj osnovnoj misiji u obezbjeđenju realizacije prava iz oblasti PIO;
- praćenje naplate doprinosa za PIO i sastavljanje mjesečnih i kvartalnih izvještaja o naplaćenim doprinosima iz PIO po vrstama doprinosa;
- priprema finansijske dokumentacije za isplatu penzija i drugih prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja u predviđenim terminima u skladu sa procedurama o trezorskom poslovanju, kao i kontakt sa poslovnim bankama i Poštom u cilju blagovremene isplate korisnicima prava;

- izrada i dostavljanje zahtjeva za plaćanje izdataka Fonda PIO (prava iz oblasti PIO, zarada i ostalih materijalnih troškova) u skladu sa Uputstvom o radu državnog trezora;
- izrada Izvještaja o radu Službe u okviru Izvještaja o radu Fonda PIO;
- izdavanje potvrda o uplaćenim doprinosima za PIO, na osnovu uvjerenja Poreske uprave, a za potrebe učešća na javnim tenderima;
- obračun zarada i drugih ličnih primanja zaposlenima u Fondu, kao i dostavljanje podataka o isplaćenim zaradama na propisanim obrascima Poreskoj upravi, Monstatu i dr;
- procjena fer vrijednosti akcija iz portfelja Fonda u skladu sa Uputstvom o načinu i postupku naknadne procjene vrijednosti hartija od vrijednosti (akcija) („Službeni list CG“ broj 34/11) i sačinjavanje Izvještaja o naknadnom vrednovanju finansijskih sredstava – hartija od vrijednosti (akcija) u portfelju Fonda PIO, za 2015. godinu.
- u skladu sa Zaključkom Vlade Crne Gore broj 08-1720 od 07.07.2016.godine vodile su se aktivnosti oko uspostavljanja Registra rizika. U prvoj fazi ove aktivnosti pripremljen je: Plan za unapređenje finansijskog upravljanja i kontrola za 2016.godinu; Odluka o uspostavljanju Registra rizika; Rješenje o određivanju lica zaduženog za koordinaciju uspostavljanja i sprovođenja procesa upravljanja rizicima; Odluka o uspostavljanju registra rizika za Sektor za obračun, isplatu prava i računovodstvene poslove iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja i Službe za Finansijske poslove; Odluka o uspostavljanju registra rizika za Sektor za obračun, isplatu prava i računovodstvene poslove iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja i Službe za Finansijske poslove; Odluka o uspostavljanju registra rizika za Sektor za normativno-pravne poslove, poslove pružanja stručne pomoći organizacijama penzionera i ljudske resurse i Službe za opšte poslove; Odluka o uspostavljanju registra rizika za Sektor za sprovođenje penzijskog i invalidskog osiguranja; Odluka o uspostavljanju registra rizika za Sektor za informacione tehnologije u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja; Odluka o uspostavljanju registra rizika za Sektor za medicinsko vještačenje iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja,

Planom privatizacije za 2016.godinu („Sl. list CG“, br.20/2016) definisani su osnovni ciljevi privatizacije i drugi aspekti ovog procesa, metode i načini privatizacije, sa utvrđenim spiskovima društava i procentom akcijskog kapitala za privatizaciju. Modeli privatizacije određeni Planom privatizacije za 2016.godinu su: javni tender, javna aukcija, berza i valorizacija turističkih lokaliteta ili privrednih društava kroz javno-privatno partnerstvo.

Fond PIO, u protekloj godini, nije ostvario priliv sredstava od prodaje akcija, mada je u saradnji sa ostalim subjektima uključenim u proces privatizacije preduzimao niz aktivnosti iz svoje nadležnosti kako bi se tekući proces privatizacije odvijao u skladu sa ciljevima i smjernicama definisanim zakonom i poslovnom politikom Fonda. Osnovno opredjeljenje Fonda PIO, shodno odlukama Savjeta za privatizaciju i kapitalne projekte i odredbama Plana, bilo je da se prodaja akcija iz njegovog portfelja vrši po predviđenim modelima.

Tokom 2016.godine, Fond PIO je u koordinaciji sa ostalim subjektima uključenim u proces privatizacije (državnim fondovima i drugim vlasnicima državnog kapitala) preduzimao niz aktivnosti i kontinuirano razmatrao pitanja iz oblasti privatizacije i to: analiza izvještaja angažovanih revizorskih kuća u vezi realizacije ugovora o kupoprodaji akcija, praćenje i kontrola ispunjenja obaveza kupaca iz privatizacionih ugovora, aktivnosti u vezi zaključivanja aneksa ugovora o kupoprodaji akcija, status raspisanih tendera za društva u kojima participiraju vlasnici državnog kapitala, učešće u radu Skupština akcionara privrednih društava iz portfelja Fonda, praćenje kretanja tražnje za akcijama, prodaja imovine društava u stečaju, analiza sudskih sporova i dr..

Najznačajnije aktivnosti Fonda PIO CG u privatizacionom procesu, u izvještajnom periodu, bile su usmjerene na:

- praćenje i kontrolu realizacije zaključenih privatizacionih ugovora i analize izvještaja angažovanih revizorskih kuća u vezi realizacije ugovora o kupoprodaji akcija za: „Centar za odmor, rekreaciju i liječenje Igalo“ AD – Igalo i „Jadran“ AD – Perast;
- preduzimanje svih potrebnih radnji u vezi arbitražnog postupka koji se vodi po osnovu jednostranog raskida ugovora o kupoprodaji akcija za društvo „Marina“ AD – Bar;
- pripremu aneksa br. 2 ugovora o kupoprodaji akcija za društvo „Jadran“ AD – Perast;
- rješavanje statusa dijela imovine pravnih nasljednika bivšeg preduzeća „Transservis“ d.d. iz Bijelog Polja.

U okvirima svojih nadležnosti definisanih Statutom i Zakonom, Upravni odbor Fonda PIO Crne Gore je donio sve odluke iz domena privatizacije i formalizovao sve zaključke Savjeta za privatizaciju i kapitalne projekte iz ove godine, a Stručna služba realizovala cjelokupne aktivnosti vezane za prodaju akcijskog kapitala Fonda.

4. SEKTOR ZA NORMATIVNO-PRAVNE POSLOVE, POSLOVE PRUŽANJA STRUČNE POMOĆI ORGANIZACIJAMA PENZIONERA I LJUDSKE RESURSE

Sektor za normativno-pravne poslove, poslove pružanja stručne pomoći organizacijama penzionera i ljudske resurse čine dvije organizacione jedinice:

Odsjek za normativno - pravne poslove i poslove pružanja stručne pomoći organizacijama penzionera i

Odsjek za ljudske resurse.

Pored navedenih odsjeka, nadležnost ovog sektora obuhvata i rad Službe za opšte poslove.

4.1 Odsjek za normativno-pravne poslove i poslove pružanja stručne pomoći organizacijama penzionera

Shodno Praviliku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, u nadležnosti ovog Odsjeka nalaze se poslovi koji se odnose na:

- pripremu predloga opštih i drugih akata koje donose Upravni odbor Fonda i direktor Fonda;
- sistemsko praćenje i analiza zakonskih i drugih propisa;
- priprema i kontrola ugovora i sporazuma koje zaključuje Fond;
- izvršavanje zaključaka organa Fonda;
- pravno zastupanje Fonda i njegovih organa pred nadležnim sudovima i drugim organima;
- pružanje stručne pomoći, logistike i podrške u radu Savezu udruženja penzionera Crne Gore i opštinskih udruženja penzionera.

U ovom izvještaju stavljen je akcenat na djelokrug aktivnosti iz oblasti poslova pravnog zastupanja, prvenstveno na tužbene zahtjeve koji proističu iz nekoliko različitih pravnih osnova, u kojima se Fond PIO pominje u svojstvu tuženog. Takođe, učinjen je osvrt na predmete koji potiču iz ranijih godina, a koji iz raznih razloga još uvijek nijesu pravosnažno okončani. U izvještajnom periodu primljeno je u rad 522 predmeta, po više različitih pravnih osnova i zahtjeva, u kojima se Fond PIO pojavljuje u svojstvu tuženog ili stranke, i to radi:

-isplate razlike zbog manje isplaćene razlike startnog dijela zarade za 2011-tu i 2012-tu godinu, isplate naknade troškova prevoza za dolazak i odlazak sa posla za period od 01.01.2010 pa do 31.12.2012.-te godine kao i za period od 01.01.2013-te pa do 01.02.2015.-te godine, kao i isplate pomoći u slučaju smrti člana porodice i troškova liječenja, kao i utvrđivanju ništavosti odluka o smanjivanju zarada zaposlenih za 2009, 2010, 2011 i 2012-tu godinu i isplati razlike zarade za period od 01.09.2009 do 01.10.2013.-te godine;

-utvrđenja ništivosti administrativne zabrane, izjave za žiranta i ugovora o kreditu, izdavanja privremene mjere zabrane postupanja po administrativnoj zabrani, kao i naknade materijalne štete.

Po pravilu, u predmetima po ovom pravnom osnovu, u toku postupka pred prvostepenim sudom, na predlog tužioca izvodi se vještačenje po vještaku grafološke struke, od čijeg nalaza i mišljenja prevashodno zavisi osnovanost tužbenog zahtjeva i samim tim ishod spora. Vrijednost spora, ako nije precizirana, obično biva predmet novog tužbenog zahtjeva, ukoliko se pravosnažnom presudom utvrdi ništavost sporne kreditne dokumentacije.

-isplate duga zbog manje isplaćene razlike penzije,izmedju konačnog iznosa prava i iznosa po ranijem rješenju za period od 15.08.2007-31.12.2010, tj.zbog neisplaćivanja vanrednih uskladjanja vojnim penzionerima.

U ovim predmetima tužioci su vojni penzioneri, čiju je isplatu penzija Fond PIO preuzeo od Ministarstva finansija počev od 15.08.2007.godine (stupanjem na snagu odredbe člana 215.v.Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o PIO ("Sl.list RCG"br.47/07), donijevši pojedinačna rješenja za sve korisnike prava koji su imali prebivalište na teritoriji Crne Gore, što je iniciralo pokretanje više postupka, uglavnom pred Osnovnim sudom u Podgorici, protiv Fonda i Države Crne Gore-Ministarstva finansija. Predmet ovih tužbenih zahtjeva su isplate razlike penzije izmedju isplaćene penzije i penzije, koja bi tužiocima pripala da je prilikom obračuna penzije primjenjivan zvanični srednji kurs Narodne banke Srbije, kao i da je došlo da uskladjanja penzije saglasno Odlukama o vrijednosti boda tj. isplata razlike penzije po osnovu kursne razlike i uskladjanja penzije za period do 15.08.2007.godine), kao i isplate zakonske zatezne kamate od 15.08.2007.godine, pa do isplate.Takodje, pred Osnovnim sudom u Podgorici u izveštajnom periodu pokrenuto je više postupaka u kojima su tužioci vojni penzioneri,koji su stupanjem na snagu Zakona o Izmjenama i dopunama Zakona o PIO 2007.godine,uvvedeni u penzijski sistem Crne Gore,a u pitanju su velike materijalne vrijednosti u kojima se na tužilačkoj strani pojavljuje na stotine korisnika prava,a predmeti tužbenih zahtjeva su naknade štete koja se ogleda u razlici manje isplaćene razlike penzije,izmedju konačnog iznosa prava po ranijim rješenjima za period od 15.08.2007- 31.12.2010.godine,tj naknadi štete za cjelokupni period isplate penzije zbog neisplaćivanja vanrednih uskladjanja vojnim penzionerima.U svim ovim predmetima u toku je sudski postupak pred Osnovnim sudovima u Podgorici, Cetinju, Nikšiću i Danilovgradu, a u većini njih sud je radi ekonomičnosti i smanjivanja troškova postupka,a po predlogu tuženog donio, rješenja o zastoju u postupku do pravosnažnosti jednog od njih.Naime,kako je Vrhovni sud u svojoj revizijskoj presudi Rev.br.584/16 od 14.09.2016.godine,(na koju je od strane tužioca,a po navodima istog, izjavljena Ustavna žalba) donijetaj po reviziji koja je izjavljena od strane tuženog Fonda PIO CG protiv tužioca vojnog penzionera,usvojio reviziju i odbio kao neosnovan tužbeni zahtjev, to je za očekivati da će sudovi u svim ovim predmetima vojnih penzionera zauzeti ovakav pravni stav i odbiti tužbeni zahtjeve kao neosnovane.

Pored navedenog broja novih predmeta, u radu ovog Odsjeka nalaze se i još i na desetine predmeta, koji su iz raznih razloga prenijeti iz ranijih godina, i isti se zbog

prekida postupka, ukidanja presuda ili postupaka po žalbama i revizijama vode i po nekoliko godina.

Osim predmeta u kojima se Fond pojavljuje kao tužena strana, u izvještajnom periodu Fond je, kao tužilac, pokrenuo postupak u 90 predmeta radi povraćaja neosnovano isplaćenih i primljenih iznosa penzija ili nekog dugog pripadajućeg prava tzv. sticanja bez osnova, od kog broja su, na osnovu opomena, vanskudskih i sudskih poravnjenja ili presuda u izvještajnom periodu preplaćena lica uplatila ili su prihvatila da im se od penzije odbija iznos od oko 28.000,00 eura.

U svjetlu zauzetog stava i sudske prakse u predmetima po ovom pravnom osnovu, Fond namirenje svojih potraživanja ostvaruje i vanskudskim putem-zaključenjem sporazuma sa strankom o uslovima i načinu otplate duga. Ukoliko stranka ne pokaže spremnost za dogovorno rješenje, pokreće se postupak pred nadležnim Osnovnim sudom (u zavisnosti od mjesta prebivališta ili boravišta tuženih), koji se u većini slučajeva okončava donošenjem presude u korist Fonda.

4.2 Odsjek za ljudske resurse

Odsjek za ljudske resurse

Odsjek za ljudske resurse u izvještajnom periodu obavljao je aktivnosti u okviru svojih nadležnosti, propisanih Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta zaposlenih u Stručnoj službi Fonda PIO.

U Odsjeku za ljudske resurse vrše se poslovi koji se odnose na:

- praćenje propisa iz oblasti državnih službenika i namještenika i propisa iz oblasti rada Fonda PIO;
- uspostavljanje i pružanje podrške procedurama zapošljavanja novih kadrova i sprovođenje postupaka prijema novozaposlenih u saradnji sa Upravom za kadrove;
- obučavanje i razvoj ljudskih resursa;
- ocjenjivanje kadra;
- koordinaciju obuke i razvoj programa stalnog profesionalnog usavršavanja kadrova;
- vođenje evidencije o realizovanim seminarima i obukama;
- izradu i praćenje realizacije Plana integriteta;
- vođenje evidencije o poklonima;
- praćenje primjene Etičkog kodeksa zaposlenih;
- saradnju sa državnim organima, organima lokalne samouprave, NVO i drugim pravnim licima i druge poslove iz djelokruga rada ovog odsjeka.

Odsjek za ljudske resurse radio je, prije svega, na unapređenju ljudskih resursa, pripremi i donošenju rješenja o pravima iz radnog odnosa, pripremi i donošenju rješenja o ocjenjivanju rada, pokretanju postupaka za popunu radnih mjesta, pripremi ugovora o djelu, ugovora o privremenim i povremenim poslovima, donošenju odluka o uvođenju prekovremenog rada, prijavljivanju i odjavljivanju zaposlenih nadležnoj službi, odnosno

Poreskoj upravi, utvrđivanju i održavanju kadrovske evidencije zaposlenih, izdavanju uvjerenja, ažuriranju personalnih dosijea itd.

Posebno ističemo učešće ovlaštenih službenika u radu Mreže za upravljanje ljudskim resursima Crne Gore, gdje se u procesu reforme službeničkog sistema stvorila potreba za osnivanjem jedne ovakve Mreže koja će pomoći širenju informacija iz oblasti službeničkog sistema i jačanju kapaciteta službenika zaduženih za ljudske resurse da implementiraju standarde i procedure iz oblasti upravljanja ljudskim resursima

Shodno zakonskoj obavezi, Odsjek je pristupio izradi Kadrovskog plana za 2017. godinu. Kadrovski plan Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore pripremljen je u skladu sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima („Sl. list Crne Gore“, br. 39/11, 66/12 i 34/14), Metodologijom za izradu kadrovskog plana kao i Budžetom za 2016. godinu. Kadrovski plan se sastoji od zbirnih i pojedinačnih podataka o zaposlenima u Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore, kao i od podataka koji se odnose na nova zapošljavanja u godini za koju se kadrovski plan donosi. Tabelarni prikaz kadrovskog plana obuhvata:

- broj državnih službenika i namještenika po svakom radnom mjestu, odnosno zvanju, koji su u radnom odnosu na neodređeno i određeno vrijeme- ukupno 202;
- broj potrebnih državnih službenika i namještenika, po svakom radnom mjestu, odnosno zvanju, u godini za koju se donosi kadrovski plan- planiran je prijem za ukupno 28 službenika;
- broj pripravnika, po nivou kvalifikacije obrazovanja i vrsti stručne spreme, kao i broju potrebnih pripravnika- trenutno je u Fondu zaposleno 2 pripravnika sa visokim obrazovanjem, dok je u 2017.-oj godini planirano zapošljavanje 5 pripravnika sa visokim obrazovanjem,
- broj službenika koji će ispuniti uslov za penziju jeste 6;
- druge podatke od značaja za kadrovsko planiranje.

Na donijeti Kadrovski plan data je saglasnost od strane Ministarstva finansija u skladu sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima.

Broj zaposlenih u Fondu:

Broj službenika neodređeno/određeno	Broj pripravnika	Broj službenika i namještenika koji će ispuniti uslov za penziju u 2017. godini
199	2	6

U izvještajnom periodu donijeto je 7 rješenja o prestanku radnog odnosa

Pravni osnov prestanka radnog odnosa	Broj donijetih rješenja
Po sili zakona (starosna i invalidska penzija)	4
Otkaz zaposlenog	3
Ukupno:	7

Imajući u vidu činjenicu da je u Fondu u posljednje četiri godine drastično smanjen broj izvršilaca, na bazi prirodnog odliva i na druge zakonom propisane načine, neophodno je popunjavanje upražnjenih radnih mjesta, a u cilju donošenja Odluke o pokretanju postupka za popunu radnih mjesta, Fond je početkom 2016. godine dobio od nadležnog ministarstva potvrdu o obezbijeđenim finansijskim sredstvima za raspisivanje javnog oglasa i popunu 32 radna mjesta u , od koji je pet popunjeno, a za njih 16 procedura je u toku.

U skladu sa novim Zakonom o zaradama zaposlenih u javnom sektoru Odsjek za ljudske resurse je donio 203 rješenja o zaradi za zaposlene u Fondu.

Takođe, Odsjek je shodno zakonskoj obavezi da se ocjenjivanje državnih službenika i namještenika vrši najkasnije do 31. januara tekuće za prethodnu godinu, radio na donošenju rješenja o ocjenjivanju državnih službenika i namještenika zaposlenih u Fondu. Ukupan broj donijetih rješenja o ocjenjivanju iznosi 184.

Zakonom o državnim službenicima i namještenicima uvedena je i obaveza donošenja planova integriteta za sve državne organe, u skladu sa smjernicama organa uprave nadležnog za antikorupcijske poslove-Agencije za sprečavanje korupcije. Plan integriteta je interni antikorupcijski dokument, a s tim u vezi, u zakonskom roku, imenovan je menadžer integriteta.

Pored navedenog, Odsjek vrši blagovremeno ažuriranje svih podataka koji se unose u Centralnu kadrovsku evidenciju kroz program KIS-a. Centralna kadrovska evidencija obuhvata podatke o državnim službenicima i namještenicima, i to: ime, prezime, jedinstveni matični broj kao i druge podatke od značaja za upravljanje kadrovima.

Takođe, Odsjek za ljudske resurse je tokom godine aktivno učestvovao na seminarima i obukama organizovanim od strane Uprave za kadrove.

U toku 2016. godine pred Komisijom za žalbe Vlade Crne Gore nije bilo podnijetih žalbi na prvostepena rješenja.

Služba za opšte poslove

U Službi za opšte poslove, shodno Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Fondu, vrše se poslovi koji se odnose na:

- vođenje opštih, administrativnih i tehničkih poslova;
- pripremu i dostavljanje izvještaja o prisutnosti na radu, za obračun zarada i naknada;
- pripremu akata za obračun zarada, naknada i drugih primanja zaposlenih;
- primjenu propisa iz oblasti zaštite na radu;

- pravilno čuvanje i upotrebu pečata; primanje, klasifikaciju, raspoređivanje i otpremanje pošte; štampanje i fotokopiranje;
- umnožavanje materijala, arhiviranje i čuvanje dokumentacije; obezbjeđenje čuvanja i tekućeg održavanja na objektima Fonda;
- obavljanje portirskih poslova, poslova telefonske centrale, prevoza i pružanja pojedinih ugostiteljskih usluga za potrebe Fonda;
- čišćenje i obezbjeđivanje održavanja higijene u poslovnim prostorijama Fonda i druge poslove za potrebe Fonda.

U toku izvještajnog perioda, u Centralnoj arhivi Fonda, vršeno je: neposredno primanje podnesaka, akata i drugih pošiljki, primanje pošte preko poštanske službe, otvaranje i pregled pošiljki, razvrstavanje i raspoređivanje akata, evidentiranje istih u djelovodnik, interna dostava i otpremanje akata putem poštanske službe kao i putem dostavljača.

Vođenje evidencija iz oblasti ekonomata je u potpunosti usaglašeno sa stanjem u materijalnom knjigovodstvu. Područne jedinice i drugi organizacioni djelovi Fonda redovno su i blagovremeno, po specifikacijama, snadbjevani kancelarijskim i drugim sitnim inventarom. Pored navedenog, zaposleni u Službi za opšte poslove redovno su pružali tehničku podršku svim organizacionim jedinicama.

Poslovi portirske službe (prema mjesečnom utvrđenom rasporedu rada), kao i rad višeg namještenika - ugostitelja, obavljani su ustaljenom dinamikom i obimom, o čemu je vođena propisana evidencija.

Tokom izvještajnog perioda vođena je i evidencija o troškovima servisiranja, redovnom održavanju, tehničkom pregledu i pranju vozila Fonda, kao i dnevna evidencija rasporeda vozača na radnim zadacima.

Takođe, u skladu sa zakonskim propisima iz oblasti zaštite na radu, redovno je vršena kontrola aparata i sredstava protivpožarne zaštite, hidrantske mreže u Centralnoj zgradi Fonda kao i funkcionisanje agegata.

U izvještajnom periodu, Služba za opšte poslove se, kada je to iziskivala potreba, starala oko servisiranja i redovnog funkcionisanja sistema protivprovalne alarmne signalizacije u Centralnoj zgradi Fonda PIO, sistema video nadzora, pokretne rampe na ulazu, fotokopir aparata i dr.

Takođe, za potrebe rada područnih jedinica i Centralne službe, vršene su sitnije nabavke i intervencije u cilju omogućavanja optimalnih uslova za rad. U saradnji sa JU „Službeni list RCG“ vršena je redovna isporuka utvrđenog broja primjeraka i s tim u vezi korićenje istih.

Saglasno Upustvu o evidenciji prisutnosti na radu zaposlenih u Fondu, kojim se uređuju procedure vođenja evidencije prisutnosti na radu, sistem izvještavanja, preciziraju ovlašćeni službenici u sistemu razmjene podataka, rokovi za izradu izvještaja, kao i druge aktivnosti koje se odnose na izvještavanje i vođenje evidencija prisutnosti na radu zaposlenih u Stručnoj službi Fonda PIO Crne Gore, i u skladu sa uvedenim video nadzorom i sistemom upotrebe elektronske kartice zaposlenih prilikom svakog ulaska i izlaska iz objekta Fonda, tokom ovog perioda, vršena je kontrola prisutnosti na radu zaposlenih. Izvještaji se rade na dnevnom, sedmičnom i mjesečnom nivou. Po zbrajanju podataka unose se zbirni pokazatelji u konačne izvještaje, koji se rade svakog 20. u tekućem mjesecu za period od 21. prethodnog mjeseca. Posebna softverska aplikacija generiše statističke izvještaje o prisutnosti na dnevnom, sedmičnom i

mjesečnom nivou: po organizacionim cjelinama, zaposlenima i tipovima prolaska (službeno/privatno) i izvještaje o radnom vremenu: dolascima i odlascima zaposlenog sa brojem sati. Načelnik Službe za opšte poslove sačinjava navedene izvještaje o prisutnosti na radu zaposlenih. Dnevni i sedmični izvještaji dostavljaju se Direktoru Fonda na uvid, dok se mjesečni izvještaji dostavljaju pomoćnicima direktora na paraf, prije njegovog upoznavanja sa istim, najkasnije do 23. u tekućem mjesecu. Posebno naglašavamo da je tokom 2016. godine rađeno na planu kvalitativnog poboljšanja uslova rada u prostorijama Centralne službe.

5. SEKTOR ZA PRUŽANJE PRAVNE POMOĆI U POSTUPKU OSTVARIVANJA PRAVA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA I UNUTRAŠNJU REVIZIJU

Sektor za pružanje pravne pomoći u postupku ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja i unutrašnju reviziju čine dvije organizacione jedinice i to:

- Odsjek za unutrašnju reviziju
- Odsjek za pružanje pravne pomoći u postupku ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja

5.1 Odsjek za unutrašnju reviziju

U skladu sa članom 28. Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru („Sl.list Crne Gore“ br.73/08 i 20/11), Odsjek za unutrašnju reviziju Fonda PIO Crne Gore dužan je dostaviti godišnji izvještaj o radu ovog odsjeka rukovodiocu subjekta.

Djelokrug i način rada Odsjeka za unutrašnju revizije, uloga i zadaci unutrašnje revizije, prava i odgovornosti rukovodioca jedinice za unutrašnju reviziju i revizora definisani su Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru i Pravilnikom o načinu i postupku rada unutrašnje revizije („Sl.list Crne Gore“ br.32/09), Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Stručne službe Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja i Pravilnikom o internoj reviziji Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore.

Primarna uloga unutrašnje revizije je da obezbijedi nezavisno objektivno uvjeravanje rukovodiocu subjekta o tome da li je u subjektu uspostavljen adekvatan sistem finansijskog upravljanja i kontrola koji obezbeđuje dobro upravljanje rizicima.

Cilj unutrašnje revizije je dodavanje vrijednosti i unaprijeđenje poslovanja subjekta, kao alata u rukama upravljačke strukture koja treba da doda vrijednost identifikovanjem novih mogućnosti za ostvarivanje ciljeva subjekta, za unapređenje poslovanja i za smanjivanje izloženosti riziku, kako kroz uvjeravanje tako i kroz konsultanske usluge.

Unutrašnja revizija ima ulogu da ocijeni: sistem unutrašnjih finansijskih kontrola, efikasnost i efektivnost djelovanja svakog poslovnog sistema, primjene politika i procedura. Izvještava rukovodioca subjekta o nalazima i daje preporuke u kojima predlaže način za unapređenje sistema.

Unutrašnja revizija je obrazovana radi nezavisne i nepristrasne ocjene poslovanja u svim segmentima poslovanja Stručne službe Fonda. U skladu sa djelatnošću Fonda, Odsjek za unutrašnju reviziju doprinosi ukupnim poslovnim rezultatima putem pružanja kvalitetnih revizijskih usluga i savjetodavnih usluga, kao i konsultantskih usluga za zadatke inicirane od strane rukovodioca subjekta sa ciljem poboljšanja procesa upravljanja rizikom, a sve u pravcu unapređenja opšte politike poslovanja Fonda i obezbjeđenja efikasnog ostvarivanja prava osiguranika i korisnika, kao i pružanje stručne pomoći.

Unutrašnja revizija u Fondu kontinuirano se upoznaje sa planovima rada i poslovanjem Fonda, internim aktima, nalogima direktora i svim ostalim dokumentima koji se tiču djelatnosti Fonda, kao i kroz učešće rukovodioca unutrašnje revizije na redovnim sastancima rukovodstva.

U 2016.-oj godini, Odsjek za unutrašnju reviziju obavio je dvije (godišnjim planom) predviđene revizije, iz razloga što je tokom 2015-te godine Rukovodilac unutrašnje revizije angažovan na drugima poslovima (pomoćnik direktora Sektora za sprovođenje osiguranja), a revizor je bio odsutan (trudničko i porodijsko odsustvo), u četvrtom kvartalu 2016. godine.

Sprovođenje revizija u organizacionim jedinicama vršeno je u skladu sa Pravilnikom o načinu i postupku rada unutrašnje revizije.

Prilikom svake revizije, prvo je obavljen razgovor sa rukovodiocem organizacione jedinice i prikupljene određene informacije i podaci nakon čega je vršena revizija usklađenosti u postupku ostvarivanja prava iz PIO. U postupku je vršena revizija poslovnih procesa koji se obavljaju u organizacionoj jedinici, a u vezi su sa pojedinačnom revizijom, koja je predmet revizije.

Od revizija predviđenih Strateškim i Godišnjim planom dvije su predviđene i iste odrađene:

- Proces obračuna zarada
- Proces postupka javnih nabavki neposrednim sporazumom

Revizija je sprovedena prema metodologiji zasnovanoj na reviziji sistema koju je propisalo Ministarstvo finansija Crne Gore.

U prethodno navedenim revizijama, shodno zakonskim propisima, aktivnosti unutrašnje revizije odnosile su se na sačinjavanje plana za realizaciju konkretne unutrašnje revizije. Rukovodiocu jedinice koja je bila predmet revizije poslato je obavještenje o vršenju revizije, koje sadrži jasne naznake o predmetu, ciljevima i obuhvatu revizije, datumu početka i revizoru koji će vršiti reviziju. Potom je sproveden postupak evidentiranja sistema, na način što je neposrednim uvidom, pregledom procedura i razgovorom sa zaposlenima utvrđen način odvijanja procesa. Definisani su kontrolni ciljevi, a potom izvršeno testiranje na osnovu neposrednog uvida u pojedinačne predmete. Testiranjem je ocijenjen stepen operativnosti revidiranog sistema, odnosno nivo adekvatnosti sistema kontrola u tim procesima. Zatim je izrađen nacrt revizorskog izvještaja i isti dostavljen rukovodiocu jedinice. Potom je u organizacionoj jedinici održan sastanak, sa ciljem da se postigne zajedničko razumijevanje samog sadržaja nacrta izvještaja, izbjegne nerazumijevanje ili pogrešno tumačenje činjenica, kao i da se omogući iznošenje mišljenja druge strane o nalazima i preporukama. Nakon završnog sastanka, izvršena je dopuna revizorskog izvještaja i uvažene određene činjenice na koje je ukazano, te je nakon toga sačinjen konačan revizorski izvještaj sa akcionim planom. Akcioni plan sadrži svaku preporuku iz revizorskog izvještaja, komentare rukovodstva u vezi sa preporukama, odgovorno lice (ime i funkciju osobe) koje preuzima odgovornost za sprovođenje preporuka, kao i rok za njihovo sprovođenje. Konačan izvještaj sa akcionim planom dostavljen je rukovodiocu subjekta koji nas je obavijestio da je usvojio revizorski izvještaj sa akcionim planom i preduzeo aktivnosti na implementaciji preporuka.

Revizije su obavljene uz maksimalnu saradnju subjekta revizije, pri čemu je obezbijeđen pristup svim potrebnim podacima i dokumentima, koji su bili neophodni za efikasno vršenje revizije.

U posljednjem kvartalu 2016. godine, započete su pripremne aktivnosti Odsjeka na praćenju realizacije datih preporuka.

5.2 Odsjek za pružanje pravne pomoći u postupku ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja

Novim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Stručne službe Fonda PIO, predviđeno je formiranje Odsjeka za pružanje pravne pomoći u postupku ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, u cilju organizacije rada informativnog šaltera na kome će se pružati informacije strankama, neposredno i putem namjenske telefonske linije, obezbjeđivati pravna pomoć i pružanje informacija osiguranicima i korisnicima u postupku ostvarivanja i korišćenja prava iz penzijskog i

invalidskog osiguranja, radi pružanja informacija osiguranicima i korisnicima prava o pitanjima iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja na jednom mjestu.

Aktivnosti na uređenju šalter sale su okončane i ista je stavljena u funkciju. S obzirom da još uvijek nisu popunjena radna mjesta u okviru ovog odsjeka, ove poslove su obavljali zaposleni iz Područne jedinice Podgorica u zavisnosti od vrste pravne pomoći koju je potrebno pružiti.

6. SEKTOR ZA INFORMACIONE TEHNOLOGIJE

U Sektoru za informacione tehnologije obavljaju se poslovi eksploatacije aplikativnog softvera, upravljanje i održavanje mrežno-komunikacione, serverske infrastrukture, obezbjeđenja podataka, sistemskog softvera, upravljanje elektronskom arhivom, održavanje periferne računarske opreme itd. IT sistem je baziran na troslojnoj arhitekturi koja za osnovu ima Oracle platformu (Oracle 11g RAC).

Sektor je organizaciono podijeljen na tri odsjeka:

- Odsjek za projektovanje, razvoj i održavanje aplikativnog softvera,
- Odsjek za sistemski softver i obradu, i
- Odsjek za vođenje elektronske evidencije

6.1 Odsjek za projektovanje, razvoj i održavanje aplikativnog softvera

U odsjeku su se vršile redovne aktivnosti koje se odnose na održavanje i doradu softverskog rješenja koje se koristi u Fondu PIO. IT sistem u Fondu PIO u potpunosti je prilagođen i pruža potpunu podršku poslovnim procesima u Fondu PIO. Tokom 2016 godine radile se se aktivnosti na održavanju softvera za podsisteme:

- Poslovno aplikativnog softvera i
- Tzv „core” aplikacija sa modulima:
 - Aktivni osiguranici
 - Matična evidencija penzionera (novi i stari zakoni)
 - Kancelarijsko poslovanje
 - Isplata prava
 - Razmjena xml poruka sa sistemom u Poreskoj upravi
 - Razmjena xml poruka sa Centralnim Registrom Stanovnika

Od aktivnosti koje se odnose na održavanje i prilagođavanje navedenih modula izdvajamo:

- Sređivanje matičnih podataka aktivnih osiguranika njihovim upraivanjem sa podacima koji se nalaze u Centralnom registru stanovništva

- Sređivanje matičnih podataka penzionera njihovim uparivanjem sa Centralnim registrom stanovnika
- Analiza i prečišćavanje podataka o penzionerima kod kojih je upit iz CRSa vratio upunjen datum smrti.
- Aktivnosti na prečišćavanju podataka, pogotovo kod porodičnih penzija, prilikom akcije zamjene i dopune nedostajućih matičnih brojeva.
- Izrada novih izvještaja po zahtjevima korisnika
- Dorada kontrola po zahtjevima korisnika
- Uparivanje podataka sa starog sistema
- Kreiranje i gašenja korisničkih naloga po zahtjevu
- Podrška u radu krajnjim korisnicima
- Obrade obračuna penzija
- Automatsko formiranje obustava
- Slanje elektronskih fajlova za isplatu bankama
- Redovno slanje elektronske prijave novih korisnika prava iz PIO ka registru obveznika i osiguranika u Poreskoj upravi
- Elektronska obrada M4 obrazaca koja obuhvata kontrolu podataka dobijenih od obveznika uplate doprinosa, davanje instrukcija u cilju otklanjanja postojećih grešaka, štampanje kolektivnih prijava i ažuriranje baze podacima sa ovjerenih i potpisanih kolektivnih M4 prijava.
 - Izrada automatskog rješenja obustave isplate penzije zbog ostvarivanja prava na naknadu majkama troje djece kada su udove jedini korisnici prava, testiranje i dodjela ovlašćenja korisnicima i specifikacija dodatnih kontrola za automatizaciju obustave isplate penzija za korisnice srazmjernih penzija i izrada uputstva za korisnike.
 - redizajn postojećeg loga u svim automatskim rješenjima
 - Automatizacija izračuna visine prava na starosnu i porodičnu penziju po članu 108 stav 1 Zakona o sprečavanju korupcije, izrada specifikacije za izračun, testiranje izračuna i dodjela ovlašćenja.
 - Aktivnosti u vezi sa vanrednim, nelinearnim, usklađivanjem penzija od 1.7.2016.godine:
 - analiza i prijedlozi neophodnih aktivnosti u cilju pripreme podataka za vanredno usklađivanje;
 - korekcija podataka nakon provjere u područnim jedinicama po urađenim spiskovima za analizu podataka;
 - specifikacija izmjena procedura za izračun visine prava i testiranje procedura;
 - specifikacija izvještaja-automatskih rješenja, konačnih i privremenih o prevođenju na najniži iznos penzije od 1.7.2016. godine, testiranje i dodjela ovlašćenja;
 - Izrada odgovarajućih upustava za korisnike i obuka.
 - Aktivnosti u vezi optimizacije upita na formama P-prijava I ZOSK.
 - Automatizacija izračuna visine prava na porodičnu penziju u vezi primjene Člana 206b zakona o izmjeni i dopuni Zakona o PIO ("Sl.list CG", br.55/16) od 1.1.2017. godine.

- Izvjestaji o korisnicima prava na penziju koje su presle na korištenje naknade za majke sa troje i više djece
 - spiskovi sa njihovim podacima
 - spiskovi sa podacima o njihovim aktivnim obustavama za kreditore
 - spiskovi korisnika naknade inv. sa biroa koje su presle na naknadu sa biroa
 - procjena iznosa njihovih penzija nakon uskladjivanja jan i jul 2016.g.
- Izmjena procedure obracuna obustava zbog izmjene izracuna poreza na penzije državnih funkcionera
- Izvodjenje stanja o dugovanju mesopreradljivaca /aktivnih, prezaduzenih, za preminule, preuzete obaveze nasljednika/ i usaglasavanje sa nijma
- Korigovano 8 statistickih izvjestaja zbog novih opstina Petnjica i Gusinje i na formama opstih podataka omogućeno automatsko dodjeljivanje banke za isplatu
- Korigovana procedura za uparivanje JMBG-a da se u obracunskim tabelama ne mijenja podatak država na osnovu države u JMBG-u jer mijenja statisticke podatke
- Korekcija na 28 formi vezano za nedostupnost podataka o korisnicima nove državne penzije
- Uskladjivanje za Jul 2016.g.:
 - Spiskovi za kontrolu sopstvenih prava i korisnika porodicnih penzija /sa mogucnosceu izdvajanja djeljivih i po drugom roditelju/ za kontrolu granicnih iznosa najnižih penzija
 - Korekcija indikatora iznosa I kategorije za dostavljene podatke
 - Korekcija procedure uskladjivanja za najniže penzije po NZ i djelimicne invalidske penzije
 - Vanredni obracuni za neprevedene najniže penzije NZ na 121,92
 - 3356 uz penziju za jul 2016.g.
 - 243 uz penziju za avgust 2016.g.
 - Kontrola za realizaciju rjesenja o prevodjenju na najniži iznos NZ I SZ

6.2 Odsjek za sistemski softver i obradu

Standardne aktivnosti koje su realizovane tokom 2016. godine u odsjeku su:

- Održavanje mrežno-komunikacione infrastrukture (mrežni uređaji i protokoli)
- Održavanje serverske infrastrukture (bazni, aplikativni, mail serveri...)
- Održavanje radnih stanica i perifernih uređaja
- Održavanje sistemskog softvera na serverima i radnim stanicama (linux, windows)
- Briga o sigurnosti sistema
- Održavanje antivirus zaštite
- Sprovođenje backup procedura
- Održavanje baze podataka
- Održavanje IP telefonije

- Održavanje sistema za prevenciju upada u računarsku mrežu Fonda
- Održavanje LAN konekcija ka mreži državnih organa i Poreskoj upravi
- Uspostavljanje sigurnog načina razmjene podataka (kriptovanjem) prema ino bankama u Sloveniji i Hrvatskoj i prema Fondu PIO Slovenije
- Zamjena diskova, koji su otkazali uslijed starosti, na serverskoj infrastrukturi
- Redovni i vanredni obilasci područnih jedinica i servisiranje opreme
- Razmjena kriptovanih podataka sa Fondovima PIO iz regiona
- Prelazak na napredniju softversku verziju aktivnih mrežnih uređaja;
- Razmjena podataka (kriptovanjem) prema ino bankama u Sloveniji i Hrvatskoj i prema Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije;
- Prelazak na novi operativni sistem Windows 8.1. Do kraja 2016. odrađen servis i instaliran novi operativni sistem na 132 radne stanice, kao i podešavanja svih korisničkih aplikacija na njima i obuka korisnika;
- Kancelarija Danilovgrad – kontrola i ispitivanje zatečene pasivne mreže, instalacija komunikacionog ormara sa pratećom opremom, instalacija mrežnih uređaja za produkciju i IP telefoniju;
- Instalacija novo nabavljene računarske opreme (štampači, skeneri, kompjuteri);
- Uvođenje novog hostinga, kao i održavanje i ažuriranje sajta Fonda PIO
- Uvođenje novog sistema za kontrolu pristupa

Kao rezultat rada navodimo da je sistem tokom 2016. godine bio raspoloživ 100% vremena, tj nije bilo situacija da je sistem oboren uslijed djelovanja kvarova, virusa ili nekog drugog uzroka. Sve mjesečne obrade penzija su izvršene u predviđenim rokovima te nije bilo zakašnjenja po pitanju mjesečnih isplata penzija.

Na redovnim godišnjim susretima penzionih Fondova iz regiona, ukazana je fleksibilnost našeg IT sistema u komunikaciji sa drugim takvim sistemima u okruženju. Potpisani su protokoli o razmjeni podataka sa fondovima Slovenije i Hrvatske, Srbije i Republike Srpske. Sa ovim fondovima su definisani i tehnički protokoli o razmjeni podataka pri čemu, sa slovenačkim fondom je dogovorena razmjena putem web servisa. Sa ostalim fondovima, usled njihove tehničke nemogućnosti da se razmjena radi naprednijim tehnologijama, dogovorena je razmjena putem fajlova i sftp- protokola.

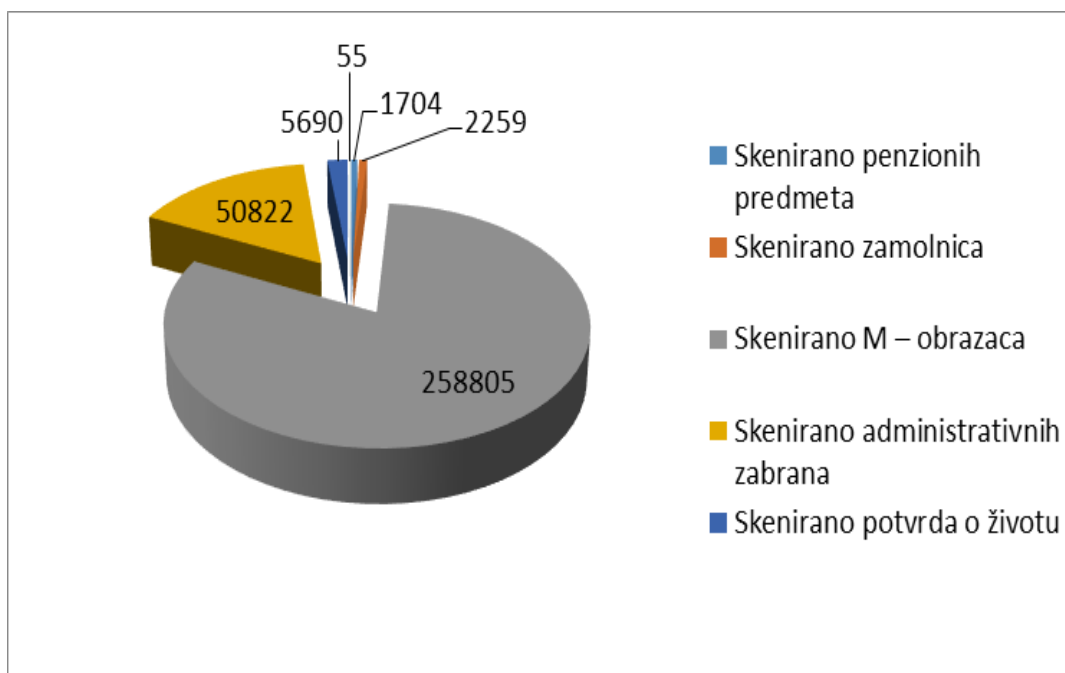
6.3 Odsjek za vođenje elektronske evidencije

U odsjeku su se radili standardni poslovi koji se odnose na digitalizovanje i pohranjivanje dokumenata. Za potrebe Odsjeka za sprovođenje inostranog osiguranja, skeniranje predmeta i zamolnica dat je prioritet, tako da je ostvarena dnevna ažurnost u njihovoj obradi. Svi penzioni predmeti su kroz aplikaciju prethodno potvrđeni, fizički obrađeni i posle skeniranja razduženi. Zamolnice, su takođe prošle fizičku obradu i nakon skeniranja su uz propratni akt vraćeni INO osiguranju. Redovni poslovi se se odnosili ina skeniranje administrativnih zabrana, svih vrsta M obrazaca, predmeta i rekonstrukciju predmeta na zahtjev korisnika (u protekloj godini bilo je 25 takvih rekonstrukcija predmeta). Takođe vršene su pretrage i pronalaženje određenog broja M-obrazaca u skladu sa zahtjevima nadležnih državnih organa.

Skenirano je:

Skenirano penzionih predmeta	1704
Skenirano zamolnica	2259
Skenirano M – obrazaca	250808
Skenirano administrativnih zabrana	50822
Skenirano potvrda o životu	5609
Skenirano odštetnih zahtijeva	55

Prema zahtjevima područnih odjeljena odrađene su rekonstrukcije penzionih predmeta koji su mikrofilmovani ili skenirani 19.

Za potrebe Odjeka za obradu matične evidencije skenirano je 258805 M obrazaca. U procesu skeniranja M-obrazaca naišlo se na jedan broj obrzaca 9877 koji nije mogao biti skeniran (pogrešan JMBG, PIB ili registarski broj, ili nema podataka o unosu za određenu godinu, ime i prezime sa obrasca ne poklapa se sa onim što se nalazi u bazi podataka, ili nije upisana godina). Upitima kroz aplikaciju izvršena je kontrola ovih obrazaca. Matičnoj evidenciji su vrćeni obrasci 3035 koji nisu mogli biti skenirani, uz napomenu zašto nisu mogli biti skenirani. Vršena je i kontrola skeniranih M obrazaca. Za potrebe Odsjeka za sprovođenje inostranog osiguranja, skeniranju predmeta i zamolnica dat je prioritet, tako da je ostvarena dnevna ažurnost u njihovoj obradi. Skenirano je 1704 penzionih predmeta i 2259 Zamolnica. Svi penzion predmeti su kroz aplikaciju prethodno potvrđeni, fizički obrađeni i posle skeniranja razduženi. Zamolnice,

su takođe prošle fizičku obradu i nakon skeniranja su uz propratni akt vraćeni INO osiguranju.

Za potrebe Odsjeka za obračun i isplatu iz PIO odrađeno je skeniranje 56567 dokumenata.

7. SLUŽBA ZA POSLOVE ORGANA UPRAVLJANJA I ODNOS S JAVNOŠĆU

Poslovi iz nadležnosti Službe za poslove organa upravljanja i odnose s javnošću, izvršavani tokom izvještajnog perioda, obuhvataju:

- stručnu, administrativnu, organizacionu i tehničku podršku radu organa Fonda - Upravnom odboru i direktoru,
- pripremu predloga akata koje donose organi Fonda,
- pripremu i analizu materijala za rad organa Fonda,
- organizaciju sjednica organa Fonda;
- evidentiranje i čuvanje izvornih akata donesenih od strane Upravnog odbora;
- izradu i čuvanje zapisnika sa sjednica organa Fonda;
- protokolarne poslove za potrebe organa Fonda;
- pripremu odgovora na predstavke;
- odnos s medijima;
- ažuriranje sadržaja sajta Fonda;
- rješavanje o pravima podnosioca zahtjeva za slobodan pristup informacijama;
- pripremu biltena, letaka i drugih informativnih materijala i publikacija.

Tokom izvještajne godine organizovan je niz sastanaka sa predstavnicima ministarstava i drugih državnih institucija, lokalnih samouprava i pravnih lica čija djelatnost ima direktnog značaja za rad Fonda. Organizaciju sastanaka pratila je priprema materijala i izrada akata iz nadležnosti rada Službe.

Takođe, u Službi su vršeni poslovi korespondencije i pripreme brojnih materijala za potrebe organa upravljanja.

Poslovi iz domena odnosa s javnošću, realizovani u izvještajnom periodu, obuhvataju poslove odnosa sa štampanim i elektronskim medijima, pripremu informacija i saopštenja, te komunikaciju sa osiguranicima i korisnicima prava preko internet strane Fonda. Interno informisanje vršeno je preko oglasnih tabli u poslovnim prostorijama Fonda i direktnom dostavom akata.

Sajt Fonda PIO redovno je ažuriran i usklađivan sa promjenama u poslovanju, uključujući i prezentaciju hotela „Gorske oči“ na Žabljaku, koji posluje u okviru DOO „PIO“ Ulcinj. Rezultat se ogleda u nastavku trenda porasta broja posjetilaca sajta koji koriste mogućnosti direktne komunikacije sa Stručnom službom Fonda, najviše kroz rubriku „Pitanja i odgovori“.

Saradnja sa novinarima medijskih kuća održavana je na profesionalnom nivou, uz poštovanje ugovorenih rokova i obezbjeđivanje kvalitetnih informacija, što je svakako doprinijelo ugledu i rejtingu ove institucije.

Tokom izvještajne godine, Fondu PIO Crne Gore je podneseno 165 zahtjeva za pristup informacijama, shodno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama („Sl. list CG“ br. 44/12). Navedenim zahtjevima tražen je pristup za 220 informacija, a rješenja su donijeta u zakonom propisanom roku.

Službi su od kraja aprila 2015. godine dodijeljeni i poslovi lica odgovornog za zaštitu podataka o ličnosti, koji obuhvataju:

- vođenje evidencije podataka o zbirkama ličnih podataka i sprovođenje procedura za njihovo uspostavljanje i vršenje izmjena,
- pripremu obavještenja o obradi i izmjeni ličnih podataka, na lični zahtjev stranke,
- saradnju sa Agencijom za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, u domenu nadležnosti i
- periodično sprovođenje kontrole primjene *Procedure za izdavanje službenih dokumenata sa podacima o osiguranicima i korisnicima prava iz PIO*.

Pored navedenih poslova, u okviru Službe vršeni su i poslovi koordinatora za rodnu ravnopravnost, nadležnog za saradnju sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava u ovoj oblasti.

PREGLED SKRAĆENICA

PIK	Prvostepena invalidska komisija
TO	Tjelesno oštećenje
TNjIP	Tuđa njega i pomoć
ZUP	Zakon o upravnem postupku
PGRS	Potpuni gubitak radne sposobnosti
DGRS	Djelimičan gubitak radne sposobnosti
JMB	Jedinstveni matični broj
UTS-NTS	Uvećani troškovi stanovanja - Naknada za troškove stanovanja
MFI	Mikrofinansijske institucije
NVO	Nevladina organizacija
CRS	Centralni registar stanovništva
ZPIZ	Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije
HZMO	Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje

PREGLED OBRAZACA

M-1	Prijava na osiguranje
M-2	Odjava osiguranja
M-3	Prijava promjena u toku osiguranja
M-4	Prijava podataka za utvrđivanje staža osiguranja, zarade, naknade zarade, odnosno osnovice osiguranja i visine uplaćenog doprinosa
M-5	Podaci o ličnom dohotku ostvarenom primanjem naknade i ličnom dohotku po osnovu zdravstvene zaštite
M-6	Podaci o stažu osiguranja i zarade ostvarene primanjem novčane naknade po osnovu invalidnosti
M7/PS	Prijava podataka o utvrđenom penzijskom stažu
M-8	Prijava promjene podataka za utvrđivanje staža osiguranja, zarade, naknade zarade, odnosno osnovice osiguranja i visine uplaćenog doprinosa
M-12	Prijava podataka o zaradi, naknadi, odnosno osnovici osiguranja i visini uplaćenog doprinosa
M-SI	Prijava za utvrđivanje staža osiguranja za korisnike djelimične invalidske penzije iz čl. 194, stav 1, tačka 1 i 2 Zakona o PIO
MIN	Prijava podataka o osiguranicima sa preostalom radnom sposobnošću opasnošću od nastanka invalidnosti
ROD-1	Prijava podataka o obvezniku plaćanja doprinosa
ROD-P	Prijava početka poslovanja obveznika plaćanja doprinosa
ROD-O	Odjava obveznika plaćanja doprinosa

CRNA GORA

Fond rada

S A D R Ź A J

<i>I UVOD</i>	<i>2</i>
<i>II ORGANI UPRAVLJANJA FONDA.....</i>	<i>3</i>
<i>III AKTIVNOSTI FONDA RADA.....</i>	<i>3</i>
<i>1. PREGLED PREDATIH I RIJEŠENIH ZAHTJEVA.....</i>	<i>5</i>
<i>1.1 Predati i riješeni zahtjevi za isplatu potraživanja (ZFR1).....</i>	<i>5</i>
<i>1.2. Predati i riješeni zahtjevi za isplatu potraživanja (ZFR2).....</i>	<i>8</i>
<i>1.3. Predati i riješeni zahtjevi za isplatu potraživanja (ZFR3).....</i>	<i>14</i>
<i>2. ISPLATA POTRAŽIVANJA.....</i>	<i>19</i>
<i>2.1 Isplata potraživanja ZFR 2.....</i>	<i>19</i>
<i>2.2. Isplata potraživanja ZFR 3.....</i>	<i>23</i>
<i>3. FINANSIJSKI POKAZATELJI.....</i>	<i>25</i>
<i>3.1. Primici.....</i>	<i>25</i>
<i>3.2. Izdaci Fonda rada.....</i>	<i>27</i>
<i>3.3. Javne nabavke.....</i>	<i>33</i>
<i>IV PREGLED SUDSKIH SPOROVA.....</i>	<i>34</i>
<i>V. DRUGE AKTIVNOSTI.....</i>	<i>36</i>
<i>VI. ZAKLJUČAK.....</i>	<i>38</i>

I UVOD

Fond rada je osnovan je radi zaštite prava zaposlenih za čijim je radom prestala potreba, odnosno za isplatu potraživanja zaposlenih, koji je na dan pokretanja stečajnog postupka bio u radnom odnosu kod poslodavaca, ako potraživanja nijesu isplaćena ili su djelimično isplaćena po posebnom zakonu.

Misija Fonda je pružanje zaštite licima kojima je radni odnos prestao usljed stečaja, isplata potraživanja u skladu sa zakonom, a ključni cilj ažurna, precizna i tačna obrada zahtjeva za isplatu potraživanja i postizanje redovnosti isplate po rješenjima.

Postupak za ostvarivanje prava kod Fonda rada pokreće se zahtjevom, a utvrđivanje prava i isplata potraživanja podnosiocima zahtjeva vrši se kroz sprovođenje upravnog postupka u skladu sa zakonom o upravnom postupku.

Aktivnosti Fonda rada u izvještajnom periodu bile su usmjerene prije svega, na rješavanju po zahtjevima za isplatu potraživanja i isplati utvrđenih potraživanja po donijetim rješenjima, zatim posvećenosti u postizanju najvišeg nivoa zadovoljstva stranaka, uz puni doprinos zaposlenih u ostvarenju misije Fonda, podržavanju i podsticanju timskog rada i ličnog razvoja radi postizanja visokog nivoa stručnosti, te obavljanje zadatah poslova u skladu sa zakonom, poštujući stranke sa kojima se komunicira na otvoren, ljubazan, pažljiv i brižan način.

Fond u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Fonda rada, obavlja poslove preko organizacionih jedinica i to : Sektor za praćenje sprovođenja propisa iz oblasti Fonda rada i prvostepeni upravni postupak i Služba za opšte poslove i finansije.

U Fondu rada je sistematizovano 14 radnih mjesta, popunjeno je 12 radnih mjesta uključujući i direktora, i to 9 VSS, 1 VŠ i 2 službenika sa SSS.

II ORGANI UPRAVLJANJA FONDOM

Shodno Zakonu i Statutu Fondom upravlja Upravni odbor koji ima devet članova, četiri predstavnika Vlade Crne Gore, dva predstavnika sindikata na nacionalnom nivou registrovana kod ministarstva nadležnog za poslove rada, dva predstavnika reprezentativnog udruženja poslodavca osnovanog za teritoriju Crne Gore, i jednog predstavnika iz reda zaposlenih u Fondu. Upravni odbor imenuje Vlada Crne Gore na period od četiri godine.

Radom Fonda rukovodi direktor, koga imenuje Vlada Crne Gore na period od četiri godine. Direktor obavlja poslove u skladu sa zakonom i Statutom Fonda.

Upravni odbor je u 2016.godini na 8 sjednica donio 60 odluka, koje se pored redovnog razmatranja zahtjeva za isplatu potraživanja kod Fonda rada, odnose na razmatranje i usvajanje svih godišnjih planskih akta Fonda rada, a to je Finansijski plan Fonda rada za 2017.godinu, Plan javnih nabavki za 2016.godinu, Izvještaj o javnim nabavkama za 2015.godinu, Završni račun Fonda 2015.godinu, Izvještaj o poslovanju Fonda za 2015.godinu, Izvještaj o popisu imovine za 2015.godinu, polugodišnji izvještaj o radu Fonda.

III AKTIVNOSTI FONDA RADA

Sektor za praćenje sprovođenja propisa iz oblasti Fonda rada i prvostepeni upravni postupak

Fond rada u okviru Sektora za praćenje sprovođenja propisa iz oblasti Fonda rada i prvostepeni upravni postupak, vrši poslove koji se odnose na praćenje svih obaveza Fonda u pitanjima sprovođenja Zakona o Fondu rada, ažurno praćenje zakonske, podzakonske i interne regulative u ostvarivanju nadležnosti iz djelokruga rada Fonda, iniciranja potrebnih izmjena i dopuna eksternih i internih propisa od uticaja za rad Fonda, priprema pravnih dokumenata o podnijetim zahtjevima radi odlučivanja na Upravnom odboru Fonda rada, priprema pojedinačnih akata u realizaciji odluka Upravnog odbora, zastupanje pred državnim i pravosudnim organima u pitanjima zaštite pravnih interesa Fonda rada, saradnja sa organima i institucijama.

Rad na pravnoj analizi sadržaja potpunosti i osnovanosti podnijetih zahtjeva i vođenje prvostepenog upravnog postupka po zahtjevima stranaka za isplatu potraživanja po osnovu prestanka radnog odnosa kod poslodavca usljed stečaja, je prioritetan zadatak ovog sektora.

Shodno odredbama Zakonu o Fondu rada, Fond vrši isplatu potraživanja propisanih odredbama Zakona o radu (čl.98) pa zaposleni ima pravo na isplatu:1) zarade i naknade zarade za vrijeme odsustvovanja sa rada zbog privremene spriječenosti za rad po propisima o zdravstvenom osiguranju koju je bio dužan da isplati poslodavac u skladu sa ovim zakonom za svaki mjesec koji nije isplaćen za period od šest mjeseci prije otvaranja stečaja;2) naknade štete za neiskorišćeni godišnji odmor usljed krivice poslodavca, za kalendarsku godinu u kojoj je pokrenut stečajni postupak, ako je to

pravo imao prije pokretanja stečajnog postupka;3) otpremnine zbog odlaska u penziju u kalendarskoj godini u kojoj je pokrenut stečajni postupak, ako je pravo na penziju ostvario prije pokretanja stečajnog postupka;4) naknade štete na osnovu odluke suda donijete u kalendarskoj godini u kojoj je pokrenut stečajni postupak, zbog povrede na radu ili profesionalnog oboljenja, ako je ta odluka postala pravosnažna prije pokretanja stečajnog postupka. Zarada i naknada zarade isplaćuje se u visini minimalne zarade, odnosno naknada štete za neiskorišćeni godišnji odmor, otpremnina zbog odlaska u penziju isplaćuje se u visini dvije minimalne neto zarade u Crnoj Gori, a naknada štete zbog povrede na radu ili profesionalnog oboljenja isplaćuje se u visini naknade utvrđene odlukom nadležnog suda. Zaposleni ima pravo na uplatu doprinosa za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje na isplaćene zarade iz sredstava Fonda rada u skladu sa propisima o obaveznom penzijskom i invalidskom osiguranju.

Takođe, Fond rada vrši uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, licima čiji je radni odnos prestao usljed stečaja, za godine radnog staža koje nedostaju za sticanje uslova za penziju, za koji period im poslodavac nije vršio uplatu tog doprinosa. Ovo pravo mogu ostaviti lica koja su do podnošenja zahtjeva pred Fondom rada stekla jedan od zakonom predviđenih uslova za ostvarivanje prava na penziju, pri čemu osnovicu za uplatu doprinosa čini minimalna zarada u Crnoj Gori koja je utvrđena prije podnošenja zahtjeva Fondu rada (čl.99a).

Dalje, Fond vrši i isplatu potraživanja licima kojima je radni odnos prestao usljed stečaja, ili tehnoloških, ekonomskih i restrukturalnih promjena do stupanja na snagu Zakona o radu, tj. do 23.08.2008.godine (čl.23 Zakona o Fondu), rada kojima se potraživanja isplaćuju u iznosu od 1926,00€, čija je visina propisana Odlukom o kriterijumima i načinu isplate potraživanja kod Fonda rada (Sl. list CG 28/10).

1.1 Pregled predatih i riješenih zahtjeva

1.1.Predati i riješeni zahtjevi za isplatu potraživanja (član 98. Zakona o radu)

Fondu rada u toku 2016. godine predato 290 zahtjeva za isplatu potraživanja (ZFR1) po članu 98 Zakona o radu, većina se odnosi na zarade i naknade zarada, kao i na uplatu doprinosa za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje na isplaćene zarade iz sredstava Fonda rada u skladu sa propisima o obaveznom penzijskom i invalidskom osiguranju.

Tabela 1.

Predati zahtjevi (ZFR1) po opštinama sjedišta poslodavca

OPŠTINA	PERIOD 01.01.2016.g.-31.12.2016.g.
BIJELO POLJE	40
BUDVA	1
DANILOVGRAD	9
NIKŠIĆ	28
PLJEVLJA	3
PODGORICA	209
UKUPNO	290

Tabela 2.

Predati zahtjevi (ZFR1) po opštinama sjedišta poslodavca od osnivanja Fonda rada zaključno sa 31.12.2016. godine

GODINA PREDAJE	Predati zahtjevi ZFR1
2010	24
2011	28
2012	2
2013	26
2014	135
2015	238
2016	290
UKUPNO	743

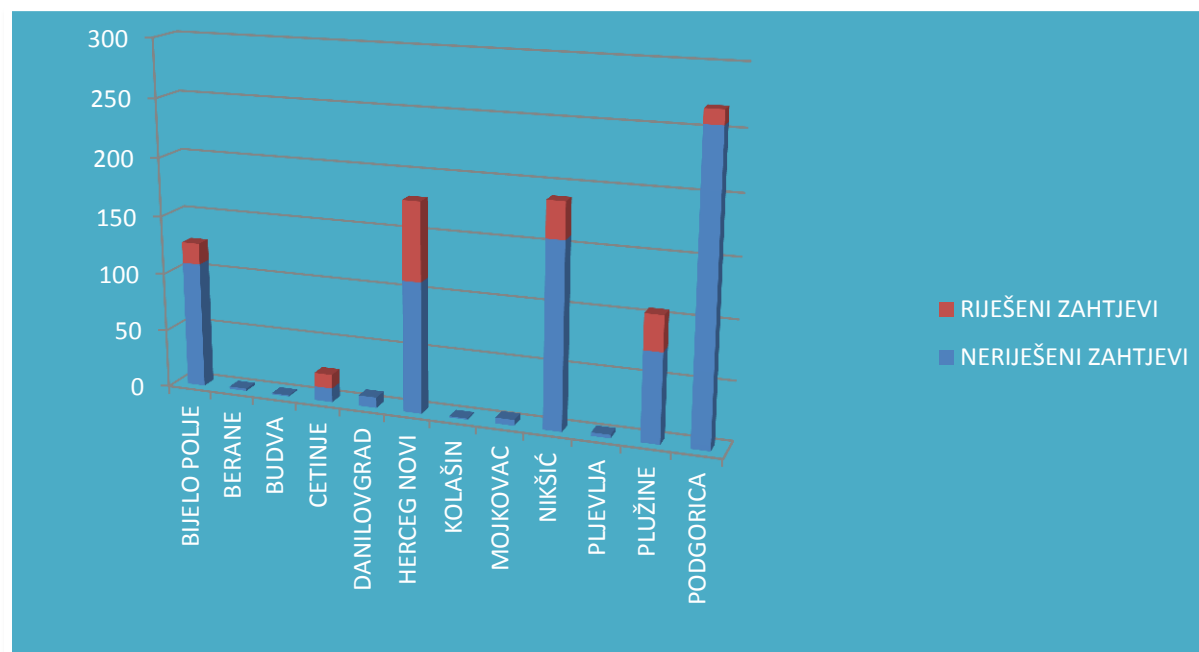
Od ukupno predata 743 zahtjeva, riješeno je 170 , od kojih je 157 zahtjeva odbijeno, za 4 zahtjeva je obustavljen postupak dok je za 9 zahtjeva prekinut postupak zbog rješavanja prethodnog pitanja. U izvještajnom periodu odbijena su 3 zahtjeva za isplatu potraživanja, iz razloga što podnosiocima zahtjeva, radni odnos nije prestao uvođenjem stečaja kod poslodavaca, te ne ispunjavaju uslove za isplatu tih potraživanja iz sredstava Fonda rada.

Tabela 3

Riješeni zahtjevi ZFR1 po opštinama na kraju izvještajnog perioda

OPŠTINE/ STATUS	USVOJEN ZAHTJEV	ODBIJEN ZAHTJEV	ODBAČEN ZAHTJEV	OBUSTAVLJEN POSTUPAK	PREKID POSTUPKA	UKUPNO OBRAĐENO
BIJELO POLJE		18				18
CETINJE		11		1		12
HERCEG NOVI		65		1	1	67
NIKŠIĆ		27		2	2	31
PLUŽINE		30				30
PODGORIC A		6			6	12
UKUPNO		157		4	9	170

Na kraju izvještajnog perioda za obradu je preostalo 573 zahtjeva i isti su u postupku obrade i pribavljanja neophodne dokumentacije u cilju pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja i donošenja odluke u skladu sa zakonom.

Šematski prikaz predatih u odnosu na riješene zahtjeve (ZFR 1) na dan 31.12.2016. g.

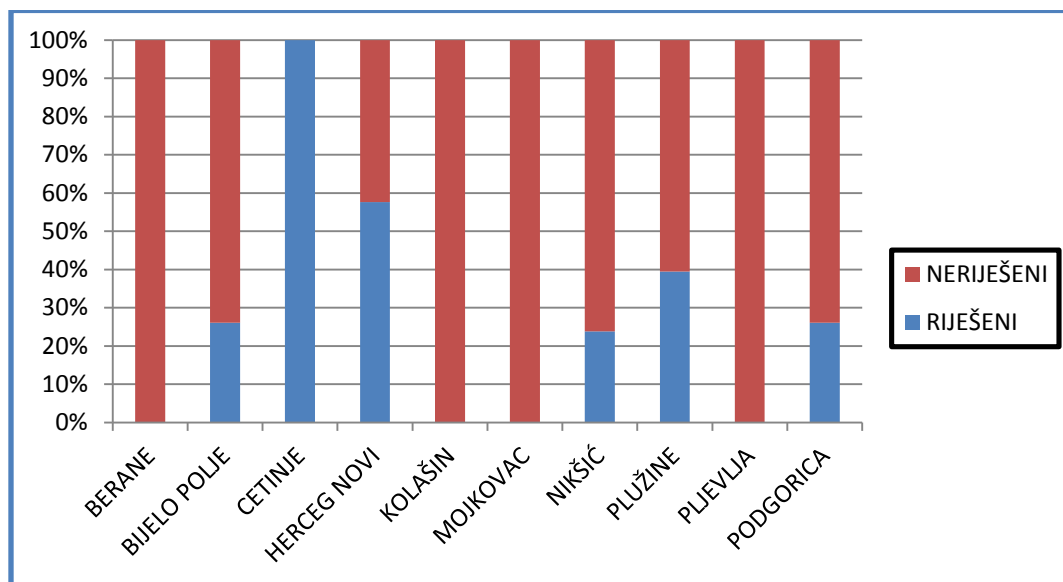
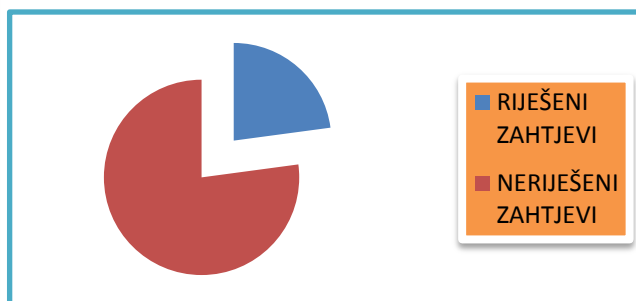
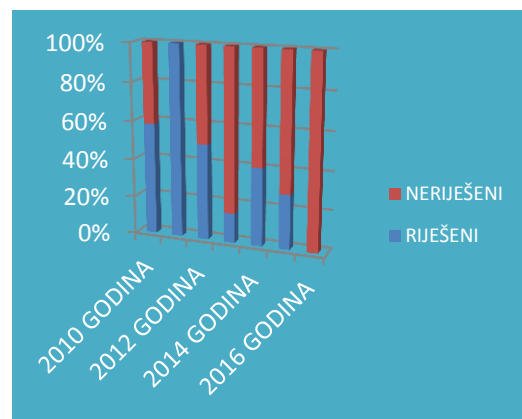

Tabela 4.

Pregled predatih i riješenih zahtjeva od osnivanja Fonda rada

	Predati zahtjevi	Riješeni	Neriješeni
2010.	24	14	10
2011.	28	28	
2012.	2	1	1
2013.	26	4	22
2014 .	135	55	80
2015.	238	68	170
2016.	290		290
UKUPNO	743	170	573

Iz naprijed navedenog proizilazi da je u 2015.g. i 2016.g. značajno povećan broj podnijetih zahtjeva u odnosu na predhodni period. Evidentno je da su zahtjeve za isplatu potraživanja koji su odbijeni, podnijeli bivše zaposleni kojima radni odnos nije prestao usljed stečaja, već uglavnom istekom ugovora o radu, te nema pravnog osnova za isplatu potraživanja kod Fonda rada. Također, nedostatak sredstava za isplatu potraživanja po navedenim zahtjevima je razlog za usporenu dinamiku rješavanja, te izbjegavanje dodatnih troškova po osnovu prinudne naplate, posebno kod činjenice da je Fond rada u izvještajnom periodu vršio isplatu za rješenja koja su donijeta u 2013, 2014, 2015 i dio iz 2016 godine. U narednom periodu će se intenzivirati aktivnosti na rješavanju preostalog broja neriješenih zahtjeva iz ove kategorije, a kod činjenice da su za ovu namjenu budžetom Fondu rada za 2017. godinu, posebno opredijeljena sredstva.

1.2 Predati i riješeni zahtjevi za isplatu potraživanja (član 23. Zakona o Fondu rada) (ZFR2)

Fondu rada u periodu od 01.01.2016 do 31.12.2016 godine predato je 48 zahtjeva koji se odnose na potraživanja iz člana 23. Zakona o Fondu rada (u daljem tekstu ZFR2). Rok za podnošenje ovih zahtjeva shodno Zakonu o Fondu rada, istekao je 08.01.2011. godine. Zahtjevi koji su podnijeti u izvještajnom periodu su neblagovremeni.

Tabela 5.

Predati zahtjevi ZFR 2 po opštinama sjedišta poslodavca od 01.01.-31.12.2016. g.

OPŠTINE	UKUPNO
BERANE	12
BIJELO POLJE	7
DANILOVGRAD	4
HERCEG NOVI	1
NIKŠIĆ	1
MOJKOVAC	5
PLJEVLJA	11
PODGORICA	5
ROŽAJE	2
UKUPNO	48

U izvještajnom periodu riješeno je 1.685 zahtjeva čiji su podnosioci lica kojima je radni odnos prestao do stupanja na snagu Zakona o radu, tj. do 23.avgusta 2008.godine, od kojih je 858 zahtjeva usvojeno, 745 zahtjeva je odbijeno, 34 zahtjeva su odbačena, dok je za 48 zahtjeva obustavljen postupak.

Za usvojene zahtjeve (858) stručna služba Fonda rada je u postupku utvrdila da ispunjavaju uslove za isplatu potraživanja u smislu člana 23. Zakona o Fondu rada, po utvrđenim kriterijumima iz Odluke o kriterijumima i načinu isplate potraživanja kod Fonda rada, te su donijeta rješenja za isplatu u visini od po 1926,00€.

Odbijeni su zahtjevi (745), većinom iz razloga što su podnosioci lica koja su u prethodnom periodu isplaćena otpremnina od strane države ili poslodavca, lica isplaćena od strane poslodavca po osnovu prestanka radnog odnosa zbog tehnoeekonomskih promjena po propisima koji su važili u momentu prestanka radnog odnosa podnosioca, zatim podnosioci kojima je radni odnos prestao po sporazumu između zaposlenog i poslodavaca.U ukupnom broju odbijenih zahtjeva značajan broj zahtjeva su podnijela lica koja su u prethodnom periodu isplaćena od strane države (SSCG ili Ministarstva rada i socijalnog staranja), kao i lica koja su isplaćena u vidu otpremnine a zahtjevom traže isplatu po godini staža, i 20% neisplaćenih zarada.

Zahtjevi koji su odbačeni (34), odnose se na zahtjeve za isplatu potraživanja u smislu člana 23 Zakona o Fondu rada, za koje je stručna služba utvrdila da su predati nakon zakonom propisanog roka te su odbačeni kao neblagovremeni, kao i zahtjevi u kojima stranke u postupku nijesu dostavile potpunu dokumentaciju, pa ni po pozivu za dopunu dokumentacije u ostavljenom roku, te se po istima ne može postupiti.

Obustavljen je postupak za 48 zahtjeva, iz razloga što su podnosioci pisanom izjavom odustali od zahtjeva ili zbog smrti stranke a nije bilo zainteresovanih lica da nastave postupak po zahtjevu.

Tabela 6.

Riješeni zahtjevi ZFR2

Način rješavanja	Zahtjev usvojen	Zahtjev odbijen	Odbačen zahtjev	Obustavljen postupak	Prekid postupka	UKUPNO
Broj predmeta	858	745	34	48		1.685

Šematski prikaz riješenih zahtjeva s obzirom na način rješavanja u 2016. godini (%)

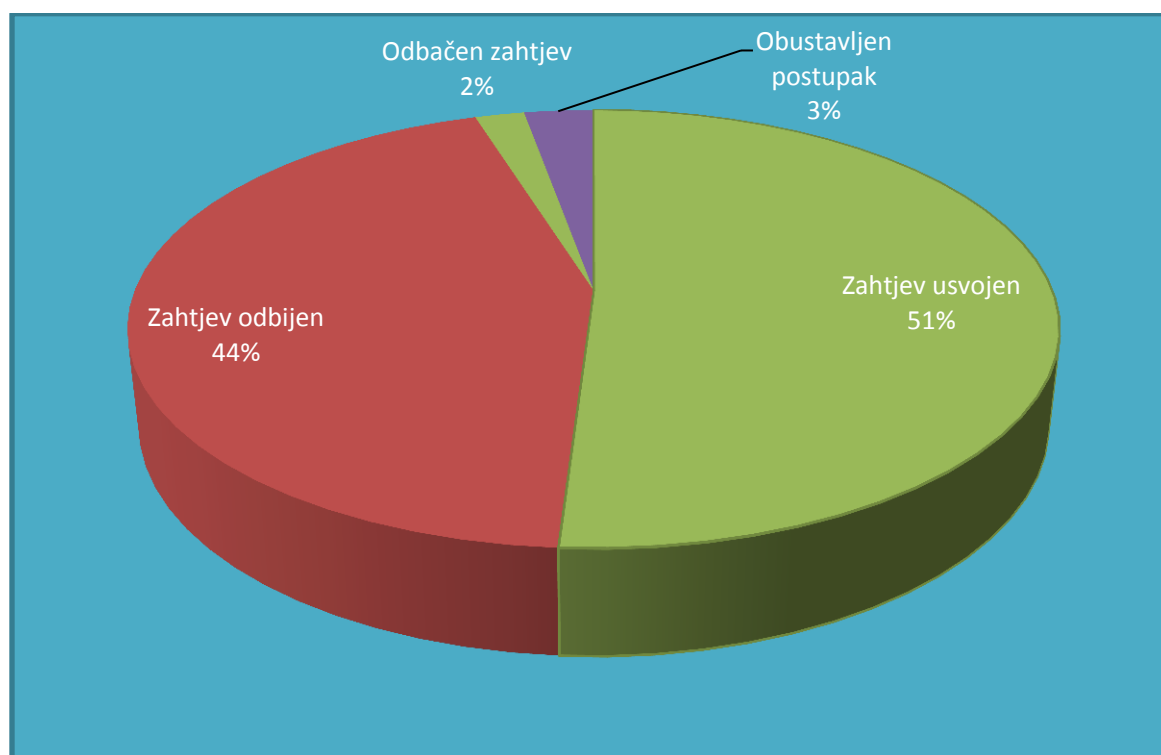
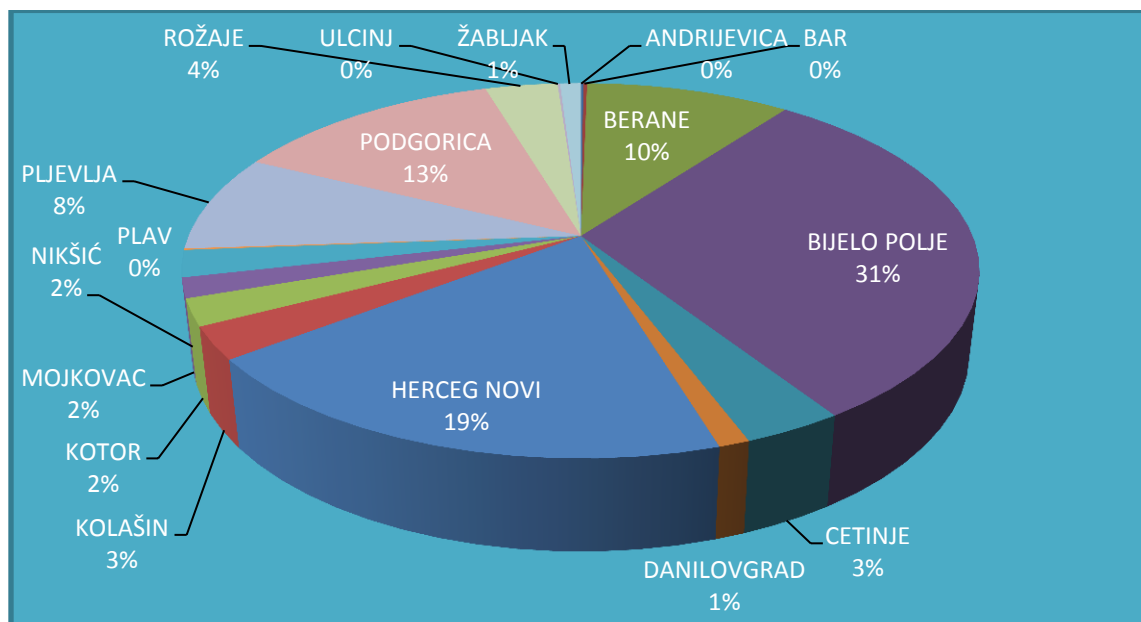

Tabela br.7

Prikaz riješenih zahtjeva (ZFR2) u izvještajnom periodu po opštinama sjedišta poslodavca

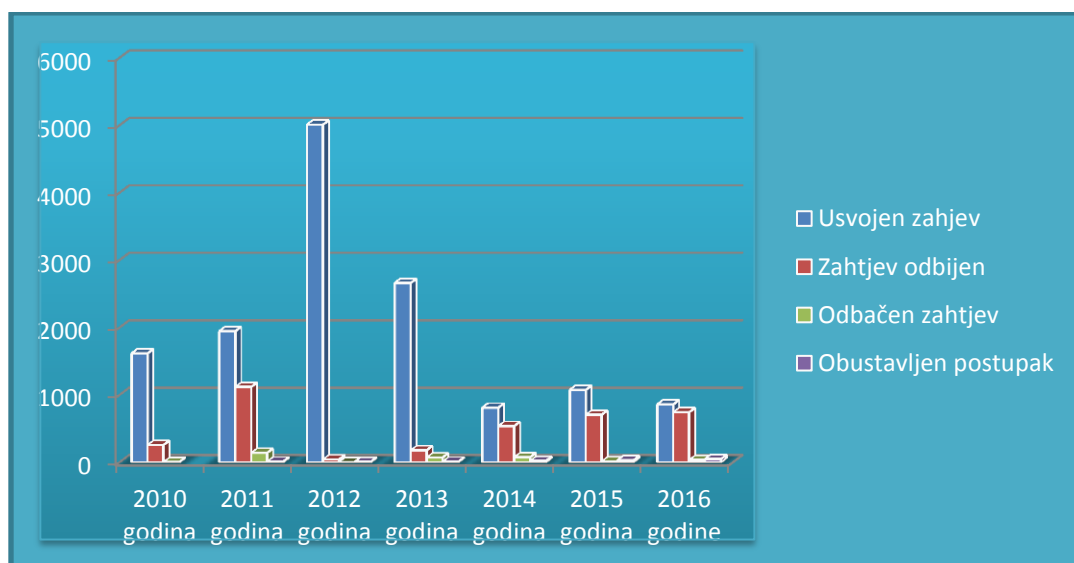
OPŠTINA	USVOJEN ZAHTJEV	ODBIJEN ZAHTJEV	ODBAČEN ZAHTJEV	OBUSTAVLJEN POSTUPAK	PREKID POSTUPKA	UKUPNO
ANDRIJEVICA	2					2
BAR	2	1	0	0		3
BERANE	131	20	9	7		167
BIJELO POLJE	28	456	7	24		515
BUDVA		2				2
CETINJE	54	4	0	0		58
DANILOVGRAD	14	1	3	0		18
HERCEG NOVI	302	22	0	1		325
KOLAŠIN	10	36	0	1		47
KOTOR	38		0	1		39
MOJKOVAC	21	6	2	0		29
NIKŠIĆ	23	13	2	1		39
PLAV	2		0	0		2
PLUŽINE						
PLJEVLJA	79	55	3	4		141
PODGORICA	123	90	2	5		220
ROŽAJE	25	31	0	3		59
ŠAVNIK						
ULCINJ	2		0	0		2
ŽABLJAK	2	8	6	1		17
TIVAT						
UKUPNO	858	745	34	48		1685

Šematski prikaz obrađenih zahtjeva po opštinama sjedišta poslodavca (%)

Imajući u vidu broj podnijetih zahtjeva za isplatu potraživanja po članu 23 Zakona o Fondu rada (ZFR2) , zaključno sa 31.12.2016 godine riješeno je 17.997 zahtjeva (ZFR2), od kojih je 13.961 zahtjev usvojen, 3.578 zahtjeva je odbijeno, 335 zahtjeva je odbačeno, dok je za 123 zahtjeva obustavljen postupak.

Šematski prikaz obrađenih zahtjeva zaključno sa 31.12.2016.godine (%)

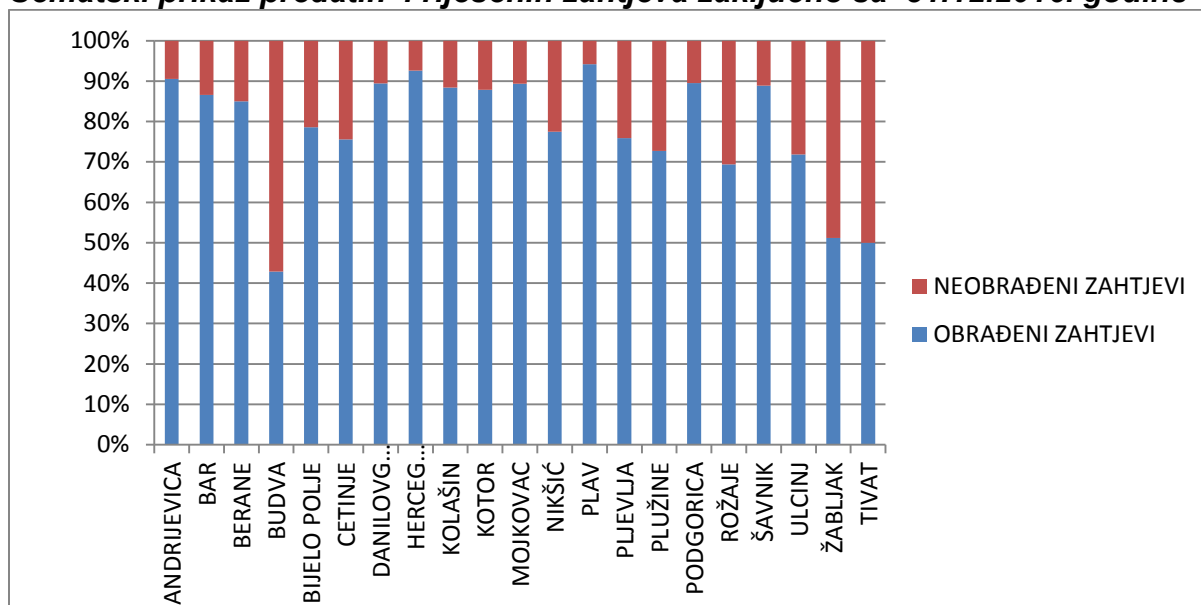

**Riješeni zahtjevi ZFR2 od početka rada Fonda po opštinama sjedišta poslodavca
zaključno sa 31.12.2016.godine**

Tabela br.8

OPŠTINA	Riješeno zaključno sa 31.12.2106.godine				PREKID POSTUPKA	UKUPNO
	USVOJEN ZAHTJEV	ODBIJEN ZAHTJEV	ODBAČEN ZAHTJEV	OBUSTAVLJEN POSTUPAK		
ANDRIJEVICA	142	9	2			153
BAR	55	204	5	1		265
BERANE	2026	330	121	22		2499
BIJELO POLJE	1107	1574	81	47		2809
BUDVA		3				3
CETINJE	301	36	0	0		337
DANILOVGRAD	617	19	5	1		642
HERCEG NOVI	955	23	5	1		984
KOLAŠIN	268	118	1	1		388
KOTOR	824	3	5	1		833
MOJKOVAC	815	36	8	2		861
NIKŠIĆ	695	210	14	2		921
PLAV	453	13	3	0		469
PLUŽINE	6	2				8
PLJEVLJA	1287	128	37	7		1459
PODGORICA	3794	669	27	24		4514
ROŽAJE	434	119	10	9		572
ŠAVNIK	8					8
ULCINJ	123	9	2	1		135
ŽABLJAK	50	72	9	4		135
TIVAT	1	1				2
UKUPNO	13961	3578	335	123		17997

Šematski prikaz predatih i riješenih zahtjeva zaključno sa 31.12.2016. godine

Od osnivanja Fonda rada zaključno sa 31.12.2016. godine, ponovljen je postupak po službenoj dužnosti i poništeno je 19 rješenja kojima je zahtjev usvojen, a nakon naknadno pribavljenih dokaza utvrđeno da su isplaćeni u periodu prije osnivanja Fonda rada.

1.3. Predati i riješeni zahtjevi za uplatu doprinosa PIO (član 99a Zakona o rada) (ZFR 3)

Zakonom o radu u članu 99a propisano je da licu čiji je radni odnos prestao usljed stečaja, doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje za godine staža koje mu nedostaju za sticanje uslova za penziju za koji period mu poslodavac nije vršio uplatu tog doprinosa, uplaćuje Fond rada. Pravo na uplatu može ostvariti lice koje do podnošenja zahtjeva (u daljem tekstu ZFR 3) za ostvarivanje prava pred Fondom rada steklo jedan od zakonskih uslova za ostvarivanje prava na penziju.

U izvještajnom periodu od 01.01.2016. godine do 31.12.2016. godine, podnijeto je 14 zahtjeva, riješeno je 17 (3 zahtjeva iz prethodne godine) od kojih su 4 zahtjeva usvojena, 8 zahtjeva je odbijeno, 3 zahtjeva su odbačena, za 1 zahtjev obustavljen postupak, dok je u 1 predmetu donijet zaključak o prekidu postupka.

Tabela br. 9

Predati zahtjevi ZFR3 po opštini sjedišta poslodavca od 01.01.2016 do 31.12.2016.godine

OPŠTINA	01.01.2016 do 31.12.2016
Nikšić	7
Plužine	1
Pljevlja	1
Podgorica	4
Rožaje	1
UKUPNO	14

Tabela br. 10

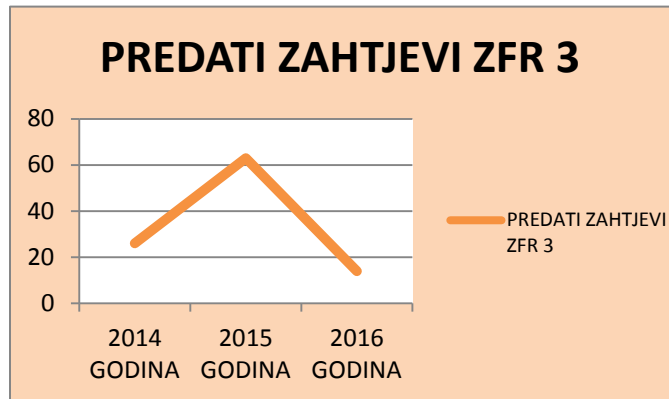
Predati zahtjevi ZFR3 po opštini sjedišta poslodavca od 01.08.2014 do 31.12.2016.godine

OPŠTINA	UKUPNO PREDATI ZAHTJEVI
Bar	8
Bijelo Polje	3
Budva	1
Cetinje	8
Danilovgrad	2
Herceg Novi	8
Nikšić	46
Plužine	1
Pljevlja	3
Podgorica	18
Rožaje	1
Ulcinj	4
UKUPNO	103

Tabela br. 11

Predati zahtjevi ZFR 3 po godinama

<i>GODINA PREDAJE</i>	<i>BROJ PODNIJETIH ZAHTJEVA</i>
2014 GODINA	26
2015 GODINA	63
2016 GODINA	14
UKUPNO	103

Fondu rada u periodu od 01.08.2014.godine pa zaključno sa 31.12.2016 godine predata su 103 zahtjeva za uplatu doprinosa PIO iz člana 99a Zakona o radu (ZFR 3).

Tabela br. 12

Riješeni zahtjevi ZFR 3 od 01.08.2014.g. zaključno sa 31.12. 2016. godine

<i>Osnov rješavanja</i>	<i>Usvoje n zahjev</i>	<i>Zahtjev odbijen</i>	<i>Odbače n zahtjev</i>	<i>Obustavlje n postupak</i>	<i>Prekid postupk a</i>	<i>UKUPNO</i>
Broj predmeta	4	8	3	1	1	17

Tabela br.13

Tabelarni prikaz riješenih zahtjeva ZFR3 u izvještajnom periodu po opštinama sjedišta poslodavca

OPŠTINE						UKUPNO
	USVOJEN ZAHTJEV	ODBIJEN ZAHTJEV	ODBAČEN ZAHTJEV	OBUSTAVLJEN POSTUPAK	PREKID POSTUPKA	
CETINJE			1			1
HERCEG NOVI			1			1
NIKŠIĆ	3	2			1	6
PLUŽINE		1				1
PLJEVLJA		1				1
PODGORICA	1	3	1			5
ROŽAJE				1		1
ULCINJ		1				1
UKUPNO	4	8	3	1	1	17

Riješeni zahtjevi ZFR3 s obzirom na način rješavanja od stupanja na snagu izmjena Zakona o radu od 01.08.2014 .godine pa zaključno sa 31.12.2015 godine

U dosadašnjim radu zaključno sa 31.12.2016 godine Fond rada je obradio 102 zahtjeva ZFR 3, od kojih je 17 zahtjeva usvojeno, 76 zahtjeva je odbijeno, 4 zahtjeva je odbačeno, za 4 zahtjeva je obustavljen postupak i za 1 zahtjev je prekinut postupak.

U 2014 godini riješeno je 19 zahtjeva ZFR 3, od kojih je 2 zahtjeva usvojeno, 17 zahtjeva je odbijeno.

U 2015 godini riješeno je 66 zahtjeva ZFR 3, od kojih je 11 zahtjeva usvojeno, 51 zahtjeva odbijeno, 13 zahtjev je odbačen, za 3 zahtjeva je obustavljen postupak.

U 2016 godini, riješeno je 17 zahtjeva ZFR 3, od kojih je 4 zahtjeva usvojeno, 8 zahtjeva je odbijeno, 3 zahtjeva je odbačeno, za 1 zahtjev obustavljen postupak, dok je u 1 zahtjev izvršen prekid postupka.

Tabelarni prikaz riješenih zahtjeva ZFR3 s obzirom na način rješavanja od 01.08.2014.godine pa zaključno sa 31.12.2016 godine

Tabela br.14

Sjednica	Usvojen zahtjev	Zahtjev odbijen	Odbačen zahtjev	Obustavljen postupak	Prekid postupka	UKUPNO
2014 GODINA	2	17				19
2015 GODINA	11	51	1	3		66
2016 GODINA	4	8	3	1	1	17
UKUPNO	17	76	4	4	1	102

Tabela br. 15

Tabelarni prikaz riješenih zahtjeva ZFR3 po opštinama s obzirom na način rješavanja od 01.08.2014.godine pa zaključno sa 31.12.2016 godine

OPŠTINE/ STATUS	OBRAĐENI ZAHTJEVI PO OPŠTINAMA DO 31.12.2016.G					UKUPNO
	USVOJEN ZAHTJEV	ODBIJEN ZAHTJEV	ODBAČEN ZAHTJEV	OBUSTAVLJEN POSTUPAK	PREKID POSTUPKA	
BAR		8				8
BIJELO POLJE		2		1		3
BUDVA		1				1
CETINJE	1	6	1			8
DANILOVGRAD		2				2
HERCEG NOVI	2	4	1	1		8
NIKŠIĆ	12	30	1	1	1	45
PLUŽINE		1				1
PLJEVLJA		3				3
PODGORICA	2	15	1			18
ROŽAJE				1		1
ULCINJ		4				4
UKUPNO	17	76	4	4	1	102

Na kraju izvještajnog perioda za obradu u preostao je 1 zahtjev isti je u postupku obrade.

Shodno naprijed navedenom, evidentno je da je najveći broj podnijetih zahtjeva za uplatu doprinosa bio u 2015. godini.

2. Isplata potraživanja

Budžetom za 2016.godinu opredijeljena su sredstva za isplatu potraživanja u iznosu od 3.300.000,00€, Zakonom o izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2016.godinu (Sl. list 73/16), Fondu rada je dodatno opredijeljeno 2.758.032,00 € , izdvajanjem dijela sredstava planiranih za tekuću potrošnju u iznosu od 1.300,00 € tako da je ukupno za isplatu potraživanja u izvještajnom periodu utrošeno 6.058.032,00 €. Tokom izvještajnog perioda vršena je isplata potraživanja po rješenjima (člana 23. Zakona o Fondu rada) i po rješenjima za uplatu doprinosa za penzijsko invalidsko osiguranje za godine staža koje nedostaju za sticanje uslova za penziju (člana 99a Zakona o radu).

2.1. Isplata potraživanja (ZFR2)

Na dan 01.01.2016 godine, Fond rad je imao neizmirene obaveze za 2.970 rješenja, za čiju isplatu je bilo potrebno 5.720.220,00€. od čega se na obaveze iz 2013. godine odnosi 2.166.750,00 € na obaveze iz 2014. godine, 1.500.354,00 €, dok se na obaveze iz 2015 godine, odnosi iznos od 2.053.116,00 € .

U toku 2016 godine pozitivno je riješeno 858 zahtjeva, dok je 1 rješenje iz prethodnog perioda poništeno po službenoj dužnosti. Na dan 31.12.2016. godine, ostale su neizmirene obaveze za 684 rješenja koja se odnose na rješenja donijeta licima kojima je radni odnos prestao usljed stečaja ili usljed tehnoloških , ekonomskih ili restrukturalnih promjena, (član 23. Zakona o Fondu rada).

U izvještajnom periodu, izvršena je isplata 6.055.344,00€ za 3.144 pozitivna rješenja, licima kojima je radni odnos prestao usljed stečaja ili usljed tehnoloških , ekonomskih ili restrukturalnih promjena, (član 23. Zakona o Fondu rada), od čega 1.121 rješenje donijeto u 2013. godini (2.159.046,00€), 775 rješenja donijetih u 2014.godini (1.492.650,00€), 1057 rješenja donijeta u 2015.godini (2.035.782,00€) i 191 rješenje donijeto u 2016.godini (367.866,00€)

Tabela br.16**Isplate u izvještajnom periodu po opštinama sjedišta poslodavca**

OPŠTINA	ISPLAĆENA RJEŠENJA
ANDRIJEVICA	3
BAR	18
BERANE	484
BIJELO POLJE	178
BUDVA	28
CETINJE	94
DANILOVGRAD	312
HERCEG NOVI	26
KOLAŠIN	487
KOTOR	70
MOJKOVAC	106
NIKŠIĆ	26
PLJEVLJA	502
PODGORICA	677
ROŽAJE	101
ŠAVNIK	
ULCINJ	27
ŽABLJAK	4
TIVAT	1
UKUPNO	3144

Isplata potraživanja od osnivanja Fonda rada zaključno sa 31.12.2016 godine

U 2010 godini izvršena je isplata za 478 rješenja u ukupnom iznosu od 920.628,00€

U 2011 godini izvršena je isplata za 1290 rješenja u iznosu od 2.484.135,00€ (1289 rješenja u iznosu od 1926,00€, i razlika do punog iznosa u iznosu od 1521,00€)

U 2012 godini izvršena je isplata za 4.219 rješenja u iznosu od 8.125.390,00€, od kojih je 3.115 rješenja isplaćeno iz sredstava obezbijeđenih emisijom obveznica, a preostalih 1104 rješenja u iznosu od 2.125.900,00€ je splaćeno iz sredstava opredijeljenih budžetom Fondu rada. (4218 rješenja je isplaćeno u iznosu od 1926,00€, a za jedno rješenje je izvršena isplata u iznosu od 1.522,00€ dok je iznos od 404,00€ isplaćen iz sredstava u 2013 godini).

U 2013 godini izvršena je isplata za 702 rješenja u iznosu od 1.352.466€ (I to za 702 rješenja u iznosu od 1926,00€, kao I 404,00€ po rješenju iz 2012-te godine).

U 2014 godini izvršena je isplata za 2.238 rješenja u ukupnom iznosu od 4.310.388,00 € (i to 1.919 rješenja u iznosu od 3.695.994,00€ po rješenjima iz 2012 godine, 313 rješenja u ukupnom iznosu od 602.838,00€ iz 2013 godine, i 6 rješenja iz 2014 godine u iznosu od 11.556,00€).

U 2015 godini izvršena je isplata za 1.189 rješenje, u ukupnom iznosu od 2.290.014,00€ od kojih je od kojih je 1.160 rješenja donijeto u 2013. godini koja su isplaćena u iznosu od 2.234.160,00€, a 24 rješenja su donijeta u 2014.godini, koja su isplaćena u iznosu od 46.224,00 €, i 5 rješenja donijetih u 2015 godini koja su isplaćena u iznosu od 9630,00€ .

U 2016. godini, izvršena je isplata 6.055.344,00€ za 3.144 pozitivnih rješenja,u ukupnom iznosu od 6.055.344,00€ od čega 1.121 rješenje donijeto u 2013. godini (2.159.046,00 €), 775 rješenja donijetih u 2014.godini (1.492.650,00 €), 1057 rješenja donijetih u 2015.godini (2.035.782,00 €) i 191 rješenje donijeto u 2016.godini (367.866,00€)

Tabela br.17

Prikaz isplate potraživanja od osnivanja Fonda zaključno sa 31.12.2016.godine.

GODINA	BROJ ISPLAĆENIH RJEŠENJA	IZNOS UPLATE	ISPLAĆENO IZ SREDSTAVA FONDA	OBVEZNICE
2010 godina	478	920,628.00 €	920,628.00 €	
2011 godina	1290	2,484,135.00 €	2,484,135.00 €	
2012 godine	4219	8,125,390.00 €	2,125,900.00 €	5,999,490.00 €
2013 godine	702	1,352,466.00 €	1,352,466.00 €	
2014 godine	2238	4,310,388.00 €	4,310,388.00 €	
2015 godine	1189	2,290,014.00 €	2,290,014.00 €	
2016 godine	3144	6,055,344.00 €	6,055,344.00 €	
UKUPNO	13260	25,538,365.00 €	19,538,875.00 €	5,999,490.00 €

Od osnivanja Fonda rada zaključno sa 31.12.2016. godine, izvršena je isplata za 13.260 rješenja u ukupnom iznosu od 25.538.365,00€.

Tabela br.18

Tabelarni prikaz isplate potraživanja od osnivanja Fonda rada zaključno sa 31.12.2016.godine po opštinama sjedišta poslodavca.

OPŠTINA	UKUPNO ISPLAĆENI PO GODINAMA							
	2010 GODINE	2011 GODINE	2012 GODINE	2013 GODINE	2014 GODINE	2015 GODINE	2016. GODINE	UKUPNO ISPLAĆENO
ANDRIJEVICA	23	47	44	3	18	3	3	141
BAR	1	12	10	1	8	3	18	53
BERANE	51	87	707	68	349	169	484	1915
BIJELO POLJE	61	114	490	64	160	21	178	1088
BUDVA								
CETINJE	36	58	64	26	44	7	28	263
DANILOVGRAD	40	94	178	24	134	44	94	608
HERCEG NOVI	1	37	101	31	121	72	312	675
KOLAŠIN	2	17	74	13	69	59	26	260
KOTOR	1	31	49	11	154	69	487	802
MOJKOVAC	71	90	406	44	62	57	70	800
NIKŠIĆ	28	68	191	81	107	112	106	693
PLAV	54	63	128	9	58	112	26	450
PLUŽINE		1	5					6
PLJEVLJA	1	114	199	67	227	113	502	1223
PODGORICA	84	358	1458	226	570	313	677	3686
ROŽAJE	17	54	84	28	109	23	101	416
ŠAVNIK					7	1		8
ULCINJ		24	18	4	41	9	27	123
ŽABLJAK	7	21	13	2		2	4	49
TIVAT							1	1
UKUPNO	478	1290	4219	702	2238	1189	3144	13260

Od osnivanja Fonda rada ukupno je usvojen 13.961 zahtjev, od čega je isplata zaključno sa 31.12.2016. godine izvršena za 13.260 zahtjeva. Za isplatu je preostalo 701 rješenje, od kojih je 19 rješenja poništeno po službenoj dužnosti u prethodnom periodu, tako da je za isplatu na dan 31.12.2016 godine preostalo neisplaćeno 682 rješenja, za čiju isplatu je potrebno 1.313.532,00€ od čega se obaveze iz prethodnog perioda (2013,2014 i 2015 godina) iznose 28.890,00€ (15 rješenja, za čiju isplatu je neophodno pribaviti dodatnu dokumentaciju), obaveze po rješenjima iz 2016 godine 1.284.642,00 €, (667 rješenja).

Takođe neizmirene obaveze na 31.12.2016 godine, su po sudskom poravnanju za 12 lica bivših zaposlenih kod poslodavca Company MGPL – Cetinje za koje je potrebno 23.112,00€.

Dakle, ukupno neizmirene obaveze na 31.12.2016 godine iznose 1.336.644,00 €,

2.2. Isplata potraživanja (ZFR3)

U izvještajnom periodu Fond rada je vršio uplatu doprinosa za penzijsko invalidsko osiguranje za godine staža koje nedostaju za sticanje uslova za penziju za 4 pozitivno riješena zahtjeva, u ukupnom iznosu od 3.575,28€.

Tabela br.19

Isplate u izvještajnom periodu po opštinama sjedišta poslodavaca – uplata doprinosa (ZFR3)

OPŠTINA		
	BROJ RJEŠENJA	IZNOS
NIKŠIĆ	3	2.334,10€
PODGORICA	1	1.244.18€
UKUPNO	4	3.575,28€

Od stupanja na snagu Izmjena i dopuna Zakona o radu (čl. 99a), shodnom kojim doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje za godine staža koje nedostaju za sticanje uslova za penziju, a za period koji im poslodavac nije izvršio uplatu , vrši Fond rada, tj. od 01.08.2014.godine, pa zaključno sa 31.12.2016 godine Fond rada izvršio je uplatu za 17 rješenja u iznosu od 15.167,45€, i to: u toku 2014 godine izvršio uplatu za 2 rješenja u iznosu od 1.443,31€ kojima je usvojen zahtjev, u toku 2015 godine izvršena je uplata za 11 pozitivno riješenih zahtjeva u ukupnom iznosu od 10.145,86 €, dok je u 2016. godini izvršena je isplata za 4 rješenja u iznosu od 3.578.28€.

Tabela izvršenih isplata po godinama zaključno sa 31.12.2016 godini (ZFR3)

Tabela br.20

GODINA	BROJ ISPLAĆENIH RJEŠENJA	IZNOS UPLATE
2014 godine	2	1,443.31 €
2015 godine	11	10,145.86 €
2016 godine	4	3,578.28 €
UKUPNO	17	15,167.45 €

Tabela izvršenih isplata po opštinama sjedišta poslodavca zaključno sa 31.12.2016 godine (ZFR3)

Tabela br.20

OPŠTINA	ISPLAĆENA RJEŠENJA	
	BROJ RJEŠENJA	IZNOS
CETINJE	1	1,506.61 €
HERCEG NOVI	2	1,798.42 €
NIKŠIĆ	12	10,170.33 €
PODGORICA	2	1,692.09 €
UKUPNO	13	15,167.45 €

Na dan 31.12.2015 godine nema neizmirenih obaveza po navedenom osnovu.

Služba za opšte poslove i finansije

U okviru Službe za opšte poslove i finansije, vrše se poslovi finansijske obrade zahtjeva za isplatu sredstava saglasno donijetim rješenjima za isplatu potraživanja kod Fonda, ekonomska analitika održivosti izvora finansiranja u odnosu na podnijete zahtjeve i blagovremeno iniciranje preduzimanja potrebnih mjera, izradu opštih akata Fonda, pripremu i objedinjavanje programa, planova rada i izvještaja o radu Fonda, priprema pojedinačnih akata o ostvarivanju prava iz radnih odnosa zaposlenih, priprema akata za obračun zarada, naknada i drugih primanja zaposlenih, priprema i zaključivanje ugovora sa fizičkim i pravnim licima, vođenje personalne evidencije, druge organizacione, pravne, materijalne finansijske poslove, a posebno pripremu i izvršenje predračuna sredstava, izradu finansijskog plana, blagovremeno i namjensko korišćenje sredstava za namjene predviđene budžetom i finansijskim planom, vođenje poslovnih knjiga, izradu periodičnih obračuna i završnih računa, izradu finansijskih iskaza i dostavljanje Državnom trezoru, blagajničko poslovanje, knjigovodstvene poslove, ovjeravanje tačnosti i punovažnosti plaćanja državnim novcem, javne nabavke, kancelarijsko poslovanje, odnosi sa javnošću i druge poslove u skladu sa propisima.

III Finansijski pokazatelji

3.1. Primici

Sredstva za rad Fonda, shodno Zakonu o Fondu rada, obezbjeđuju se iz:

- budžeta Crne Gore,
- doprinosa u visini od 0,20% na teret poslodavca koji obveznik osiguranja od nezaposlenosti obračunava na osnovicu koja se odnosi na taj doprinos, u skladu sa posebnim zakonom,
- sredstava EU fondova,
- donacija, poklona i
- drugih izvora u skladu sa Zakonom.

Shodno Zakonu o budžetu, prihodi Fonda rada iz budžeta Crne Gore čine opšte prihode, a doprinos Fondu rada je namjenski prihod Fonda.

U periodu januar - decembar 2016. godine po osnovu doprinosa Fondu rada uplaćeno je 2.541.706,23€, i to:

<i>R.br</i>	<i>Mjesec</i>	<i>Iznos</i>
1	Januar	102.756,87
2	Februar	203.416,91
3	Mart	220.533,80
4	April	200.001,15
5	Maj	184.008,68
6	Jun	216.773,01
7	Jul	217.752,89
8	Avgust	211.309,12
9	Septembar	236.701,62
10	Oktobar	163.291,89
11	Novembar	215.120,92
12	Decembar	370.039,37

Fondu rada je u periodu od 01.01.2016 do 31.12.2016 godine, izvršena uplata u iznosu od 601,17€ po pravosnažnoj i izvršnoj presudi po tužbi Fonda rada, uplata , kao i uplata od 120,30€ od NVO Mans, ostali transferi za slobodan pristup informacijama na podračun 832000000000020955 kao i uplata po sudskom poravnanju na iznos od 1.426,00€ na glavni račun trezora 9070000000008320198

Fond rada je u 2016 godinu pored namjenskih sredstava u iznosu od 3.300.000,00 € odobrenih Budžetom , rebalansom za 2016 godinu, odobrenih 2.758.032,00€ kao i izdvajanjem dijela sredstava planiranih za tekuću potrošnju u iznosu od 1.300,00€ isplatio ukupno 6.059.327,28€ od čega se:

6.055.344,00€ odnosi na isplatu otpremnina za 3.144 zahtjeva ,

3.578,28€ odnosi na uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za godine staža koje nedostaju za sticanje uslova za penziju, a za period koji im poslodavac nije izvršio uplatu i to za 4 pozitivno riješena zahtjeva i

415,00€ odnosi na uplatu provizije za devizne doznake.

Ukupne neizmirene obaveze po donijetim rješenjima na dan 31.12. 2016 godine a koja će se isplaćivati zavisno od dinamike otpuštanja sredstava namjenski odobrenih za 2017 godinu u iznosu 2.076.380,00€, iznose 1.336.644,00 € ili 694 pozitivno riješenih zahtjeva od čega se: 28.890,00€ ili 15 rješenja odnosi na neizmirene obaveze zaključno sa 31.12.2015 godine dok 23.112,00€ za 12 lica obaveza po sudskom poravnanju i 1.284.462,00€ ili 667 rješenja odnosi na neizmirene obaveze iz 2016 godine

3.2. Izdaci Fonda rada

Za finansiranje djelatnosti Fonda rada za 2016. godinu planirana su sredstva u iznosu od 252.391,37€.

Za bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca planirana su sredstva na godišnjem nivou u iznosu od 197.830,37€. Kako nam je za doprinose za članove Upravnog odbora budžetom opredijeljeno manje sredstava od potrebnih, rebalansom nam je odobreno 7.053,00€, što je bilo dovoljno za pomenute namjene. Tokom godine bilo je preusmjeravanja na teret ovih pozicija u iznosu od – 1.620,00€ (neto zarade u iznosu od – 1.620,00€..

Zahtijevana potrošnja u izvještajnom periodu iznosila je 186.794,63€, od čega je plaćeno 185.733,66€ .

Struktura uplaćenih fiskaliteta je sledeća:

1) Neto zarade	103.952,08€
2) porez na zarade	18.159,22€
3) doprinos na teret zaposlenog	44.203,32€
4) doprinos na teret poslodavca	16.904,17€
5) opštinski prirez	2.514,87€

Važno je naglasiti da su u planirane i plaćene poreze, doprinose i opštinski prirez uključeni , pored poreza, doprinosa i prireza na zarade zaposlenih, porezi, doprinosi i prirezi na ostala lična primanja, odnosno na naknade za rad članovima Upravnog odbora. Ovo iz razloga što se izmjenama propisa u ovoj oblasti, koji su stupili na snagu u januaru 2010. godine, sva lična primanja oporezuju.

Tabelarni prikaz bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca:

Ekon. klasifik.	Opis	Planirano Budžetom za 2016.	Promjene tokom 2016 godine		Tekući bužet za 2016.	Zahtijevana potrošnja za 2016.	Plaćeno u 2016.
			rebalans	preusmjeravanje			
4111	Neto zarade	106.669,49		-1.620,00	105.049,49	103.954,07	103.952,08
4112	Porez na zarade	21.080,20	1.999,00		23.079,20	18.389,68	18.159,22
4113	Doprinosi na teret zaposlenog	48.246,27	4.554,00		52.800,27	44.730,67	44.203,32
4114	Doprinosi na teret poslodavca	19.473,05			19.473,05	17.170,89	16.904,17
4115	Opštinski prirez	2.361,36	500,00		2.861,36	2.549,32	2.514,87
411	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	197.830,37	7.053,00	-1.620,00	203.263,37	186.794,63	185.733,66

Ostala lična primanja planirana su na godišnjem nivou od 8.640,00€.

Kako je Fondu rada za ostala lična primanja (Upravni odbor) za 2016 godinu, budžetom odobreno znatno manje sredstava od potrebnih, rebalansom za 2016. godinu odobreno je dodatnih 16.000,00€

Plaćena sredstva za ostala lična primanja u iznosu od 25.290,00€ odnose se na naknade po osnovu članstva u Upravnom odboru.

Tabelarni prikaz planiranih, preusmjeravanja, zahtijevane potrošnje i plaćenih ostalih ličnih primanja:

Ekon. klasif.	Opis	Planirano Budžetom za 2016.	Promjene tokom 2016 godine		Tekući bužet za 2016.	Zahtijevana potrošnja za 2016.	Plaćeno u 2016
			rebalans	preusmjeravanje			
4127	Ostale naknade	8.640,00	16.000,00	+670,00	25.310,00	25.310,00	25.290,00
412	Ostala lična primanja	8.640,00	16.000,00	+670,00	25.310,00	25.310,00	25.290,00

Rashodi za materijal planirani su na godišnjem nivou u iznosu od 12.350,00€.

Za ove namjene utrošena su sredstva u iznosu od 11.423,30€, i to:

- rashodi za materijal u iznosu od 7.694,45€ i
- rashodi za gorivo u iznosu od 3.728,85€

Tabelarni prikaz planiranih, preusmjeravanja, zahtijevane potrošnje i plaćenih rashoda za materijal :

Ekonom. Klasifikacija	Opis	Planirano Budžetom za 2016.	Promjene tokom 2016. godine		Tekući bužet za 2016.	Zahtijevana potrošnja za 2016.	Plaćeno u 2016.
			rebalans	Preusmj.			
4131	Rashodi za materijal	8.550,00		-855,00	7.695,00	7.695,00	7.694,45
4132	Rashodi za gorivo	3.800,00			3.800,00	3.800,00	3.728,85
413	Rashodi za materijal i usluge	12.350,00		-855,00	11.495,00	11.495,00	11.423,30

Rashodi za usluge planirani su na godišnjem nivou od 23.420,00€.

Za ove namjene su utrošena sredstva u iznosu od 17.010,52€ i to:

- rashodi za službena putovanja u iznosu od 1.651,52€
- rashodi za reprezentaciju u iznosu od 351,00€
- komunikacione usluge u iznosu od 14.622,76€
- usluge stručnog usavršavanja u iznosu od 36,15€
- ostale usluge u iznosu od 349,09€

Tabelarni prikaz planiranih preusmjeravanja, zahtijevane potrošnje i plaćenih rashoda za usluge:

Ekonom. Klasifikacija	Opis	Planirano Budžetom za 2015.	Preusmjereno		Tekući bužet za 2016.	Zahtijevana potrošnja za 2016.	Plaćeno u 2016.
			+	-			
4141	Rashodi za službena putovanja	8.550,00,		-855,00	7.695,00	7.695,00	1.651,52
4142	Rashodi za reprezentaciju	1.000,00			1.000,00	999,96	351,00
4143	Komunikacione usluge	14.000,00		-630,00	14.630,00	14.630,00	14.622,76
4147	Konsultantske usluge	950,00		-95,00	855,00	855,00	0,00
4148	Usluge stručnog usavršavanja						

		970,00		-97,00	873,00	873,00	36,15
4149	Ostale usluge	500,00			500,00	500,00	349,09
414	Rashodi za usluge	23.420,00		-162,00	23.258,00	23.257,96	17.010,52

Ostali izdaci planirani su na godišnjem nivou od 10.151,00€. Za ove namjene su utrošena sredstva u iznosu od 7.852,00€ i to:

Izdaci po osnovu isplate po ugovoru o djelu u iznosu od 810,00€.

- Izdaci po osnovu troškova sudskih postupaka u iznosu od 445,50€.
- izdaci za održavanje softvera u iznosu od 2.285,71€
- osiguranje u iznosu od 330,00€ i
- ostalo u iznosu od 3.980,79€.

Tabelarni prikaz planiranih, preusmjeravanja, zahtijevane potrošnje li isplaćenih rashoda za ostale izdatke

Ekonom. Klasifik.	Opis	Planirano Budžetom za 2016.	Preusmjereno		Tekući bužet za 2016.	Zahtijevana potrošnja za 2016.	Plaćeno u 2016.
			+	-			
4191	Izdaci po osnovu isplate po ugovoru o djelu	4.200,00		-420,00	3.780,00	3.780,00	810,00
4192	Izdaci po osnovu troškova sudskih postupaka	500,00			500,00	500,00	445,50
4193	Izrada i održavanje softvera	2.000,00		+290,00	2.290,00	2.900,00	2.285,71
4194	Osiguranje	351,00			681,00	681,00	660,00
4199	Ostalo	2.000,00			3.691,00	3.691,00	3.632,08
419	Rashodi za materijal i usluge	10.151,00		+967,00	11.118,00	11.117,96	7.852,00

Kapitalni izdaci planirani su na godišnjem nivou u iznosu od 3.000,00€. Zahtijevana potrošnja za 2015 godinu iznosi 2.700,00€, a isplaćeno je 590,00€.

Na dan 31.12.2016. godine Fond rada ima 1.338.149,62 € neizmirenih obaveza, od čega se na obaveze po osnovu neisplaćenih pozitivno rješanih zahtjeva iz 2013, 2014,

2015 i 2016 godine odnosi 1.336.644,00€, dok se preostalih 1.505,62€ odnosi na obaveze za koje su računi dostavljeni nakon 31.12.2016. godine.

U narednoj tabeli dajemo pregled planiranih sredstava za 2016 godinu, izvršena preusmjeravanja tokom godine, tekući budžet, zahtijevana potrošnja, kao i izvršena plaćanja za period 01.01.-31.12.2016 godine:

3.3 Javne nabavke

Planom javnih nabavki Fonda rada za 2016.godinu, planirana su sredstva za javne nabavke u iznosu od 41.751,00€, od čega 15.350€ za nabavku robe i 26.401,00€ za nabavku usluga.

U skladu sa Zakonom o javnim nabavkama (Sl.list CG, br 42/11,57/14), Planom javnih nabavki Fonda rada za 2016.godinu, i odlukama direktora Fonda rada, pokrenuta su sljedeći postupci javnih nabavki:

Šoping metodom četiri postupaka javnih nabavki i to:

- za nabavku naftnih proizvoda i goriva
- za nabavku poštanskih usluga
- nabavka kancelariskog materijala (uložena žalba na odluku o izboru najpovoljnije ponude i postupak po žalbi je kod Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki završen 11.10.2016.godine, usvojena žalba. Ugovor sa ponuđačem zaključen 10.11.2016.godine)
- nabavka usluga rezervacija karata i hotelskog smještaja

Dva postupka javnih nabavki sprovedena su otvorenim postupkom

- fiksna telefonija
- mobilna telefonija (uložena žalba na odluku o izboru najpovoljnije ponude i postupak po žalbi je u toku kod Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki)

Jedan pregovarački postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje uz prethodnu saglasnost Uprave za javne nabavke , a koji se odnosi na: nabavku usluge programiranja programske opreme i usluge savjetovanja u programskoj opremi (održavanje i nadgradnja softvera).

Postupci javnih nabavki su sprovedeni u skladu sa zakonom i planom javnih nabavki za 2016.godinu.

IV PREGLED SUDSKIH SPOROVA

U izvještajnom periodu vođeni su postupci pred osnovnim sudovima u Crnoj Gori, u kojima je Fond rada tužilac po tužbama zbog sticanja bez osnova, ili tužini, uglavnom radi isplate po rješenjima donijetim u upravnom postupku, zatim pred Višim sudom u Podgorici po žalbama na prvostepene presude, kao i postupci radi naplate po pravosnažnim i izvršnim presudama iz ranijeg erioda po tužbama Fonda rada radi sticanja bez osnova.

U izvještajnom periodu podnijete su 3 tužbe pred osnovnim sudovima, protiv Fonda rada, dvije radi isplate po rješenju Fonda rada donijetom u upravnom postupku, od kojih je jedna povučena a jedan postupak je u toku i 1 tužba radi isplate potraživanja, a zahtjev stranke je u upravnom postupku odbijen, koja je u toku. U prethodnoj godini po tužabama za isplatu potraživanja kod Fonda rada po neisplaćenim rješenjima, osnovni sud se oglasio nenadležnim, a što je u postupku po žalbi potvrdio i Viši sud.

U jednom predmetu je zaključeno sudske poravnanje (12 bivših radnika MGPL Cetinje) radi isplate potraživanja po članu 23. Zakona o Fondu rada. Upravni odbor je donio Odluku da se sa tužiocima potpiše sudske poravnanja da im se izvrši isplata u visini od po 1926.00€ koja je propisana čl.5 Odluke o kriterijumima i načinu isplate potraživanja kod Fonda rad, iz razloga što je svim bivšim radnicima tog poslodavca isplaćeno potraživanje nakon presude Vrhovnog suda o isplati potraživanja zbog prestanka radnog odnosa kod dva poslodavca. Tužioci su se odrekli kamate kao i troškova postupka, i saglasili da se isplata izvrši u zavisnosti od priliva sredstava a najkasnije u roku od šest mjeseci od dana zaključenja poravnanja, te poslednji dan tog roka utvrdi kao krajnji rok za isplatu.

Fond rada je u prethodnoj godini podnio 9 tužbi zbog sticanja bez osnova, iz razloga što je naknadnom provjerom utvrđeno da su ta lica pravo na potraživanje ostvarila u periodu prije osnivanja Fonda rada. Postupak je u toku za 6 predmeta, 3 tužbe su odbijene, iz razloga što prvostepeni sud cijeni, da lice kojem je isplata potraživanja izvršena od strane države, po osnovu prestanka radnog odnosa usljed stečaja ili tehnološkog viška kod jednog poslodavca ima pravo i na isplatu potraživanja po osnovu prestanka radnog odnosa kod drugog poslodavca, a što je potvrdio i Viši sud u postupku po žalbi Fonda rada.

U 1 predmetu iz ranijeg perioda po tužbi Fonda rada zbog sticanja bez osnova, sa tuženim je zaključeno sudske poravnanje sa rokom za povraćaj sredstava zaključno sa 31.12.2016.godine, u kojem roku je tuženi izmirio obaveze prema ovom organu, odnosno izvršio povraćaj isplaćenih sredstava.

Javni izvršitelji su u izvještajnom periodu u 2 predmeta pokrenuli postupak pronudne naplate potraživanja po rješenjima Fonda rada, na koja je ovaj organ uložio prigovor Vijeću Osnovnog suda u Herceg Novom i Rožajama, nakon čega je obustavljen postupak u 1 predmetu, iz razloga što je Vijeće Osnovnog suda u Rožajama ukinulo rješenje javnog izvršitelja dok je u drugom predmetu stranka povukla predlog.

U dijelu koji se odnosi na izvršenje po pravosnažnim i izvršnim presudama iz ranijeg perioda po tužbama Fonda rada zbog sticanja bez osnova, u izvještajnom periodu je okončan postupak u jednom predmetu, (tužba zbog sticanja bez osnova od 14.10.2011.godine), po pravosnažnoj i izvršnoj presudi od 28.09.2012.godine, postupak izvršenja obustavom na penziji dužnika završen isplatom na dan 09.marta 2016 godine.

U jednom predmetu po tužbi Fonda rada, zbog sticanja bez osnova od 14.10.2011.godine, po pravosnažnoj i izvršnoj presudi od 10.02.2012.godine, postupak izvršenja započet više puta preko Osnovnog suda u Bijelom Polju I preko javnog izvršitelja, još uvijek nije moguće sprovesti iz razloga što je dužnik lice bez zaposlenja, a ne posjeduje pokretnu i nepokretnu imovinu koja može biti predmet izvršenja, (provjera izvršena preko Poreske uprave, Uprave za nekretnine I MUP-a. Postupak će se nastaviti.

Po tužbi Fonda rada, zbog sticanja bez osnova od 13.10.2011.godine, po pravosnažnoj i izvršnoj presudi od 05.06.2012.godine, postupak izvršenja nije moguće sprovesti jer je prema podacima dostavljenim ovom organu od Fonda PIO Crne Gore, radi obustave na penziji izvršnog dužnika izvršenje bilo moguće započeti od penzije za decembar 2016.g. po isteku kreditnog zaduženja izvršnog dužnika kod Prve banke. Međutim, kako je izvršni dužnik obustavila penziju radi primanja naknade za majke sa troje I više djece, to se Fond rada obratio Osnovnom sudu o daljem postupanju u ovom predmetu.

V. DRUGE AKTIVNOSTI FONDA RADA

Aktivnosti na sprovođenju zakona

Aktivnosti Fond rada u izvještajnom periodu osim aktivnosti vezanih za prijem i obradu zahtjeva iz nadležnosti ovog organa, bile su usmjerene između ostalog na pripremi prijedloga novog Zakona o Fondu rada, zatim na druge pravne poslove na sprovođenju zakona iz oblasti Fonda rada kao i na praćenje i analiziranje zakonskih propisa iz te oblasti, zatim praćenje propisa iz oblasti javnih nabavki i učešće u sprovođenju postupka javnih nabavki, vođenje prvostepenog upravnog postupka po zahtjevu za slobodan pristup informacijama, aktivnosti na ažuriranju i izradi procedura u skladu sa zakonom, kao i provođenje zakonom propisanih obaveza a koje se odnose na sljedeće:

Fond rada je shodno obavezi propisanoj članom 148 i 149 Zakona o državnim službenicima i namještenicima (Sl. list CG br. 39/11,50/11,66/12 I 34/14), sačinio Kadrovski plan za 2016.godinu, koji je pripremljen u skladu sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima, Metodologijom za izradu kadrovskog plana i Predlogom Budžeta za 2016 godinu. Na Kadrovski plan za 2016.godinu,Ministarstvu finansija dalo je saglasnost aktom br.03-56/1 od 15.01.2016.godine. Saglasno obavezi propisanoj članom 153. Zakona o državnim službenicima i namještenicima redovno se ažuriraju podaci u Centralnu kadrovsku evidenciju (CKE), unosom podataka svih zaposlenih u program kadrovskog informacionog sistema i ažuriranja pomenute baze podataka za sve zaposlene koji se odnose na sljedeće kategorije informacija: unošenje rješenja o ocjenjivanju rada svih zaposlenih u Fondu rada za 2015. godinu, unošenje rješenja o zasnivanju radnog odnosa i rješenja o zaradi za novozaposlene.

Zakonom o državnim službenicima i namještenicima uvedena je obaveza donošenja planova integriteta za sve državne organe, u skladu sa smjernicama organa uprave nadležnog za antikorupcijske poslove, (član 68 Zakona) . Fond je u skladu sa Zakonom o sprječavanju korupcije koji se primjenjuje od 01.01.2016.godine kao i Pravilom za izradu i sprovođenje plana integriteta (Sl. list Crne Gore br.78/15 od 31.12.2015.godine),odredio menadžera integriteta, formirao radnu grupu za izradu Plana integriteta za 2016.godinu, sa zadatkom da pripremi program izrade plana integriteta, prikupi dokumentaciju i analizira potrebnu dokumentaciju koja se odnosi na funkcionisanje Fonda rada a koja predstavlja osnov za procjenu rizika i izradu plana integriteta. Na Plan integriteta Fonda rada, direktor je dao saglasnost, a nakon toga isti je dostavljen Agenciji za sprječavanje korupcije u zakonom propisanom roku.

Shodno Zakonu o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru („Službeni list CG“, broj: 73/08, 20/11 i 30/12) ažurira se uredno Knjigu procedura, koja čini set internih pravila i procedura, radi pravilnog, ekonomičnog, efikasnog i efektivnog

korišćenja budžetom odobrenih sredstava Fondu rada. Procedurama su pojašnjeni radni procesi korak po korak, te na taj način precizno definisane obaveze i odgovornosti zaposlenih.

Shodno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama (Sl. list CG br.44 /12), Fondu rada je podnijeto je 45 zahtjeva za slobodan pristup informacijama. Od navedenog broja usvojeno je 30 zahtjeva, 9 zahtjeva je djelimično usvojeno, 5 zahtjeva je odbijeno, dok je za 2 zahtjeva poslato obavještenje. Na rješenja Fonda rada podnijete 3 žalbe koje su proslijeđene Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, od kojih je 1 odbijena.

Obuka službenika

U cilju unapređenja kvaliteta rada i podsticanja profesionalnog razvoja zaposlenih u izvještajnom periodu službenici su pohađali obuke u skladu sa programom obuka Uprave za kadrove, a koje se odnose na opšti upravni postupak, implementaciju novog ZUP-a, Plan integriteta, kadrovsko planiranje, procjenu rizika, javne nabavke, kancelarijsko poslovanje, budžetsko planiranje i sl. Sužbenici koji obavljaju poslove u Sektoru za praćenje sprovođenja propisa iz oblasti Fonda rada i prvostepeni upravni postupak, aktivno su učestvovali na pomenutim obukama a posebno na temu primjene novog zakona o opštem upravnom postupku.

Javnost rada Fonda i saradnja sa drugim državnim organima

Javnost se o radu Fonda obavještava preko sredstava javnog informisanja, intervjuima, saopštenjima za javnost, učešćem u emisijama, kao i redovnim davanjem izvještaja na sajtu Fonda rada <http://www.fondrada.gov.me>, na kojem se objavljuju podaci o izvršenim isplatama na kraju svakog mjeseca, izvještaji o radu Fonda, rješenja po zahtjevu za slobodan pristup informacijama i sl. Fond rada od osnivanja ima redovnu komunikaciju sa drugim državnim organima i institucijama, posebno sa ministarstvom rada i ministarstvom finansija, a značajnu saradnju Fond je ostvario sa, Zavodom za zapošljavanje Crne Gore i Fondom za penzijsko i invalidsko osiguranje, kao i Privrednim sudom Crne Gore. U izvještajnom periodu stručna služba je sačinila 194 odgovora na pitanja građana i predstavke državnih organa.

VI ZAKLJUČAK

Imajući u vidu broj podnijetih zahtjeva od početka rada Fonda, a koji se odnose na zahtjeve za isplatu potraživanja lica kojima je radni odnos prestao usljed otvaranja stečajnog postupka kod poslodavca ili usljed tehnoloških, ekonomskih i restrukturalnih promjene (čl.23. Zakona o Fondu rada), stručna služba Fonda rada je i u ovom izvještajnom periodu svoje aktivnosti usmjerila na rješavanju po tim zahtjevima. U ukupnom broju riješenih zahtjeva, u ovom izvještajnom periodu, iz te kategorije, značajan je broj onih koji ne ispunjavaju uslove za isplatu potraživanja kod Fonda rada a čije rješavanje je prilično složeno iz razloga što je shodno Zakonu o opštem upravnom postupku, obavezno učešće stranke u postupku, a što kroz saslušanje stranaka, usporava i postupak obrade zahtjeva.

Takođe, prikupljanje podataka za obradu podnijetih zahtjeva za isplatu potraživanja po čl.98 i 99a Zakona o radu, posebno za potraživanja iz stečajnog postupka iz ranijeg perioda predstavljaju opterećenje stručnoj službi zbog otežane komunikacija sa stečajnim upravicima, a koji su u obavezi da dostave podatke o isplatama u toku stečajnog postupka.

U dijelu koji se odnosi na isplatu po potraživanja po rješenjima, evidentan je i dalje nedostatak sredstava i to predstavlja otežavajuće okolnosti pri vršenju osnovne nadležnosti Fonda i dosljednog sprovođenja Zakona o Fondu rada. U izvještajnom periodu zbog nedostatka sredstava i značajnog broja neisplaćenih rješenja za potraživanja (čl.23 Zakona o Fondu rada) iz prethodnih godina, a u cilju izbjegavanja dodatnih troškova po osnovu prinudne naplate, usporena je dinamika rješavanja zahtjeva lica kojima je radni odnos prestao usljed stečaja, a odnose se na neisplaćene zarade i druge naknade (čl.98). U narednom periodu, a kod činjenice da su za te namjene opredijeljena sredstva budžetom za narednu godinu, intenziviraće se aktivnosti na rješavanju tih zahtjeva.

Bitno je istaći, da dodatna sredstva za isplatu potraživanja, opredijeljena rebalansom budžeta, su omogućila Fondu rada, da izvrši isplatu neizmirenih obaveza po već donijetim rješenjima iz 2013,2014, 2015 i dijelom 2016.godine, što će sa isplatama iz budžetom opredijeljenih sredstava u 2017.godini, doprinijeti postizanju ažurnosti u isplati potraživanja.

IZVJEŠTAJ O RADU

AGENCIJE ZA MIRNO RJEŠAVANJE

RADNIH SPOROVA

ZA 2016.GODINU

Podgorica, februar 2017.godine

S A D R Ž A J

I Broj podnijetih predloga za mirno rješavanje radnih sporova

II Broj riješenih predmeta

III Stranke u postupku

IV Predmet spora

V Kontakti i saradnja

VI Obuke i seminari

VII Učešće predstavnika Agencije u medijima

VIII Aktivnosti Agencije u 2016.godini - cilj unapredjenje rada stručne službe Agencije i ostvarivanje jedinstvene prakse u vansudskom rješavanju radnih sporova

IX Planirane aktivnosti Agencije u 2017.godini

X Zaključak

I Broj podnijetih Predloga za mirno rješavanje kolektivnih i individualnih radnih sporova

U periodu **od 01.01. do 31.12.2016.godine**, Agenciji je **podnijeto 9.175 Predloga** za mirno rješavanje radnih sporova, i to:

- **9.168 individualnih radnih sporova,**
- **7 kolektivnih radnih sporova.**

Napomena:

Navedenim brojem podnijetih Predloga obuhvaćen je i broj stranaka, koje su ostvarile pravo na isplatu naknade razlike za topli obrok i regres - realizacijom **Sporazuma o izmirivanju potraživanja po osnovu manje isplaćenog toplog obroka i regresa za 2008.godinu, br.03-7199 od 04.05.2016. godine, zaključenog između Vlade i reprezentativnih sindikata Crne Gore.**

II Riješeno predmeta

Predlozi podnijeti u 2016.godini, **riješeni su**, i to:

- **7.976 odnosno 86,93% - pozitivno** (postignut sporazum između strana u sporu), od navedenog broja pozitivno riješenih predmeta **1,5% je riješeno bez rasprave**, nakon dostavljanja predloga, drugoj strani u sporu od strane Agencije;
- **1.029 odnosno 11,22 % - obustavljeno** (druga strana u sporu nije prihvatila postupak mirnog rješavanja spora ili se nije izjasnila u zakonom propisanom i naknadno ostavljenom roku, kao i zbog povlačenja predloga prije otvaranja glavne rasprave);
- **170 odnosno 1,85 %, predloga – su u cjelini procesuirani i biće okončani u 2017. godini**, odnosno u toku je postupak arbitraže.

III Stranke u postupku

Predloge za mirno rješavanje individualnih i kolektivnih radnih sporova pred Agencijom u toku 2016.godine, **podnijeli su: zaposleni, poslodavci, samoinicijativno ili preko svojih punomoćnika ili ovlašćenih predstavnika, lica kojima je prestao radni odnos i penzioneri za potraživanja nastala za vrijeme radnog odnosa.**

IV Predmet spora

Individualni:

- nezakoniti otkaz ugovora o radu,
- osporavanje zaključenog anex-a ugovora o radu,
- neisplaćena ili manje isplaćena naknada zarade,
- ostvarivanje prava na uplatu doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, radi ostvarivanja prava na penziju, naknadu po osnovu rođenja troje ili više djece, kao i drugih prava utvrđenih zakonom i podzakonskim aktima,
- uskraćivanje prava na korišćenje godišnjeg odmora,
- naknada štete za neiskorišćeni godišnji odmor,
- neisplaćena otpremnina prilikom odlaska u penziju,
- zlostavljanje na radu – mobing,
- neisplaćena naknada za prekovremeni rad,
- neisplaćena naknada za rad noću,
- neisplaćena naknada za rad u dane državnih i vjerskih praznika,
- neisplaćena naknada za odvojeni život,
- nezakoniti raspored na drugo radno mjesto,
- uskraćena prava na beneficirani radni staž,
- neisplaćena naknada troškova prevoza na rad i sa rada,
- neisplaćena naknada za pomoć u slučaju smrti člana porodice,
- isplata razlike zarade po osnovu nivoa obrazovanja – koeficijenta,
- obračun i isplata naknade po osnovu minulog rada, i
- druga prava koja proizilaze iz rada i po osnovu rada,

Kolektivni:

- **nepoštovanje odredbi kolektivnog ugovora** (neuplaćena naknada za smjenski rad i rad u turnusu, neisplaćena zimnica, neisplaćena naknada za prevoz, neuplaćivanje sredstava u stambeni fond zaposlenih, druga finansijska davanja zaposlenih i dr.);
- **isplata naknade po osnovu manje isplaćenog toplog obroka i regresa za 2008. godinu**, po Sporazumu o izmirivanju potraživanja po osnovu manje isplaćenog toplog obroka i regresa za 2008. godinu, zaključen između Vlade i reprezentativnih sindikata Crne Gore;
- **sprečavanje ostvarivanja prava na sindikalno organizovanje;**

- *zaključivanje, izmjena i dopuna kolektivnog ugovora kod poslodavca i*
- *kolektivni radni spor koji je nastao u postupku ostvarivanja prava na štrajk.*

V Kontakti i saradnja

U cilju funkcionisanja i rada Agencije, nastavljena je kontinuirana saradnja sa predstavnicima institucija na državnom i lokalnom nivou, socijalnim partnerima na svim nivoima, kao i predstavnicima pravosudnih organa i civilnog društva.

Isto tako, treba istaći da je Agencija nastavila i dalju kontinuiranu saradnju na visokom nivou sa predstavnicima MOR-a, sa sjedištem u Budimpešti, kao i sa predstavnicom Kancelarije MOR-a, u Crnoj Gori, čime se doprinosi većoj sinergiji u praćenju i primjeni uporedno pravnih rješenja i smjernicama MOR-a, u ovoj oblasti.

VI Obuke i seminari

*Agencija je, shodno članu 11 Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova, samostalno, kao i u saradnji sa Međunarodnom organizacijom rada - Podregionalnom kancelarijom za centralnu i istočnu Evropu sa sjedištem u Budimpešti, **organizovala obuke** arbitara, odnosno miritelja i **učestvovala** na seminarima, okruglim stolovima, radionicama, i to:*

- *Agencija za mirno rješavanje radnih sporova, u saradnji sa Međunarodnom organizacijom rada, Podregionalnom kancelarijom za centralnu i istočnu Evropu sa sjedištem u Budimpešti, organizovala je i održala obuku arbitara/miritelja, **na teme: „Podrška miritelja u procesu kolektivnog pregovaranja”, „Uspostavljanje veze između pregovaranja i mirenja”, „Različiti pristupi pregovorima” i „Značaj alternativnih rješenja, odnosno otvaranja mogućnosti za pregovaranje”, a u cilju unapređenja rada miritelja u kolektivnom pregovaranju.***

*Obuci su prisustvovali i aktivno učestvovali **u radu internacionalni eksperti MOR-a.***

- *Predstavnici Ministarstva rada i socijalnog staranja, reprezentativnih sindikata, reprezentativnog udruženja poslodavaca, Agencije i arbitara/miritelja Crne Gore, učestvovali su na Podregionalnoj konferenciji na visokom nivou, u Republici Makedoniji, organizovanoj od strane Međunarodne organizacije rada, na temu **„Djelotvorni mehanizmi za rješavanje radnih sporova“.***

*Konferenciji su osim visokih **predstavnika MOR-a, prisustvovali sudije Specijalizovanih sudova Irske i Njemačke, dok su razvoj mehanizama za rješavanje radnih sporova, u zemljama Zapadnog Balkana, prezentirali panelisti,***

direktorica Agencije za mirno rješavanje radnih sporova CG, kao i predstavnici Ruminije i Irske.

Na navedenoj konferenciji, održana je i zvanična promocija Praktičnog vodiča MOR-a, za profesionalne miritelje.

- **Naprijed navedeni predstavnici, učestvovali su i na „Prvom godišnjem sastanku pod-regionalne mreže Agencija za mirno rješavanje radnih sporova“, održanoj u organizaciji MOR-a, u Ohridu.**

Sastanku su prisustvovali visoki predstavnici MOR-a, kao i Glavni konsultant ESAP-a, odnosno Podregionalne baze podataka za upravljanje predmetima i veza sa virtuelnom Platformom za zapošljavanje i socijalna pitanja.

- **Isto tako, predstavnici Agencije, učestvovali su i na Pod-regionalnom tripartitnom seminaru na temu „Ekspertska provjera ekonomskih i socijalnih savjeta Zapadnog Balkana“, održanom u organizaciji MOR-a, u Bečićima.**

Sastansku su prisustvovali visoki predstavnici MOR-a, koji su između ostalog govorili i o tehničkoj podršci ESAP-a za implementaciju preporuka.

- **Agencija je organizovala i održala obuku arbitara/miritelja, na temu „Interaktivna razmjena iskustava i dobrih praktičnih rješenja u cilju daljeg unapređenja znanja i vještina u pregovaranju i sprovođenju postupaka mirnog rješavanja radnih sporova“, čime se doprinosi daljem usavršavanju miritelja/arbitara.**

Obuci su prisustvovali i aktivno učestvovali u radu, predstavnici Republičke Agencije za mirno rešavanje radnih sporova Srbije, kao i direktorica Uprave za kadrove Crne Gore.

- **Takodje, Agencija je organizovala i održala obuku arbitara/miritelja, na temu „Ostvarivanje prava na uplatu doprinosa za obavezno socijalno osiguranje“, u cilju otkanjanja nejasnoća i nedoumica u postupcima koji se odnose na ostvarivanje prava na uplatu doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, radi ostvarivanja prava na penziju, naknadu po osnovu rođenja troje ili više djece, kao i drugih prava utvrđenih zakonom i podzakonskim aktima.**

Obuci je prisustvovao član Upravnog odbora i članovi Stručnog savjeta Agencije CG, predstavnici **Republičke Agencije za mirno rešavanje radnih sporova Srbije, Agencije za mirno rješavanje radnih sporova Republike Srpske, kao i predstavnici Poreske uprave i Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Crne Gore.**

- Na poziv Republičke agencije za mirno rešavanje radnih sporova Republike Srbije, predstavnica Agencije za mirno rješavanje radnih sporova CG, učestvovala je na seminaru u organizaciji **Radne grupe za pripremu Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o mirnom rešavanju radnih sporova Republike Srbije.**

Radnoj grupi prisustvovali su i **predstavnici Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Ministarstva pravde, kao i predstavnici reprezentativnih socijalnih partnera, Republike Srbije.**

- Isto tako, na poziv Međunarodne organizacije rada, direktorica Agencije za mirno rješavanje radnih sporova CG, vršila je obuku novoizabranih miritelja i arbitara u Republici Makedoniji.

Navedenoj obuci, kao aktivni učesnici učestvovali su i predstavnici Agencija za mirno rješavanje radnih odnosa Republike Srbije i Republike Srpske.

- Predstavnici Agencije za mirno rješavanje radnih sporova, u saradnji sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja, prisustvovali su konferenciji za medije povodom otvaranja **Poglavlja 19 – Socijalna politika i zapošljavanje.**
- Predstavnici Agencije su učestvovali i na video konferenciji sa predstavnicima **Evropske komisije, na temu „Implementacija Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (PAPR) 2013.-2017”.**
- Na poziv i u organizaciji, **Asocijacije za demokratski prosperitet ZID,** Agencija je učestvovala na temu **„Povjerenje građana u institucije koje se bave zaštitom radnih prava”.**
- Predstavnici Agencije, učestvovali su na okruglim stolovima - seminarima u organizaciji **reprezentativnih sindikata i reprezentativnog udruženja poslodavaca,** na teme: „Socijalna, ekonomska i organizaciona dimenzija prekarijata”, „Radni sporovi i sudska praksa – potreba formiranja radnih sudova u Crnoj Gori“ i „Izgradnja jake, moderne i djelovotorne inspekcije rada”.

Na XVII Kongresu Saveza sindikata Crne Gore i na IV Kongresu sindikata uprave i pravosudja Crne Gore, kao i svečanoj ceremoniji dodjele nagrada Unije poslodavaca Crne Gore, za društveno odgovorno poslovanje, prisustvovali su predstavnici Agencije.

- *U organizaciji Uprave za kadrove, predstavnici Agencije su prisustvovali seminarima na teme: „Disciplinska odgovornost“, „Izrada i donošenje zakona“, Novi zakon o zaradama zaposlenih u javnom sektoru“, „Sastanak sa predstavnicima visoko-rukovodnog i ekspertsko-rukovodnog kadra u vezi sa standardima konsultovanja u kreiranju javnih politika“ i „Timski rad“.*

Isto tako, Agencija je aplicirala kod Uprave za kadrove, radi učešća na seminarima na teme: „Zakon o upravnom postupku“, „Rješavanje konfliktnih situacija“ i „Upravljanje rizicima u javnom sektoru“.

VII Učešće predstavnika Agencije u medijima

- *Informacije u vezi sa funkcionisanjem i radom Agencije, objavljene su u dnevnim listovima „Vijesti“, „Pobjeda“, Dnevnim novinama“ i dr.*

Predstavnik Agencije učestvovao je u emisijama javnog servisa RTCG, emisiji glas Amerike (VOA), kao i na lokalnim radio stanicama u Crnoj Gori.

Takodje, članovi Upravnog odbora Agencije, predstavnici socijalnih partnera, kao i miritelji, odnosno arbitri, kroz izjave date u vršenju svojih redovnih radnih obaveza, putem štampanih i elektronskih medija, dali su pun doprinos promovisanju, odnosno upoznavanju šire javnosti sa radom i prednostima mirnog rješavanja radnih sporova.

- *Agencija, radi veće transparentnosti u svom radu, a u okviru datih nadležnosti, sve više doprinosi svojoj transparentnosti, što se ogleda u činjenici, da ima svoju internet stranicu, čime se doprinosi i na ovaj način uspostavljanja boljih odnosa sa javnošću, strankama i daje jasan prikaz pokretanja, vođenja i mirnog rješavanja radnih sporova.*

Napomena:

Zaposleni u Agenciji, svakodnevno ostvaruju kontakt sa građanima Crne Gore, kako neposredno u prostorijama Agencije, tako i elektronskim putem i telefonom.

VIII Aktivnosti Agencije u 2016. godini - cilj unapredjenje rada stručne službe Agencije i ostvarivanje jedinstvene prakse u vansudskom rješavanju radnih sporova.

- *Agencija u toku 2016.godine, nastavila je uspješnu saradnju sa **Udruženjem za radno pravo**, a sve u cilju: otklanjanja nejasnoća u pojedinim odredbama zakona i pružanju stručne pomoći miriteljima/arbitrima i stručnoj službi Agencije, a u vezi sa postupkom mirnog rješavanja radon pravnih sporova.*
- ***Stručni savjet Agencije, kao stalno radno tijelo, održao je veći broj sjednica**, radi analiziranja spornih pitanja i **zauzeo više načelnih Pravnih stavova**, u cilju ostvarivanja jedinstvene prakse u vansudskom rješavanju radnih sporova.*
- *Agencija, u toku 2016.godine, u skladu sa svojim nadležnostima, utvrđenim odredbama Zakona o štrajku („Sl.list CG“, br.11/15), u saradnji sa socijalnim partnerima, a na **Predlog Upravnog odbora, obrazovala je tri Arbitražna vijeća** radi utvrđivanja minimuma procesa rada, i to: u djelatnostima od javnog interesa (javne komunalne usluge/djelatnosti i prevoz putnika u saobraćaju – Željeznička infrastruktura CG, AD Podgorica), kao i u organu sa ograničenim pravom na štrajk – Zavod za izvršenje krivičnih sankcija, organ u sastavu Ministarstva pravde.*

U vezi sa navedenim, ukazujemo da je Zakonom o štrajku propisano, da akt o minimumu procesa rada, utvrđuju sporazumno nadležni organ državne uprave, reprezentativnog udruženja poslodavca i reprezentativnog sindikata, u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona. Navedeni Zakon stupio je na snagu 20. marta 2015. godine. U djelatnostima i organima koji su podnijeli Predlog Agenciji u zakonom utvrđenom roku, nije bio donijet akt o minimumu procesa rada.

- *Isto tako, u toku 2016.godine, **Agencija je u cilju bržeg, efikasnijeg i ekonomičnijeg vođenja postupka mirnog rješavanja radnih sporova, unaprijedila, odnosno usavršila evidenciju o postupcima mirnog rješavanja radnih sporova, u skladu sa odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova (“Sl.list CG“ br.42/15).***

IX Planirane aktivnosti Agencije u 2017.godini

Imajući u vidu hitnost, specifičnost, socijalnu dimenziju radnih sporova, kao i broj podnijetih Predloga pred Agencijom, a u cilju bržeg (rok od 30 dana), efikasnijeg, ekonomičnijeg i funkcionalnijeg vođenja postupka, Agencija će nastaviti dalje jačanje i saradnju sa predstavnicima MOR-a, predstavnicom Kancelarije MOR-a u Crnoj Gori, kao i svim institucijama sistema i socijalnim partnerima na svim nivoima, u daljoj kampanji i promovisanju značaja i uloge mirnog rješavanja radnih sporova, kao pravnog mehanizma sprječavanja i rješavanja istih.

Aktivnosti Agencije za realizaciju navedenih ciljeva

- ***Dalje stručno usavršavanje miritelja i arbitara*** kroz obuke, seminare, radionice, okrugle stolove, kao i studijske posjete zemljama sa visokim nivoom uspješnosti u vansudskom rješavanju radnih sporova;
- ***Nastavak kontinuirane saradnje sa MOR-om***, u ovoj oblasti, kao i u vezi sa nastavkom rada na ***unapredjenju postojećeg Vodiča za profesionalno mirenje u svijetu radnih odnosa i njegovog prilagođavanja pravnim, ekonomskim i društvenim promjenama sadašnjeg vremena***;
- ***Jačanje kampanje socijalnih partnera o mogućnosti unošenja klauzule obaveznog pristupanja mirnom rješavanju radnih sporova, u postupku zaključivanja, izmjena i dopuna kolektivnih ugovora, kao i mogućnosti angažovanja miritelja u postupku pregovaranja i***
- ***Edukacija zaposlenih i poslodavaca i njihovih ovlašćenih predstvanika, na svim nivoima, o mogućnostima i prednostima mirnog sprječavanja i rješavanja radnih sporova pred Agencijom i dr.***

Radi dalje afirmacije i ostvarivanja ciljeva postavljenih pred Agencijom, a u skladu sa odobrenim Budžetom Agencije, za te namjene, planirana su između ostalog i sredstva za konsultantske i advokatske usluge, projekte, studije, analize podataka, kao i publikacije, štampanje priručnika, brošura i dr.

X Zaključak

Radi boljeg uvida u funkcionisanje i rad Agencije, naglašavamo da je u periodu od 20.09.2010. do 31.12.2016.godine, Agenciji podnijeto 27.587 Predloga za mirno rješavanje radnih sporova.

Od ukupnog broja navedenih predloga, 80,21% riješeno je pozitivno, odnosno postignuta je saglasnost između strana u sporu, pred Agencijom.

Imajući u vidu broj podnijetih Predloga i postignutih sporazuma u postupku mirnog rješavanja radnih sporova pred Agencijom, ukazuje da zaposleni i poslodavci u Crnoj Gori, rješavanje nastalih radno pravnih sporova, povjeravaju Agenciji umjesto sudu, čime se izbjegavaju dugi i skupi sudski postupci, u kojima troškovi često prevazilaze i vrijednost spornog potraživanja.